3/2022/2023 (XI.23.) számú rektori utasítás

Az Állatorvostudományi Egyetem

Biológiai biztonsági Szabványos Működési Eljárásairól (SOP)

TARTALOMJEGYZÉK

FEJEZET 1. BIOBIZTONSÁGI ALAPELVEK

A biológiai biztonság nemzetközi meghatározása az állategészségügy területén meglehetősen tág:

"A biológiai biztonság olyan intézkedések végrehajtása, amelyek csökkentik a kórokozók behurcolásának (bioexclusion) és elterjedésének kockázatát (biocontainment); ehhez olyan attitűdök és magatartásformák elfogadására van szükség, amelyek csökkentik a kockázatot" (World Organisation for Animal Health, 2008).

Az Egyetem filozófiája a fertőzések megelőzésével és ellenőrzésével kapcsolatban

A biológiai biztonság, a fertőzések megelőzése és ellenőrzése, valamint a biológiai munkabiztonság alapvető elvárás minden egészségügyi és kutatási egységben, beleértve az állatkórházakat is. A jó fertőzésmegelőzési és -ellenőrzési gyakorlat nem egyszerűen csak jellemzője az állatorvosi ellátás kiválóságának, de ilyen fertőzésellenőrzési eljárások alkalmazása nélkül kiváló állatbeteg-ellátást nem is lehet elérni. Az alkalmazott eljárások célja a nozokomiális és zoonotikus megbetegedések kockázatának csökkentése. Az Egyetemen alkalmazott biológiai biztonsági, fertőzésmegelőzési és -ellenőrzési eljárások kifejezetten az ebben az speciális környezetben előforduló fertőző betegségek fenyegetésének kezelésére lettek kialakítva.

A „BIOSAFETY" minden olyan alapelvre, technológiára és gyakorlatra vonatkozik, amelyet a biológiai anyagokkal való nem szándékos expozíció vagy véletlenszerű kibocsátás megakadályozására alkalmaznak, míg a „BIOSECURITY" minden olyan intézkedést magában foglal, amely megakadályozza a szándékos kibocsátást vagy a visszaélést.

A biológiai biztonság mindkét lába alapvető fontosságú a biztonságos munkavégzéshez, de az optimális és nem a maximális megoldásokat kell diktálnia. Az alkalmazható megoldások némelyike ugyanis rendkívül összetett, és bizonyos elemek nem feltétlenül fenntarthatóak és arányosak a kockázattal, és hatásosságukat nem is hitelesítették részletes tanulmányok.

Az egyetemi Biológiai Biztonsági Program céljai

- Óvja a munkatársakat, a hallgatókat és az ügyfeleket a zoonotikus kórokozóknak való kitettségtől.
- Olyan környezet kialakítása, ahol az állatbetegek ellátása optimalizálható a nozokomiális fertőzés kockázatának minimalizálásával.
- Kibővítse a hallgatók ismeretanyagát a biológiai biztonsággal és a fertőzések elleni védekezéssel kapcsolatban a megfelelő fertőzésmegelőzési és -ellenőrzési, valamint a betegségek felügyeleti eljárásainak bemutatásával.
- Tájékoztatás biztosítása az ügyfelek és a lakosság más tagjai számára az állatok és emberek fertőző és parazitás betegségeinek ellenőrzésével és megelőzésével kapcsolatban.

- Az Egyetem működési képességeinek védelme.

Biológiai Biztonsági Tanácsadó Testület

- A Testület célja az Egyetem működése során a megfelelő biológiai biztonsági garanciák kialakítása, szem előtt tartva az Egyetem általános képzési céljait az európai felsőoktatási akkreditáció elvárásainak megfelelően.

  1) A Testület a biológiai biztonsággal kapcsolatos kérdéskörben a Rektor közvetlen tanácsadó testülete, amely ellátja az Egyetem működése során elvárt biológiai biztonsági garanciák biztosításával kapcsolatos előkészítő, elemző, értékelő és ellenőrző feladatokat.
  2) A Testület elnöke: a Rektor.
  3) A Testület tagjai: a klinikai rektorhelyettes, a tudományos rektorhelyettes, a rektori főtanácsadó, a minőségbiztosításért felelős vezető, az üzemeltetésért felelős vezető, a biztonságért felelős vezető.
  4) A Testület üléseinek állandó részvevője a Rektor által a biológiai biztonsági feladatok koordinálásával megbízott személy, aki ellátja a titkári feladatokat is (szavazati jog nélkül).
  5) A Testület ülésein tanácskozási joggal vesznek részt mindazok, akiket a rektor a testület üléseire állandó, vagy eseti jelleggel meghív.

- **A Testület feladatai:**

  a) kidolgozza az Egyetem biológia biztonsággal kapcsolatos szabályzatait, és szükség szerint felülvizsgálja azokat;
  b) figyelemmel kíséri az aktuális jogszabályi és akkreditációs követelményeknek való megfelelést a biológiai biztonság területén;
  c) gondoskodik a biológiai biztonsághoz kapcsolódó követő (monitoring) eljárások kidolgozásáról, teljesítéséről és kiértékeléséről;
  d) évenkénti rendszerességgel határozza meg munkaprogramját, amely egyben az Egyetem biológiai biztonsági programja is;
  e) évenként tájékoztatja a Szenátust a biológiai biztonsági garanciák érvényesüléséről az elért eredményekről és a további feladatokról;
  f) véleményezi az intézményfejlesztési stratégia biológiai biztonságot érintő területeit;
  g) véleményezi az Egyetem oktatási, állattartási, diagnosztikai, állati melléktermék- és veszélyes hulladék-kezelési célú létesítményeivel kapcsolatos építési és felújítási terveit.
  h) kialakítja és működteti a biológiai biztonsági kommunikációs csatornákat.
  i) járványhelyzet esetén javaslatot tesz ideiglenes vészhelyzeti intézkedésekre, szabályokra.

- **A Testület működése**

  a) A Testület elnöke szükség szerint, de legalább évente összehívja a Testület ülését;
  b) Össze kell hívni a Testület rendkívüli ülését, ha azt a rektor, a rektorhelyettes, a főtitkár, a gazdasági főigazgató, vagy a Testület legalább két tagja kezdeményezi;
  c) Az ülés összehívása, megnyitása, levezetése és berekesztése a Testület elnökének feladata, akadályoztatása esetén a feladatokat az elnök által felkért tag látja el;
  d) A Testület ülései nem nyilvánosak. A Testület elnöke tanácskozási joggal bárkit meghívhat a Testület ülésére, illetve bárkit felkérhet a Testület munkájában való részvételre;

e) A Testület üléséről, az ülést követő 15 napon belül, írásbeli emlékeztetőt kell készíteni, és azt a tagoknak megküldeni. Az emlékeztetőt a titkár készíti és az elnök az aláírásával hitelesíti;
f) A Testület szakmai munkájáról a Szenátust és az Egyetem nyilvánosságát rendszeresen, de legalább évente egy alkalommal tájékoztatni kell.
g) A Testület által működtetett információs email cím: *biosecurity@univet.hu.*

Fertőzésmegelőzési és -ellenőrzési alapelvek.

Az alábbi óvintézkedések segítenek megelőzni a betegség átvitelét a személyzetről állatbetegre, állatbetegről állatbetegre, állatbetegről a személyzetre és a személyzet tagja között.

- ***A higiénia maximalizálása*** a standard eljárások alkalmazásával; beleértve a kézmosást, a megfelelő öltözék és védőeszköz-használatát az állatbetegekkel való szükségtelen érintkezések számának minimalizálását, a fertőző anyagok megfelelő ártalmatlanítását, valamint a megfelelő tisztítást és fertőtlenítést.
- ***Fertőzési lánc megszakítása*** a higiéniai protokollok hatékony alkalmazásával és a betegségek lehetséges átviteli útjainak felismerésével. Akadályokat teremtve a fertőző ágensek közvetlen és közvetett átvitele előtt olyan állatbetegek és emberek számára, akiknél eltérő kockázatú a fertőző betegségek átadásának a lehetősége. Ez magában foglalja a páciensek szállítási/közlekedési útvonalainak és elhelyezésének figyelembevételét, valamint a személyzet, hallgatók és vendégek közlekedési útvonalait.
- ***A fertőzésmegelőzési és -ellenőrzési eljárások figyelemmel kísérése és finomítása*** felügyeleti és egyéb visszaellenőrzési módszerek alkalmazásával.
- ***A releváns ismeretek és az elővigyázatosság növelése*** a nozokomiális és zoonotikus betegségek kockázatainak kezelésére irányuló irányelvek és eljárások céljával kapcsolatos kommunikáció javításával.

1.1. ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

1.1.1. DEFINÍCIÓK

Bőrfertőtlenítő szer: Testfelületekre alkalmazható (antiszeptikus) anyag, amely a mikroorganizmusok elpusztítását vagy gátlását okozza, megakadályozza azok szaporodását anélkül, hogy az embernek vagy az állatnak kárt okozna.

Fertőző betegség: olyan betegség, amely átterjedhet egyik élőlényről a másikra.

Fertőtlenítőszer: Olyan vegyi anyag (dezinficiens), amely elpusztítja vagy megakadályozza a mikroorganizmusok növekedését élettelen tárgyakon (sebészeti berendezések, padlók, asztalok, berendezések)

Fertőtlenítés: célja a mikroorganizmusok számának csökkentése, a kórokozók elpusztítása vagy fertőzőképességük megszűntetése.

Gyermek: 18 év alatti kiskorú személy. A szabályzat szempontjából hasonló elbírálás alá esnek a jogszabály szerinti korlátozottan cselekvőképes és a cselekvőképtelen személyek is.

Kézfertőtlenítő szer: Olyan bőrfertőtlenítő szer vagy anyag, amely kifejezetten a kezek fertőtlenítésére (esetleg egyidejű tisztítására) használható rendszeres jelleggel.

Klinikai öltözék: olyan ruházat, lábbelik és felsőruházat, amelyet csak a Klinikákon vagy helyszíni kiszállás során végzett beavatkozás során viselnek.

Lábzsák: eldobható fólia (vízálló) cipővédő.

Magas kockázati szintbe sorolt fertőző betegség: az AHG 3 – 4, és HHG 3 - 4 csoportokba tartozó biológiai ágensek által okozott megbetegedés.

Multirezisztens baktérium: Olyan baktériumok, amelyek több típusú antibakteriális szer jelenlétében képesek túlélni.

Antimikrobiális gyógyszerrezisztenciáról akkor beszélünk, ha a baktériumok képessé válnak a betegségek gyógyítására vagy megelőzésére használt gyógyszerek, vegyszerek vagy más szerek hatékonyságának csökkentésére vagy ellenállóvá válnak ezekre. Azon antibiotikumok, amelyek még mindig képesek elpusztítani ezeket a baktériumokat, gyakran mérgezőek lehetnek az állatokra nézve, és ezek száma korlátozott. A többszörösen gyógyszerrezisztens baktériumok közé tartoznak a *Salmonella enterica*, a methicillin-rezisztens *Staphylococcus aureus (MRSA)*és a vancomycin-rezisztens enterococcusok (VRE) néhány törzse.

Nozokomiális (kórházi) fertőzés: a betegségek olyan csoportját jelöli, melyek a kórházi vagy klinikán való tartózkodás alatt vagy onnan való távozás után jelentkeznek lappangási időn belül olyan betegnél, akik nem a fertőzés miatt kerültek kórházba, és az a bekerülés időpontjában még nem volt jelen, lappangó formában sem az állatban, és a fertőződés visszavezethető az ellátó létesítményre.

Óvintézkedések: Anyagok és eljárások, amelyeket annak érdekében alkalmaznak az állatbeteg ellátása során, hogy megakadályozzák, vagy minimalizálják a kórokozók átvitelét más állatokra, illetve emberekre. Valamennyi elkülönített (4. szintű), és a speciális szükségletű állatbetegeknél, amelyeknél emelt a fertőző ágensek terjedésének kockázata (3. szintű) vagy a fiatal állatok, az immunhiányos állatbetegek ilyen óvintézkedéseket kell alkalmazni.

Sterilizálás: Olyan antimikrobiális eljárás, melynek során teljes csíramentes állapotot érünk el, beleértve a mikroorganizmusok összes nyugvó (spórás) formáit is.

Személyi védőfelszerelés: Olyan eszközök, amelyeket egy személy magára vehet, hogy megvédje magát egy fertőzéstől vagy annak továbbvitelétől, illetve, hogy megakadályozza a potenciálisan káros vegyi anyagoknak (például egyes fertőtlenítőszereknek) való kitettséget. Az alkalmazás módja szerint lehet kéz-, arc-, légzés-, szem-, vagy test- (ruházat, lábbeli) védelmi felszerelés, pl. kesztyű, köpeny, maszk, védőszemüveg, csizma, sapka, kezeslábas, cipővédő stb.

Takarítás, tisztítás: Olyan eljárás, melynek során a látható szennyeződéseket (és a láthatatlan szennyeződések egy részét) -különös tekintettel a szerves anyagokra- távolítjuk el a felületről.

Zoonózis: Minden olyan fertőző betegség, amely átterjedhet az állatok és az emberek között.

1.1.2. A KOCKÁZATI KATEGÓRIÁK OSZTÁLYOZÁSA

- Az állatoknál előforduló fertőző betegségeket, illetve biológiai ágenseket kockázati csoportokba kell besorolni a kórokozó más állatokra való átvihetősége és/vagy zoonotikus potenciálja alapján.
- Az egyes állatfajokhoz tartozó releváns betegségek megítélését a különböző fejezetek, a besoroláshoz használható döntési fát és a fontosabb kórokozókat pedig a Melléklet tartalmazza.
- Be nem sorolt betegség, vagy kétség esetén a magasabb kockázati szintre vonatkozó eljárásokat kell alkalmazni a biológiai biztonságért felelős részleg állásfoglalásáig (és a tényleges besorolásig).
- A biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről szóló 61/1999. (XII. 1.) EüM rendelet a humán ágenseket négy kockázati csoportba (Human Hazard Group 1.-4.) sorolja a munkavállalókra jelentett veszély alapján:
  1. az a biológiai tényező, amely nem képes emberi megbetegedést okozni;
  2. az a biológiai tényező, amely képes emberi megbetegedést okozni, ezért veszélyt jelenthet a munkavállaló számára, de elterjedése az emberi közösségben nem valószínű, az általa kiváltott betegség többnyire eredményesen megelőzhető, vagy a kezelése hatásos;
  3. az a biológiai tényező, amely súlyos emberi megbetegedést képes okozni, ezért komoly veszélyt jelenthet a munkavállaló számára, szétterjedésének kockázata az emberi közösségben fennállhat, de általában eredményesen megelőzhető, vagy a kezelése hatásos;
  4. az a biológiai tényező, amely súlyos emberi megbetegedést okoz, ezért komoly veszélyt jelent a munkavállaló számára, az emberi közösségben való szétterjedésének nagy a kockázata, általában nem előzhető meg, vagy nem kezelhető hatásosan.
- Az állatok vonatkozásában ilyen besorolás jogszabályi szinten nincs Magyarországon, ezért az Egyetemen ezen biológiai tényezőket az alábbiak szerint kell besorolni fogékony állatfajonként (Animal Hazard Group 1.-4.):
  1. nem patogénként ismert (elhanyagolható kockázatú) mikroorganizmusok, amelyek nem károsak a környezetre (vagy laboratóriumi méretekben elhanyagolható kockázatot jelentenek az emberekre és a környezetre). Az osztályba tartoznak a bizonyítottan ártalmatlan élőlények és olyan törzsek, amelyek allergének lehetnek, vagy opportunista kórokozók.
  2. olyan (alacsony kockázatú) mikroorganizmusok, amelyek betegségeket okozhatnak állatokban, és a következő jellemzők valamelyikével rendelkeznek: korlátozott földrajzi jelentőség, nincs vagy csekély jelentőségű a fajok közötti átvitel, nincsenek vektorok vagy hordozók. A gazdasági és/vagy állatorvosi jelentőségük korlátozott. Általában hatékony profilaxis vagy gyógykezelési lehetőség rendelkezésre áll.
  3. olyan a 4. csoportba nem sorolt (emelt kockázatú) mikroorganizmusok, amelyek súlyos betegségeket okozhatnak állatokban. Fertőzőképességük elég magas ahhoz, hogy helyi járványokat okozzanak és fajok között is átvihetők legyenek. E kórokozók hatósági előírások végrehajtását is eredményezhetik.
  4. olyan (kiemelt kockázatú) mikroorganizmusok, amelyek rendkívül súlyos járványokat okoznak az állatokban, amelyek nagyon magas mortalitási rátával vagy drámai gazdasági következményekkel járnak az érintett mezőgazdasági régiókban. Jellemző az aerogén, vektor-közvetített, vagy ragályfogók általi fertőzés-átvitel. Általában nem áll rendelkezésre vakcina (vagy nem használható Magyarországon), vagy a gyógykezelés nem lehetséges esetleg tilos. E kórokozók általában hatósági előírások végrehajtását eredményezik a betegség vagy

fertőzöttség gyanúja esetén is. Valamennyi bejelentési kötelezettség alá vont állatbetegség is ebbe a csoportba tartozik.

- A különböző csoportokba tartozó biológiai tényezők együttes expozíciójával járó tevékenységnél a kockázatot minden jelen lévő biológiai tényezőre meg kell becsülni.
- A kockázat becslését évente, továbbá minden olyan esetben meg kell ismételni, amikor a körülmények megváltozása a biológiai tényezőkkel kapcsolatos expozíciót vagy a veszély mértékét befolyásolhatja:

  Például:

  a. új biológiai tényező megjelenése;
  b. járványhelyzet változása (emerging diseases);
  c. környezeti változások (klímaváltozás, lokalizáció);
  d. a foglalkozással és a gyógykezeléssekkel összefüggésbe hozható megbetegedésekre vonatkozó információk.
- Az állatok és termékeik (tetemek, szövetek, anyagcsere-termékek) kezelésére és elhelyezésére vonatkozó szabályokat kell megállapítani mindkét kockázati csoportosítás figyelembevételével, hogy a biológiai ágensek terjedési és expozíciós kockázatát a lehető legkisebb mértékre lehessen csökkenteni.

A kockázati kategóriák eljárási/elhelyezési követelmények szerinti osztályozása

1. szint (elhanyagolható kockázat): Standard eljárásrend Betegségek, amiket olyan kórokozók okoznak, amelyek nem valószínű, hogy átterjednek más állatokra, és nincs lehetőség emberi fertőzésre sem (ideértve a fakultatív patogén és az opportunista kórokozókat). pl. • Nincs láz, nincs légúti probléma a klinikára érkezéskor (és az előző hónapban) • Trauma / nem fertőzött sebek • Pre- és posztoperatív betegek, belgyógyászati eset (nem ismert fertőző szövődmény) • Nem fertőző újszülött állatok AHG és HHG 1 csoportba tartozó biológiai ágensek. Ebben a zónában az alapvető személyi higiénia (kézmosás/kézfertőtlenítés) és a felsőruházat védelme elégséges.
2. szint (alacsony kockázat): Kiegészített standard eljárásrend Olyan fertőző betegségek, amelyeket alacsony átviteli kockázattal rendelkező ágensek okoznak, ideértve a máshová nem sorolt nem rezisztens bakteriális fertőzéseket is. AHG és HHG 2 csoportba tartozó biológiai ágensek. Ebben a zónában az alapvető személyi higiénia (kézmosás/kézfertőtlenítés) és belső használatú köpeny / overall mellett csak a zónában használt fertőtleníthető lábbeli (eseti jelleggel eldobható cipővédő) használata szükséges.

3. szint (emelt kockázat): Óvintézkedés melletti eljárás/elhelyezés

A) (multi) rezisztens baktériumok. A bakteriológiai laboratórium által meghatározott, több, különböző osztályba tartozó antimikrobiális szerrel szemben rezisztens baktériumok által okozott fertőzések.

B) mérsékelten terjedő kórokozók által okozott fertőző betegségek.

AHG 3. csoportba tartozó biológiai ágensek.

Ebben a zónában az emelt szintű személyi higiénia (kézmosás/kézfertőtlenítés), egyszer használatos védőkesztyű és a csak ebben a zónában használatos fertőtleníthető lábbeli, köpeny / overall használata szükséges. A zónából történő kilépés előtt a lábbeli váltása, és az utcai lábbeli fertőtlenítése kötelező (fertőtlenítő szőnyeg). Az alomanyagot, ürüléket csak csorgásmentes edényzetben lehet kivinni a zónából, lehetőség szerint a csomagolás fertőtlenítőszeres kezelése után. Az esetlegesen elhullott állat tetemét csak zárt, csepegésmentes edényzetben lehet eltávolítani és kórbonctanra átadni. Látogatók csak külön engedéllyel, kísérettel a biobiztonsági intézkedések megtartásával tartózkodhatnak a zónában.

4. szint (kiemelt kockázat): Kötelező elkülönítés, izoláció

Fertőző betegségek, amiket olyan kórokozók okoznak, amelyek nagymértékben terjednek és/vagy rendkívül súlyos emberi betegséget okozhatnak. Ide tartoznak a bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegségek is.

AHG 4 és HHG 3-4 csoportba tartozó biológiai ágensek.

Ebben a zónában az emelt szintű személyi higiénia (kézmosás/kézfertőtlenítés), egyszer használatos védőkesztyű és a csak ebben a zónában használatos fertőtleníthető lábbeli, köpeny / overall (az overall takarja a hajat) és eszközök használata szükséges. A hosszú hajat össze kell fogni. Lehetőség szerint a védőöltözet egyszer használatos legyen, amit használat után még a zónán belül kell kidobni. A zónából történő kilépés előtt a védőöltözet és a lábbeli váltása, és az utcai lábbeli fertőtlenítése kötelező (fertőtlenítő szőnyeg). Zoonotikus betegség veszélye esetén személyi védőfelszerelés használta kötelező (szemüveg, maszk stb.). A zónában kizárólag az állatok ellátásáért felelős minimális létszámú személyzet tartózkodhat, aki a zónában való munkavégzés után, ha lehetséges, minimum aznap (de lehetőség szerint az elkülönítés végét követő 48 óráig) alacsonyabb kockázati besorolású zónában munkát nem végezhet. A zónán belüli munkavégzés közben tilos a nem eltakart ékszerek viselése, beleértve a karórát, fülbevalót, piercinget és műkörmöt. HHG3 és HHG4 zoonózis veszélye esetén az elkülönítőben hallgató nem tartózkodhat. Tilos a zónába nem fertőtleníthető személyes dolgot, különösen elektronikai eszközt (pl. mobiltelefon) bevinni.

Az alomanyagot, ürüléket csak fertőtlenítőszeres kezelés után lehet kivinni a zónából zárt edényzetben. Az esetlegesen elhullott állat tetemét csak zárt, csepegésmentes edényzetben lehet eltávolítani és ártalmatlanításra átadni. A laboratóriumi vizsgálatokhoz szükséges mintát lehetőség szerint zónán belül kell venni.

1.2. ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

1.2.1. KÉZMOSÁS

Az alapos kézmosás a legfontosabb intézkedés a fertőző organizmusok átviteli kockázatának csökkentésére.

- ***Kezet kell mosni:***
  - minden egyes állatbeteg kezelése előtt és után;
  - vér, testnedv, váladék és ezekkel szennyezett tárgyak megérintése után, akár viselt közben védőkesztyűt, akár nem;

- közvetlenül a védőkesztyű levétele után;
- minden egyes eljárás előtt ugyanazon az állat betegen, hogy elkerüljük a különböző testrészek keresztfertőzését;
- laboratóriumi minták vagy mikrobiológiai tenyészetek kezelése után;
- a ketrecek vagy istállók tisztítása után;
- étkezés, szünetek, dohányzás vagy a munkahely elhagyása előtt;
- WC használata előtt és után.

- ***A kézmosáshoz javasolt technika***
  - Nedvesítse meg a kezét és az alkarját meleg vízzel.
  - Adagoljon legalább 3-5 ml (1-2 pumpányi) szappant a tenyerébe.
  - Habosítsa fel, és erőteljesen dörzsölje a kezek mindkét oldalát a csukló felett is 10-30 másodpercig, tisztítsa meg az ujjak közötti, a gyűrűk- és a körmök alatti területeket.
  - Öblítse le meleg víz alatt, amíg az összes szappanmaradványt el nem távolítja.
  - Szárítsa meg kezét papírtörlővel vagy meleg levegős szárítóval.
  - Ha nem lehetséges az azonnali kézmosás, alkoholos nedves törlőkendőt vagy kézfertőtlenítőt használhat, amíg nem fér hozzá meleg vízhez és szappanhoz.

- ***A kézfertőtlenítő használatának javasolt módja***
  - Vigyen fel 1-2 ml. kézfertőtlenítőt a tenyerére.
  - Vigye fel a fertőtlenítőt az ellenkező kéz ujjaira, majd a kéz többi részére.
  - Ismételje meg az ellenkező kézzel.
  - Dörzsölje össze gyorsan, amíg meg nem szárad, és ne öblítse le.

Az Egyetem az állatbetegekkel érintkező, illetve a biológiai mintákat kezelő munkatársainak és hallgatóinak javasolja, hogy munkájuk során mellőzzék a hosszú körmöket, és lehetőleg ne viseljenek ékszert a kezükön a szennyeződés minimalizálása és a kezek tisztaságának javítása érdekében. A kezeken és alkaron levő bőrsérüléseket vízálló sebtapasszal (kötéssel) el kell fedni.

1.2.2. ÓVINTÉZKEDÉSEK

Az alkalmazott óvintézkedéseknek meg kell felelniük az elvégzett feladat és a várható expozíció típusának. Ezek az irányelvek a fertőzött szövetekkel vagy testnedvekkel végzett munkára, a ketrecekben vagy istállókban lévő élő állatok kezelésére, a fertőző betegségben szenvedő (vagy arra gyanút keltő) állatok által elfoglalt ketrecek vagy istállók tisztítására, vagy egy (lehetséges) fertőzésben vagy zoonózisban elhullott állat tetemének kezelésére vonatkoznak.

- Viseljen a kockázati szintnek megfelelő egyéni védőfelszerelést (laboratóriumi köpeny, munkaruha, kötény vagy kezeslábas), amikor fertőző betegséggel (3. vagy 4. szint) ismerten vagy gyaníthatóan fertőzött állatokat kezel.
- Kesztyűt, sebészeti maszkot és védőszemüveget kell viselni azoknál az eljárásoknál, amelyek általában cseppek képződését, vér vagy más testnedvek fröccsenését, illetve csontszilánkok kialakulását eredményezhetik.
- Ha egy kesztyű integritása sérül szakadás, tűszúrás vagy egyéb sérülés miatt, a sérült kesztyűt le kell venni, és újra kell cserélni, amint az állatbeteg biztonsága azt lehetővé teszi.
- A mosható csizmák, cipők vagy egyszer használatos fólia cipővédők javítják a fertőző anyagok kórházon belüli terjedésének megakadályozási esélyét, ezért a kockázatnak kitett helyeken viselni kell ezeket.
- A körülményektől és a betegségtől függően további védelemre lehet szükség arcmaszk vagy légzőkészülék formájában.

1.2.3. STANDARD ÖLTÖZET

- Az Egyetem öltözködési szabályokat tart fenn a professzionalizmus előmozdítása és a biológiai biztonsági erőfeszítések támogatása érdekében (a részletekért lásd a különböző egységeket). Ez a biológiai biztonsági eljárásrend az öltözéket csak a biológiai biztonság, valamint a megelőzés és a fertőzések kontrollja szempontjából tárgyalja.
- A kifejezetten az Egyetemen való használatra szánt ruházat az első védelmi vonal a kórokozók külső környezetbe kerülése ellen.
- Az állatbetegekkel vagy környezetükkel foglalkozó alkalmazott számára kötelező, hogy az egyetemi feladatai végzése idejére külön ruházatot viseljen (olyan ruházat, lábbeli és felsőruházat, amelyet kizárólag az Egyetemen vagy külső helyszínen végzett szolgáltatás nyújtása közben viselnek).
- Minden alkalmazottnak és hallgatónak, amikor állatbetegekkel vagy azok környezetében dolgozik az adott munkának megfelelő lábbelit és védő felsőruhát kell viselnie. Például a kezeslábas és a gumicsizma vagy munkavédelmi cipő a legmegfelelőbb lábbeli és ruházat, ha nagytestű állatokkal dolgozik.
- Minden állatbeteggel vagy környezetükkel foglalkozó alkalmazott és hallgató számára javasolt a biztonságos, a lábat védő, tiszta és jól tisztítható, zárt orrú lábbeli viselése. A földdel, vagy egyéb módon szennyezett lábbelit meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, ezért nem készülhet porózus vagy nedvszívó anyagból. Biztonsági szempontból az a lábbeli, amely alkalmas lehet a kisállatkórházban való használatra, nem biztos, hogy megfelelő a nagyállat-létesítményekben való használatra is. A kisállat-kórház területén dolgozó munkatársak és hallgatók számára zárt orrú lábbeli viselet kötelező.
- Az állatbetegekkel vagy közvetlen környezetükben dolgozó hosszú hajú személyzet és diákok számára kötelező a haj összefogása.

- A hallgatóknak a saját tulajdonú védőfelsőruhájukat minden alkalommal frissen mosva, vasalva, tiszta állapotban kell viselniük.
- A hallgatók saját tulajdonú védőfelsőruhájuk (köpeny, orvosi felső, nadrág, műtősruházat stb.) tisztán tartásáért maguk felelnek. A szennyeződött ruházatot legalább 60 fokon, másfél órán át mosógépben kell kimosni, majd vasalni, mielőtt újra használnák. A szennyeződött, használt védőruházatot nem vízáteresztő csomagolásban (pl. nylon táska) kell a tisztítás, mosás helyszínére vinni a Campusról.
- A kis- és nagyállatkórházakban dolgozó személyzetnek és hallgatóknak rendelkezniük kell a különböző területeknek megfelelő öltözékkel.
- Legalább egy extra szett tiszta védőfelsőruházatnak mindig rendelkezésre kell állnia.
- A különböző részlegekben viselendő öltözékre vonatkozó speciális követelmények a megfelelő szabályzatokban találhatók.
- A jelen szabályzatban leírt tevékenységek végzése során strandpapucs, flip-flop papucs, tűsarkú cipő, a földre leérő vagy a térd fölött végződő ruházat, továbbá a hirtelen mozdulatot akadályozó szűk szoknya, és az egyéni védőfelszerelés rendeltetés-szerű használatát kizáró öltözet viselése biztonsági okokból nem megengedett.
- Az öltözködési elvárásoknak nem megfelelő alkalmazottak vagy hallgatók számára a tevékenység végzését meg kell tiltani mindaddig, amíg öltözetük nem felel meg a biológiai biztonsági előírásoknak.

1.2.4. BETEG ÁLLATOK GONDOZÁSA

1.2.4.1. PÁCIENSEKKEL KAPCSOLTOS HIGIÉNIA

- Az alapvető higiénia és a fertőzési nyomás csökkentése szempontjából kiemelten fontos, hogy az Egyetem állatbetegeit megfelelő bokszokban vagy ketrecben helyezzék el, és az állatokat a lehető legtisztábban tartsák.
- A vizet és az etetővödröket vagy tálakat tisztítani, és rendszeresen cserélni kell.
- Ha az állatbetegek bokszukon vagy ketrecükön kívül (akár épületen belül, akár azon kívül) ürítenek, azonnal el kell távolítani az ürüléküket, és meg kell tisztítani a padlófelületet (a társállatok esetén pedig beltéren fel is kell szárítani). Ha az állatbeteg épületen belül vizel, a vizeletet el kell távolítani, a padlót meg kell tisztítani és szárítani.
- A ketrec vagy boksz körüli környezetnek is tisztának és rendezettnek kell lennie. Ez azt jelenti, hogy a bokszon vagy a ketrecen kívül sincs elszórva a kezelésből megmaradt anyag vagy alom. Az ott dolgozó minden alkalmazott és a hallgató köteles gondoskodni a kezelésből megmaradt anyagok szakszerű elhelyezéséről, és a helyszínt rendezett állapotában hagyni.
- Az állatbetegek higiéniájára vonatkozó speciális követelmények a különböző részlegekben a megfelelő eljárásrendekben találhatók.

1.2.4.2. A PÁCIENSEKKEL VALÓ SZÜKSÉGTELEN KONTAKTUSOK MINIMALIZÁLÁSA

- Az Egyetem állatbeteg-ellátási és oktatási küldetésének teljesítése nyilvánvalóan intenzív kapcsolatot igényel sok pácienssel a rutin tevékenységeken keresztül. Figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy ez az érintkezés fertőző (akár zoonotikus) kórokozók átvitelének lehetőségével jár együtt.

- Minden alkalmazottnak és hallgatónak korlátoznia kell az állatbetegekkel való érintkezést -különösen, ha nem közvetlenül felelős az ellátásukért-, hogy minimálisra csökkentse ezen állatok nozokomiális expozíciójának kockázatát.

- Az állatorvosok saját belátásuk szerint engedélyezhetik és ösztönözhetik a hallgatókat, hogy oktatási célból kontaktusba kerüljenek állatokkal. Ha a hallgatónak ilyen célból több állaton végzett vizsgálathoz vagy beavatkozáshoz való segítségét kérik, a betegek közötti kézmosás elengedhetetlen, a sztetoszkópot és egyéb eszközöket alkohollal vagy kézfertőtlenítővel rendszeresen le kell törölni.

- A fertőző kórokozókkal ismerten vagy gyaníthatóan fertőzött állatbetegekkel érintkezésbe kerülő személyzet és hallgatók számát annyira kell korlátozni, amennyi a beteg megfelelő ellátásához elengedhetetlenek.

- Adott esetben a betegeket-különösen az elkülönítetteket- fizikai érintkezés nélkül kell megfigyelni (ha lehetséges, kamerák használatával).

- A fertőző ágensek keresztfertőződésének csökkentése érdekében az alkalmazottaknak és a hallgatóknak lehetőség szerint minimalizálniuk kell a különböző részlegek közötti mozgást is.

- Az alkalmazottaknak és a hallgatóknak kerülniük kell az istállókba/ketrecekbe való belépést/benyúlást, és az állatok megérintését vagy simogatását, ha nem feltétlenül szükséges vagy kifejezetten meg nem kérik erre.

- Ha lehetséges, mindenkinek úgy kell végeznie a feladatát, hogy utoljára hagyják azt a helyszínt, ahol nagyobb a valószínűsége a keresztfertőzésnek.

1.2.5. ÉTEL ÉS ITAL

- Élelmiszert vagy italt nem szabad fogyasztani vagy tárolni ott, ahol állatokat vizsgálnak, kezelnek vagy elhelyeznek. Tilos enni, inni vagy élelmiszert tárolni olyan helyeken, ahol biológiai mintákat kezelnek, gyógyszereket kevernek össze vagy tárolnak. Ide tartoznak a folyosók, a laboratóriumok, a vizsgáló helyiségek, műtők (beleértve az előkészítő részt is) vagy a fogadóterek.
- Élelmiszerek és italok fogyasztása és tárolása megengedett:
  - az étkezőkben, étteremben;
  - irodákban;
  - a klinikai és diagnosztikai részlegeken kívül, ahol az nem tiltott.
- Azon területeken, ahol enni és inni szabad, páciensek, laborállatok, biológiai minták és gyógyszerek nem lehetnek.

- Élelmiszerek és italok tárolása tilos a gyógyszerek vagy biológiai minták tárolására használt hűtőszekrényben vagy fagyasztóban. A hűtőket tartalmuk szerint feliratozni kell.
- Az egyéb célra használt mikrohullámú sütő nem használható embereknek szánt élelmiszerek melegítésére és fordítva.
- Az ételeket és italokat kiömlésmentes tartályokba kell zárni, és az élelmiszer tárolására kijelölt hűtőben/szekrényben kell tárolni.
- Soha ne hagyjon elöl ételt.

1.2.6. GYÓGYSZEREK

1.2.6.1. TÁROLÁS ÉS HOZZÁFÉRÉS

- A gyógyszert tiszta környezetben, a készítményre előírt módon kell tárolni (lásd a címkét: hőmérséklet, napfénytől védve stb.), és nem szabad jelentős hőmérséklet-változásnak és/vagy magas páratartalomnak kitenni.
- A gyógyszereket áttekinthető, rendezett módon kell elhelyezni.
- A felbontott csomagolású gyógyszert a bontatlanoktól elkülönítve és a felbontás tényét és idejét feltüntetve kell tárolni.
- A gyógyszertároló helyiséget illetéktelen személyek (különösen gyerekek) és állatok (kórházba került vagy más állatok, beleértve a kártevőket is) részére hozzáférhetetlenné kell tenni.
- A mérgező vagy ártalmas hatású gyógyszereket és a veszélyes vegyszereket a jogszabályi előírásoknak megfelelő, kijelölt, kulccsal zárható helyen kell tárolni, és csak az engedéllyel rendelkezők férhetnek hozzá. Minden használatot haladéktalanul dokumentálni kell.
- Az altató / kábító hatású gyógyszereket a jogszabályi előírásoknak megfelelő módon, az erre a célra szolgáló, kulccsal zárható fém dobozban kell tárolni, és ahhoz csak az engedéllyel rendelkező állatorvosok férhetnek hozzá Minden használatot haladéktalanul dokumentálni kell.

1.2.6.2. LEJÁRATI DÁTUM

- A bontott gyógyszereken, beleértve a folyadékokat is, vízálló jelölővel egyértelműen fel kell tüntetni a felnyitása vagy sterilitási zár feltörésének dátumát.
- Ha a megengedettnél több idő telt el vagy a gyógyszer lejárt, azt meg kell semmisíteni. A megsemmisítésig a gyógyszer oktatási, bemutatási célra használható, de ezt eltávolíthatatlanul és jól láthatóan felkell tüntetni a csomagolásán.

1.2.6.3. GYÓGYSZER FELHASZNÁLÁSA

- A gyógyszerek előkészítését asszisztensnek, állatorvosoknak, vagy közvetlen felügyeletük alatt hallgatóknak kell végezniük. Az előkészítés során meg kell akadályozni az egyéb gyógyszerekkel vagy szennyeződésekkel való kontaminációt. A parenterális gyógyszert tartalmazó palackok nem steril gumiját minden alkalommal le kell törölni alkohollal, mielőtt tűvel átszúrják. Minden ilyen gyógyszert új, steril fecskendővel és tűvel kell elkészíteni. A gyógyszer beadására szolgáló tűket és fecskendőket soha nem szabad újra felhasználni másik vagy akár ugyanazon állatbetegnél. A szájon át adagoló gyógyszeres fecskendők alapos öblítés és tisztítás után azonban újra felhasználhatók.
- Az előkészítés után steril tűt kell alkalmazni az injekció beadásához.
- A mérgező vagy veszélyes gyógyszerek / vegyszerek előkészítését biztonságos körülmények között kell végezni a nem engedélyezett személyek jelenlétének kizárásával.

Ez a szertől függően azt jelentheti, hogy kesztyűt, védőszemüveget, megfelelő maszkot kell viselni.

- A gyógyszerek felhasználását haladéktalanul adminisztrálni kell.
- Egyes gyógyszereket nem szabad előre elkészíteni, mert hígítás után csak nagyon rövid ideig maradnak stabilak.
- A gyógyszer nevét egyértelműen fel kell tüntetni egy vízálló jelzővel minden fecskendőn, amelyet nem közvetlenül az elkészítés után kell beadni.
- Antimikrobiális terápia tervezésekor figyelembe kell venni a rezisztencia kialakulásának veszélyét (felelős antibiotikum használat elve). Javasoljuk az Európai Gyógyszerügynökség ajánlásának figyelembevételét, ha nem áll rendelkezésre mikrobiológiai vizsgálat eredménye. https://www.ema.europa.eu/en/documents/report/infographic-categorisation-antibiotics-use-animals-prudent-responsible-use_hu.pdf

1.2.6.4. GYÓGYSZEREK VISSZAVÉTELE

- A nem felhasználható (lejárt, forgalomból kivont stb.) vagy szükségtelen gyógyszereket a veszélyes anyag tárolására kijelölt szemetesbe kell dobni.

1.2.7. ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK A TISZTÍTÁSHOZ

- Az éles tárgyakat speciális tartályokba kell dobni, mielőtt ruhaneműt, vagy felszerelést vált.
- Ne hagyjon szemetet, alomanyagot, éles vagy hegyes tárgyakat vagy állati eredetű anyagokat a tisztítandó ruhaneműben.
- Távolítson el minden állati eredetű szennyeződést (szövetdarabot) a sebészeti műszerek vagy eszközök használata után.
- A beöntéshez használt edényeket, a pumpát és a csöveket meg kell tisztítani vagy ki kell öblíteni használat után. Minden olaj maradékot el kell távolítani.
- Az Egyetem nem tisztíttatja ki az ügyfél tulajdonában lévő ruhákat.
- Az Egyetem általában nem tisztíttat személyes tárgyakat. Ide tartoznak a takarók, a hallgatók saját ruhái, köpenyei.

1.2.8. HULLADÉKOK ÁRTALMATLANÍTÁSA / MINTAKEZELÉS

- A hulladékok előírásszerű ártalmatlanításáról az EGYETEM gondoskodik (ld. hulladékgazdálkodásról szóló szabályzat).
- Intézkedéseket kell tenni a tűk, szikék és más éles tárgyak által okozott sérülések elkerülése érdekében. A szúrt sérülések elkerülése érdekében tilos a használt tű visszahelyezése a védőburkolatába, szándékos hajlítása vagy törése, illetve a tűk eltávolítása az egybegyártott fecskendőkből. Az éles tárgyakat az erre a célra kijelölt szúrásálló tartályba kell helyezni ártalmatlanításhoz.

- A hulladékot az előírásoknak megfelelően azon a helyszínen kell kidobni, ahol keletkezett. A speciális hulladék-féleségekre vonatkozó szabályokat lásd a különböző részlegeknél.
- Az állatokból származó általános kórházi hulladékot (zoonotikus vagy más fertőző kórokozók jelenlétének gyanúja hiányában) a kijelölt veszélyes biológiai hulladéktárolóba kell dobni.
- A fertőző kórokozók gyanúja miatt kezelt állatok kórházi hulladékát a fertőzésveszélyt kizáró kezelés után a kijelölt veszélyes biológiai hulladékgyűjtő edényekbe kell dobni, azokat haladéktalanul le kell zárni.
- Az elkülönítő létesítményben keletkező összes hulladékot a fertőzésveszélyt kizáró kezelés után a kijelölt veszélyes biológiai hulladékgyűjtő edényekbe kell dobni. Ezeket az edényeket tilos átvinni más épületbe, közvetlenül kell ártalmatlanításra átadni.
- A fertőző betegség kockázatával rendelkező állatbetegektől gyűjtött biológiai mintákat át nem eresztő, csorgásmentes műanyag edénybe (zacskókba) kell zárni, és fel kell címkézni a megfelelő információkkal a diagnosztikai laboratóriumokba való továbbítás előtt. Ügyelni kell arra, hogy ne szennyezzék be a műanyag zacskók külső felületét.
- Aggodalomra okot adó fertőző ágensekkel (pl. MRSA vagy más többszörös gyógyszerrezisztens (MDR) baktériumokkal) fertőzött sebek kötözését alacsony forgalmú, könnyen tisztítható és fertőtleníthető helyen kell végezni. Óvintézkedéseket kell alkalmazni a kezek és az öltözék szennyeződésének megelőzése érdekében, és ügyelni kell arra, hogy elkerüljék az öblítőoldatok elfolyása vagy a kötszerek és eszközök gondatlan kezelése miatti környezeti terjedést.
- Az elhullott állatok biológiai mintáit vagy részeit az állati eredetű melléktermékekre vonatkozó eljárásrend szerint kell kezelni.

1.3. ALAPVETŐ TAKARÍTÁSI ÉS FERTŐTLENÍTÉSI IRÁNYELVEK

- Az Egyetemen fertőtlenítőszert használó alkalmazottaknak és hallgatóknak ismerniük kell ezt az alapvető tisztítási és fertőtlenítési részt, hogy megértsék a használt különféle fertőtlenítőszerek hatását és lehetséges kölcsönhatásait.
- A szerves anyagok gyorsan hatástalanítják a legtöbb fertőtlenítőszert. A fertőtlenítőszer kiválasztásakor figyelembe kell venni annak valószínűségét, hogy szerves anyagok lehetnek a felületeken.
- A fertőtlenítőszerek hatásspektruma nagyon eltérő. Általában az olyan protozoonok, mint a Cryptosporidium, vagy a baktériumspórák, a mycobaktériumok és a burokkal nem rendelkező vírusok nagyon ellenállóak egyes típusú fertőtlenítőszerekkel szemben.
- A maximális fertőtlenítő hatás biztosításához megfelelő hígítású fertőtlenítő oldatokat kell alkalmazni az előírt hatásidő mellett (gyakran legalább 10-15 perc), a gyártó előírása szerint.
- Bár a legtöbb fertőtlenítőszert rövid távú fertőtlenítő hatásuk miatt használják, egyes fertőtlenítőszereknek maradék fertőtlenítő hatásuk is van, ha hosszabb ideig a felületeken hagyják.
- Kritikus az öblítés és a korábbi fertőtlenítőszer minden maradékának eltávolítása.

1.3.1. HELYES SORREND

- A fertőtlenítőszerek használatakor mindig megfelelő öltözéket kell hordani. Kiegészítő egyéni védőfelszerelést (maszk, arcvédő, védőszemüveg, vízhatlan ruházat és csizma) kell viselni, ha fennáll a fröccsenésveszély miatti kontaktus esélye.

- Fertőtlenítés előtt távolítson el minden látható szennyeződést. A durva szennyeződés jelenléte a legtöbb fertőtlenítőszer hatékonyságát kedvezőtlenül befolyásolja. Ha vízsugarat használnak az anyag eltávolítására, ügyelni kell az aeroszolképződés és a potenciálisan fertőző ágensek további terjedésének minimalizálására.

- Minden többszörös felhasználású területet (vizsgáló helyiségek, vizsgálóasztalok stb.), ahol állatokat vizsgálnak vagy kezelnek, használat után azonnal ki kell takarítani és fertőtleníteni szükséges az állatbetegért felelős személyzetnek és hallgatóknak, függetlenül az adott állat fertőző státuszától.

- Kerülje el, hogy vér vagy váladék érintkezésbe kerüljön sérült bőrrel vagy nyálkahártyával ezen eljárások során.

- Mossa le az érintett területeket szappanos vagy mosószeres vízzel; mechanikus tisztításra (súrolás) mindig szükség van a biofilmek és a maradék szennyeződések eltávolításához, melyek megakadályozzák vagy gátolják a fertőtlenítési folyamatot.

- Alaposan öblítse le a megtisztított területet mindig, hogy eltávolítsa a mosószer-maradványokat, mivel egyes fertőtlenítőszereket a tisztítószerek inaktiválhatnak.

- A fertőtlenítő oldatok felhígulásának elkerülése érdekében hagyja, hogy a terület szikkadjon vagy száradjon, amennyire csak lehetséges.

- Alaposan nedvesítse be a területet fertőtlenítőszerrel. A fertőtlenítőszernek ideális esetben legalább 15 percig (ld. használati útmutató) érintkeznie kell a felületekkel, különösen, ha fertőző ágens gyanúja merül fel.

- Távolítsa el a felesleges fertőtlenítőszert vízzel, tiszta papírtörlővel, felmosóval vagy lehúzóval, ha a felhasználási útmutatóban más nem szerepel.

- A fertőtlenítőszert minden felületről le kell öblíteni, vagy elegendő ideig kell hagyni száradni (lásd a fertőtlenítőszer címkéjét), pihentetni, mielőtt egy állatot a ketrecben vagy bokszban elhelyeznének.

- A fertőtlenítés után vegye le a védőruházatot és mosson kezet.

- A nem rutinszerű fertőtlenítési intézkedésekhez (pl. fertőtlenítő ködképzés) csak a szükséges egyéni védőfelszerelést használó és annak viselésére és használatára kiképzett, a tevékenység végzésére feljogosított személyzet léphet be a területre.

- Döntési fa létesítmények fertőtlenítéséhez:

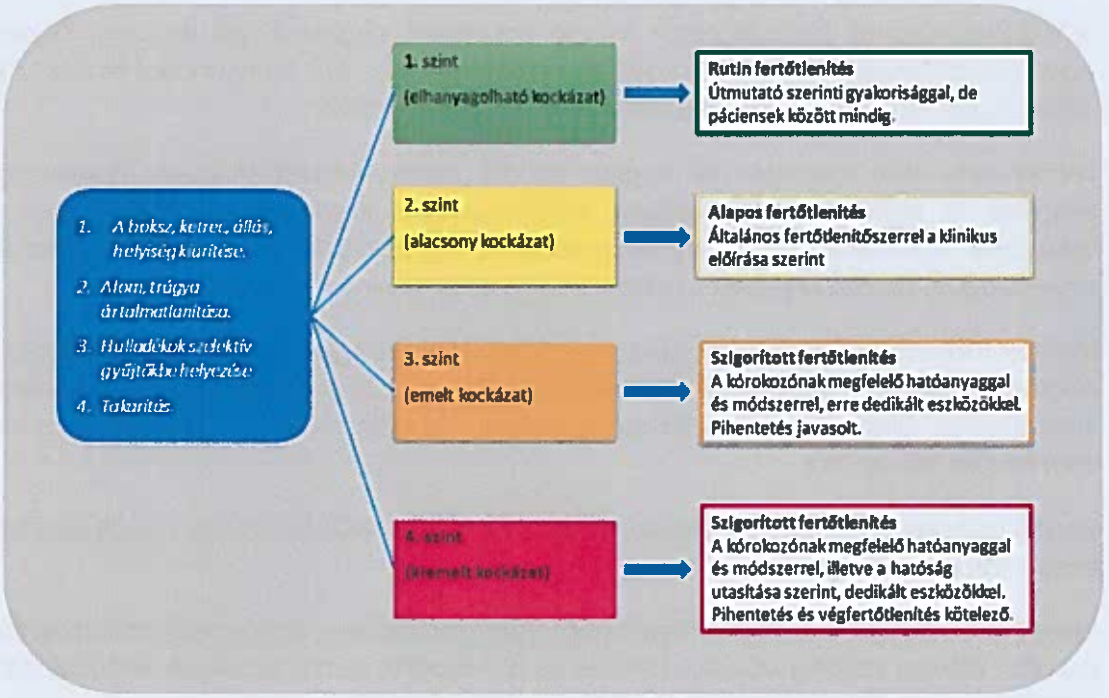

1.3.2. FERTŐTLENÍTŐSZEREK

- Az Egyetemen különféle fertőtlenítőszereket használnak a fertőző ágensek átviteli valószínűségének csökkentése érdekében. Számos tényező befolyásolja, hogy az adott felhasználási célra milyen fertőtlenítőszereket lehet választani.

- A fertőtlenítőszerek mérgező és irritáló hatásúak lehetnek emberekre és állatokra nézve. Általában alkoholokat, povidon-jódot és klórhexidint kell használni, ha valószínűsíthető vagy szükséges a bőrrel vagy más szövetekkel való érintkezésük. Más tisztító- és fertőtlenítőszereket, például fehérítőt (hipokloritot), fenolokat és kvaterner ammóniumvegyületeket csak berendezésekre vagy létesítmények felületére javasolt felvinni.

- A fertőtlenítőszerek hatékonysága csak akkor várható el megbízhatóan, ha tiszta, nem porózus felületekre alkalmazzák. Egyes anyagok, például a kezeletlen fa alapvetően nem fertőtleníthetők rutin eljárásokkal. Ezenkívül a nem porózus felületek sem fertőtleníthetők megbízhatóan, ha fertőtlenítőszereket alkalmaznak por, olajok, biofilm és más, biológiai szennyeződések jelenlétében.

- Az Egyetem a használható tisztító- és fertőtlenítőszereket és eljárásokat az engedélyezett szerek és módszerek közül választja ki (a szakterületi tevékenység szerint). A javasolt hatóanyagokat, készítményeket és módszereket a melléklet tartalmazza.

- Ez a szabályzat csak javaslatokat tartalmaz. Az adott feladatra használható készítményeket és módszereket a részlegek külön takarítási és fertőtlenítési utasítása tartalmazza.

- A biocid termékekre vonatkozó rendelet (BPR, 528/2012/EU rendelet) a biocid termékek forgalmazásával és felhasználásával foglalkozik. Ezeket a termékeket az emberek, állatok, anyagok és árucikkek káros mikroorganizmusokkal (pl. élősködőkkel vagy baktériumokkal) szembeni védelmére használják, amit a biocid termékben lévő hatóanyag tesz lehetővé.
- Az adott szakterületre engedélyezett szerek lehetnek (BPR, V. Melléklet):

Szám	Terméktípus	Leírás
1. főcsoport: Fertőtlenítőszerek Ezek a terméktípusok nem foglalják magukban a biocid hatással nem rendelkező tisztítószereket, így a folyékony és por alakú mosószereket és hasonló termékeket.		
1. terméktípus	Humán-egészségügy	Az e csoportba tartozó termékek humán-egészségügyi célra használt biocid termékek, amelyeket elsősorban az emberi bőr vagy fejbőr fertőtlenítése céljából a bőrön, illetve a fejbőrön alkalmaznak, vagy alkalmazásuk során érintkeznek a bőrrel, illetve a fejbőrrel.
2. terméktípus	Nem közvetlenül embereken vagy állatokon való felhasználásra szánt fertőtlenítőszerek és algásodás elleni szerek	Élelmiszerrel vagy takarmánnyal közvetlenül nem érintkező felületek, anyagok, berendezések és bútorok fertőtlenítésére használt termékek. Felhasználási területek közé tartoznak többek között az uszodák, az akváriumok, a fürdő- és egyéb vizek; a légkondicionáló berendezések; a falak és a padlók magán-, köz- és ipari területeken és egyéb, szakmai tevékenység céljára szolgáló területeken. Levegő, nem emberi vagy állati fogyasztásra szánt víz, vegyi WC, szennyvíz, kórházi hulladék és talaj fertőtlenítésére használt termékek. Uszodák, akváriumok és egyéb vizek kezelésére, vagy építőanyagok helyreállító kezelésére szolgáló, algásodás elleni szerek. Textilekben, szövetekben, maszkokban, festékekben és egyéb árucikkekben vagy anyagokban felhasználandó, az árucikknek vagy anyagnak fertőtlenítő hatást biztosító termékek..
3. terméktípus	Állat-egészségügy	Állat-egészségügyi célra szolgáló termékek, például fertőtlenítőszerek, fertőtlenítő szappanok, száj- vagy testi higiéniát biztosító vagy antimikrobiális termékek.
4. terméktípus	Élelmiszer és takarmány közelében használt termékek	Emberi, illetve állati fogyasztásra szánt élelmiszer vagy takarmány (az ivóvizet is beleértve) előállításával, tárolásával vagy fogyasztásával kapcsolatos berendezések, tartályok, edények, felületek vagy csővezetékek fertőtlenítésére használt termékek. Élelmiszerrel esetlegesen érintkező anyagok impregnálására használt termékek.
5. terméktípus	Ivóvíz	Emberek és állatok ivóvizének fertőtlenítésére használt termékek.

1.3.3. LÁBBELI FERTŐTLENÍTŐ MEDENCÉK ÉS SZŐNYEGEK

- A fertőző ágensek gyakran a fertőzött állatok körüli környezet padlófelületéről kerülnek vissza más állatra vagy emberre.
- Mindenki köteles rendeltetés-szerűen használni a lábbeli fertőtlenítő berendezéseket.
- A lábbeli fertőtlenítő berendezések oldatait minden reggel ki kell cserélni, illetve akkor is, ha a fertőtlenítő-oldat hatékonysága lecsökkent (pl. szennyezett, vagy a hatóanyag koncentrációja alacsonyabb az előírtnál).
- A lábbeli fertőtlenítő berendezéseket ki kell tisztítani, ha úgy ítélik meg, hogy túlzott mennyiségű almot vagy szennyeződést tartalmaznak.
- A szőnyeget vagy medencét újra kell tölteni, ha az szennyezett vagy kevés a folyadék mennyisége; ez MINDEN ezen a területen dolgozó ember felelőssége.

- A szőnyegek (matracok) nem igénylik a lábak teljes bemerítését, mivel úgy tervezték, hogy a fertőtlenítő oldatot a cipők talpára és oldalára juttassa. Mindazonáltal a cipők felsőrészére is kerülhet fertőtlenítőszer, ezért erősen ajánlott a vízhatlan lábbelik viselése a fertőtlenítőszőnyeget használó területeken dolgozó személyzetnek és tanulóknak is.

1.3.4. GÉPJÁRMŰVEK FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁSRENDJE

- A kórokozók épületek közötti és a külső környezetbe nagyobb távolságra történő áthurcolásának veszélye jelentősen csökkenthető a berendezések, gépjárművek kerekeinek, illetve szennyeződött felületeinek fertőtlenítésével.
- Az állat, takarmány, trágya, tetem szállításához használt eszközöket, járműveket használat után haladéktalanul meg kell tisztítani, és fertőtleníteni kell. A kerekeket közvetlenül a valószínűsíthetően fertőzött terület elhagyásakor, illetve a veszélyeztetett területre történő behajtáskor kell fertőtleni.
- A járművek gumiabroncsának fertőtlenítéshez kerékfertőtlenítő medencét, annak hiányában és az egyéb felületek tisztításhoz magasnyomású berendezést és fertőtlenítő oldattal töltött háti permetezőt lehet igénybe venni. Az elkülönítő és a patológia esetében ez minden esetben kötelező.
- Szükség esetén a jármű utasterét fertőtleníteni kell ózongázt előállító berendezéssel.

1.3.5. MŰSZEREK ÉS ESZKÖZÖK FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁSRENDJE

- Minden eszközt megfelelően meg kell tisztítani és fertőtleníteni szükséges, mielőtt visszakerül a tároló helyére, hogy minimálisra csökkentsék a fertőző betegségek kórokozóinak átviteli kockázatát. A kifejezetten a kis- és nagyállatkórház területén használt berendezéseket a megfelelő kórházi területek alatt tárgyaljuk.
- **Hőmérők**:
  - Üveg hőmérőket nem szabad használni a törött hőmérők és a higanyexpozíció kockázatának csökkentése érdekében.
  - Az elektronikus hőmérőket naponta alaposan fertőtleníteni kell alkohollal, vagy alkohol tartalmú géllel, törlőkendővel. A műanyag hőmérő tokot rendszeresen fertőtlenítő oldatba kell áztatni.
  - A folyamatos hőmérséklet-monitorozáshoz használt hőmérőkből származó szondákat alaposan tisztítani és fertőtleníteni kell az állatbetegek között.
  - Minden magas kockázatú fertőző állatbeteghez külön hőmérőket kell rendelni, amelyeket a férőhely kiürítése után tisztítani és fertőtleníteni kell.
  - Azonnali tisztítás és fertőtlenítés szükséges, ha a hőmérők láthatóan szennyezettek, illetve minden állatbeteg vizsgálata után.

- **Endoszkópok:**
  - Az endoszkópokat a megfelelő tisztítószerrel meg kell tisztítani, és minden használat után fertőtleníteni szükséges.
- **Sztetoszkópok:**
  - Javasolt a sztetoszkópok rendszeres mosószerrel és vízzel való tisztítása, és kézfertőtlenítővel történő fertőtlenítése.
  - Minden magas kockázatú fertőző állatbeteghez külön eszközt kell rendelni, amelyet a férőhely kiürítése után tisztítani és fertőtleníteni szükséges.
  - Azonnali tisztításra és fertőtlenítésre van szükség, ha a sztetoszkópok láthatóan szennyezettek vagy fertőző beteg (vagy arra gyanús) beteg vizsgálata után.

1.4 A FERTŐZÉSI LÁNC MEGSZAKÍTÁSA

1.4.1. ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

- Az Egyetem területén be kell tartani a dohányzásra vonatkozó korlátozásokat.
- A kutyákat pórázon kell sétáltatni az Egyetem telephelyein.
- Arra biztatjuk az egyetem munkatársait és hallgatóit, hogy házi kedvenceiket lehetőleg ne vigyék az Egyetem területére, kivéve oktatási célból, vagy ha egészségügyi okok miatt az szükséges.

1.4.2. LÁTOGATÓK

- Az Egyetem fontos feladata a nyilvánosság tájékoztatása az állatorvosok társadalomban betöltött szerepéről, és ennek a küldetésnek része a látogatók fogadása. A speciális egyetemi környezet miatt azonban egyedi biztonsági és egészségügyi problémák adódnak, ezért a kórházi környezetben a látogatók potenciális kockázatot jelenthetnek a fertőző ágensek terjesztésében.
- Látogatók fogadása során kíséretet kell biztosítani. Nem megengedett a fizikai érintkezés olyan állatbetegekkel, amelyek nem az adott látogató tulajdonában vannak.
- A szervezett látogatásokat az Egyetem koordinálja, és képzett személyzet kíséri.
- A látogatók nem léphetnek be egyetlen izolációs helyiségbe sem.
- A látogatókat kísérő személyzetnek tájékoztatást kell adnia a kórházba kerülő állatokkal kapcsolatos zoonotikus és nozokomiális betegségek veszélyeiről.
- Látogató laikusokat nem szabad beengedni a műtéti előkészítő területére, a sürgősségi helyiségekbe és a sebészeti helyiségekbe.

- Az említett területekre látogató oktatók, kutatók vagy állatorvosok belépésével kapcsolatban a részleg vezetőjétől kell engedélyt kérni, majd minden érintett személyt értesíteni kell.
- Az állatok kórházi elhelyezésére szolgáló területeken a látogatók nem csoportosulhatnak.
- A csak az erre kijelölt helyeken fogyaszthatnak a látogatók ételt, italt, és dohányozhatnak.
- A látogatók semmilyen állatot (pl. macskát és kutyát) nem vihetnek magukkal a látogatásra.

1.4.3. ÜGYFELEK AZ EGYETEMEN

- Az ügyfelek kíséret nélkül beléphetnek a várótermekbe és az engedélyezett mellékhelyiségekbe a klinikákon. Az ügyfeleket az Egyetem munkatársainak és hallgatóinak kell kísérniük a létesítmény más területeire.
- A létesítmény vezetője korlátozhatja a hozzáférést az állatbetegek elhelyezésére szolgáló területeihez, amikor az a zoonotikus vagy nozokomiális fertőzések kockázatának minimalizálása érdekében indokolt. Ezenkívül az állatorvosok saját belátásuk szerint kizárhatják az ügyfeleket az állatbetegek elhelyezésére szolgáló területekről, ha aggályok merülnek fel a biztonsággal vagy a zavartalan munkakörnyezet biztosításával kapcsolatban.
- Az állatorvos döntése alapján az ügyfél a konzultációs helyiségben állataival felügyelet nélkül hagyható, azonban a kezelő- és az állatbetegek elhelyezésére szolgáló helyiségekben ez tilos. Ezen túlmenően az ügyfeleket mindig meg kell kérni, hogy tartózkodjanak más állatok érintésétől.
- Az ügyfelek nem látogathatják az elkülönítetten elhelyezett állatbetegeket. Belépési engedély csak kivételesen, eutanázia esetén adható (a személyzetéhez hasonló magas szintű biológiai biztonsági intézkedések biztosításával).
- Az ügyfeleknek mindig be kell tartaniuk az állategészségügyi és tartási körülményeikre vonatkozó óvintézkedések alkalmazására vonatkozó szabályzatot.
- A látogatási idő az adott létesítmény által meghatározott időszakokra korlátozódik, kivéve, ha a felelős állatorvos az eltérést kifejezetten engedélyezi.
- Az Egyetem állatbetegek ellátásáért felelős személyzetének tájékoztatniuk kell az ügyfeleket azokról a zoonotikus és nozokomiális betegségek veszélyeiről, amelyek eredendően és szükségszerűen összefüggenek az állatok kórházi kezelésével.

1.4.4. GYEREKEK AZ EGYETEMEN

- Az egyetemi környezethez egyedi biztonsági és egészségügyi kockázatok kapcsolódnak. Egy gyermek megbetegedésének vagy sérülésének következményei a kórházi környezetnek való kitettség következtében minden szempontból elfogadhatatlanok.
- A biológiai biztonsági szempontból korlátozható az állatbetegek elhelyezésére szolgáló területekre való belépés a gyermekek számára, amikor azt a zoonotikus fertőzések

kockázatának minimalizálása érdekében indokolt. Ezenkívül az állatorvosok saját belátásuk szerint kizárhatják a gyermekeket ezekről területekről, ha aggályok merülnek fel a biztonsággal vagy a zavartalan munkakörnyezet biztosításával kapcsolatban.

- Gyermekek nem tartózkodhatnak a klinikákon, ha a szülő alkalmazottként dolgozik (beleértve a hallgatókat is), kivéve, ha felnőtt felügyel rájuk.
- Az Egyetemre látogató gyermekeket az ott tartózkodásuk alatt felnőtt közvetlen felügyelete alatt kell tartani.
- Minden látogatónak meg kell tiltani, hogy a sajátját kivéve más állatokat érintsen. Ez különösen fontos a gyermekek számára a zoonotikus betegségek és a sérülések kockázata miatt.

1.4.5. TÁRSÁLLATOK AZ EGYETEMEN

- Jelentős egészségügyi és biztonsági kockázatot jelent a kórházi környezet a nem beteg állatokra nézve. Az előírásoknak megfelelően csak egészségügyi vagy oktatási célból tartózkodhatnak állatok a klinika létesítményeiben.
- Fentiek miatt állatok általában csak akkor vihetők be az Egyetem létesítményeibe, ha azok ambuláns ellátásra szorulnak, kórházba felvett állatbetegek, véradásra vannak kiírva, jóváhagyott kutatási projektbe bevont alanyok, vagy jóváhagyott oktatási gyakorlatokon használják őket. Kerülni kell a beteg és egészséges állatok érintkezését, és különböző egységekben kell őket elhelyezni, akár ideiglenesen is.
- Az alkalmazottaknak és a hallgatóknak javasoljuk, hogy ne hozzák magukkal a kutyájukat az EGYETEM területére, kivéve, ha azok ellátásra szorulnak, vagy az oktatáshoz szükséges a jelenlétük.
- Amennyiben úgy döntenek, hogy a kockázat ellenére magukkal hozzák, kizárólag egészséges, jól ápolt, oltási könyvvel igazolhatóan érvényes veszettség elleni immunizálással és féreghajtással, rendelkező, külső parazitáktól mentes kutyák hozhatók be a Campusra. Javasoljuk az immunizálást a releváns fertőző betegségek, különösen a parvovírus ellen. Az ebeket kizárólag pórázon szabad vezetni. A park zöldterületi részén nem engedhető meg, hogy az állat ürítsen, a szilárd burkolatról pedig az ürüléket haladéktalanul el kell távolítani. Nem szabad megengedni, hogy az állatok a székeket, asztalokat, vagy általában az élelmiszerekkel kapcsolatba kerülő tárgyakat beszennyezzék.
- Háziállatok nem vihetők be az irodákba (kizárólag a részlegvezető és a munkatársak hozzájárulásával), étkezőkbe, konyhákba, laboratóriumokba és a kórházi létesítményekbe, illetve sehová, ahol ezt tábla egyértelműen tiltja.
- Háziállatok nem vihetők be a gyakorlati terekbe, kivéve, ha a gyakorlati tevékenység során engedéllyel használják őket.
- Állatokat kutatásra és oktatásra használó személyzetnek és hallgatóknak be kell tartaniuk az összes vonatkozó biológiai biztonsági előírást. Ezen tevékenységek megkezdése előtt az EGYETEM állatkísérletekért felelős személyének jóváhagyását kell kérni.

- Az EGYETEM betegellátó és kórházi állattartási területein oktatási és kutatási célból tartott állatokat rendkívüli körülmények vagy egészségügyi okok kivételével NEM lehet elhelyezni.

1.4.6. FERTŐZÉSI UTAK

- Sok betegség kórokozója hosszabb ideig életben maradhat a levegőben, felületeken és szerves anyagokban.
- A fertőző betegségek kórokozói állatról állatra, állatról emberre vagy akár emberről állatra terjedhetnek belégzéssel, szájon át, bőrön keresztül (sebek!), nyálkahártya felülettel való érintkezéssel, valamint vektorokkal és ragályfogó tárgyakkal való közvetlen érintkezés útján.
- A betegségek lehetséges terjedési útjainak ismerete segíthet mérsékelni azok lehetséges hatásait.

1.4.6.1. AEROSOLOS FERTŐZÉS-ÁTVITEL

- Az aeroszolos átvitel akkor következik be, amikor az aeroszolcseppekben lévő fertőző ágensek kerülnek át a fogékony fajok egyedeire. A legtöbb kórokozó nem marad fertőzőképes hosszú ideig az aeroszol cseppekben, emiatt a fertőzött és fogékony állatok közelsége szükséges a betegség átviteléhez. Minél nagyobb a távolság az állatok között, annál kevésbé valószínű a fertőzés.
- Az aeroszolos átvitel állatkórházban bekövetkezhet állatok és/vagy emberek szoros érintkezése következtében. A fertőző ágensek aeroszolba kerülhetnek közvetlenül (mint a macska légúti vírusával fertőzött tüsszögő macskáknál), a ketrecek vagy istállók nagynyomású mosásával újra aeroszolizálhatók, vagy a porszemcséken légáramlatok útján (pl. *Coxiella burnetii*). A hőmérséklet, a relatív páratartalom és a légmozgás fontos szerepet játszik a kórokozók aeroszolos átvitelében.

1.4.6.2. FERTŐZÉS-ÁTVITEL SZÁJON ÁT

- Az orális átvitel magában foglalja a gyomor-bél traktus kórokozóinak való kitettséget. Ez véletlenül is megtörténhet az aeroszolos anyag belélegzése, majd az anyagok orr-garatüregen való áthaladását követő lenyelése esetén.
- A szennyezett környezeti tárgyak közé tartoznak az olyan felszerelések, mint az etető- és itató edények, valamint minden olyan tárgy, amelyet az állat megnyalhat vagy megrághat. Az ürülékkel vagy vizelettel szennyezett takarmány és víz gyakran okozza a kórokozók orális átvitelét.
- Embereknél a szennyezett kezekkel való szájon át történő fertőződés általában része az orális átviteli ciklusnak, ami jól mutatja, hogy az állatok körül dolgozó alkalmazottak és hallgatók kiváló kézhigiéniájára miért van szükség. A hasmenéses állatbetegek megfelelő kezelése és elkülönítése segít meggátolni az ürülékben található, potenciálisan fertőző szervezetek terjedését, csakúgy, mint az etető- és itatóedények megfelelő tisztítása és fertőtlenítése.

1.4.6.3. FERTŐZÉS-ÁTVITEL KÖZVETLEN ÉS KÖZVETETT KAPCSOLATTAL

- A közvetlen érintkezés útján történő átvitel megköveteli, hogy egy állat vagy személy érintkezzen egy másik fertőzött állattal vagy személlyel.

- A közvetett kontaktussal való terjedés olyan felületekkel vagy anyagokkal való érintkezés útján történik, amelyek potenciálisan kórokozó ágenst tartalmazó különféle anyagokkal szennyezettek (pl. vér, sebváladék, nyál, orrváladék vagy aeroszolos légúti cseppek, urogenitális váladék, bélsár stb.).

- Fontos megjegyezni, hogy a kórházban lévő állatbetegek nagy valószínűséggel fertőzöttek kórokozókkal, ezért a létesítmény egész területén nagy a valószínűsége annak, hogy a felületek fertőző ágensekkel szennyezettek lehetnek. Mint ilyen, a közvetlen és közvetett érintkezés útján történő átvitel lehetőségének csökkentésére a legfontosabb módszer a fertőzött állatok elkülönítése és a velük való kontaktus minimalizálása, valamint a felületek tisztán tartása és fertőtlenítése.

- Mivel nem minden fertőzött állat mutatja a betegség jeleit, általános erőfeszítések szükségesek az állatok közvetlen érintkezésének valószínűségének csökkentésére és a különböző állategészségügyi státuszú állatbetegek térben és időben való elkülönítésére.

1.4.6.4. FERTŐZÉS RAGÁLYFOGÓ TÁRGYAKKAL

- A ragályfogók olyan tárgyak, amelyek közvetítőként szolgálnak az érintkezési átviteli ciklusokban. Gyakorlatilag bármi működhet ragály-terjesztőként, még a gondozóként eljáró személy is. Például az ajtókilincs, jármű, a billentyűzet, a telefon, a ruházat, a hőmérő, a sztetoszkóp, a tömlő, a póráz, a kefe, a lapát stb. mind olyan tárgy, amely fertőző ágensekkel szennyeződhet, és expozíciós forrásként szolgálhat a fertőző betegségek átvitelében.

- A fenti terjedési mód egyik fontos szempontja, hogy a hordozható tárgyak az állatok közelében szennyeződhetnek, majd átviteli forrást jelenthetnek a betegek vagy a létesítmény más területein dolgozó személyzet és hallgatók számára. A megelőzés legfontosabb eszköze a megfelelő tisztítás és fertőtlenítés, a gondozási óvintézkedések alkalmazása, a felszerelések elkülönítése, valamint a beteg állatok felismerése és elkülönítése.

- Amikor csak lehetséges, a klinikailag beteg állatokat csak az összes egészséges állat ellátása után szabad kezelni és gondozni.

1.4.6.5. VEKTOR-KÖZVETÍTETT FERTŐZÉS-ÁTVITEL ÁLLATOK KÖZÖTT

- Az állatok közötti vektoros átvitel akkor következik be, amikor pl. egy ízeltlábú a kórokozót az egyik állatból átviszi egy másikra. A szívféreg és a nyugat-nílusi láz vírusa a vektorok által terjesztett betegségek példái.

- A bolhák, kullancsok, legyek és szúnyogok az állatbetegségek gyakori biológiai vagy mechanikus vektorai.

- A vektor által terjesztett átvitel megakadályozásának leghatékonyabb módja a vektor eliminálása, számának csökkentése, vagy legalább vektor elválasztása a gazdaszervezettől (pl. rovarháló alkalmazása).

1.4.6.6. ZOONOTIKUS FERTŐZÉSEK

- Míg a zoonotikus betegséggel való fertőződés kockázata a lakosság körében átlagosan alacsony, az állatorvosok és más, állatokkal rutinszerűen érintkező emberek kitettsége e tekintetben nagyobb.
- A zoonózis-kórokozó bármely ismert vagy feltételezett expozícióját az állatbetegért elsődlegesen felelős állatorvosnak jelentenie kell a létesítmény vezetőjének, és a biológiai biztonsági felelősnek.
- Zoonózis-betegség gyanús vagy igazolt esettel kapcsolatban minden ismert kontakt ügyfelet, ellátó állatorvost, hallgatót és munkatársat össze kell írni, és jelenteni kell a biológiai biztonsági felelősnek.
- A biológiai biztonsági felelős és az ellátó állatorvos ezután együtt fog működni annak biztosítása érdekében, hogy minden potenciálisan expozíciónak kitett személlyel felvegyék a kapcsolatot, valamint a helyi és állami egészségügyi tisztviselőket tájékoztassák (ha szükséges).
- Minden olyan személynek, akinek az Egyetemen végzett munkához kapcsolódó ismert vagy gyanítható fertőzése van, nyomatékosan javasoljuk, hogy azonnal forduljanak orvoshoz, miután jelentették az eseményt a felettesnek.
- Az Egyetem megadhatja Önnek vagy orvosának azoknak az egészségügyi szolgáltatóknak az elérhetőségét, akik kifejezetten jól ismerik az adott zoonózist és az állatorvosi személyzet és hallgatók foglalkozási expozícióit.
- Minden alkalmazottnak és hallgatónak, akinek a zoonózis-kórokozókkal kapcsolatos expozícióval aggálya vagy kérdése van, határozottan javasoljuk, hogy lépjen kapcsolatba orvosával. Az Egyetem azon munkatársa vagy hallgatója, akinek közeli barátai vagy családtagjai esetében megnövekedett a zoonotikus fertőzés kockázata, javasoljuk, hogy beszéljék meg a lehetséges kockázatokat az Egyetem szakterületért felelős állatorvosival, a biológiai biztonsági személyzettel vagy saját egészségügyi szolgáltatójukkal.

1.4.6.7. KÜLÖNLEGES FERTŐZŐDÉS-KOCKÁZAT

- A nem megfelelően működő immunrendszerű személyzet, ügyfelek és hallgatók esetén nagyobb a zoonotikus betegségeknek való kitettség kockázata. Az immunállapotot számos körülmény befolyásolja, a fokozottan veszélyeztetettek közé tartozhatnak az 5 év alatti gyermekek, a terhes nők és az idősek.
- Ugyan a legnagyobb mértékű immunszuppressziót a HIV/AIDS okozza, más betegségek és állapotok is hatással lehetnek az immunrendszerre, ezek közé tartoznak a terhesség,

valamely szervi elégtelenség, cukorbetegség, alkoholizmus és májcirrózis, alultápláltság vagy autoimmun betegség.

- Bizonyos kezelések is összefüggésbe hozhatók az immunrendszer hiányos működésével, például a sugárterápia, kemoterápia, krónikus kortikoszteroid-terápia vagy csontvelő- vagy szervátültetésekkel, beültetett orvosi eszközökkel, lépeltávolítással vagy hosszú távú hemodialízissel kapcsolatos immunszuppresszív terápia.

- Fontos megjegyezni, hogy ezen állapotok vagy betegségek némelyike társadalmi megbélyegzéssel járhat, ami megnehezíti az egyén számára személyes egészségügyi információinak megosztását.

- Minden alkalmazottnak és hallgatónak tájékoztatnia kell a tanszékvezetőt, illetve a klinika vezetőjét minden olyan speciális egészségügyi állapotról (pl. terhesség, immunszuppresszió stb.), amely hatással lehet a zoonózis-kórokozókkal való fertőződés kockázatára vagy következményeire, mielőtt bármilyen állatbeteggel (vagy abból származó mintával, váladékkal stb.) kapcsolatba kerülne.

- Minden ilyen tájékoztatást bizalmasan kezelünk, azonban szükség lehet a személyzet közötti kommunikációra a megfelelő óvintézkedések végrehajtásához és/vagy a szokásos klinikai vagy oktatási eljárások megváltoztatásához.

1.4.7. HUMÁN JÁRVÁNY KEZELÉSE

- A kizárólag emberek között járvány-szerűen terjedő, kórokozók által okozott tömeges megbetegedést tekintjük humán járványnak.

- Országos humán járványhelyzet esetén a szükséges intézkedéseket elsősorban az országosan érvényes (jog)szabályok határozzák meg.

- Ezeken az intézkedéseken felül az Egyetem a dolgozókra, hallgatókra, látogatókra vonatkozó előírásokat határozhat meg a kórokozó Campuson belüli terjedésének korlátozása érdekében, a kérdéses kórokozó terjedési-, ellenálló- és fertőzőképességének megfelelően.

- Ezek az intézkedések magukban foglalhatják (nem kizárólagos jelleggel):

  - közforgalmi helyeken a kézfertőtlenítési lehetőség biztosítását és/vagy ezek használatára vonatkozó kötelezést;

  - eszközök, járművek, létesítmények takarítási és fertőtlenítési szabályainak szigorítását;

  - maszkviselési kötelezettséget;

  - a személy / gépjármű forgalom korlátozását;

  - a jelenléti oktatás korlátozását / digitális képzési rendre való átállást;

  - a jelenléti munkavégzés korlátozását;

  - rendezvényekre vonatkozó (pl. létszám) korlátozást;

- védőoltás felvételi kötelezettséget.

- Az intézkedéseknek konkrét jogszabályi előírás hiányában a fertőzés kockázatának mérlegelésén kell alapulnia.

- Az intézkedéseknek elsősorban az EGYETEM munkatársainak és hallgatóinak védelmét és az oktatás folyamatosságának megőrzését kell biztosítaniuk.

- A Biológiai Biztonsági Tanácsadó Testület feladata javaslatot tenni a Rektor részére a szükséges intézkedésekről.

1.5. KOCKÁZATKOMMUNIKÁCIÓ

Az Egyetem kockázati kommunikációja az állatbetegek fertőző betegségi állapotáról:

- A fertőző betegségek terjedésének kockázatával kapcsolatos hatékony kommunikáció elengedhetetlen, tekintettel az EGYETEM állatbeteg-ellátásának összetettségére és az ebben a környezetben dolgozók számára. Hatékony, proaktív kommunikáció szükséges az állatbetegek valós és potenciális fertőző státuszáról, az esetleges nozokomiális vagy zoonotikus betegségek terjedésének lehetőségéről.

- Az EGYETEM biológiai biztonsági tevékenysége tekintetében a kockázatkommunikáció magában foglalja a fertőző betegségekkel kapcsolatos kockázatokról szóló megfelelő értesítést és oktatást minden olyan személy számára, aki kapcsolatba kerülhet fertőző betegségben szenvedő állatbetegekkel (ideértve a zoonózisokkal kapcsolatos aggodalmakat is), valamint a megfelelő óvintézkedéseket, amelyek szükségesek a személyzetre, hallgatókra, vagy más állatbetegekre való terjedés korlátozására, valamint az esetlegesen szennyezett területek vagy anyagok fertőtlenítésére.

- Az EGYETEM összes állat betegét állatorvosnak kell értékelnie a fertőző betegségek kockázatának azonosítása érdekében. Az állatorvos felelőssége, hogy megfelelően felmérje a fertőző betegségek átvitelének kockázatát, és hatékony erőfeszítéseket tegyen a biológiai biztonsági szabályzatokkal összhangban.

- A biológiai biztonságért felelős személyzetet értesíteni kell minden fontos (ismert vagy feltételezett) fertőző betegség veszélyéről. Ide tartoznak többek között az olyan betegségek, amelyek potenciálisan humán betegségeket is okozhatnak, erősen fertőző betegségek, magas patogenitású betegségek, többféle gyógyszerrel szemben rezisztens baktériumok vagy fontos rezisztencia-mintázatok (pl. MRSA vagy VRE), valamint a rutin higiéniai gyakorlatokkal nehezen fertőtleníthető, különösen ellenálló kórokozók vagy a szabályozás szempontjából kiemelt betegségek. Ezt az értesítést az esetért elsődlegesen felelős állatorvosnak kell megtennie, és annak az első ésszerű alkalomkor meg kell történnie. Ez az értesítés történhet személyesen vagy e-mailben.

- Minden jelentős fertőző betegség kockázatot közölni kell az EGYETEM érintett személyzetével, hallgatóival és ügyfeleivel annak érdekében, hogy hatékonyan kezeljék a fertőződés veszélyét azoknál az embereknél és állatoknál, akik kapcsolatba kerülhettek az adott állatbeteggel.

- Ügyelni kell arra, hogy az állatbeteg fertőző státusza a kórházi kezelés során megváltozhat, a kockázati kommunikációs információnak ennek megfelelően napra késznek kell lennie.

1.5.1. BIOBIZTONSÁGI E-MAILLISTA, TÁJÉKOZTATÓ TÁBLÁK

- Az EGYETEM a honlapja mellett elektronikus levelezőlistát használ a kórházi fertőző betegségek veszélyeivel kapcsolatos kommunikáció megkönnyítésére.
- Cél: a fertőző és/vagy zoonotikus betegségek fokozott kockázatával küzdő állatbetegekkel kapcsolatos kommunikáció biztosítása és a tudatosság növelése.
- Az EGYETEM biológiai biztonságért felelős részlege a biosecurity@univet.hu címen postafiókot működtet a biobiztonsággal kapcsolatos jelentések és kérdések egységes kezelése érdekében.
- Az EGYETEM egységes információs táblákat helyez ki minden olyan helyszínre, ahol a biológiai biztonsági veszély mérséklése érdekében korlátozások, vagy más előírások vannak érvényben. Az alkalmazott piktogramokat és jelentésüket külön melléklet tartalmazza.

1.5.2. A KÓRHÁZI ELLÁTÁS KOMMUNIKÁCIÓS ELVÁRÁSAI

- A fertőző betegségben szenvedő betegek ketrecein vagy bokszain (beleértve a releváns környezetet is) egyértelműen fel kell tüntetni az adott állattal kapcsolatos fertőző betegség veszélyét. Ennek a táblának legalább a következő információkat kell tartalmaznia:
  - a betegség besorolása a kockázati osztályozási rendszer szerint;
  - fertőtlenítési eljárások, amelyek alkalmasak a kérdéses kórokozó kontrolljára;
  - alkalmazandó óvintézkedések és higiéniai követelmények;
  - lehetséges zoonotikus egészségügyi kockázat;
  - az ismert vagy feltételezett kórállapot neve.
- A gondozásra vonatkozó óvintézkedéseket a különleges státusznak megfelelően jól láthatóan kell feltüntetni.
- A fertőző betegségben szenvedő betegekért felelős személyzetnek és hallgatóknak gondoskodniuk kell arról, hogy a különleges szabályokat és ápolási szükségleteket megfelelően közöljék másokkal, akik az állatbetegekkel vagy környezetükkel foglalkozhatnak.
- A fertőző betegségben szenvedő betegekért felelős személyzetnek gondoskodniuk kell arról, hogy adott esetben a szükséges információ felkerüljön az EGYETEM vonatkozó levelezőlistájára.

1.5.3. BETEGIRÁNYÍTÁSI ELJÁRÁSREND

- Ha az ügyfélhívás akut hányásos, hasmenéses, ataxiás, vetélt, köhögő/tüsszögő, páciens jelez vagy egyéb fertőző betegség gyanúja merül fel:
  - A betegirányítónak tájékoztatnia kell az illetékes állatorvost a bejelentésről, aki ezt követően elfogadja az időpontot, és megerősíti, hogy van-e elkülönítő istálló vagy ketrec (lásd az 1.5.5. pontot a belépés és/vagy kórházi kezelés kizárási kritériumaiért).
  - Az előjegyzésben a panasz leírása mellé fel kell tüntetni „akut hasmenés", „akut hányás", „akut köhögés" vagy „akut tüsszögés" stb.
  - „Fertőzőgyanús" megjegyzés kerüljön feltüntetésre a panasz mellé.
  - Az ügyfélnek a bejelentkezésig az épületen kívül kell az ilyen állatát tartania. A megérkezést követően gyors klinikai áttekintés alapján az ügyeletes állatorvos vagy hallgató besorolja a megfelelő kockázati kategóriába a beteget.
  - A kockázati kategóriától és a körülményektől függően az állat közvetlenül a vizsgálóhelyiségbe vagy elkülönítőbe vihető. Társállatok esetében a szállítást lehetőleg betegszállító kocsin (zártan) kell végezni a kórházi fertőződés elkerülése érdekében.
- Ha fertőző betegségre utaló jeleket mutató vagy ilyen kórelőzménnyel rendelkező állatbeteget közvetlenül a recepciós pultnál jelentenek be, a betegirányítónak haladéktalanul fel kell vennie a kapcsolatot az állatorvossal, és egyeztetnie kell az állat vizsgálati/sürgősségi helyiségbe való szállíthatóságáról vagy elkülönítéséről a kórházi fertőzés minimalizálása érdekében.
- Ha fertőző betegség gyanúja merül fel a megjelenést megelőző tájékozódás alapján (beutaló vagy telefon), az előzetes áttekintő vizsgálatot az épületen kívül kell lebonyolítani. Abban az esetben, ha a kikérdezés során fertőzés gyanúja merül fel, a vizsgálatot és a kezelést elkülönített helyiségben kell elvégezni.

1.5.4. BETEGIRÁNYÍTÁSI ELŐÍRÁSOK HALLGATÓK RÉSZÉRE

- Az esetleges fertőző betegek érkezését az alábbiak szerint kezeljük:
  - A beteget az előjegyzésbe úgy jegyezzük be, hogy „akut hasmenés", „akut hányás", „akut köhögés" vagy „akut tüsszögés" stb.
  - „Fertőzőgyanús" felirat kerüljön a panasz leírása mellé.
  - Az ügyfélnek a bejelentkezésig az épületen kívül kell az ilyen állatát tartania. A megérkezést követően gyors klinikai áttekintés alapján az ügyeletes hallgató vagy az állatorvos besorolja a megfelelő kockázati kategóriába a beteget (a felvétel és/vagy kórházi kezelés kizárási kritériumait lásd az 1.5.5. fejezetben).
  - A kockázati kategóriától és a körülményektől függően az állat közvetlenül a vizsgálóhelyiségbe vagy elkülönítőbe vihető. Kistestű állatok esetében a szállítást lehetőleg betegszállító kocsin (zártan) kell végezni a kórházi szennyeződés csökkentése érdekében.

- Mindent meg kell tenni az állatbeteggel és bármely más állatbeteggel való közvetlen érintkezés elkerülésére.
- A többi páciens és a hallgatók fertőződési kockázatának csökkentése érdekében, ha felmerül a fertőző betegség gyanúja, csak az állatorvos által meghatározott minimális számú hallgató követheti közvetlenül az eset konzultációját/kivizsgálását.
- A vizsgáló helyiség elhagyása után az ürülékkel, váladékkal vagy vérrel szennyezett területeket, eszközöket a hallgatónak és az állatbetegért felelős személyzetnek azonnal meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell.
- Az ajtón megfelelő táblákat kell elhelyezni, amelyek megakadályozzák a helyiség használatát, amíg teljesen meg nem tisztítják és fertőtlenítik.
- A hallgatók kötelesek ismerni (videó-utasítások, kurzusok és egyetemi honlap) és követni a jelen biológiai biztonsági protokollban meghatározott eljárásokat, amikor fertőző betegséggel érintkeznek.
- Ha fertőző állatbetegségre van gyanúja, haladéktalanul jeleznie kell az ügyeletes állatorvosnak.

1.5.5. KIZÁRÁSI KRITÉRIUMOK A BETEGFELVÉTELHEZ ÉS/VAGY ELLÁTÁSHOZ

- Ha bejelentés-köteles betegség gyanúja merül fel, az állat helyszíni (lehetőleg otthoni, vagy ha a klinikán merül fel, az elkülönítőben történő) elkülönítése mellett az illetékes hatósági állatorvost értesítenie kell a felvételről döntő állatorvosnak.
- Ha más kórházi állatbetegek vagy a személyzet megfertőződésének kockázata túlságosan jelentős az állat egészségi állapotának a kockázatához képest, akkor annak kezelése és/vagy kórházi felvétele elutasítható. Az egyes fajokra vonatkozó konkrét visszautasítási kritériumok a megfelelő részlegeknél kerülnek leírásra.
- **Csak az EGYETEM állatorvosai (gyakornokok, hallgatók nem) dönthetnek az állat kezelésének elutasításáról.**

1.6. BIOBIZTONSÁGI FELÜGYELETI RENDSZER

- Ez a program a fertőző betegségek EGYETEM-en belül történő terjedésének nyomon követését és azonosítását szolgálja. Ennek során környezeti- és páciensekből származó minták vizsgálatával mutatják ki a specifikus mikroorganizmusokat, az általános környezeti szennyeződéseket és a nozokomiális fertőzésekkel és lehetséges szövődményeivel potenciálisan összefüggő tünetek esetén a kórokozókat.
- Általában:
  - Az állatorvosoknak a lehető leghamarabb jelenteniük kell a biológiai biztonságért felelős részlegnek az ismert vagy feltételezett nozokomiális események előfordulását.

- A biológiai biztonságért felelős részleget a nozokomiális események feltételezett tendenciáira is figyelmeztetni kell, még akkor is, ha a klinikai következmények nem tekinthetők súlyosnak.
- A biológiai biztonságért felelős részleget értesíteni kell minden olyan ismert vagy feltételezett zoonotikus fertőzésre, amelyről feltételezhető, hogy az EGYETEM-en belüli expozícióból ered.
- Az állatorvosoknak lehetőség szerint diagnosztikai vizsgálatokat kell végezni a nozokomiális események oktanának és eredetének meghatározására, még akkor is, ha ezek az eredmények esetleg nem befolyásolják az adott állatbeteg kórlefolyását. A tendenciák nem vizsgálhatók megfelelő felügyeleti adatok nélkül.

- A fertőzött és a kontakt állatok nyomon követhetősége kiemelten fontos a biobiztonsági felügyelet szempontjából. Az EGYETEM létesítményeiben elektronikus kórlappal teljes körű nyilvántartást kell vezetni az összes beérkező esetről, a tulajdonosok és a beutaló állatorvosok elérhetőségeiről és a használt gyógyszerekről.
- Az állatorvosoktól, technikusoktól és hallgatóktól elvárjuk, hogy az esetekkel és az esetleges fertőző betegségekkel kapcsolatos információkat bizalmasan kezeljék.

1.6.1. DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK FERTŐZŐ BETEGSÉG GYANÚJA ESETÉN

- Az egyes fertőző (és zoonotikus) kórokozók kimutatására irányuló diagnosztikai vizsgálatok alapvető információkat szolgáltatnak a fertőzött állatbetegek megfelelő klinikai kezeléséhez. Ez a tesztelés közvetlen előnyökkel jár az állatbeteg számára, azon túlmenően, hogy az ügyfelek számára is előnyös, mivel lehetővé teszi számukra, hogy megfelelően kezeljék állataikat és megvédjék családjukat. Ez az EGYETEM számára is előnyökkel jár, mivel ez az információ elengedhetetlen a betegségek kockázatának megfelelő kezeléséhez valamennyi állatbeteg, személyzet és hallgató esetében.
- Ezért erősen javasolt minden kórházi állatbeteg esetén diagnosztikai vizsgálat elvégzése, ha felmerül a specifikus fertőző (és zoonózist) okozó kórokozókkal való fertőzés lehetősége. Ez a diagnosztikai vizsgálat alapvető fontosságú az esetek megfelelő kezelésében, ezért, ha fennáll a klinikai gyanú, de a tulajdonos nem hajlandó fizetni a vizsgálatért, az állatot 4-es biztonsági osztályba kell sorolni, és az ebből eredő pénzügyi következményeket az ügyfél viseli.
- Az állatbeteget ellátó állatorvos felelőssége annak biztosítása, hogy a fertőző (esetlegesen zoonotikus) kórokozókkal kapcsolatban megfelelő ügyfél-kommunikáció történjen.
- A beteg állat ellátásáért felelős állatorvos kötelezettsége, hogy megfelelő mintákat küldjenek be a vizsgálathoz, és hogy megfelelő biológiai biztonsági óvintézkedéseket alkalmazzanak ezen esetekben.
- A biológiai biztonsággal foglalkozó részleget az elsődleges esetért felelős állatorvosnak a lehető leghamarabb értesítenie kell, ha megalapozott gyanú merül fel arra vonatkozóan, hogy a kórházban lévő állatbeteg megfertőződött az alábbiakban felsorolt kórokozók egyikével. Ez az értesítés történhet személyesen vagy e-mailben.

- A megfelelő minták vizsgálata kötelező, ha a páciens valamely, itt felsorolt (vagy bármely bejelentési kötelezettség alá vont) betegségre gyanút keltő tünetet mutat. A vizsgálatok elvégzésre vonatkozó, továbbá a diagnózis és a lehetséges kezelési információk teljes leírása elérhető az OIE honlapján ezen betegségek esetén: https://www.oie.int/en/what-we-do/animal-health-and-welfare/animal-diseases/

- Különös figyelmet kell fordítani a következő betegségekre / kórokozókra:
  - Akut hasmenés kutyákban és macskákban (*Salmonella, Campylobacter, Parvovirus, Cryptosporidium, Giardia)*
  - Kutya szopornyica vírus
  - Az 1-es típusú lóherpeszvírus neurológiai formája
  - Influenza (ló)
  - leptospirosis
  - *Streptococcus equi* subsp. *equi*
  - *Szalmonella* (nagy állatok)
  - *Q-láz*
  - *multirezisztens kórokozók*
  - *kutya fertőző májgyulladása (canine adenovirus-1)*

1.6.2. GYÓGYSZERREZISZTENS BAKTÉRIUMOK ÉS FELELŐS GYÓGYSZERHASZNÁLAT

- A fontosabb antimikrobiális gyógyszerekkel vagy több gyógyszercsoporttal szemben rezisztens baktériumokkal fertőzött állatok potenciális egészségügyi veszélyt jelentenek az EGYETEM személyzetére, hallgatóira, ügyfeleire és más állatbetegekre. Mint ilyenek, fokozott biológiai biztonsági óvintézkedések mellett kell kezelni őket, amelyek célja az intézményen belüli terjedés visszaszorítása.

- A gyógyszerrezisztens baktériumok kezelése korunk egyik legfontosabb kérdése. Minden fertőzés-elleni programnak figyelembe kell vennie azt a fontos hatást, amelyet az antimikrobiális rezisztencia gyakorolhat a minőségi orvosi ellátás biztosításának képességére. A biológiai biztonsági részleg feladata az EGYETEM antimikrobiális gyógyszerhasználatának nyomon követése, valamint a konzervatív használati gyakorlatok előmozdítása, amelyek segítenek megőrizni az antimikrobiális szerek hatásosságát. Laboratóriumi vizsgálatok alapján rendszeresen össze kell foglalni a gyakran izolált baktériumok antimikrobiális rezisztenciájának mintázatait, és elérhetővé kell tenni ezt a jelentést.

- Ezek az jelentések a diagnosztikai laboratóriumban vizsgált minták eredményeit összegzik, és ezért kifejezetten az EGYETEMI állatpopulációban jelenlévő baktériumok mintáját képviselik. Mint ilyenek, a jelentésben szereplő izolátumok valószínűleg ellenállóbbak, mint az átlagos állatpopulációkban előfordulók.

1.7. BEJELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG ALÁ TARTOZÓ ÁLLATBETEGSÉGEK

- Az EGYETEM irányelve, hogy kivizsgálja és kizárja a bejelentési kötelezettség alá vont betegségek lehetőségét. Az ellátó állatorvos haladéktalanul lépjen kapcsolatba a biológiai biztonsági személyzettel, ha bejelentési kötelezettség alá eső állatbetegséget diagnosztizálnak vagy gyanítanak. Az ellátó állatorvosnak vagy a biológiai biztonságért felelős személynek közvetlenül fel kell vennie a kapcsolatot az illetékes hatósági állatorvossal.

- Értesítési címek, elérhetőségek:

  Pest Megyei Kormányhivatal (PMKH):

  1135 Budapest, Lehel u. 43-45) elelmiszer@pest.gov.hu

  Megyei Főállatorvos: dr. Brandenburg Tamás (1) 239-0330

  Osztályvezető, Állategészségügyi O.: dr. Varga Ákos (1) 236-4108

  Hatósági Állatorvosok:

  Campus: dr. Szentmiklóssy Edina (30/350-7938) dr. Weingart Ágnes (20/247-9685)

  Üllő: dr. Molnár Beáta (30/314-0808) dr. Rudó József (20/556-4430)

- A bejelentési kötelezettség alá vont állatbetegségeket az állatbetegségek bejelentésének rendjéről szóló 113/2008. (VIII. 30.) FVM rendelet (https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0800113.fvm) tartalmazza:

Bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegségek

A. Szárazföldi állatokat érintő betegségek

1. Afrikai lópestis

2. Afrikai sertéspestis

3. Aujeszky-betegség

4. Bőrcsomósodáskór

5. Brucellózis (Brucella abortus, Brucella melitensis, Brucella suis)

7. Hólyagos szájgyulladás

8. Juh- és kecskehimlő (Capripox)

10. Kéknyelv betegség (Bluetongue)

11. Keleti marhavész

12. Kis kaptárbogár fertőzöttség (Aethina tumida)

13. Kiskérődzők pestise

14. Klasszikus sertéspestis

15. Lépfene

16. Lovak fertőző kevésvérűsége

17. Lovak járványos agy- és gerincvelő-gyulladásának alábbi típusai:

17.1. Japán encephalitis (Japanese encephalitis)

17.2. Keleti ló-encephalomyelitis (Eastern equine encephalomyelitis)

17.3. Lovak venezuelai agy-és gerincvelő-gyulladása (Venezuelan equine encephalomyelitis)

17.4. Nyugati ló-encephalomyelitis (Western equine encephalomyelitis)

17.5. Nyugat-nílusi láz (West Nile fever, WNF)

18. Madárinfluenza (HPAI baromfiban, fogságban élő és vadon élő madarakban, LPAI baromfiban és fogságban élő madarakban)

19. Mézelő méhek nyúlós és enyhébb költésrothadása

20. Newcastle-betegség

21. Nyulak vérzéses betegsége

22. Ragadós száj- és körömfájás

23. Rift-völgyi láz

24. Rühösség

25. Sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómája (PRRS)

26. Sertések hólyagos betegsége

27. Súrlókór (Scrapie)

28. Szarvasmarhák enzootikus leukózisa

29. Szarvasmarhák gümőkórja

30. Szarvasmarhák ragadós tüdőlobja

31. Szarvasmarhák szivacsos agyvelőbántalma

32. Takonykór

33. Tenyészbénaság

34. Tropilaelaps atka fertőzöttség

35. Veszettség

36. Szarvasok epizootiás haemorrhagiás betegsége

37. Brucella ovis (Camelidae, Tragulidae, Cervidae, Giraffidae, Bovidae és Antilocapridae fajok)

38. Ebola (nem emberi főemlősök)

39. Majomhimlő (Rodentia fajok és nem emberi főemlősök)

40. Fertőző sertésbénulás

41. Psittacosis (Psittaciformes fajok)

1.7.1. SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

- A bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségekkel kapcsolatos megfelelő mintavételi és diagnosztikai technikák megtalálhatók:
  - az OIE honlapján (https://www.oie.int/en/what-we-do/animal-health-and-welfare/animal-diseases/);
  - a releváns jogszabályokban (https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700041.fm);
  - az Állat-egészségügyi Szabályzat kiadásáról szóló 41/1997. (V. 28.) FM rendelet 23.-25. számú függelékében
  - a hatósági állatorvos konkrét utasításában.

- A bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző állatbetegség esetén használható fertőtlenítési eljárások
  - az Állat-egészségügyi Szabályzat kiadásáról szóló 41/1997. (V. 28.) FM rendelet 18. számú függelékében;
  - az Országos Főállatorvos által kiadott eljárási szabályokban;
  - a hatósági állatorvos konkrét utasításában találhatók.

- A bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző állatbeteg gyanúja esetén a hatóság intézkedéséig az elkülönítésre (4. szint) érvényes protokollokat kell alkalmazni.

2. FEJEZET. ANATÓMIA GYAKORLATI BIOBIZTONSÁGI SZABÁLYOK

2.1. ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

- Az állatok származása:
  - **Gazdasági haszonállat**: fertőző (ideértve a zoonózisokat is) állatbetegségben elhullott állatot, vagy azokból származó testrészt anatómiai gyakorlati oktatás céljára felhasználni tilos. A klinikai vizsgálatot az eutanáziáért, vagy az állat korábbi ellátásáért felelős állatorvosok végzik az állat származási helyén, és erről igazolást állítanak ki.
  - **Társállatok**: fertőző (ideértve a zoonózisokat is) állatbetegségben elhullott állatot, vagy azokból származó testrészt anatómiai gyakorlati oktatás céljára felhasználni tilos. A klinikai vizsgálatot az eutanáziáért, vagy az állat korábbi ellátásáért felelős állatorvosok végzik a származási helyen és erről igazolást állítanak ki. Nem állatorvos által beküldött minta csak az EGYETEM oktató állatorvosainak előzetes, kedvező eredményű vizsgálatát követően használható fel a hallgatók gyakorlati oktatására, vagy a potenciálisan veszélyt jelentő kórokozók teljes elpusztítását okozó kezelés (preparálás) után.
- Gyakorlati oktatás (boncolás) céljára csak kockázatmentességi állatorvosi igazolással rendelkező testek vagy testrészek használhatók fel.
- Az Anatómiai és Szövettani Tanszék (Tanszék) kockázati besorolása:
  - Kockázati zóna: A biológiai biztonsági intézkedések által közvetlenül érintett területek. Bonctermek, a tetemek fogadására és átadására szolgáló helyiség, minta tároló helyiségek (beleértve a mintahűtőket), előkészítő / preparáló helyiség, valamint a Zimmermann terem nem hallgatói része, amennyiben ott boncolás bemutatása folyik a terület fertőtlenítéséig.
  - Tiszta zóna (nem kockázati zóna): Nem veszélyeztetett területek. Ide tartoznak a zuhanyzók, a mosdók, az öltöző helyiségek, irodák, tantermek hallgatói része (ideértve a szövettani oktatásra szolgáló termet), a laboratórium és az Anatómiai Múzeum és ezek folyosói.
- Előzetesen nem ártalmatlanított mintákat a tanteremben csak csorgásmentes környezetben, a környezettel és a hallgatókkal való érintkezés (szennyeződés) kizárásával lehet demonstrációs célból bevinni és bemutatni.
- Mivel a Tanszékre csak előzetesen megvizsgált, és elhanyagolható kockázatúnak minősített minták kerülhetnek, a kockázati zónában is elégségesek az általános (alap) biológiai biztonsági eljárások (besorolási osztály: 1. szint) kiegészítve a belső használatú védőlábbeli vagy lábzsák hordásának kötelezettségével.
- Az anatómiai gyakorlati munkához a hallgatók és az oktatók felveszik az anatómiai gyakorlathoz megfelelő védőruhát (fehér laborköpeny) és a szükséges személyi védőfelszerelést. Védőkötény, alkarvédő, valamint tartalék latex kesztyű, lábzsák és maszk rendelkezésre áll a tanszéken.
- A hallgatók saját köpenyt használnak, amelynek tisztán tartásáért ők felelnek. A boncoláshoz használt köpenyt legalább 60 fokon, másfél órán át mosógépben kell kimosni, majd vasalni, mielőtt újra használnák.

- A hallgatóknak az anatómiai gyakorlati munkaterembe való belépés előtt köpenyt kell venniük és eldobható fólia lábzsákot kell viselniük. Kilépéskor a lábzsákot a veszélyeshulladék gyűjtő-edénybe ki kell dobni.

- Az oktatóknak és más alkalmazottaknak köpenyt, kötényt és belső használatú védőlábbelit, vagy eldobható fólia lábzsákot kell viselniük a kockázati zónába történő belépéskor. A védőlábbelit használat után az előkészítő helyiségben kell helyezni.

- Soha ne vigye ki a kockázati zónában használt védőlábbeliket, és a már használt, egyszer használatos védőfelszerelést az épületen kívülre a szervezett ártalmatlanítás kivételével.

- A hallgató figyelmét fel kell hívni a balesetmegelőzési oktatás során a tetanusz elleni immunizálás lehetőségére.

- Ha a hallgató a boncolás során megvágta magát, a boncolást haladéktalanul abba kell hagynia, a sérülés tényét jeleznie kell a gyakorlatvezetőnek és kezet kell mosnia. A sebet a szakma szabályai szerint el kell látni (sebtoalett, kötözés).

- Ha a seb mély, a tanulót el kell juttatni egészségügyi szolgáltatóhoz, a sérülés körülményei miatti biobiztonsági kockázatra fel kell hívni az orvos figyelmét. Ha a seb felületes, akkor az a helyszínen is ellátható a hallgató hozzájárulásával és felelősségére.

2.2. TISZTASÁG ÉS HIGIÉNIA

2.2.1. ÁLTALÁNOS FERTŐTLENÍTÉSI PROTOKOLL

- A kockázati zónába való belépéskor és kilépéskor kézmosás és kézfertőtlenítés kötelező. A latex kesztyű használata kötelező a boncolás során, de ez nem érinti a kockázati zóna elhagyása előtti kézmosás és fertőtlenítés kötelezettségét.

- A kockázati zónába a boncoláshoz nem szükséges, nem fertőtleníthető személyes tárgyak bevitelét a legszükségesebbre kell korlátozni. A bevitt tárgyak (pl. elektronikai eszközök, jegyzetek, tollak stb.) szennyeződését el kell kerülni, mert a tisztítási és fertőtlenítési eljárások kárt okozhatnak bennük. Az ezekből adódó károkért az EGYETEM nem vállal felelősséget. Fentiek miatt ezeket csak a kijelölt helyen (tiszta felület) szabad letenni, és csak tiszta kézzel lehet érinteni.

- A boncolásra kerülő hullák esetében (az előzetes szűrés ellenére) felmerülő fertőző betegség gyanúja esetén a takarításért/fertőtlenítésért felelős személyek kivételével mindenkinek azonnal el kell hagynia az érintett helyiséget, miután egyszer használatos személyi védőfelszerelésüket és védőruhájukat az erre a célra kijelölt gyűjtőedényekbe helyezték, megmosták és fertőtlenítették a kezüket, a műszereiket és a védőlábbelijüket (ha van). A helyiségben található összes állati eredetű mintát az állati melléktermék gyűjtőedényébe kell helyezni. A műszereket, lábbelit, asztalokat és a helyiséget alapos, zsíroldó tisztás után fertőtleníteni kell az adott betegség kockázati besorolásának megfelelően (ld. 1.3.1. fejezet).

- Fenti esetben haladéktalanul értesíteni kell a tanszékvezetőt, a biobiztonsági személyzetet, illetve bejelentési kötelezettség alá vont betegség esetén a hatósági állatorvost is.

2.2.2. VÉDŐLÁBBELI

- Mindenkinek (beleértve a hallgatókat, oktatókat, szakmai látogatókat, és a személyzetet) a kockázati zónába való belépés előtt védőlábbelit, vagy eldobható fólia lábzsákot kell viselnie. Minden anatómiai gyakorlat után tegye a védőlábbelit a kijelölt helyére az öltözőben. Az egyszerhasználatos fólia lábzsákot kilépéskor a sárga veszélyeshulladéktároló gyűjtőbe kell tenni.
- Az öltöző elhagyásakor az utcai cipő talpának fertőtlenítése kötelező.

2.2.3. MŰSZEREK ÉS BERENDEZÉSEK FERTŐTLENÍTÉSI RENDJE

- A hallgatók által használt boncoló eszközöket minden gyakorlat végén alaposan el kell mosni és fertőtleníteni kell, az EGYETEM tulajdonában levőket a nap végén vissza kell helyezni a boncteremben vagy az előkészítő helyiségben lévő tárolóba.
- A használt szikepengéket, latex kesztyűket, és az elhasználódott műanyag védőkötényt az egészségügyi hulladékgyűjtő dobozokba kell helyezni (veszélyes hulladék) a szúrás/vágásveszélyes hulladékot a többitől elkülönítve (külön gyűjtő).
- Az oktatók által használt boncszerszámokat minden nap le kell mosni, fertőtleníteni, majd a nap végén vissza kell helyezni a boncteremben vagy az előkészítő helyiségben lévő tárolóba.
- A kockázati zónában a helyiségek padlóját használatot követően minden nap végén vízsugárral le kell öblíteni, és tisztító-fertőtlenítő szerrel fel kell mosni.
- A boncasztalokat a gyakorlati munka után alaposan le kell mosni zsíroldó mosószerrel és fertőtleníteni kell.
- A tanteremben bemutatott minták és a bemutatáshoz használt, a mintával érintkező berendezések, eszközök, felszerelések, és felületek esetében a gyakorlatra vonatkozó szabályok szerint kell eljárni (tisztítás, fertőtlenítés, ártalmatlanítás stb.).

2.2.4. MOSÓ- ÉS FERTŐTLENÍTŐSZEREK

Az asztalokhoz és a padlóhoz:

- zsíroldó mosogatószerrel súrolás és tisztítás;
- vírusok/baktériumok/gombák ellen felületfertőtlenítésre engedélyezett biocid készítmények (fertőtlenítő vagy tisztító-fertőtlenítő szerek).

Eszközök:

- zsíroldó mosogatószerrel súrolás és tisztítás;
- vírusok/baktériumok/gombák ellen egészségügyi/állatorvosi felhasználásra engedélyezett biocid készítmények és módszerek (ideértve az alkoholt és a hő/gáz/stb. sterilizálást is).

Kézmosó- és fertőtlenítőszerek:

- folyékony szappan, kézfertőtlenítő.

2.3. OKTATÁS CÉLJÁRA HASZNÁLT ÁLLATI TESTEK, TESTRÉSZEK (MINTÁK)

- Az anatómia részlegen csak kockázatmentes, állatorvosi kísérőirattal ellátott test (minta) vehető át.
- A beérkezett mintát az aggálymentesség ellenőrzését követően a veszélytelenséget jelző műanyag, a mintáról sérülés nélkül el nem távolítható azonosító jelöléssel kell ellátn.
- A minták nyomon követését az azonosító jelölésük biztosítja a felhasználásukig, illetve ártalmatlanításukig, így a nyilvántartásba azokat be kell vezetni.
- A bizonytalan eredetű vagy aggályos mintákat a Patológiára kell átadni.

2.4. OKTATÁS CÉLJÁRA HASZNÁLT MINTÁK TÁROLÁSA, KEZELÉSE

- A nem tartósított mintákat hűtve kell tárolni (maximum 4 °C hőmérsékleten). A hűtők hőmérsékletét rendszeresen ellenőrizni kell.
- A mintahűtőben kizárólag az aggálymentes besorolású mintákat lehet tárolni.
- A tárolást és felengedtetést csorgásmentes tálcán kell végezni.
- A már felesleges mintákat zárt, megfelelő jelöléssel ellátott műanyag edényben kell tárolni, és ártalmatlanításra átadni.
- A mintahűtőt és a tároló/szállító edényeket rendszeresen tisztítani és fertőtleníteni kell.
- A kémiailag tartósított (formalinos) mintákat az erre a célra kijelölt helyiségben kell tárolni.

2.5. FERTŐZÉSI LÁNC MEGSZAKÍTÁSA

2.5.1. LÁTOGATÓK

- Látogatók csak a folyosókon és a tiszta zónán tartózkodhatnak kísérő nélkül.
- Szakmai látogatók a kockázati zónában csak a Tanszék állatorvosának kíséretében, a tanszékvezető engedélyével, a biológiai biztonsági szabályok megtartása mellett tartózkodhatnak.

2.5.2. GYERMEKEK

- Gyermekek csak felnőtt felügyelete mellett tartózkodhatnak a folyosókon és a tiszta zónán belül.
- Lehetőség szerint kerülni kell a gyerekek jelenlétét a Tanszéken.

2.5.3. TÁRSÁLLATOK

- A kockázati zónába társállat bevitele tilos.

2.5.4. ÉTELEK ÉS ITALOK

- Szigorúan tilos inni és enni a Tanszék kockázati zónába sorolt helyiségeiben és az öltözőkben.

3. FEJEZET PATOLÓGIA GYAKORLATI BIOBIZTONSÁGI SZABÁLYOK

3.1. FONTOS KÉRDÉSEK

- Az ezen fejezetben tárgyalt kérdések a következők:
  - az esetlegesen előforduló veszélyes fertőzések besorolása;
  - szabványos protokollok kidolgozása az állati tetemekből származó fertőzés kockázatának minimalizálása érdekében;
  - protokollok meghatározása a nagyobb valószínűséggel előforduló fertőzések és a ritka, de veszélyes fertőzések kezelésére.
- A boncoláshoz kapcsolódóan egyéb, nem fertőző kockázatok is fenyegetik a hallgatókat és az EGYETEM személyzetét. Ide tartozik az elektromos biztonság, a kések, pengék, ollók és csontfűrészek kezelése, valamint az egészségre veszélyes vegyi anyagok. Ezeket külön biztonsági útmutatók szabályozzák, és ebben az eljárásrendben nem részletezzük.
- A boncolásra használt létesítményekben nagyobb a fertőzésveszély.
- A cél a kockázat lehető legnagyobb mértékű csökkentése a hallgatók oktatása, és a klinikusok, a gyakorló orvosok és a tulajdonosok számára biztosított diagnosztikai szolgáltatás alatt.
- Ha fennáll az emberi fertőződés jelentős kockázata, a profilaxis, a kezelés és a tanácsadás tekintetében az egészségügyi szolgáltatókhoz és a biológiai biztonsági személyzethez lehet fordulni.
- Ha fennáll az állatbetegségek terjedésének jelentős kockázata, speciális protokollokat kell alkalmazni a kórokozók terjedésének minimalizálására.
- A hangsúly a kockázatértékelésen, a várható körülmények kezelésére vonatkozó protokollok felállításán és az általános óvintézkedések szintjének emelésén van.
- A hallgató figyelmét fel kell hívni a balesetvédelmi oktatás során a tetanusz elleni immunizálás lehetőségére.
- Ha a hallgató a boncolás során megvágta magát, a boncolást haladéktalanul abba kell hagynia, a sérülés tényét jeleznie kell a gyakorlatvezető állatorvosnak és kezet kell mosnia. A sebet a szakma szabályai szerint el kell látni (sebtoalett, kötözés).
- Ha a seb mély, a tanulót el kell juttatni egészségügyi szolgáltatóhoz, a sérülés körülményei miatti biobiztonsági kockázatra fel kell hívni az orvos figyelmét. Ha a seb felületes, akkor az a helyszínen is ellátható a hallgató hozzájárulásával és felelősségére.

3.2. FERTŐZŐDÉS

- Boncolás során a fertőződések az alábbi öt úton jöhetnek létre:
  - bőrsérülés útján;
  - belélegzés;
  - lenyelés;
  - bőrszennyeződés sérülés nélkül;
  - a nyálkahártya felületeinek szennyeződése (szem, száj, orr).
- Fentiek miatt elsősorban a bőrfelület (seb) szennyeződését kell megakadályozni (sebtapasz, kesztyű), illetve azt, hogy a szennyezett kézről a nyálkahártyákra kenődjön (kézmosás, munkafegyelem). Ha a fröccsenés vagy aeroszolképződés veszélye fennáll, védőszemüveget és maszkot kell használni.
- Az éles eszközökkel végzett munka miatti sérülések kockázata helyes eszközkezeléssel jelentősen csökkenthető.

3.3. A KÓROKOZÓK OSZTÁLYOZÁSA

- A biológiai tényezők a fertőzés kockázatának szintjétől függően csoportokba sorolhatók (lásd az általános részt az 1. fejezetben).
- A hallgatók és a személyzet esetében kiemelt jelentőségű csoportok a HHG 3. és 4., (valamennyi zoonózist okozó kórokozó) és járványügyi jelentősége miatt az AHG 4. az állati kórokozók között. Hallgatók ilyen besorolású kórokozóval ismerten fertőzött tetem boncolását nem végezhetik, és onnan személyes jelenlétüket is ki kell zárni.

3.3.1. A HHG 2. CSOPORTBA SOROLT KÓROKOZÓK

- Ezeknek a biológiai ágenseknek a legvalószínűbb átviteli módja a kórbonctani helyiségben a kézzel szájra történő átvitel. A megfelelő higiéniai eljárásoknak, beleértve a megfelelő kézmosást is, meg kell akadályozniuk ezek átvitelét.
- A fertőződés bőrsérüléssel is lehetséges, de a standard általános óvintézkedések ennek kockázatát minimálisra csökkentik.
- A granulomatózus elváltozásban szenvedő állatok boncolását illetően, az eljárás során az aerogén fertőződés alacsony kockázata mellett, a tuberkulózisos/tularemiás állat boncoláshoz a megfelelő maszk viselése elegendő védelmet biztosít, és eseti alapon további antibiotikum profilaxis is mérlegelhető.

3.3.2. A HHG 3. CSOPORTBA SOROLT KÓROKOZÓK

- Ezek olyan biológiai anyagok, amelyek súlyos emberi betegségeket okozhatnak, és komoly veszélyt jelentenek a boncolás résztvevőire; a közösségre való átterjedésének veszélyét is magukban hordozzák.
- A boncolást és a mintavételi eljárást képzett, maszkot és szemvédőt viselő személyzet is végezheti állatorvos irányításával.

3.3.3. AZ AHG 4. CSOPORTBA SOROLT KÓROKOZÓK

- Ezek olyan biológiai anyagok, amelyek gazdaságilag pusztító járványokat okozhatnak.
- Ha gyanús esetet azonosítanak, a hallgatóknak és a boncoláson részt vevő személyzetnek a hatóság rendelkezése szerint kell eljárni és a továbbiakban 48 órán át kerülnie kell a fogékony állatokkal, gazdaságokkal/gazdálkodókkal való érintkezést.

3.3.4. A HHG 4.CSOPORTBA SOROLT KÓROKOZÓK

- Ebbe a csoportba tartoznak a vírusos vérzéses lázak (VHF), amelyek ellen jelenleg nincs hatékony védőoltás.
- Ezen kórokozók előfordulásának kockázata jelenleg még elhanyagolható az országban.

3.4. DÖNTÉSI KRITÉRIUMOK A BONCOLÁS VÉGREAHAJTÁSÁHOZ

- A boncolás elvégzéséről szóló döntés elsősorban a tetem előtörténetén alapul, és azt csak a Tanszék alkalmazott állatorvosa -kétség esetén a tanszékvezető- hozhatja meg és számos kritérium befolyásolhatja a döntését.
- **Bejelentési kötelezettség alá tartozó betegség gyanúja a kórtörténetben**: a Tanszékvezető további információkat gyűjt a beutaló állatorvostól, és eldönti, hogy elvégezhető-e a boncolás és milyen feltételek mellett. Két forgatókönyv lehetséges:

  1. Járványhelyzetben: a Tanszékvezető úgy dönt, hogy nem végzik el a boncolást, a tetemet a hatósági állatorvos értesítése mellett a mintaküldés szabályainak megfelelően a nemzeti referencialaboratóriumba szállíttatja.
  2. Ha a gyanúba került betegség egzotikus Magyarországon, de a klinikai anamnézis miatt nem zárható ki a differenciáldiagnózisból: további információk gyűjtése után a Tanszékvezető dönti el, hogy elvégezhető-e a boncolás vagy sem. Ilyen forgatókönyv esetén a boncolást csak a Tanszék alkalmazott állatorvosa végezheti (a hallgatókat kizárva), oktatási időn kívül, és további védőintézkedések is szükségesek lehetnek (pl. légzőmaszk viselése stb.).

- **Zoonózis gyanúja esetén, vagy főemlősök boncolását** (pl. tuberkulózis, majomhimlő stb. veszélye miatt) csak a Tanszék alkalmazott állatorvosa végezheti (a hallgatókat kizárva), oktatási időn kívül, és további védőintézkedések is szükségesek.

- A döntést a vizsgálati anyag eredete is befolyásolja. Különös figyelmet kell fordítani arra az esetre, ha az állatot a közelmúltban olyan másik országból (tagállamból vagy harmadik országból) hozták be, ahol a járványügyi helyzet jelentősen eltér a hazaitól (pl. afrikai lópestis).

- Ha a veszettség a differenciáldiagnózis részét képezi, a tetemet a nemzeti referencialaboratóriumba küldik diagnózis céljából.

3.5. KÓRBONCOLÁSRA VONATKOZÓ SZABVÁNYOS ELJÁRÁSOK

- Valamennyi boncolási eljárás során emelni kell a biztonsági és higiéniai óvintézkedések szintjét.

  A hallgatóknak és a személyzetnek az alábbiakat kell viselnie:

  - kizárólag a Patológián használható védőruha (köpeny), szükség esetén eldobható kezeslábas, amely teljesen eltakarja a karokat, a mellkast, a hajas fejbőrt és a lábakat;
  - szükség szerint védőkötény vagy eldobható nylon védőöltözet;
  - védőkesztyű (egyszerhasználatos, vagy gumi);
  - mosható védőlábbeli (zárt gumipapucs, gumicsizma);
  - szükség szerint arcmaszk/védőszemüveg, amely véd a közvetlen fröccsenő szennyeződéstől.

- A nem egyszerhasználatos védőfelszerelést az EGYETEM biztosítja.

- Amellett, hogy hatékonyan védik a kezet és a légutakat, ezek az előírások elfogadható szintre csökkentik a tetemek által okozott fertőzés kockázatát a HHG 2 és 3 fertőzések bármelyikével -még akkor is, ha azok jelenléte előzetesen nem volt ismert.

- A kockázati zónán belül nem viselhető el nem takart ékszer, beleértve az órát, fülbevalót, piercinget és műkörmöt.

- A Patológia állatorvosainak tisztában kell lenniük azzal a ténnyel, hogy kötelességük minimalizálni a kockázatot azok számára, akik a tetemek kezelésében vesznek részt a boncolás alatt és után.

- A látogatási regiszter lehetővé teszi az emberek mozgásának nyomon követését a Kockázati zónában. Ez a fertőző betegség (pl. zoonózis) gyanúja/bebizonyosodása esetén a járványügyi nyomozáshoz elengedhetetlen.

- A Patológia kockázati besorolása:

  - <u>kockázati zóna</u> (besorolás 3. szint): a biológiai biztonsági intézkedések által közvetlenül érintett területek. Bonctermek, demonstráló tér, a tetemek fogadására és

átadására szolgáló helyiség, minta hűtők, előkészítő / preparáló helyiség, diagnosztikai laboratórium;

- szürke zóna (besorolás 2. szint): plenáris előadó padsorai, öltöző-előtér;

- tiszta zóna (nem kockázati zóna): nem veszélyeztetett területek. Ide tartoznak a zuhanyzók, a mosdók, az öltöző helyiségek, irodák, tantermek (ideértve a kórszövettani oktatásra szolgáló termet), és folyosóik.

Engedélyezett személyforgalmi útvonal boncolási gyakorlathoz.

BE:

1. Öltöző: a hallgatók a személyes tárgyaikat egy szekrénybe teszik, és regisztrálnak.

2. Előtér: védőruhát és csizmát vesznek fel.

3. Bejárat a Kockázati zónába az előtéren keresztül.

4. Belépés a munkaterületre, ahol eldobható kesztyűk és fertőtlenített boncoló eszközök állnak rendelkezésre.

KI:

1. Dekontaminálás: mielőtt elhagyják a munkaterületet, lemossák a csizmát, kidobják a kesztyűt és megmossák és fertőtlenítik a kezüket.

2. Fertőtlenítő-szőnyegen áthaladás.

3. Visszatérés az előszobába: a hallgatók leveszik védőruházatukat és csizmájukat, még egyszer kezet mosnak és fertőtlenítenek.

4. Öltöző: átveszik személyes tárgyaikat.

KI (Ülő):

1. Dekontaminálás: mielőtt elhagyják a munkaterületet, lemossák a csizmát, megmossák és fertőtlenítik a kezüket (kesztyűt).

2. Fertőtlenítő-szőnyegen áthaladás.

3. Visszatérés az előszobába (folyosó): a hallgatók leveszik a védőruházatukat és a csizmát, kidobják a kesztyűjüket, majd felveszik a saját lábbelijüket. Ezután lefertőtlenítik a kezüket.

4. Öltöző: átveszik személyes tárgyaikat, még egyszer kezet mosnak és fertőtlenítenek.

- Plenáris előadásra a hallgatók köpenyt, a demonstráló térbe kihívott hallgatók nylon cipővédőt kötelesek felvenni. A többi hallgató számára a munkatérbe vezető ajtót zárva kell tartani. Távozáskor a cipővédőt kell először levenni, majd a használt kesztyűvel együtt az erre kijelölt szemetesbe helyezni. Ezek a hallgatók a továbbiakban a csizmára vonatkozó előírások kivételével a boncolási gyakorlathoz fentebb előírt lépéseket kötelesek követni távozáskor, és csak a szürke zóna kiürülése után, utoljára távozhatnak.

- Azon személyek számára, akik közvetlenül nem érintettek a boncteremben való munkában, a helyiségbe való belépés csak a Tanszékvezető engedélyével, kijelölt kísérővel, a biobiztonsági szabályok megtartásával lehetséges.

- Az előírt útvonalat semmi esetre sem lehet megszakítani, kivéve vészhelyzetet (tűz).
- Ha a boncolás során felmerül a bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegség gyanúja, a boncolást fel kell függeszteni, értesíteni kell a Tanszékvezetőt, a biológiai biztonsági személyzetet és a hatósági állatorvost (ld. 1. fejezet). A továbbiakban a hatóság utasításai szerint kell eljárni.

3.6. MINTASZÁLLÍTÁS

- A kórbonctani vizsgálati minták (tetemek) szállítása zárt, csorgásmentes módon történhet.
- Amennyiben ez a tetem mérete (nagyállat) miatt nem lehetséges, a szállítás útvonalát és a járművet szennyeződés esetén haladéktalanul fertőtleníteni kell.
- A tetemeket a boncterem bejáratánál kell átvenni.
- A tetemet a továbbiakban a boncolási helyiségért felelős technikus tárolja a hűtőkamrában.
- A szállításhoz használt edényt, valamint a targonca abroncsait ezután mosószeres vízzel le kell mosni és nagynyomású tisztító vagy háti permetező segítségével fertőtleníteni kell.
- Ugyanezt az eljárást kell alkalmazni a külső forrásból származói tetemek gyűjtésére használt teherautó konténerére és abroncsaira is.

3.7. TISZTASÁG ÉS HIGIÉNIA

3.7.1. FERTŐTLENÍTÉSI PROTOKOLL

- A kockázati zónába való belépéskor és kilépéskor kézmosás és kézfertőtlenítés kötelező. A latex kesztyű használata kötelező a boncolás során, de ez nem érinti a kockázati zóna elhagyása előtti kézmosás és fertőtlenítés kötelezettségét.
- HHG 3.-4. és AHG 4. csoportba sorolt állatbetegség gyanúja esetén a boncoló állatorvos és a takarításért/fertőtlenítésért felelős személyek kivételével mindenkinek el kell hagynia az érintett helyiséget, miután latexkesztyűjüket és védőruhájukat az erre a célra kijelölt gyűjtőedényekbe helyezték, megmosták és fertőtlenítették a kezüket, a műszereiket és a gumicsizmáikat. A helyiségben található összes állati eredetű mintát az állati melléktermék gyűjtőedényébe kell helyezni. A műszereket, gumicsizmákat, asztalokat és a helyiséget alapos, zsíroldó tisztás után szigorított módon fertőtleníteni kell (bejelentési kötelezettség alá vont betegség esetén a hatóság utasítása szerint.
- A lábbeli fertőtlenítésére szolgáló berendezéseket minden nap hatékony fertőtlenítő oldattal fel kell tölteni. Ha az oldat szennyeződött, vagy lecsökkent a szintje, cserélni és utántölteni kell napközben is, ez minden ott dolgozó felelőssége.

3.7.2. VÉDŐÖLTÖZET - VÉDŐLÁBBELI

- Mindenkinek (beleértve a hallgatókat, oktatókat, szakmai látogatókat, és a személyzetet) a kockázati zónába való belépés előtt a tanszéken erre a célra rendszeresített védőöltözetet és védőlábbelit kell viselniük, amelyet a kockázati zónából való kilépéskor le kell venni és az öltözőbe a kijelölt helyére tenni az öltöző helyiségben.
- A tanszéki védőöltözetet és védőlábbelit tilos kivinni az épületből (kivéve a szervezett tisztíttatás vagy ártalmatlanítás esetét).
- Az öltöző elhagyásakor az utcai cipő talpának fertőtlenítése kötelező.

3.7.3. MŰSZEREK ÉS BERENDEZÉSEK FERTŐTLENÍTÉSI RENDJE

- A használt boncoló eszközöket minden gyakorlat végén alaposan le kell tisztítani és fertőtleníteni kell, majd vissza kell helyezni az előkészítő helyiségben lévő állványra, dobozokba.
- A boncoló eszközök nem vihetők ki a kockázati zónából. A hallgatók az EGYETEM tulajdonában levő eszközöket használhatják csak.
- A használt szikepengéket és latex kesztyűket megfelelően elkülönítve a veszélyeshulladék-gyűjtő edényekbe kell helyezni.
- A kockázati zónában a helyiségek padlóját használatot követően minden nap végén vízsugárral le kell öblíteni, és tisztító-fertőtlenítő szerrel fel kell mosni.
- A boncasztalokat boncolás után alaposan le kell mosni zsíroldó mosószerrel és fertőtleníteni kell.

3.7.4. A PATOLÓGIÁN ENGEDÉLYEZETT MOSÓ- ÉS FERTŐTLENÍTŐSZEREK

Az asztalokhoz és a padlóhoz:

- zsíroldó mosogatószerrel súrolás és tisztítás;
- vírusok/baktériumok/gombák ellen felületfertőtlenítésre engedélyezett biocid készítmények (fertőtlenítő vagy tisztító-fertőtlenítő szerek).

Eszközök:

- zsíroldó mosogatószerrel súrolás és tisztítás;
- vírusok/baktériumok/gombák ellen egészségügyi/állatorvosi felhasználásra engedélyezett biocid készítmények és módszerek (ideértve az alkoholt és a hő/gáz/stb. sterilizálást is).

Kézmosó- és fertőtlenítőszerek:

- folyékony szappan;
- kézfertőtlenítő.

Lábbeli fertőtlenítése:

- vírusok/baktériumok/gombák ellen egészségügyi/állatorvosi felhasználásra engedélyezett biocid készítmények.

3.7.5. SZEMÉLYES TÁRGYAK

- A kockázati zónába nem fertőtleníthető személyes tárgyat bevinni tilos.
- Amennyiben feltétlenül szükséges, fertőtleníthető személyes tárgy bevihető (bár erősen ellenjavallt) a gyakorlatvezető előzetes engedélyével. A munkaterület elhagyásakor azonban ezeket a tárgyakat az érvényes protokoll szerint fertőtleníteni kell.
- Ha szükséges, ezeket a tárgyakat a diagnosztizált fertőzéstől függően vegyi vagy hőkezelésnek kell alávetni, annak ellenére, hogy ezekre a tárgyakra negatív következmények lehetnek. A bekövetkező károkért az EGYETEM nem vállal felelősséget.

3.8. ÁLLATI TESTEK, TESTRÉSZEK (MINTÁK)

- Vizsgálatra elsősorban állatorvosi kísérőirattal ellátott minta (test, testrész, szerv, szervrészlet, testnedv) vehető át.
- Szerződéses, engedélyezett ÁMT beszállítótól kísérőirat nélkül tetemet csak állati melléktermék szállítójeggyel lehet átvenni.
- Az egyedileg a gazdája által beszállított állatok tetemeihez az átvételkor kell a kísérőiratot felvenni.
- A beérkezett mintát a mintáról sérülés nélkül el nem távolítható azonosító jelöléssel kell ellátni.
- A minták nyomon követését az azonosító jelölésük biztosítja a felhasználásukig, illetve ártalmatlanításukig, így a nyilvántartásba azokat be kell vezetni.
- A mintákat átvételük után a státuszuknak megfelelő jelöléssel kell ellátni, és kockázati besorolásuknak megfelelően, elkülönítve tárolni. Azt a mintát, amelyik magasabb kockázati szintbe sorolt mintával érintkez(het)ett, szintén a magasabb szintre kell besorolni.
- Mintát átvétele utáni aggálymentesség ellenőrzését követően a veszélytelenséget jelző jelöléssel lehet más tanszéknek oktatás/kutatás vagy preparálás céljára kiadni. Az ilyen tevékenységből származó ártalmatlanításra szánt melléktermékет felhasználást követően vissza kell vinni a Patológiára. Az állati eredetű melléktermék létesítmények közötti mozgatását dokumentálni szükséges.

3.8.1. MINTÁK TÁROLÁSA, KEZELÉSE

- A mintákat hűtve kell tárolni (maximum 4 C° hőmérsékleten). A hűtők hőmérsékletét rendszeresen ellenőrizni kell.
- A mintahűtőben kizárólag a tetemeket és a belőlük származó mintákat lehet tárolni kockázati besorolásuk szerint elkülönítve.
- A tárolást és felengedtetést lehetőség szerint csorgásmentes tálcán kell végezni.
- A már felesleges mintákat zárt, megfelelő jelöléssel ellátott műanyag edényben kell tárolni, és ártalmatlanításra átadni.
- A mintahűtőt és a tároló/szállító edényeket rendszeresen tisztítani és fertőtleníteni kell.

3.9. FERTŐZÉSI LÁNC MEGSZAKÍTÁSA

3.9.1. LÁTOGATÓK

- Látogatók csak a folyosókon és a tiszta zónában tartózkodhatnak kísérő nélkül.
- Szakmai látogatók a kockázati vagy a szürke zónában csak a Tanszék állatorvosának kíséretében, a tanszékvezető engedélyével, a biológiai biztonsági szabályok megtartása mellett tartózkodhatnak.

3.9.2. GYERMEKEK

- Gyermekek csak felnőtt felügyelete mellett tartózkodhatnak a folyosókon és a tiszta zónában.
- Lehetőség szerint kerülni kell a gyerekek jelenlétét a Tanszéken.

3.9.3. TÁRSÁLLATOK

- A kockázati vagy a szürke zónába élő állatot bevinni tilos.

3.9.4. ÉTELEK ÉS ITALOK

- Szigorúan tilos dohányozni, ételt vagy italt bevinni, inni vagy enni a kórbonctan szürke, vagy kockázati zónába sorolt helyiségeiben és az öltözőkben.

4. FEJEZET. ÉLELMISZERHIGIÉNIAI ÉS KÜLSŐ ÜZEMI BIOBIZTONSÁGI SZABÁLYOK

4.1. ÁLTALÁNOS BEVEZETŐ

- Ennek a fejezetnek az a célja, hogy eljárási szabályrendszert biztosítson a következők minimalizálása érdekében:
  - annak kockázata, hogy a hallgatók és az EGYETEM személyzete emberi vagy állati betegségeket terjeszthessen különböző ipari létesítményekből állatállományra vagy élelmiszerekre;
  - az állatok vagy élelmiszeripari termékek által terjesztett kórokozókkal való megfertőződés kockázata.
- A létesítmények közé tartoznak az állattartó gazdaságok, fejőházak, vágóhidak, élelmiszer-feldolgozó egységek és egyéb olyan létesítmények, ahol feldolgozatlan állati termékek, állatok vagy, váladékaik, ürülékük található.
- A hallgatók az élelmiszerlánccal kapcsolatos több létesítménybe jutnak el gyakorlati képzés keretében.
- Első körben létesítménybejáráson vesznek részt (megfigyelés), majd csak az ezt teljesítő hallgatók kapnak gyakorlati feladatot, beleértve az ellenőrzési feladatokat. A program minden évben más minden hallgató részére.
- A hallgatók és az EGYETEM munkatársai minden látogatás előtt speciális utasításokat kapnak, amelyeket mindig a létesítményhez kell igazítani.
- Az állattartó létesítményekre külön szabályok vonatkoznak, melyeket az adott létesítményért felelős személyek határoznak meg. Általánosságban a Tangazdaságra vonatkozó higiéniai szabályok szerint kell eljárni.

4.2. ÁLTALÁNOS HIGIÉNIA ALAPELVEK

4.2.1. EGÉSZSÉGÜGYI SZABÁLYOK

- Rendszeres orvosi vizsgálaton kell részt venni.
- Ha a hallgató olyan fertőző betegségben szenved, amelyről ismert, hogy élelmiszerekre vagy állatokra kockázatot jelent, állapotáról köteles tájékoztatni a gyakorlatot vezető oktatót. Az ilyen hallgató nem léphet be üzemi területre.
- A létesítmény felelős személyeinek tudniuk kell minden lehetséges zoonotikus fertőzésről, amely az üzemben előfordulhat. Adott esetben tájékoztatják az EGYETEM munkatársait ezekről a betegségekről, hogy a hallgatók ne érintkezzenek fertőzött anyagokkal, pl. élő állatokkal, állati testekkel, szövetekkel, váladékkal, ürülékkel stb.

4.2.2. HIGIÉNIAI SZABÁLYOK

- A hallgatók egyértelmű útmutatást kapnak az élelmiszer-higiéniai kérdésekről, hogy minimálisra csökkentsék az élelmiszer-szennyeződést okozó veszélyek kockázatát. Emellett, mivel a legtöbb látogatott vágóhíd/élelmiszeripar ISO tanúsítvánnyal rendelkezik, vagy

legalább követi a HACCP-előírásokat, a hallgatóknak szigorúan be kell tartaniuk az üzemek belső Jó Higiéniai Gyakorlati szabályrendszerét.

- Magas fokú személyes tisztaságot várunk el a hallgatóktól.
- Az EGYETEM munkatársai gondoskodnak arról, hogy a hallgatók megfeleljenek az általános higiéniai szabályoknak, és egy erre vonatkozó dokumentum aláírásával igazolniuk kell, hogy megértették az utasításokat. A dokumentumokat az üzem és az EGYETEM is megőrzi.
- A gyakorlatvezető oktatók a létesítmények látogatása alatt ügyelnek arra, hogy a hallgatók betartsák a higiénés szabályokat. Különösen arra kérjük a hallgatókat, hogy ne érintsék meg az élelmiszereket, kivéve, ha ellenőrzési feladatokat kell elvégezniük. Ezenkívül az egyéb farmlátogatások alkalmával viselt ruházatot és cipőt meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, mielőtt a létesítményben használnák.
- A létesítménybe való belépéskor a hallgatóknak tájékoztatniuk kell a gyakorlatvezetőt az elmúlt 48 órában meglátogatott állattartó létesítményekről, és hulladéktároló területekről is.
- A vágóhídra/élelmiszeripari létesítménybe élelmiszert, italt bevinni, enni, inni szigorúan tilos.
- Üzemi területen szigorúan tilos a dohányzás, az alkohol bevitele és fogyasztása.
- Gyakorlati ellenőrzési feladat végzése közben nem viselhető nem eltakart ékszer, beleértve az órát, fülbevalót, piercinget és műkörmöt.

4.2.3. KÉZHIGIÉNIA

- A létesítménybe való belépéskor és az onnan való kilépéskor, a mosdó látogatása után, vagy ha a kezek láthatóan szennyezettek, alaposan meg kell mosni.
- Egyszerhasználatos vizsgálókesztyű viselése lehetséges, de ez nem mentesít a kézmosás alól.
- A kéz sérülése esetén az eldobható vizsgálókesztyű viselése kötelező akkor is, ha a sérülés sebtapasszal le van ragasztva.
- A kézmosási protokollhoz lásd az 1. fejezetben található általános protokollt, emellett az egyes létesítmények szabályait be kell tartani.

4.2.4. RUHÁZAT

- A hallgatóknak tiszta ruhát kell viselniük. A létesítménybe belépve egyszer használatos köpenyt, eldobható sapkát vagy hajhálót, (üzemi területen szükség szerint műanyag védősisakot, lánckesztyűt), valamint tiszta csizmát vagy eldobható cipővédőt vesznek fel.
- Megfelelő ruházatot kell biztosítani az egyes létesítmények belső szabályainak megfelelően.

4.3. KÜLÖNLEGES SZEMPONTOK A LÁTOGATOTT LÉTESÍTMÉNYEKRE VONATKOZÓAN

4.3.1. SZARVASMARHA ÉS/VAGY SERTÉS VÁGÓHÍD

- Érkezéskor a tanulók bemennek a kijelölt helyiségbe, és az előírt ruhát és tiszta csizmát (cipővédőt) vesznek fel.
- Az üzemi területre csak az előírt védőfelszerelés felvételét követően léphetnek be.
- Az éles késsel végzett gyakorlat feladat idejére javasolt a lánckesztyű viselése a szúrt/vágott sérülések elkerülése érdekében.
- A hallgatók a látogatást tiszta szektorokkal kezdik, és haladnak a szennyezett szektorok felé a keresztszennyeződés kockázatának minimalizálása érdekében (kötött útirány). Ha ez nem lehetséges, a biobiztonsági előírásoknak megfelelően kell a védőruházat cseréjéről / tisztításáról gondoskodni az üzemi higiéniai szabályoknak megfelelően.
- Abban az esetben, ha a tanuló megsérül, az ellenőrzési feladatot azonnal meg kell szakítani. Szúrt/vágott sérülés esetén a sebet tiszta, folyó vízben alaposan ki kell öblíteni. Ezután a tanuló elhagyja az ellenőrzési feladatterületet, és a sebet el kell látni a szakma szabályai szerint.

4.3.2. LÁTOGATÁS DARABOLÓ ÉS HÚSFELDOLGOZÓ ÜZEMBEN

- A daraboló üzembe való eljutáshoz a tanulóknak az üzem tiszta szektorán kell átmenniük.
- A húsfeldolgozó üzemben a tanulók a létesítmény rendjének megfelelően tiszta ruhát, védőfelszerelést vesznek fel.
- A kijáratnál leveszik és kidobják az egyszer használatos védőöltözetet.

4.3.3. BAROMFI/NYÚL VÁGÓHÍD

- Ezen a vágóhídon az általános higiéniai szabályokat (lásd az 1. fejezetet) alkalmazzák az üzemi előírások megtartása mellett.

4.4. BERENDEZÉSEK MOSÁSA ÉS FERTŐTLENÍTÉSE

- A nem eldobható felszerelések (csizma, védősisak, kés, kötény) használata kizárólag ugyanarra a létesítményre korlátozódhat, más létesítményekben nem használhatók.

4.4.1. CSIZMA

- A vágóhídra való minden be- és kilépéskor a csizmát a létesítmény szabályai szerint le kell mosni.
- A csizmát higiénikusan kezelik a létesítmény belső szabályai szerint.

4.4.2. MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK (VÉDŐSISAK, SZEMÜVEG, LÁNCKESZTYŰ, KÖTÉNY)

- Higiénikusan kezelik őket a létesítmény szabályai szerint.

4.4.3 KÉSEK

- 83°C feletti vízben fertőtlenítik őket a vágósoron a különböző testek között, vagy amikor beszennyeződnek.

4.4.4. KÜLSŐ LÉTESÍTMÉNYEK ÉS GÉPJÁRMŰ

- A külső gyakorlaton szigorúan tartsa be az egyes létesítmények által meghatározott biológiai biztonsági szabályokat.
- A gyakorlaton részt vevő személyzet és minden hallgató felelős a külső gyakorlat járművének tisztán tartásáért.
- Szükség esetén az EGYETEM személyszállító járművének utasterét fertőtleníteni kell ózongázt előállító berendezéssel.
- A külső tevékenység során használt orvosi eszközöket tisztítani és fertőtleníteni kell a gyakorlat befejeztével.
- A személyzet és a hallgatók kötelesek a csizmát lemosni és fertőtleníteni, mielőtt visszatérnek a külső tevékenységből.

5. FEJEZET KISÁLLATKLINIKA

- Elengedhetetlen, hogy minden hallgató és alkalmazott ismerje a higiénia és a személyi egészségvédelem alapvető szabályait.
- Minden, a társállat-ellátásban dolgozó személy felelős a létesítmény tisztaságáért. Kérjük, tekintse át a biológiai biztonsági SOP általános részében korábban már bemutatott fertőzés-ellenőrzési irányelveket (ld. 1. Fejezet).
- Ez a fejezet elsősorban a Kisállatklinika biológiai biztonsági eljárásait írja le, de a releváns részeit alkalmazni kell az Egzotikusállat- és Vadegészségügyi Tanszék munkafolyamataira is az ott említett kivételekkel.

5.1. RUHÁZATI ELŐÍRÁSOK

- Az EGYETEM a munkavégzéshez csak a létesítményben használt öltözet viselését várja el minden dolgozótól és hallgatótól, hogy csökkentse a kórokozók kikerülésének kockázatát, ezzel az emberek vagy állatok expozíciós lehetőségét minimalizálja.
- A Klinikán végzett munkavégzés során minden dolgozónak és hallgatónak tiszta

  a) professzionális öltözéket,

  b) külső védőruházatot,

  c) megfelelő lábbelit kell viselnie.
- Az öltözéknek az adott munkához kell igazodnia:

  <u>Kezelő, vizsgáló:</u>

  - személyzet: orvosi felső az állatorvosoknak és a technikusoknak (névtáblával ellátva), illetve laborköpeny
  - hallgatók: orvosi felső vagy laborköpeny

  <u>Kórház:</u>

  - személyzet: állatorvosoknak, technikusoknak orvosi felső+nadrág, illetve laborköpeny
  - hallgatók: orvosi felső és nadrág

  <u>Műtő</u>: műtősruha (felső + nadrág). A műtőn kívül a műtősruhát fehér laborköpennyel kell védeni.

  <u>Elkülönítő kórterem</u>: dedikált, feliratozott laborköpeny viselése kötelező.

  <u>Fertőző Osztály</u>: dedikált, feliratozott laborköpeny viselése kötelező.
- Lábbeli: a Klinikán végzett munka során mindenki viseljen zárt lábbelit. A lábbelinek könnyen tisztíthatónak és fertőtleníthetőnek kell lennie.
- Munka közben a lábbelit fertőtleníteni kellhet. A vízálló lábbelik használata erősen ajánlott a lábbeli fertőtlenítő berendezések által esetlegesen okozott károk csökkentése érdekében.

- A védőfelsőruházatot (ruhát, köpenyt stb.) és a cipőt le kell cserélni vagy meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, ha ürülékkel, vizelettel, vérrel, váladékkal vagy más testfolyadékkal szennyeződik. Ezért célszerű egy rend tartalék felsőruházatot tartalékolni.
- A hallgatók saját tulajdonú védőfelsőruhájuk (köpeny, orvosi felső, nadrág, műtősruházat stb.) tisztán tartásáért maguk felelnek. A szennyeződött ruházatot legalább 60 fokon, másfél órán át mosógépben kell kimosni, majd vasalni, mielőtt újra használnák. A szennyeződött, használt védőruházatot nem vízáteresztő csomagolásban (pl. nylon táska) kell a tisztítás, mosás helyszínére vinni a Campusról.
- Az elkülönítő helyiségben minden dolgozónak, hallgatónak eldobható fólia cipővédőt kell használnia!
- A tulajdonosok utcai cipőben tartózkodnak a kezelőszobában és a váróban. Fel kell hívni az ügyfelek figyelmét, hogy a padló csúszásveszélyes lehet (különösen magassarkú lábbeli viselése esetén).

5.2. BETEGELLÁTÁSI HIGIÉNIA

- Az alapvető higiénia biztosítása és a fertőzési nyomás csökkentése szempontjából kiemelten fontos, hogy a Kisállatklinika pácienseit **tiszta, fertőtlenített kennelben** helyezzék el. Mielőtt új állat kerülne a kennelbe, el kell távolítani minden szerves anyagot és tárgyat és a kennelt tisztítani, fertőtleníteni kell (lásd 5.5 fejezet).
- A takarításért felelős személyzet minden nap kitakarítja és fertőtleníti a folyosókat.
- A kennelek tisztítását és fertőtlenítését technikusok, hallgatók és gyakornokok végezhetik a hatályos eljárásrend szerint. A beteghigiénia rendkívül fontos az újszülöttek ellátásában, ezért az ürüléket vagy a nedves almot azonnal el kell távolítani, és a kennelt fertőtleníteni kell.
- Abban az esetben, ha a kennel munkaidőben szennyeződik, a „tisztítás szükséges" táblát kell kifüggeszteni arra, és értesíteni kell a technikust. Ha a kennelt azelőtt kell használni, hogy a technikusnak ideje lenne megtisztítani, vagy munkaidőn kívül van rá szükség, a hallgatók és a gyakornokok maguk végezzék el ezeket a feladatokat.
- Ha egy pácienst kivisznek a helyéről, a kennelt a lehető leghamarabb ki kell tisztítani és fertőtleníteni, amíg távol van.
- Elkülönített állatok (AHG és HHG 3.-4.) kenneljeit a személyzetnek csak a nem fertőzött kennelek tisztítása után szabad takarítani, tisztítani és fertőtleníteni (lásd a fertőtlenítési és fertőzési lánc megszakítására vonatkozó eljárásrendet), kivéve, ha erre a feladatra külön személyzet áll rendelkezésre. A kennel a fertőtlenítésig fertőzött területnek számít, ezért oda egyetlen új páciens sem helyezhető be a tisztítás és fertőtlenítés előtt.
- A nem fertőző betegségben szenvedő állatok által használt kenneleket rendszeresen (legalább naponta egyszer) tisztítják és fertőtlenítik, továbbá a különböző állatok általi használat között mindig.
- Az itatóedényeket rendszeresen tisztítani kell az állat kórházi kezelése során. A víz mennyiségét rendszeresen ellenőrizni kell, és naponta legalább kétszer az edény kitisztítása után friss vízzel kell feltölteni.

- Az etetőtálakat rendszeresen (szükség szerint, de legalább naponta kétszer) tisztítani kell egy állat kórházi elhelyezése során; a különböző állatok általi használat között tisztítás mellett fertőtleníteni is kell. A fogyasztást (étvágyat) fel kell tüntetni a napi gondozási dokumentációban, és a maradékot a megfelelő hulladéktárolóba kell dobni (az elkülönített állatokét mindig a veszélyes hulladékgyűjtőbe). Tilos a tálban megmaradt állateledelt más állat etetésére felhasználni.

- Az állatokat a lehető legtisztábban kell tartani, az állaton lévő összes ürüléket vagy váladékot azonnal el kell távolítani, amint észrevették. A szennyezést az állatokról le kell mosni, és minden állat szőrét rendszeresen ápolni kell.

- A ketrec körüli környezet legyen tiszta, rendezett, azaz ne legyen gyógyszer vagy más anyag elszórva, vagy alomanyag a ketrecen kívül. Minden dolgozótól és hallgatótól erőfeszítést várunk a környezet tisztán tartására.

- Ha a betegek a kennelen kívül ürítenek (akár az épületen belül, akár a sétáltató helyen), az ürüléket azonnal el kell távolítani. Ha a betegek az épületen belül szilárd felületre vizelnek, a vizeletet el kell távolítani, a padlót meg kell tisztítani, fertőtleníteni és szárítani; épületen kívül fertőtleníteni, és lehetőség szerint felitatva eltávolítani.

- A Kisállatklinika ajtóit csak a használatuk ideje alatt- minél rövidebb ideig- szabad nyitva tartani a legyek és más repülő rovarok bejutásának elkerülése érdekében. A Klinikán csak olyan ablakot szabad a központi légtechnika miatt kizárólag rendkívüli, indokolt esetben kinyitni és a lehető legrövidebb ideig nyitva tartani, amely rovarhálóval van ellátva. Az adott helyiség ajtaját ez idő alatt zárva kell tartani.

5.3. ÁLTALÁNOS TISZTASÁG ÉS HIGIÉNIA

5.3.1. MEGFELELŐ TISZTÍTÁS

- A kórházi tisztaság és a megfelelő személyi higiénia fenntartása a Klinikán dolgozó valamennyi alkalmazott és hallgató felelőssége.

- Kezet kell mosni és alkohol alapú kézfertőtlenítővel fertőtleníteni minden egyes állatbeteg kezelése előtt és után, valamint amikor a munkatárs elhagyja a kórházi részleget, hogy az EGYETEM más területeire menjen (ld. a kézmosási és fertőtlenítési protokollt az 1. fejezetben).

- Egyszerhasználatos vizsgálókesztyűt kell viselni a nagy kockázatú betegekkel (AHG és HHG 3.-4. vagy immunhiányos állatbetegek), illetve váladékokkal való érintkezés esetén vagy sebek kezelésekor, amelyet a vizsgálatot követően a sárga veszélyeshulladék-gyűjtő edénybe kell eldobni.

- Az ürülékkel, váladékkal vagy vérrel szennyezett felületeket vagy eszközöket az személyzetnek vagy hallgatónak meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell. Ez különösen fontos azoknál az állatbetegeknél, akikről ismert vagy feltételezhető, hogy fertőző betegek.

5.3.2. ÁLTALÁNOS FERTŐTLENÍTÉSI PROTOKOLL

- Tisztítson meg és fertőtlenítsen minden használt felszerelést az egyes állatbetegek között. A megtisztított eszközt szükség szerint sterilizálásra kell küldeni.
- A hallgatók a saját felszerelésüket (pl. olló, hőmérő, sztetoszkóp, toll-lámpa) rendszeresen tisztítsák és fertőtlenítsék.
- Ha külső élősködőt találnak egy állaton, azt engedélyezett ektoparazita-ellenes készítménnyel kell kezelni a tulajdonos költségére. A talált kullancsot el is kell távolítani.
- A fertőtlenítőszerek használatakor mindig megfelelő védőöltözéket kell viselni. További egyéni védőfelszerelést (kesztyűt, maszkot, arcvédőt, védőszemüveget, vízhatlan ruházatot, csizmát) kell viselni a fertőtlenítési munkafolyamat során, ha nagy a fröccsenés veszélye.
- Fertőtlenítés előtt távolítson el minden látható szerves szennyeződést. A durva szennyeződés jelenléte a legtöbb fertőtlenítőszer hatékonyságát csökkenti. Ha vízsugarat használnak a szennyeződés eltávolítására, gondoskodni kell az aeroszolképződés és a potenciálisan fertőző ágensek terjedésének minimalizálásáról.
- Mossa le a kennelt, beleértve a falakat, az ajtókat, az itató- és etetőtálakat szappanos vagy mosószeres vízzel; a mechanikai behatás (súrolás) elengedhetetlen a fertőtlenítési folyamatot gátló biofilmek és szennyeződések eltávolításához.
- A fertőtlenítő szereket egyes tisztítószerek inaktiválhatják, ezért nagyon fontos, hogy az alkalmazás után megfelelően öblítse le a felületet, hogy eltávolítsa a mosószer-maradványokat.
- A fertőtlenítő oldatok felhígulásának megelőzése érdekében öblítés után hagyja a felületet szikkadni vagy megszáradni, amennyire csak lehetséges.
- Vigye fel a fertőtlenítő oldatot (a gyártó előírásai szerint elkészítve) a kennel falaira (az ajtóra is). A fertőtlenítőszernek néhány percig (ideális esetben legalább 15 percig, de a gyártó utasításai szerinti ideig minimálisan) érintkeznie kell a felületekkel.
- A fertőtlenítő oldat feleslegét öblítse le vízzel.
- A fertőtlenítőszert minden felületről le kell öblíteni, majd pihentetni kell, mielőtt egy állatot a kennelbe helyeznek.
- A fertőtlenítés után vegye le a személyi védőfelszerelést és mosson kezet.
- A nem rutinszerű fertőtlenítési feladatokhoz (pl. ködképzés) csak a szükséges egyéni védőfelszerelés viselésére és használatára kiképzett és jóváhagyott személyzet léphet be a fertőtlenítendő területekre.
- Minden többszörös felhasználású területet (pl. vizsgálóhelyiséget), ahol állatokat vizsgálnak vagy kezelnek, a felelős személyzetnek és hallgatónak használatot követően minden nap ki kell takarítani, meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, függetlenül az ott kezelt állat fertőző státuszától.

5.3.3. LÁBBELI FERTŐTLENÍTŐ SZŐNYEG

- Fertőtlenítő szőnyeget kell elhelyezni az elkülönítő és a fertőző osztály bejáratánál.
- A szőnyegeket fertőtlenítő-oldattal újra kell tölteni minden nap, vagy ha kiszáradtak; ez a területen dolgozó ÖSSZES ember felelőssége!
- Mindenkinek használnia KELL a fertőtlenítőszőnyeget (mindkét lábbal), amikor be- vagy kilép a helyiségből. A szőnyeg nem igényli a lábak teljes bemerítését, mivel a cipő talpának és oldalainak fertőtlenítésére szolgál. A zárt, vízálló lábbeli használata azonban erősen ajánlott, mivel a cipők tetejére és oldalára is kifröccsenhet a fertőtlenítőoldat.

5.3.4. MŰSZEREK ÉS BERENDEZÉSEK FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁSAI

- Minden nem egyszerhasználatos műszert, eszközt vagy egyéb tárgyat meg kell tisztítani és sterilizálni vagy fertőtleníteni kell a különböző betegeknél történő használat között.
- A sterilizálásra szánt anyagokat (műszereket és felszereléseket, például sebészeti műszereket) tisztítószerrel és vízzel le kell tisztítani, és használat után fertőtlenítőszerrel fertőtleníteni kell. Ezután az eszközt sterilizálásra kell küldeni.
- Az ürülékkel, váladékkal vagy vérrel szennyezett felületeket, eszközöket haladéktalanul meg kell tisztítani és fertőtleníteni. Ez különösen fontos azoknál az állatbetegeknél, akikről feltételezhető, hogy fertőző betegség kórokozólt üríthetik (AHG és HHG 3. és 4.).
- Magas kockázati szintű (HHG és AHG 3. és 4.) páciensek:
  - A magas kockázati szintű állatbetegek ellátásában csak a kifejezetten ehhez a területhez rendelt eszközök használhatók, tárolásukat felirattal jól megkülönböztethető dobozban tárolják. Ezeket a tárgyakat a betegért felelős személyzetnek minden egyes alkalmazás után és az állat elbocsátása után meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell.
  - Magas kockázati szintű betegekkel való használatra szánt pórázokat, szájkosarat, nyakörvet stb. az adott állathoz kell rendelni a kórházi kezelés ideje alatt; más betegnél ezeket nem szabad használni. Ezeket az eszközöket rendszeresen fertőtleníteni kell, ezért flexibilis póráz nem használható.
  - A megfelelő tisztítás és fertőtlenítés után az eszközöket tároló dobozt a sterilezést végző személy átadja a felelős technikusnak.
- **Sztetoszkópok:**
  - A saját tulajdonban lévő sztetoszkóp használható a nem kiemelt kockázatú betegek kezelése során, de azt rendszeresen fertőtleníteni kell alkohollal vagy kézfertőtlenítő oldattal (a nap elején és végén mindenképpen).
  - Azonnali tisztítás és fertőtlenítés szükséges, ha a sztetoszkóp láthatóan szennyezett, vagy ha egy korábban megvizsgált állatot kiemelt kockázatúvá minősítenek.

- **Hőmérők:**
  - Üveg hőmérőket nem szabad használni a törésveszély és a higanynak való kitettség kockázatának csökkentése miatt.
  - Az elektromos hőmérőt minden beteg után alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell alkoholos fertőtlenítő-készítménnyel. A hőmérő tokját rendszeresen fertőtlenítő oldatba kell áztatni.
  - Két beteg között a folyamatos hőmérséklet-monitorozáshoz (pl. érzéstelenítés alatt) használt hőmérők szondáit alaposan meg kell tisztítani (törléssel vagy mosással), hogy eltávolítsák a bélsarat, és alkoholos és/vagy klórhexidin vagy povidon-jodid oldatba áztatással fertőtleníteni kell.
  - Minden emelt kockázatú beteghez külön hőmérőt kell rendelni, és a kórházi kezelés alatt a fent leírt dobozban tárolni. A hőmérőket meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, ha láthatóan szennyezettek, továbbá minden használat után és a beteg ellátásának befejezésekor.
- A saját tulajdonú egyéb műszerek és felszerelések használhatók a nem kiemelt kockázatú betegek kezelése során, de tisztítani és fertőtleníteni kell az állatbetegek között a különböző célra elérhető fertőtlenítőszerekkel.
- Minden helyiséget mindig tisztán és rendezetten kell tartani, beleértve az asztallapokat, a munkafelületeket és a padlót is.
- A személyzet (beleértve a hallgatókat is) minden személyes tárgyát az erre szolgáló szekrényekben kell tárolni. Extra ruházatot vagy hátizsákot nem szabad máshol tárolni.

5.3.5. SÉTÁLTATÓ TERÜLET

- Ezt a területet naponta többször ellenőrizni kell.
- A kutyát sétáltató személyzet felelős az ürülék eltávolításáért a földről, erre a célra műanyag zacskók állnak rendelkezésre.

5.4. IRÁNYMUTATÁSOK TÁRSÁLLATOK FOGADÁSÁRA ÉS KEZELÉSÉHEZ

5.4.1. AMBULÁNS BETEGEK

- Tekintettel arra, hogy a vizsgáló- és kezelőhelyiségekben történik a mindig bizonytalan mikrobiológiai státuszban érkező beteg állatokkal való első érintkezés, az ezekben az egységekben munkarend szerint tevékenykedő szakemberek felelőssége annak megítélése és mérlegelése, hogy az ambuláns ellátás során a beteggel ki és milyen formában érintkezhet, illetve az ellátást követően a beteg tovább engedhető-e a Kisállatklinika többi helyiségébe.

- Amennyiben ismerten emelt magas kockázatot jelentő beteg érkezik, a vizsgálóban kell megtenni az elsődleges lépéseket (szőrtelenítés, fertőtlenítés stb.) a Kisállatklinika kontaminálódásának megakadályozására, továbbá mérlegelni kell a beteg kórházi felvételének indokoltságát. Szükség esetén - a szokásos betegút megváltoztatásával - az állatot a kórházi részleg park felőli bejáratán keresztül a kórházi Elkülönítő kórterembe vagy azonnal a Fertőző Osztályra kell felvenni!
- Az ilyenkor keletkezett szennyeződést azonnal el kell távolítani, a kontaminálódott területet pedig gondosan fertőtleníteni kell, amit a kezelést vezető állatorvos ellenőriz.
- A fertőző betegség tünetét nem mutató pácienst gazdájuk bekísérheti a váróba.
- Ambuláns betegek rövid időre elhelyezhetők további vizsgálatok vagy eljárások elvégzéséig az ambuláns betegek részére rendelkezésre álló területen, amennyiben nem minősülnek emelt kockázatúnak.
- További vizsgálatra szoruló magas kockázatú beteg vagy a tulajdonossal marad a vizsgáló helyiségben, vagy a HHG és AHG 3. és 4. kockázatú kórházi páciensek elhelyezési szabályainak megfelelően kell elhelyezni. Ha az állatok a tulajdonossal tartózkodnak a vizsgáló helyiségben további eljárásokra várva, a helyiséget belépést korlátozó táblával meg kell jelölni a szükségtelen személyforgalom megakadályozása érdekében, illetve, hogy tájékoztassák a személyzetet a tisztítás és fertőtlenítés szükségességéről, valamint elkerüljék más állat bevitelét a helyiségbe.
- Ambuláns betegeket a lehető legrövidebb időre szabad csak bevinni kórházi területre, ha az feltétlenül szükséges.
- Az ambuláns betegek kenneljeinek tisztításáért a kezelő személyzet felelős. Ha hányás, vizelet vagy bélsárürítés miatt szükséges, a személyzetnek ideiglenesen ki kell venniük az állatbetegeket a kennelből, és meg kell tisztítani a szennyezett területet, ahelyett, hogy az állatot másik kennelbe áthelyeznék.
- Ha a kórház tulajdonában lévő edényt használják itatásra vagy etetésre, akkor az esetért felelős személyzet feladata azok tisztítása.

5.4.2. HOSPITALIZÁLT BETEGEK

5.4.2.1. ELHELYEZÉS

- A betegek elhelyezésére szolgáló kenneleket a kórházi kezelési területért felelős állatorvos vagy technikus, jelöli ki.
- Az ügyfél által hozott matracot, takarót, pórázt vissza kell adni a tulajdonosnak (elvesznek, szennyeződnek stb.).
- Az újonnan felvett beteget egy tiszta kennelben kell elhelyezni a megfelelő osztályon!
- Hányós / hasmenéses beteget csak alsó kennelbe szabad elhelyezni.
- Az új ügyfél/beteg adataival és az ellátásért felelős állatorvos nevével egy kórlapot kell készíteni.

- A magas kockázati szintre sorolt betegek esetén a fertőzöttség gyanúját vagy igazolt állapotát a kórlapra azonnal, a ketrec elfoglaláskor fel kell írni.
- Megfelelő táblákat kell elhelyezni a kennelre az állatgondozók számára fontos információkkal (pl. "KOPLAL", "FERTŐZŐ GYANÚS", "VIGYÁZAT - HARAP", "SZÉKLET GYŰJTÉSE" stb.)
- A nyers húst vagy csontot tartalmazó étrend nem megengedett.
- Rendszeresen elegendő friss vizet kell biztosítani, hacsak a kezelő állatorvos másként nem rendelkezik.
- Az állatok kennelből kennelbe nem mozgathatók; a kennelt tisztítani és fertőtleníteni kell, amíg az állatot sétáltatják, és a pácienst ugyanarra a helyre kell visszahelyezni.
- A beteg elbocsátásakor a kennelt a személyzetnek azonnal ki kell tisztítania és fertőtlenítenie kell. Ezt követően a kennelre egy "TISZTA" felirat kerül, jelezve, hogy a kennel elérhető egy másik beteg számára.
- A visszatérő nappali betegek számára (pl. műtőből, sétából stb.) a kennel fenntartásához a "FOGLALTI" feliratot kell elhelyezni.

5.4.2.2. BETEG-DOKUMENTÁCIÓ ÉS GYÓGYSZERES KEZELÉS

- Kórházi elhelyezés esetén a kórlapot a kennelre fel kell rögzíteni.
- A kórházi esetek ellátása során felhasznált gyógyszereket és egyéb anyagokat a gyógyszeres polcokon vagy a kennelre rögzített tárolóban kell tárolni. Utóbbi esetben a szükséges összes gyógyszert és anyagot egyértelműen azonosítani kell.

5.4.2.3. KÓRLAPOK, KEZELÉSI TERVEK, BETEGNYILVÁNTARTÁS

- Valamennyi regisztrált páciens kezelési dokumentációját elektronikus betegnyilvántartó programban is vezetni kell.
- Az állatbetegek kórházi felvételekor kórlapot kell nyitni, és azt a kennelre jól látható módon ki kell helyezni.
- A kórlapon fel kell tüntetni a vonatkozó ügyfél- és beteg-azonosítókat, az állat kezeléséért felelős állatorvos és a gondozásukért felelős személy nevét.
- A kórlapon fel kell tüntetni a felvételkori státuszt vagy az előzetes diagnózist, különösen a fertőző betegségre vonatkozóan, hogy az alkalmazottak és a hallgatók jobban megértsék a fertőző betegség veszélyének szintjét, és megtegyék a kapcsolódó óvintézkedéseket.
- A kórlapon szerepeltetni kell azon eseteket, melyek miatt az ellátásért felelős állatorvost haladéktalanul értesíteni kell.
- A kezelési terveket (és az ütemezett beavatkozásokat) fel kell tüntetni a kórlapon.
- A kórlapot naprakészen frissíteni kell a páciens állapotváltozásának megfelelően.

- A kórházi kezelés során a beteg-összeíró táblán is fel kell tüntetni az pácienshez köthető lényeges információkat, beleértve a felelős állatorvos nevét is.
- A kórlapok, a kezelési utasítások és a beteg-összeíró tábla bizalmas információkat tartalmaznak. Ennek megfelelően gondoskodni kell róla, hogy illetéktelen személyek (különösen a látogatók) a bizalmas információkhoz ne férhessenek hozzá.
- A Kisállatklinika területén belül fénykép vagy videó készítése kizárólag oktatási/kutatási célból megengedett, a Tanszékvezető engedélyével.

5.4.2.4. ANITIMIKROBIÁLIS TERÁPIA

- Antimikrobiális terápia tervezésekor figyelembe kell venni a rezisztencia kialakulásának veszélyét (felelős antibiotikum használat). Javasoljuk az Európai Gyógyszerügynökség ajánlásának figyelembevételét, ha nem áll rendelkezésre mikrobiológiai vizsgálat eredménye. https://www.ema.europa.eu/en/documents/report/infographic-categorisation-antibiotics-use-animals-prudent-responsible-use_hu.pdf

5.4.2.5. TAKARMÁNY ÉS ALOM

- Minden takarmányt (beleértve az ügyfelek által biztosítottakat is) zárható zsákokban vagy tartályokban kell tárolni.
- A Kisállatklinika hűtőszekrényében csak minimális mennyiségű hűtést igénylő takarmány tárolható egyszerre a szennyeződés elkerülése érdekében.
- Ha új dobozt kell kinyitni, a felnyitás dátumát egyértelműen fel kell tüntetni a doboz külső oldalán, és légmentesen lezárni a hűtőszekrénybe helyezés előtt.
- Minden kinyitott dobozt 48 órán belül el kell használni, a felesleget ki kell dobni.
- A kórházi részlegről takarmányt kivinni csak megsemmisítés céljából szabad.
- A hallgatók, a technikusok és az állatorvosok egyaránt felelősek a betegek számára megfelelő alom biztosításáért, amikor azok megérkeznek és a végig a kórházi kezelésük alatt.
- A foglalt kenneleket a hallgatók vagy a személyzet naponta legalább kétszer kitakarítják, és szükség esetén újra-almozzák.
- Ha a kennel jelentősen szennyeződik vagy nedves, a hallgatók, a személyzet és az állatorvosok valamennyien felelősek annak észlelésért, a tisztításért és az újra-almozásért.

5.4.2.6. ELBOCSÁTÁS

- Elbocsátás előtt az állattulajdonosokat tájékoztatni kell a lehetséges fertőzési veszélyekről, és ajánlásokat kell adni azok otthoni kivédésére.
- A beteg elbocsátásakor a kórlapot archiválni kell.

- A kennel kiürítése után a „tisztítás szükséges" táblát kell kihelyezni. Ezt a kennelt a felelős személyzetnek minél hamarabb ki kell kitisztítania.
- Azokat a kenneleket, amelyekben magas kockázatú betegeket helyeztek el, jelzéssel kell ellátni ("NE HASZNÁLJA, KÜLÖNLEGES TISZTÍTÁS SZÜKSÉGES"). Az ismert vagy feltételezett fertőző betegséget szintén fel kell tüntetni a kennelen. Ezen kívül értesíteni kell a biológiai biztonságért és a fertőtlenítésért felelős személyzetet a kennel számáról és az állatbeteg azonosítójáról.

5.4.2.7. A TULAJDONOS ÁLTAL BIZTOSÍTOTT TÁRGYAK

- A kórház minden szükséges anyagot biztosít az állatbetegek számára, ezért saját tárgyakat a kórházban használni nem szabad.
- Az ügyfél tulajdonában lévő tárgyakat más állatbetegeknél nem szabad felhasználni.

5.5. TISZTÍTÁSI ELJÁRÁSREND A KLINIKÁN

5.5.1. UDVAR

- A parkolót és a környező füves területeket legalább havonta ellenőrizni kell, hogy eltávolítsák az esetlegesen megmaradt ürüléket.
- Az EGYETEMNEK legalább évente egyszer alaposan meg kell tisztítania a területet, beleértve a betonfelületeket is.

5.5.2. AMBULÁNS BETEGTERÜLET

- Az ambuláns betegek kenneljeit a felelős személyzetnek ki kell takarítania minden páciens között, és annak a napnak a végén, amikor a kennel használatban volt.

5.5.3. KÓRHÁZI TERÜLET

- A felelős személyzet naponta legalább kétszer, és szükség esetén gyakrabban is megtisztítja és fertőtleníti az összes használatban levő kennelt, lehetőleg az állatok sétáltatása vagy diagnosztikai / terápiás eljárások alatt, illetve a tulajdonos látogatása során.
- Ha a kennelek túlzottan szennyezettek vagy nedvesek, a hallgatók, a klinikusok és a technikusok valamennyien felelősek a soron kívüli tisztításáért, fertőtlenítéséért és az alom cseréjéért.

5.5.4. RUTIN TISZTÍTÁSI ELJÁRSOK

- A fertőtlenítőszerek (különösen a hab) hatékonyságának biztosítása érdekében azokat tiszta felületeken kell használni. Minden látható szerves szennyeződést tisztítószerrel el kell

távolítani, és a felületet le kell öblíteni vízzel a fertőtlenítőszer alkalmazása előtt. Biofilm képződése azokon a területeken megy végbe, ahol a víz pang, és ahol a fertőtlenítőszer szennyezett felületekre kerülve nem fejt ki kellő hatást.

- A fertőtlenítőszerekre is igaz, hogy a több nem mindig jelent jobbat. A használati útmutató szerinti hígítású fertőtlenítőszerek használata optimális fertőtlenítő hatást biztosít. A fertőtlenítőszerek túlzott használata elősegítheti a mikroorganizmusok rezisztenciájának kialakulását, és hozzájárulhat a biofilmek kialakulásához.
- Magas kockázatú területeken óvatosan kell dolgozni, elkerülve más területek berendezésének, eszközeinek beszennyezését.

Kiürített kennelek tisztítási eljárása:

- Használjon megfelelő ruházatot (ha szükséges védőruha; a kennelre figyelmeztető tábla kerül kihelyezésre).
- Vegyen ki minden almot a szennyestároló edénybe. A betegek soha nem érintkezhetnek a hulladék-tárolókkal.
- Söpörje fel a padlót a törmelék eltávolításához.
- Öblítse le a padlót és a falakat vízzel és tisztítószerrel, hogy eltávolítsa a szennyezés nagyját. A láthatóan szennyezett területeket kefével és mosószerrel dörzsölje le.
- Öblítse le a kennelt vízzel. Hagyja megszáradni.
- Vigye fel a fertőtlenítőszert.
- Hagyja megszáradni a felületeket. Pihentesse.
- Így minden kiürített ketrec reggelre betelepíthető állapotban lesz.
- Tisztítsa meg és fertőtlenítse a közlekedőfolyosókat is a fentiek szerint.
- A takarítóeszközöket minden nap végén és szükség esetén a folyosók között is fertőtleníteni kell (beleértve a nyeleket is).

Napi rutin:

- A személyzet által végzett összes eljárást a hallgatóknak is el kell tudniuk végezni, ha erre felkérést kapnak. Mindig a szennyezett kenneleket kell kitisztítani, és nem az állatokat áthelyezni másik kennelbe.
- A kezelő /vizsgáló helyiségek és a kórházi terület mosogatóit és lefolyóit naponta tisztítani és fertőtleníteni kell.
- A kezelő / vizsgáló helyiségek, a kórtermek padlóját délben és a nap végén (szükség szerint gyakrabban) fel kell mosni fertőtlenítő hatású tisztítószerrel. A munkafelületeket, vizsgálóasztalokat le kell tisztítani és fertőtleníteni kell minden beteg fogadása előtt, illetve távozásakor.
- A közösségi helyiségek, váró, folyosó padlóját fel kell mosni.

Heti rutin

- A kezelő / vizsgáló / előkészítő helyiségek és a kórtermek falazatát 2 méter magasságig le kell mosni fertőtlenítő hatású tisztítószerrel.

- Ezen helyiségek nem napi rendszerességgel használt berendezését (polcok, tárolók stb.) portalanítani kell.

Havi rutin

- A nem rendszeresen használt felületeket (pl. falak tetejét, nem használt kenneleket, az ablakok környékét stb.) havonta meg kell tisztítani a por felhalmozódásának megelőzése érdekében.

Féléves rutin

- Minden padlót le kell csupaszítani és fertőtleníteni kell.
- Az izolációs helyiséget ki kell üríteni, és alaposan meg kell tisztítani, át kell dörzsölni és fentről lefelé fertőtleníteni kell.
- Az izolációs helyiség lefolyóit mosószerrel át kell dörzsölni, le kell öblíteni, majd híg fehérítővel (HYPO) fel kell tölteni. Ne töltsön a lefolyóba fertőtlenítőszert anélkül, hogy előtte megtisztította volna.
- A tisztítás és fertőtlenítés hatékonyságát kockázatbecslés alapján mikrobiológiai célú mintavételekkel vissza kell ellenőrizni.

Éves rutin

- A Kisállatklinika valamennyi helyiségét alaposan meg kell tisztítani, súrolni és fertőtleníteni kell fentről lefelé, beleértve az összes berendezést és eszközt is.
- A klinika központi légtechnikai rendszerét évente egyszer tisztítani és fertőtleníteni kell.
- A dolgozók és a betegek egészsége védelmében a klinikán állandóan biztosítani kell a 22-25°C közötti teremhőmérsékletet.
- Az ütemtervet és a munkát a Kisállatklinika vezetője hagyja jóvá.

5.6. FERTŐZŐ BETEGEK KEZELÉSE

5.6.1. ÁLTALÁNOS IRÁNYELVEK

- Különleges óvintézkedésekre van szükség, ha olyan állatbetegeket kezelnek, akik ismerten vagy gyaníthatóan fertőző betegség kórokozóival fertőzöttek. A nozokomiális átvitel lehetősége miatt különös aggodalomra ad okot az akut gasztrointesztinális rendellenességekben (pl. hasmenés), akut légúti fertőzésekben vagy többféle antimikrobiális gyógyszerrel szemben rezisztens baktériumok (pl. MRSP vagy MRSA okozta bőrfertőzések) által okozott fertőzésben szenvedő állatbetegek.
- A fertőző betegségre gyanús állatokat ambuláns betegekként kell kezelni, amikor klinikai állapotuk ezt lehetővé teszi.
- Az esetleges fertőző megbetegedések előjegyzését a betegirányító és az esetet fogadó személyzet az alábbiak szerint intézik.
    - Ha az állattulajdonos a telefonhívás során akut hányás, köhögés, orrfolyás vagy hasmenés esetére utal, az ügyfelet arra kell megkérni, hogy megérkezéskor majd tartsa kedvencét elzárva (az autóban, vagy a hordozóban) a Kisállatklinika épületén kívül mindaddig, amíg be nem jelentkezik és behívják.

- A felvételkori panaszt az előjegyzésre és az elektronikus egészségügyi nyilvántartásba is fel kell vezetni „akut hasmenés", „akut hányás", „akut légzőszervi" stb. formában.
- A panasz mellett mindenképpen jelezni kell a „lehetséges fertőző beteg" státuszt.
- Ha a beteg megérkezik, a betegirányító értesíti a kezelő állatorvost az esetlegesen fertőző beteggel kapcsolatos utasításokért.
- Ha az állatot előzetes bejelentés nélkül, közvetlenül a Klinikára szállítják, a portás haladéktalanul vegye fel a kapcsolatot a Kisállatklinika állatorvosával és kérje útbaigazítását. Az állattulajdonost arra kell megkérni, hogy tartsa kedvencét elzárva (az autóban, vagy a hordozóban) a Kisállatklinika épületén kívül mindaddig, amíg be nem jelentkezik, és behívják.
- A pácienst közvetlenül (a váróhelyiség megkerülésével) vizsgálóba / kezelőbe, a fertőző osztályra vagy a körülményektől függően intenzív osztályra kell vinni a lehető legrövidebb úton, hogy minimalizálják a kórházi fertőzés lehetőségét. A szállítást betegszállító-kocsin vagy szállító bokszban kell végezni a szennyezés kockázatának csökkentése érdekében. A szállítás után a betegszállító-kocsit vagy bokszot fertőtleníteni kell.
- Az állatorvos rendelkezése szerint a felelős személyzet koordinálja az állat elhelyezését egy vizsgálóhelyiségben vagy elkülönítő létesítményben.
- Mindent meg kell tenni bármely más állatbeteggel való közvetlen vagy közvetett érintkezés elkerülésére.

- A kezelő és vizsgáló helyiséget, a felszereléseket, valamint a személyzet és a hallgatók ruházatát azonnal meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, ha fertőző betegségre gyanús állatokkal érintkeztek.
- Ha a kórelőzmény, a fizikális vizsgálat vagy a korábban elvégzett laboratóriumi leletek értékelése alapján fertőző betegség gyanúja merül fel:
  - Zárja be a helyiséget.
  - Helyezzen el egy „Ne használd, fertőtlenítés szükséges" táblát.
  - Értesítse a fertőtlenítésért felelős személyzetet a lehetséges kórokozóról, és ne használja a helyiséget mindaddig, amíg a személyzet el nem távolította a táblát, azaz, amíg a megfelelő tisztítást/fertőtlenítést el nem végezték.
- A biológiai biztonsági személyzetet a lehető leghamarabb értesíteni kell, ha AHG vagy HHG 3.-4. kockázati besorolású fertőző beteget (beleértve a gyanút is) fogadnak be, vagy ennek lehetősége a kórházi kezelés során merül fel.
- Csak a Kisállatklinika vezetője, vagy a vezető klinikus állatorvos adhat engedélyt az AHG 3. állatbetegek elhelyezésére elkülönítő kórtermen kívül.
- Ha az AHG 3. osztályba tartozó állatbetegeket nem az elkülönítő osztályon helyezik el, akkor az elhelyezése helyén kell a 3. szinthez tartozó óvintézkedéseket megtenni (biocontainment).
  - A gondozásra vonatkozó óvintézkedéseket alkalmazni kell.

- Fertőtlenítő szőnyeget kell elhelyezni és használni a bejáratnál.
- Az ilyen állatokat tartalmazó kenneleket jól látható módon meg kell megjelölni a feltételezett vagy igazolt kórok feltüntetése mellett.
- A szomszédos kenneleket ki kell hagyni.
- Előnyben kell részesíteni a terem végén levő kennelek használatát.
- A Klinika központi épületében a többi beteggel egy légtérben, de külön ketrecben lehet elhelyezni a FeLV és FIV fertőzött macskákat. A beteg kenneljén függő tábláján jól látható módon fel kell tüntetni a retrovírus fertőzöttséget. A beteg itató- etetőtáljait, valamint az alomtálcát napi rendszerességgel fertőtleníteni kell.
- A Klinika központi épületében (A épület) elkülönített kórteremben (Belgyógyászat Macska kórterem) kell elhelyezni a herpes- és calicivírusos rhinotracheitisben szenvedő állatokat, kivéve, ha állapotuk indokolja az oxigénketrecben történő elhelyezést. Amennyiben fertőző beteg van a macskakórteremben, ott más, egyéb megbetegedésben szenvedő macska nem helyezhető el. A fertőző beteg kórházi hazaadását követően a kórterem, a kennelek és eszközök klóros fertőtlenítése, valamint a helyiség germicid lámpával történő min. 12 órás fertőtlenítése kötelező.
- A feltételezett vagy megerősített bejelentési kötelezettség alá vont, vagy zoonotikus esetet a lehető leghamarabb közölni kell a biológiai biztonsági személyzettel, hogy segítsenek a kommunikációban és annak értékelésében, hogy megteszik-e a kockázattal arányos óvintézkedéseket az állat elhelyezésére.

- Az Elkülönítő Kórteremben a környezetet közvetlenül veszélyeztető (pl. a bőr, külső hallójárat stb.) infekció tüneteit mutató betegek kerülnek elhelyezésre mindaddig, amíg a mikrobiológiai aggályosság fennáll! Ezt követően a beteget haladéktalanul át kell helyezni a megfelelő, nem fertőző egységbe.

- Minden olyan állatot, akinek anamnézisében akut hányás és hasmenés szerepel, és/vagy feltehetően fertőző kóroktanú akut köhögés, vagy más légúti tünetek fordultak elő, fertőző betegségre gyanúsként kell kezelni (AHG 3. és 4.).

- A fertőző gyomor-bélrendszeri betegség gyanújával kórházba szállított kistestű állatokat nozokomiális vagy zoonózisos fertőzések lehetséges forrásának kell tekinteni, ezért nem szabad őket a közös tereken sétáltatni. Minden hulladékot megfelelően ártalmatlanítani kell, és a szennyezett felületeket a lehető leghamarabb megfelelően meg kell tisztítani, fertőtleníteni és szárítani.

- Az elbocsátáskor az állatorvosoknak és a hallgatóknak az állattulajdonosok részére adott utasításaiban fel kell hívni a figyelmet a más állatokkal és emberekkel szembeni fertőzés veszélyére, és ajánlásokat kell megfogalmazni ezen kockázat csökkentésére.

5.6.2. A PÁCIENSEK KOCKÁZATI BESOROLÁSA

- A kockázati szintbe soroláshoz lásd a biológiai biztonságra vonatkozó általános részt.
- A besorolás az állattulajdonos látogatási lehetőségeivel kapcsolatos korlátozást jelenthet, amelyről tájékoztatni kell őt az első konzultáció során, illetve a 3. vagy 4. szintbe sorolása után a lehető leghamarabb.

- A 3. szintbe sorolt kutyákat a gazdája a felelős állatorvos engedélyével meglátogathatja, ha minden óvintézkedési szabályt betartanak. A látogatást lehetőség szerint a betegfogadási idő végén, a kórházi ketrecben, vagy a látogatást követően fertőtlenítésre kerülő vizsgáló helyiségbe történő áthelyezés után kell lebonyolítani.
- A 4. szintbe sorolt kutyák csak kivételes körülmények között látogathatók (pl. eutanázia előtt). Még ilyen körülmények között is meg kell próbálni lebeszélni a tulajdonost a látogatásról. Ha a tulajdonos nem beszélhető le róla, a vezető klinikus engedélyezhet egy rövid látogatást, a biológiai biztonsági szabályok betartásával.

5.6.3. ÓVINTÉZKEDÉSEK A KÓRHÁZI ELHELYEZÉS ALATT

5.6.3.1. MAGAS KOCKÁZATÚ BETEG MOZGATÁSA

- A 3. és 4. szintbe sorolt, elkülönítést igénylő állatbetegeket közvetlenül az elkülönítés helyére kell szállítani.
- Ha az állatbetegeket a Kisállatklinika épületéből az elkülönítő létesítménybe szállítják, olyan módon kell őket szállítani, amely minimálisra csökkenti az emberek és a többi állat expozícióját és a létesítmény szennyeződését.
- Az beteget mozgató személyzetnek új szett védőöltözetet kell viselnie és be kell tartani a szükséges biológiai óvintézkedéseket.
- Kerülni kell az ajtók, kapuk stb. beszennyezését szennyezett kesztyűvel vagy kézzel az állat mozgatása során.
- A legrövidebb útvonalon kell az épületet elhagyni az udvar felé. A beteg nem érintkezhet más állattal, vagy az ellátásukhoz nem kijelölt emberrel; a szállítás során el kell kerülni a többi állat elhelyezését biztosító szobákat.
- Minden felesleges mozgatást el kell kerülni, és betegszállító kocsin vagy szállítókosárban kell végezni, nem pedig ölben, vagy sétáltatva.
- Az alacsony forgalmú területeket előnyben kell részesíteni, és ha lehetséges, a mozgatást a nap késői szakaszára kell ütemezni, az összes többi állat mozgása után. A szállítás útvonalának épületen kívül, és az O és B épületek között kell vezetnie, elkerülve az O és P épületek közötti közösségi tereket.
- Minden keletkezett hulladékot és ürüléket haladéktalanul el kell távolítani, és minden szennyezett felületet a lehető leghamarabb meg kell tisztítani, fertőtleníteni és szárítani.

5.6.3.2. DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLAT FERTŐZŐ (GYANÚS) BETEGNÉL

- Az egyes fertőző (beleértve a zoonózist okozó) kórokozók kimutatására irányuló diagnosztikai vizsgálatok alapvető információkat szolgáltatnak a betegek megfelelő klinikai kezeléséhez. Ez a tesztelés közvetlen előnyökkel jár a beteg számára, azon túlmenően, hogy az állattulajdonosok számára is előnyös, mivel lehetővé teszi számukra, hogy megfelelően kezeljék más állataikat és megvédjék családjukat a fertőződéstől. Ez a kórház számára is kívánatos, mivel ez az információ elengedhetetlen a betegség

kockázatának megfelelő kezeléséhez a kórházban lévő összes állatbeteg, személyzet és hallgató esetében.

- Fentiek miatt kötelező elvégezni minden kórházi páciensen a szükséges diagnosztikai vizsgálatokat, ha megalapozott gyanúja merül fel specifikus fertőző (különösen a zoonózist okozó) kórokozókkal való fertőzésnek. Ez a diagnosztikai vizsgálat elengedhetetlen a kórházi esetkezeléshez, ezért a költsége az ügyfelet terheli.
- Az állat ellátásáért felelős klinikus felelőssége, hogy mintákat küldjenek be ehhez a vizsgálathoz, és hogy megfelelő biológiai biztonsági óvintézkedéseket alkalmazzanak ezen páciensek esetében.
- A biológiai biztonsági személyzetet és a hatósági állatorvost a lehető leghamarabb értesíteni kell, ha bejelentési kötelezettség alá vont betegség gyanúja merül fel.
- Az állat ellátásáért felelős klinikus felelőssége, hogy konzultáljon a 3. és 4. szintbe sorolt állatbetegekkel kapcsolatos további eljárásokról.
- Amikor csak lehetséges, diagnosztikai, sebészeti vagy egyéb beavatkozásokat ott kell végrehajtani, ahol a magas kockázatú állatokat elhelyezték, ahelyett, hogy azokat a közös vizsgálati és kezelési területekre vinnék. Ettől eltérni a vezető klinikus engedélyével lehet.
- A műszeres egységbe az állatot (pl. rtg. vagy ultrahangos vizsgálathoz) kocsin kell áttolni, vagy mobilis ketrecben átvinni, utána a szállítóeszközt fertőtleníteni kell. Ezeket a vizsgálatokat lehetőség szerint a nap végére kell ütemezni.
- A beteget kizárólag az egyetemi udvar felé nyíló ajtón keresztül szabad mozgatni!
- A diagnosztikai vagy egyéb eljárások során minden közreműködőnek védőöltözetet kell viselni, és be kell tartania a megfelelő óvintézkedéseket.
- A vezető klinikus felelős azért, hogy értesítse a személyzetet és hallgatókat a feltételezett fertőző kórokozóról és a körültekintő elszigetelési módszerekről (ideértve az eljárások utáni tisztítást és fertőtlenítést). Ezeket az információkat a vizsgálati megrendelőn fel kell tüntetni.
- Amennyiben a beteget kiegészítő vizsgálatok céljából a fő épületbe kell vinni, a vizsgálat igényét előre be kell jelenteni, hogy a vizsgáló asztalt előre izolálják műanyag fóliával. A vizsgáló személyzet védőruhába öltözik.
- A műszereket, berendezéseket és a környezetet az eljárás után alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, függetlenül attól, hogy az eljárást hol végzik.
- Általánosságban elmondható, hogy minden, a betegellátó területen szükséges óvintézkedést végrehajtanak, bárhol is kezelik a beteget.

5.6.3.3. FERTŐZŐ (GYANÚS) ÁLLATBÓL SZÁRMAZÓ MINTÁK

- A biológiai mintákat ugyanolyan óvintézkedések mellett kell kezelni, mint magát az állatbeteget (köpeny, kesztyű, maszk stb.).

- A 3. vagy 4. szintbe sorolt állatokból származó biológiai mintát lezárt műanyag zacskóban kell tárolni, és a fertőző betegség gyanúját fel kell tüntetni a műanyag zacskó külső oldalán.
- A mintákat úgy kell a mintavételi edénybe helyezni, hogy azok külső felülete ne szennyeződjön. Az elkülönítőből a mintákat zárt védőtasakba kell csomagolni, aminek a külső felületét fertőtleníteni kell.
- A mintákat közvetlenül a vizsgáló laboratóriumba kell szállítani. A feltételezett betegséget egyértelműen fel kell tüntetni a vizsgálatot megrendelő űrlapon.

5.6.3.4. ELKÜLÖNÍTÉS (FERTŐZŐ OSZTÁLY)

- A kisállat-elkülönítő létesítményt a legnagyobb kockázatú fertőző betegek elhelyezésére használják. A létesítményben biztosítani kell a megfelelő szellőzést, a teremhőmérsékletet lehetőleg 22-25°C között kell tartani.
- Az intenzív ellátást nem igénylő állatokat az elkülönítő létesítményben lévő kennelekben kell elhelyezni.
- Az "M" épületben található Fertőző Osztályon elkülönítve, egyedi ketrecben kell elhelyezni és kezelni az alábbi fertőző betegségekben szenvedő állatokat:
  - Kutyák parvovírusos bélgyulladása;
  - Macskák panleukopeniája;
  - Szopornyica;
  - Veszettségre gyanús állat, amíg megfigyelésre ki nem kerül a hatóság által elrendelt megfigyelési helyére. A veszettségre gyanús állat esetében a Kisállatklinikai SZMSZ releváns szabályai szerint kell eljárni.
- A betegfelvétel után az ambuláns kezelőben (és mindenhol, ahol a páciens tartózkodott) klóros fertőtlenítést kell végezni (vizsgálóasztal, felületek, eszközök, padló) min. 10 perc behatással, ha a beteget nem közvetlenül szállítják a Fertőző Osztályra.
- Az állattulajdonosok nem látogathatják az elkülönítő létesítményben elhelyezett állatokat. A vezető klinikus kifejezett engedélyével a látogatási szabály alól kivételek engedélyezhetők rendkívüli körülmények között, például amikor a betegeket el kell altatni. Ebben az esetben ugyanolyan szintű biológiai biztonságot kell alkalmazni, mint az ellátás során.

5.6.3.5. KOMMUNIKÁCIÓS KÖVETELMÉNYEK KISÁLLATOK ELKÜLÖNÍTÉSEKOR

- A biológiai biztonsági személyzetet mihamarabb értesíteni kell, amikor állatbetegeket helyeznek el az elkülönítő létesítményben, és amikor elbocsátják őket. Ez az értesítés történhet személyesen, telefonon vagy e-mailben, és azt annak az állatorvosnak kell megtennie, aki az állatbetegért elsődlegesen felelős.
- Fertőző betegségben szenvedő állatbeteg elkülönítőbe történő elhelyezéséről, illetve kibocsátásáról vagy áthelyezéséről értesíteni kell a helyiségért felelős technikust.

- A kockázatot jelentő kórokozót/fertőző betegséget jól látható módon fel kell tüntetni a ketrecen, a szükséges biológiai biztonsági óvintézkedésekkel együtt, hogy minden alkalmazott és hallgató megtehesse a megfelelő óvintézkedéseket az emberi expozíció megelőzése érdekében, és biztosítva legyen a megfelelő tisztítási és fertőtlenítési eljárások végrehajtása.

5.6.3.6. IRÁNYELVEK AZ ELKÜLÖNÍTETT BETEGEK ELLÁTÁSÁHOZ

- A fertőző betegségek kórokozóinak megfelelő elszigeteléséhez elengedhetetlen a higiéniára való szigorú odafigyelés és óvintézkedések alkalmazása az elkülönítő létesítményben.
- Fertőtlenítő matracot, vagy szükség szerint cipővédő-fóliát kell használni. A matracot napi rendszerességgel (ha kiszárad, gyakrabban) friss fertőtlenítő oldattal után kell tölteni a hatékonyság megőrzése érdekében.
- Minden állatbeteg vizsgálata előtt és után kezet kell mosni szappannal és vízzel, és alkohol alapú kézfertőtlenítőt kell használni.
- Az elkülönítő helyiségben végzett munka során mindig egyszerhasználatos vizsgálókesztyűt kell viselni.
- Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a környezetet szennyezett kézzel, kesztyűvel vagy cipővel ne szennyezze senki.
- A megfelelő higiénia fenntartása az elkülönítő létesítményben dolgozó összes alkalmazott és hallgató felelőssége. Ne várja meg, amíg egy technikus vagy más kitakarít. Lehetőség szerint segítse elő az általános tisztaságot és karbantartást.
- Az ürülékkel, váladékkal vagy vérrel szennyezett felületeket, eszközöket az állatbeteg kezelésével megbízott személyzetnek haladéktalanul meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell.
- Ha lehetséges, a fertőző betegségekkel foglalkozó hallgatók ne érintkezzenek immunhiányos állattal sehol az EGYETEMEN (például a leukopéniás állatbetegek, fiatal állatok, immunszuppresszív gyógyszereket kapó vagy diabetes mellitusban szenvedő egyedek).
- Ha az ellátandó esetszám megköveteli a fertőző beteggel való érintkezést, a fertőző esetek kezelése előtt kell ellátni a többi beteget.
- Az elkülönített betegeket nem szabad sétáltatni. Minden hulladékot megfelelően ártalmatlanítani kell, és a szennyezett felületeket a lehető leghamarabb megfelelően meg kell tisztítani és fertőtleníteni.
- Élelmiszer és ital fogyasztása tilos az elkülönítő létesítményben a zoonózist okozó kórokozóknak való kitettség veszélye miatt.

5.6.3.7. AZ ELKÜLÖNÍTŐ LÉTESÍTMÉNY SZEMÉLYFORGALMÁNAK MINIMALIZÁLÁSA

- Az elkülönítő létesítménybe csak akkor szabad belépni, ha feltétlenül szükséges.

- Az elkülönítő ajtaját kulcsra zárva kell tartani, a kulcs az ügyeletestől vehető át.
- A beteggel kapcsolatos valamennyi tevékenység, anyag- és eszközhasználat a beteg kezelését végző klinikai egység felelőssége és költsége!
- Minimalizálni kell az elkülönített eseteket kezelő személyzet és hallgatók számát. Csak a klinikusok, hallgatók, technikusok és az állatbetegek ellátásáért felelős személyzet léphet be az elkülönítő intézménybe.
- Az esetekkel foglalkozó személyek számának minimalizálása érdekében az ellátásért felelős klinikusnak és a hallgatónak fel kell készülnie arra, hogy minden fizikális vizsgálatot és kezelést maga végezzen el. Ha szükséges, a vezető klinikus további hallgatókat és személyzetet rendelhet ki, hogy segítsenek.
- Amikor csak lehetséges, kamerákat kell használni az állatbetegek állapotának általános megfigyelésére, hogy minimalizálják a gyalogos forgalmat az elkülönítő létesítménybe.
- Megfelelő személyi védőeszköz (kesztyű, köpeny, maszk és cipővédő) viselése kötelező. Szükség esetén védőszemüveget, maszkot kell biztosítani. A szükséges óvintézkedéseket a bejárati táblán ki kell függeszteni.
- HHG 3. és 4. besorolású kórokozó veszélye esetén csak a kijelölt állatorvos, és (ha szükséges) egy asszisztens érintkezhet a beteggel.
- A vezető klinikus mindenkor felelős azért, hogy a betegek megfelelő ellátásban részesüljenek. A hallgatókat megkérhetik, hogy segítsenek ebben az erőfeszítésben.

5.6.3.8. ESZKÖZÖK ÉS ANYAGOK

- Általában az elkülönítő létesítménybe bevitt anyagokat nem szabad visszavinni a fő épületbe.
- Az ürülékkel, egyéb váladékkal vagy vérrel szennyezett felületeket, eszközöket haladéktalanul meg kell tisztítani és fertőtleníteni.
- A polcon egyedi készletek állnak rendelkezésre (állatonként egy készlet) hőmérővel, sztetoszkóppal, ollóval stb., amiket egyértelműen fel kell címkézni.
- Az elkülönítő létesítménybe bevitt minden gyógyszert, segédanyagot csak ott szabad felhasználni, vagy a létesítményben lévő hulladékgyűjtőkbe kell dobni.
- Minden eszköz és anyag, amelyet egy betegnél használtak, csak az adott állatnál használható. (Ne használja több állaton, és ne tegye vissza őket a raktárba).
- A beteg kezeléséhez szükséges gyógyszereket az Intenzív Osztály gyógyszerkészletéből az „A" épületben kell összekészíteni, majd a Fertőző Osztályra vinni. A Fertőző Osztályon a sürgősségi esetben alkalmazandó gyógyszereken (infúzió, glükóz, adrenalin) és gyógyászati segédeszközön kívül más gyógyszert nem tárolunk.
- A védőruházat (köpeny, kalucsni, gumikesztyű) és a gyógyászati segédeszközök (kötszer, tű, fecskendő, infúziós szerelék stb.) feltöltéséért és pótlásáért az Intenzív Terápiás Osztály asszisztense, hétvégén az ügyeletes belgyógyász asszisztens a felelős. Csökkenő készlet/elfogyás esetén kérjük ezt időben jelezni!

- A fertőző beteg ellátása során keletkezett hulladékot kizárólag az erre a célra rendszeresített és jelölt sárga zsákba, illetve az éles hulladékot erre a célra rendszeresített és jelölt dobozba kell gyűjteni. A keletkezett hulladék **közvetlenül** kerül elszállításra (a Kisállatklinika veszélyes hulladék-tárolójába nem kerül be).

5.6.3.9. AZ ELKÜLÖNÍTETT TERÜLETEKRE VALÓ BE- ÉS KILÉPÉS SZABÁLYAI

- Az állatbetegért felelős klinikus értesítse a technikusokat a belépés tervezett idejéről, hogy segítséget tudjanak nyújtani.
- A helyiségbe való belépés előtt vegye fel a szükséges védőruházatot (csak az izolációs területre való öltözet, védőköpeny, kesztyű, cipővédő/megjelölt csizma, védősapka, maszk stb.).
- A védőköpeny betegspecifikus. Minden állathoz másik pár kesztyűt kell használni.
- Belépés az elkülönített területre:

  - Az izolációs területre való belépéskor mindenkinek a fertőtlenítő szőnyeget kell használnia.

  - Mosson kezet legalább 30 másodpercig, majd használjon kézfertőtlenítőt, mielőtt bármilyen más felülethez vagy tárgyhoz hozzáér.

  - Vegyen fel tiszta eldobható köpenyt, sapkát, cipővédőt és vizsgálókesztyűt. Védőszemüveget, maszkot akkor kell felvenni, ha szükséges (zoonotikus betegség esetén erősen javasolt).

  - A belépéskor hozza magával az összes szükséges felszerelést, hogy elkerülje a szükségtelen be- és kilépéseket.

  - Az erősen szennyezett területeket érintő eljárásokat utoljára kell elvégezni (pl. végbélhőmérséklet mérés, végbéltapintás, tályogok manipulálása stb.)

- A betegellátás befejezése és kilépés:

  - Kerülje a szerves szennyező anyagok (pl. bélsár) széthordását a helyiségben.

  - Az éles tárgyakat dobja a megfelelő tartályba.

  - Tisztítsa meg és fertőtlenítse a hőmérőt, a sztetoszkópot és más eszközöket 70%-os izopropil -alkohollal, majd helyezze a páciensnek rendelt dobozba.

  - Tisztítsa meg a vizsgálóasztalt és az összes többi szennyezett felületet, majd fertőtlenítse.

  - Hagyjon rendet maga után, a kezelés során keletkezett hulladékot tegye a sárga veszélyeshulladék-gyűjtő zsákba.

  - Ha használatban van a létesítmény, naponta egyszer tisztítsa meg az ajtókilincseket is fertőtlenítőszerrel.

  - Vegye le a kesztyűt, fertőtlenítse a kezét alkohol-bázisú kézfertőtlenítő oldattal, és vegyen új kesztyűt a kórlapok kitöltéséhez és a minták feldolgozásához.

- Vegye le a részlegspecifikus védő ruhát, és tegye vissza a fogasra, vagy dobja a sárga hulladékgyűjtőbe, ha láthatóan piszkos vagy szakadt.

- A sapkát, a kesztyűt és a cipővédőt a kijárati sárga hulladékgyűjtőbe kell eldobni.

- Mindkét lábbal lépjen rá a fertőtlenítő lábszőnyegre távozáskor.

- Alaposan mosson kezet szappannal és vízzel, és a kézszárításhoz használt papírtörlővel zárja el a vízcsapokat.

- Használjon alkohol alapú fertőtlenítőszert a kézfertőtlenítéshez, és lépjen ki a létesítményből.

- A takarításért felelős személyzetnek is be kell tartania az elkülönítő létesítményben a be- és kilépésre vonatkozó összes biológiai biztonsági előírást.
- A fertőző osztályon tulajdonos általi beteglátogatás nem engedélyezett.

5.6.3.10. TAKARÍTÁS AZ ELKÜLÖNÍTETT TERÜLETEN

- Minden ott dolgozó felelős az elkülönítő létesítmény takarításában és karbantartásában való segítségnyújtásért. Mindenki segítsen takarítani, ha észreveszi, hogy szükséges.
- A kidobásra szánt anyagokat a veszélyeshulladék-gyűjtőkbe kell helyezni.
- Takarmány és víz nem hozható ki az elkülönítőből. Minden el nem fogyasztott vizet a mosogatóba kell önteni, és minden el nem fogyasztott takarmányt a veszélyeshulladék-gyűjtőkbe kell dobni.
- A takarításért felelős személy naponta egyszer (szükség esetén többször) kitakarítja és fertőtleníti a kenneleket, és azok környezetét, ha abban állatbetegek vannak.
- A kézfertőtlenítőket, szappanokat, fertőtlenítő szőnyegeket rendszeresen utántöltik.
- A személyzet felelős az elkülönítő helyiségek tisztításának, fertőtlenítésének és ellátásának felügyeletéért.

5.6.3.11. AZ ELKÜLÖNÍTETT TERÜLETRŐL KIVITT BETEGEKRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK

(Elbocsátáshoz, diagnosztikai tevékenységhez)

- Az állatbeteg elbocsátását egyértelműen fel kell tüntetni az beteg táblán, hogy figyelmeztesse a takarításért felelős személyzetet a helyiség fertőtlenítésére.
- Lehetőség szerint munkaidőben kell elbocsátani az izolált állatbetegeket, hogy a technikusok segítsenek a helyiség kiürítési tisztítási folyamatában.
- Az beteget mozgató személyzetnek új szett védőöltözetet kell viselnie és be kell tartani a szükséges biológiai óvintézkedéseket.
- Kerülni kell az ajtók, kapuk stb. beszennyezését szennyezett kesztyűvel vagy kézzel az állat mozgatása során.

- Az elkülönítő intézményből kivitt betegek nem érintkezhetnek más állattal, vagy az ellátásukhoz nem kijelölt emberrel.
- A diagnosztikai és terápiás eljárásokat, amelyeket a fő épületben kell elvégezni az elkülönített betegeknél, a nap végére kell ütemezni, és minden potenciálisan szennyezett felületet (padlót is) azonnal meg kell tisztítani és fertőtleníteni a nozokomiális fertőzés valószínűségének minimalizálása érdekében.
- A személyzetnek gondoskodnia kell arról, hogy az állattulajdonosoknak adott utasítások megfelelően foglalkozzanak az állatbeteggel kapcsolatos fertőző betegségek veszélyeivel, és megfelelő javaslatokat tegyenek az embereket és állatokat érintő kockázatok csökkentésére.

5.6.3.12. VÉGFERTŐTLENÍTÉS

- Haladéktalanul vegye fel a kapcsolatot a takarításért felelős személyzettel az elkülönítésre használt helyiség vagy ketrec kiürítésekor, hogy kitakaríthassák és fertőtleníthessék a létesítményt, mielőtt egy másik állatbeteg bekerülne.
- Az esettel foglalkozó klinikus, technikus és hallgató felelős a helyiség kiürítési eljárásaiért, hogy a takarításért felelős személyzet teljes mértékben megtisztíthassa és fertőtleníthesse a helyiséget.
  - Dobjon ki minden használt, eldobható hulladékot a veszélyeshulladék-gyűjtőbe. Az eldobható éles tárgyak számára használjon erre a célra kijelölt hulladékgyűjtő edényeket.
  - Kiemelt kockázatú fertőzés, vagy annak gyanúja esetén (AHG és HHG 4. osztály) minden gyűjtőedényt a kiürítés végén duplán le kell zárni, és égetéssel kell ártalmatlanítani.
  - Tisztítsa meg, majd fertőtlenítse az összes pultot (lásd az 1. fejezetet a megfelelő fertőtlenítési eljárásokra vonatkozó utasításokért).
  - Tisztítsa meg és fertőtlenítse az összes itató/etető tálat.
  - Fertőtlenítsen minden orvosi felszerelést, és tegye a megfelelő polcra.
  - Folyadékszivattyú: dobja ki a műanyagot, majd permetezze be és törölje le a folyadékszivattyút.
  - Párologtató: ürítse ki a vizet a párologtató tartályból, permetezze be fertőtlenítő-oldattal és törölje le a párologtatót, áztassa be a műanyag palackot és a kék hullámos csövet a mosogatóba fertőtlenítőszerrel. Öblítsen le mindent, törölje szárazra, helyezze vissza az egységet, és akassza fel a csövet a falra.
- Ha egy másik állatbeteg kerül befogadásra, mielőtt a takarításért felelős személyzet fertőtleníteni tudja a létesítményt, azt a felvevő orvos utasítása alapján kell kifertőtleníteni.
- Bejelentési kötelezettség alá vont állatbetegség esetén a hatósági állatorvos utasítása szerint kell eljárni.

5.6.4. A BIOBIZTONSÁGI ÓVINTÉZKEDÉSEK MEGVÁLTOZTATÁSA

- Csak a Kisállatklinika vezetője (a biológiai biztonsági személyzet egyetértésével) adhat engedélyt a biológiai biztonsági követelmények módosítására azon állatbetegek esetében, akiknél fokozott a fertőző betegségek kockázata.

- Csak a Kisállatklinika vezetője (a biológiai biztonsági személyzet egyetértésével) adhat engedélyt arra, hogy az állatbetegeket az elkülönítő létesítményből a kórház más területeire szállítsák.

- Ezek a döntések kizárólag a feltételezett kórokozón, az átviteli módon, a tartós terjedés vagy fertőzés valószínűségén, más fertőző ágenseknek való kitettség valószínűségén az elkülönítő létesítményben való elhelyezés során stb. alapulhatnak.

5.6.5. MEGKÜLÖNBÖZTETETT FIGYELMET IGÉNYLŐ FERTŐZŐ BETEGSÉGEK

5.6.5.1. ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

- **Emésztőrendszeri fertőzések:** azon gasztrointesztinális kórokozók, amelyek nozokomiális veszélyforrásként a legnagyobb aggodalomra adnak okot a betegek számára; első sorban a nem vakcinázott és fogékony állatok parvovírusos fertőzése, a panleukopenia, a szopornyica, leptospirosis és a *Salmonella* spp. vagy *Campylobacter* spp. okozta heveny hasmenés.

- **Légúti fertőzések:** a nozokomiális fertőzés veszélye miatt a legnagyobb aggodalomra okot adó légúti kórokozók közé tartozik az influenza, a szopornyica, az aspergillózis, a macskafélék fertőző rhinotracheitise, a kutyák fertőző légúti megbetegedés komplexe (CIRDC) stb.

- **Neurológiai betegségek:** azok a neurológiai betegségekkel összefüggő kórokozók, amelyek a Klinikán a nozokomiális és zoonotikus veszélyük miatt a legnagyobb aggodalomra adnak okot; elsősorban a veszettség és a kutya szopornyica vírusa.

- Határozottan ajánlott minden kórházi állatbetegen diagnosztikai vizsgálatot végezni, ha a specifikus fertőző vagy zoonózis kórokozókkal való fertőzés gyanúja indokolttá teszi. Ezek a kórokozók elsősorban a szopornyica vírus, *Cryptosporidium parvum*, a *Giardia duodenalis*, a leptospirózis, a parvovírus. Ez a diagnosztikai vizsgálat elengedhetetlen a kórházi esetkezeléshez, ezért a gyanús állatbetegeket a 4. kategóriába kell besorolni, ha a tulajdonos megtagadja e vizsgálatok elvégzését. A 4. kategóriás kijelölés pénzügyi következményeit az állattulajdonosnak kell kiszámlázni. A diagnosztikai teszteléssel kapcsolatos további információkért lásd az OIE webhelyét.

- Talált, befogott, ismeretlen tulajdonjogú állatot felvenni a kórházakba csak abban a kivételesen indokolt esetben szabad, ha az a vonatkozó állategészségügyi rendelkezések szerint elkerülhetetlen. Az ilyen állatot csak addig szabad a klinikán – elkülönített módon – tartani, amíg annak a hatósági állatorvosi megfigyelése és a szükséges intézkedések az erre kijelölt helyen nem biztosíthatók. Mindezt közölni kell azzal, aki az állatot behozta, és a közlés tudomásul vételét rögzíteni kell a kórlapon.

- Bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző betegségek gyanúja esetén a vonatkozó állategészségügyi szabályok szerint kell eljárni.

- Az állatról emberre terjedő fertőző betegségben szenvedő (a zoonózis veszélyét hordozó) állat ambuláns vizsgálatakor, gyógykezelésekor, illetve kórházi felvételekor minden olyan helyen azonnal el kell végezni a szükséges fertőtlenítést, ahol az adott beteg tartózkodott. Állatról emberre terjedő betegség vagy annak gyanúja esetén arról a tulajdonost (az állatot behozó) személyt, továbbá az állat ellátásában részt vett személyzetet (beleértve a hallgatókat) is tájékoztatni kell, és el kell mondani a szükséges teendőket. Az ilyen betegek ellátása csak a megfelelő óvintézkedések betartásával engedélyezett (kesztyű, védőruha viselete, testváladékok megfelelő eltávolítása, minél kisebb létszámú személyzet bevonása, hallgatók mellőzése).

- A betegellátást végző kollégáknak minden esetben meg kell győződniük arról, hogy az adott kutyát beoltották-e veszettség ellen. Az oltás tényét, gyakoriságát és az utolsó oltás időpontját rögzíteniük kell a számítógépes betegnyilvántartó rendszerben.

- Amennyiben a jogszabály szerint esedékes oltásra még nem került volna sor, vagy a tulajdonos az oltási könyvet nem mutatja be, akkor az eljáró állatorvos hívja fel a tulajdonos figyelmét a veszettség elleni oltás és a féregtelenítés kötelező voltára.

- Ugyancsak meg kell győződni kutyák esetében a transzponder meglétéről, és ennek kötelező voltára is fel kell hívni az állattartó figyelmét. A nem azonosított állat ellátását a közvetlen életveszély elhárítására kell korlátozni a transzponderrel való megjelöléséig.

- A humán sérülésveszéllyel, nyállal való érintkezéssel járó vizsgálat és gyógykezelés (pl. szájüreg- és garatvizsgálat, fogászati beavatkozások) előtt és alatt az eljáró állatorvos köteles kellő elővigyázatossággal eljárni: az oltási könyvet el kell kérni, és meg kell győződni az egy éven belüli veszettség elleni oltás meglétéről. Ennek hiányában a beavatkozás megtagadható, a közvetlen életveszély elhárításának kivételével.

- A kórházi kezelésre felvett betegek oltási könyvét a tulajdonosoktól el kell kérni, és annak alapján kell rögzíteni az oltási adatokat a klinikai kórlapon, illetve a kórházi felvételi adtalapon.

- A fentiekben összefoglalt szabályok betartása és a megfelelő intézkedés a Kisállatklinikán az adott betegért felelős állatorvos feladata.

5.6.5.2. BETEGSÉGSPECIFIKUS SZABÁLYOK

- **Macska leukémia vírus (FeLV) / Feline immunodeficiency virus (FIV) (3. szint):**
  - A Kisállatklinika központi épületében a többi beteggel egy légtérben, de külön kennelben lehet elhelyezni a FeLV és FIV fertőzött macskákat. A beteg kenneljén függő kórlapon jól látható módon fel kell tüntetni a retrovírus fertőzöttséget. A beteg itató- etetőtáljait, valamint az alomtálcát napi rendszerességgel fertőtleníteni kell.
  - Az esetre kijelölt hallgatók és technikusok nem kezelhetnek más beteg macskaféléket az intenzív osztályon.
  - Először a többi macskaeseteket kell kezelni a FeLV / FIV-eset kezelése előtt, ha az esetszám nem teszi lehetővé az ellátás elkülönítését más betegektől.

- **Macska panleukopénia (4. szint):**
  - A feltételezett vagy megerősített panleukopeniában szenvedő macskákat a Fertőző Osztályon kell elhelyezni, olyan távol a többi macska-betegtől, amennyire az esetek száma lehetővé teszi.
  - Legalább egy kennelt üresen kell hagyni a panleukopénia-gyanús és más macskák között. A kennelre táblákat kell elhelyezni, amelyek azonosítják a feltételezett kórokozót.
  - Az esetre kijelölt hallgatók és technikusok nem kezelhetnek más beteg macskaféléket az intenzív osztályon.
  - Először a többi macskaeseteket kell kezelni a panleukopéniás-eset kezelése előtt, ha az esetszám nem teszi lehetővé az ellátás elkülönítését más betegektől.
- **Macskafélék fertőző rhinotracheitise (komplex) (3. szint):**
  - A Kisállatklinika központi épületében, de elkülönített kórteremben (Belgyógyászat Macska kórterem) kell elhelyezni a herpes- és calicivírusos macskanáthás megbetegedésben szenvedő állatokat, kivéve, ha állapotuk indokolja az oxigénketrecben történő elhelyezést.
  - Amennyiben fertőző beteg van a macskakórteremben, ott más, egyéb megbetegedésben szenvedő macska nem helyezhető el.
  - A fertőző beteg kórházi hazaadását követően a kórterem, a kennelek és eszközök klóros fertőtlenítése, valamint a helyiség germicid lámpával történő min. 12 órás fertőtlenítése kötelező.
- **Kutya parvovírus (4. szint):**
  - Az 1,5 évnél fiatalabb, hányásban, hasmenésben és/vagy leukopéniában szenvedő kutyákat parvovírus gyanúsnak kell tekinteni, amíg meg nem kapják a vizsgálati eredményeket. Az általános elhelyezési szabályzatban előírtak szerint a fertőző osztályon kell elhelyezni őket. Olyan táblákat kell elhelyezni, amelyek az állatbeteget „parvo gyanúsként" azonosítják.
  - A hasmenés szűrővizsgálata erősen ajánlott az esetek esetleges vírusos kórokozóinak, parazitáinak és székletkultúrájának felmérésére. A betegség megerősítésekor a jelzést „Parvos-ra kell cserélni.
  - A parvovírusos állatbetegek gondozására kijelölt hallgatók és technikusok nem érintkezhetnek egyéb, veszélyeztetett kutyákkal (1,5 év alatt).
- **Leptospirosis (3. osztály):**
  - A gyanús vagy igazolt Leptospirosis (3. osztály) esetként azonosított állatbetegeket az intenzív osztályon belül el kell különíteni az általános elhelyezési szabályoknak megfelelően.
  - Zoonózis veszélyét hordozó állat ambuláns vizsgálatakor, gyógykezelésekor, illetve kórházi felvételekor minden olyan helyen azonnal el kell végezni a szükséges fertőtlenítéseket, ahol az adott beteg tartózkodott.

- Leptospirosis esetén a tulajdonost (az állatot behozó) személyt, továbbá az állat ellátásában részt vett személyzetet (beleértve a hallgatókat) is tájékoztatni kell, és el kell mondani a szükséges teendőket.

- Az ilyen betegek ellátása csak a megfelelő óvintézkedések betartásával engedélyezett (kesztyű, védőruha viselete, testváladékok megfelelő eltávolítása, minél kisebb létszámú személyzet bevonása, hallgatók mellőzése).

- **Veszettség (4. szint):**

-Veszettség vagy veszettség gyanúja, illetve veszettséggel való fertőzöttség gyanúja, továbbá harapás vagy karmolás okozta sérülés esetén a hatályos jogszabályi előírásokat (164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet) kötelező betartani.

-A lehető legrövidebb időn belül tájékoztatni kell az eljáró állatorvos tanszékvezetőjét, vagy annak szolgálatban lévő helyettesét, továbbá telefonon értesíteni kell az illetékes hatósági állatorvost.

-Az adott esetben szükséges eljárásról és teendőkről a hatósági állatorvos dönt.

-Veszettség vagy veszettség gyanúja, illetve a veszettséggel való fertőzöttség gyanújának feltételezése esetén az adott élő állatot minél előbb és kizárólag csak az erre célra szolgáló helyiségben szabad elhelyezni a fertőző osztályon, a megfelelő óvintézkedések (elszabadulás, emberi sérülés megakadályozása, a megfigyelés és elkülönítés tényének feltüntetése) mellett.

-Az ilyen állatokkal csak a Kisállatklinika veszettség elleni védőoltásban részesült személyzete foglalkozhat, a megfelelő szabályok és óvintézkedések betartásával. Mindezt írásban is fel kell tüntetni a fertőző részleg e célra használt kórtermének állandóan kulcsra zárt, külső ajtaján, magyar és angol nyelven egyaránt.

-Az ismeretlen oltási előzménnyel bíró, illetve oltatlan kutyák esetében ezt a tényt is fel kell tüntetni a ketrec ajtaján, illetve minden ilyen esetben fokozott óvatossággal kell eljárni.

-Embert ért harapás vagy karmolás esetén – a fentebb felsorolt állategészségügyi intézkedések mellett, az eljáró állatorvosnak haladéktalanul gondoskodnia kell a sérülés megfelelő elsődleges ellátásáról (fertőtlenítés, vérzéscsillapítás, ideiglenes sebkötözés), és a sérültet a Péterfy Sándor utcai Kórház-Rendelőintézet és Baleseti Központ, Központi Baleseti Ambulanciájára (1081 Budapest, Fiumei út 17.) kell irányítania, egy olyan kísérő irattal (Baleseti Jegyzőkönyv), amelyben leírja a sérülés tényét és körülményeit, utalva annak húsevő okozta eredetére, és egyben kérve a sérült orvosi ellátását. A kísérőlevélben jelezni kell, hogy az illetékes hatósági állatorvos értesítése megtörtént, illetve folyamatban van, és utalni kell a sérülést okozó állat oltási kórelőzményére a veszettséget illetően, illetve megadni a hatósági állatorvos elérhetőségét.

-A harapási/karmolási balesetet szenvedett személy figyelmét fel kell hívni arra is, hogy az ellátás után a háziorvosuknál jelentkezzenek.

-Embert mart, de a megfigyelés alatt elhullott állat tetemét a hatósági állatorvos rendelkezésének megfelelően a Nemzeti Referencia Laboratóriumba (NÉBIH ÁDI) kell szállítani a veszettség kizárása érdekében.

5.6.6. (MULTI)REZISZTENS BAKTÉRIUMOKKAL FERTŐZÖTT BETEGEK KEZELÉSE

- A fontosabb antimikrobiális gyógyszerekkel vagy gyógyszercsoporttal szemben rezisztens baktériumokkal fertőzött betegek potenciális egészségügyi kockázatot jelentenek a személyzet, a hallgatók, az ügyfelek és a többi állat számára.
- Emiatt fokozott biológiai biztonsági óvintézkedésekkel kell kezelni és elhelyezni az ilyen beteget, hogy a kórokozók kolonizációját és/vagy terjedését vissza lehessen szorítani.
- Az ilyen eseteket haladéktalanul jelenteni kell a Tanszékvezetőnek és a biobiztonsági személyzetnek.
- Ezeknél az állatbetegeknél tilos antibiotikumos kezelést adni kontroll antibiogram hiányában. Ezeket az elemzéseket az állattulajdonos költségére kell elvégezni.
- Kiemelkedő fontosságú hatóanyag-csoportok, melyek elleni rezisztencia esetén a fenti teendőket figyelembe kell venni:
  - AMEG A: pl. vankomicin, teikoplanin, rifampicin, linezolid
  - AMEG B: 3-4. generációs cefalosporinok, fluorokinolonok, polimixinek
- A Klinikáról származó surveillance minták kiértékelésével és a tendenciák ismertetésével segíteni kell a klinikusok és fertőtlenítő személyzet munkáját.
- Antimikrobiális terápia tervezésekor figyelembe kell venni a rezisztencia kialakulásának veszélyét (felelős antibiotikum használat). Javasoljuk az Európai Gyógyszerügynökség ajánlásának figyelembevételét, ha nem áll rendelkezésre mikrobiológiai vizsgálat eredménye. https://www.ema.europa.eu/en/documents/report/infographic-categorisation-antibiotics-use-animals-prudent-responsible-use_hu.pdf

5.7. TÁRSÁLLAT SEBÉSZET

5.7.1. ÖLTÖZKÖDÉSI ELŐÍRÁSOK A KISÁLLAT-SEBÉSZET MŰTŐBLOKKJAIBAN

(Lásd az EGYETEM öltözködési előírásait)

- A műtőblokk higiéniai és fertőzésvédelmi szempontból különleges terület! Ebben a közegben betegeink fokozott fertőzésveszélynek vannak kitéve, ezért a műtőkben infekció-megelőzés szempontjából követendő általános szabályokat szigorúan követni és alkalmazni kell!
- A műtőblokkokban csak tiszta köpenyben vagy a klinikán használt egyéb, tiszta munkaruhában szabad tartózkodni!
- A műtőhelyiségben szájmaszk, sapka, kizárólag a műtőben használt (zsilip)cipő, vagy más, kizárólag a klinikán használt, tiszta cipő lábzsákkal történő viselése a műtőben kötelező! Zsilipcipőt a műtőn kívül használni nem szabad!
- A Kisállatklinikai sebészeti öltözetet csak ott szabad viselni, onnan kivinni nem szabad.

- A műtőhelyiségeken kívül minden alkalmazottnak és hallgatónak valamilyen tiszta felsőruházatot kell viselnie a klinikai öltözet felett (pl. fehér köpeny).
- Minden hallgatónak és személyzetnek -beleértve a takarító- és karbantartó személyzetet is- be kell tartania a sebészeti létesítményben az öltözködésre vonatkozó összes higiéniás előírást.

5.7.2. A MŰTÉTI ELŐKÉSZÍTÉS HIGIÉNIAI SZABÁLYAI

- A műtőblokkokban mindig és mindenhol magas szintű tisztasági és higiéniai előírásokat kell betartani.
- A sebészeti csoportot és a műtőt aszeptikusan fel kell készíteni. A műtét során be kell tartani az aszeptikus technikát.
- A műtőblokkokban egy adott időben jelen lévő személyek számát limitálni kell! A műtőblokkokban kizárólag az aneszteziológiai és sebészi tevékenységet végző team tagjai, valamint a beosztott, gyakorlaton lévő egyetemi hallgatók tartózkodhatnak!
- A bélsarat, vizeletet azonnal el kell távolítani az előkészítő területéről vagy a sebészeti létesítmény egyéb területeiről. Ha szükséges, minden egyes állatbetegnél a technikus mossa fel a padlót és fertőtlenítse.
- Az állatokkal való érintkezések között kezet kell mosni és kézfertőtlenítőt kell használni. Az állatbetegekkel való érintkezés után is kezet kell mosni, és fertőtleníteni, hogy elkerüljük a kézzel érintkező felületek (pl. ajtók, munkalapok, berendezések stb.) szennyeződését. Alternatív megoldás a vizsgálókesztyű használata, és a kesztyű eldobása az állatbeteggel való érintkezés után.
- Vizsgálókesztyűt kell viselni óvintézkedésként, amikor csak szükséges (pl. érintkezés a műtéti helyekkel stb.), és minden beteg után el kell dobni. A kesztyű viselése nem mentesít a tevékenység utáni kézmosás és kézfertőtlenítés alól.

5.7.3. PERIOPERATÍV HIGIÉNIÁS SZABÁLYOK

- Az előkészítő helyiségben csak az előírt, specifikus ruházatban lehet belépni.
- Minden, a pácienssel kapcsolatos ismert vagy feltételezett fertőző betegséget/kórokozót előzetesen egyértelműen jelezni kell a kezelési lapon.
- A műtéti területet közvetlenül a műtét előtt kell lenyírni. Ha a műtéti területet a műtét előtti napon borotválják, az potenciálisan patogén baktériumok megtelepedésére hajlamosíthat.
- Hacsak a sebész másként nem dönt, a betegeket egy órával a tervezett műtét előtt az előkészítő területére szállítják.
- Az intravénás katéter helyét aszeptikusan kell előkészíteni, és a katétert is aszeptikus technikával helyezze be (ha korábban ez még nem történt meg).
- A beteg szállítására használt asztalt meg kell tisztítani és fertőtleníteni (minimum 15 perces érintkezési időt hagyva).
- Az altatógépeket és az oxigén befújó tömlőt a betegek között meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell a készülékhez csatolt útmutató szerint.

5.7.4. RUTIN TISZTÍTÁSI ÉS FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁSOK

- Minden szennyezett területet azonnal meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell az eljárás után.
- Endotracheális (ET)csövek:
  - Tisztítsa meg az ET belsejét és külsejét enyhén szappanos vízzel, súrolókefével.
  - Áztassa az ET-t klórhexidin oldatban legalább 15 percig.
  - Alaposan öblítse le az ET-t meleg vízzel, ügyelve arra, hogy ne tegye le őket a mosogatóba.
  - Függessze fel az ET-t, hogy megszáradjon az előkészítő területének kijelölt szekrényében.
  - Az ET-t ebben a szekrényben kell tárolni, amíg szükség nincs rá.
  - A földre esett ET-t használat előtt fertőtleníteni kell.
- A műtőblokkok nappali programjának befejeztével a felmosás Na-hipoklorit (pl. Domestos) tartalmú vízzel és külön erre a célra használt eszközökkel történik a bemosakodó és műtőhelyiségben, illetve a beteg előkészítő helyiségben. A felmosás után gondoskodni kell arról, hogy a használt takarítóeszközök kiszáradhassanak, az elhasználódott felmosó vizet pedig ki kell önteni! A láthatóan szennyeződött felületeket kvaterner ammónium-oldattal és alkohollal tisztítani, fertőtleníteni kell!
- Az összes altatógépet és lélegeztetőgépet legalább hetente szét kell szedni és alaposan megtisztítani/fertőtleníteni.
- A műtőkblokkokban hetente egyszer ún. „nagytakarítást" kell végezni, amely során valamennyi felületet tisztítani és fertőtleníteni kell!
- A műtőblokkokban, különösen a műtőhelyiségben rendszeresen környezeti mintát kell venni, amiket mikrobiológiai laboratóriumban tenyésztést követően ki kell értékelni.

5.7.5. FERTŐZŐ BETEGEK SEBÉSZETI ELLÁTÁSA

- A kezelő állatorvos felelőssége, hogy értesítse az előkészítő és műtő személyzetet a potenciálisan fertőző betegségekben (különösen légúti, gasztrointesztinális és többszörösen antibiotikum-rezisztens bakteriális fertőzésekben) szenvedő állatok műtéti igényéről.
- Az esetekre kijelölt klinikusok és hallgatók felelősek a fertőző (vagy gyanús) esetek azonosításáért és a velük kapcsolatos kommunikációért.
- Ha lehetséges, kerülni kell a fertőző betegséggel (gyanújával) diagnosztizált állatok műtétjét. Ha feltétlenül szükséges, a beavatkozást a napi műtéti sor végére kell időzíteni, hogy minimálisra csökkentsék a többi állattal való érintkezést.
- A beavatkozáshoz minimális keresztforgalommal rendelkező műtőt kell választani.

- Kisebb, nem aszeptikus beavatkozást az elkülönítés helyén kell elvégezni, ha kivitelezhető.
- A szőr lenyírását és a műtéti előkészítést az elkülönítőben lévő vizsgálóasztalon, vízhatlan fóliával izolált területen kell elvégezni. A fennmaradó rövid műtéti előkészítés elvégezhető a műtőblokkban.
- Az állatot -lehetőség szerint- a ketrecében vagy az elkülönített elhelyezési területen kell premedikálni.
- Az érzéstelenítés előkészítésére való szállítást közvetlenül előtte kell megtenni. Szállítókennelt kell használni a kórházi szennyeződés minimalizálása érdekében.
- Ha a betegnél nagy a fertőző kórokozó átvitelének kockázata, a sebész döntése alapján szükség lehet antibakteriális testápolóval (pl. klórhexidin szappan) történő fürdetésre is.
- Minden szennyezett területet azonnal meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell használat után.
- Magas kockázatú betegek esetében minden szennyezett műszert és berendezést meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, majd a kórokozógyanús címkével ellátott műanyag zacskóba kell helyezni, mielőtt átadják sterilizálásra.
- Magas kockázatú betegek esetében minden kontakt személynek gondosan kezet kell mosnia, kézfertőtlenítőt kell használnia, és le kell vennie a szennyezett ruházatot, mielőtt más állatokat kezelne.
- Az ilyen esetekre kijelölt klinikusok és hallgatók felelősek azért, hogy a beteg ellátásában (ideértve a pre- és postoperatív tevékenységet is) érintett területeket potenciálisan szennyezettként azonosítsák, valamint gondoskodjanak arról, hogy azokat megfelelően fertőtlenítsék, mielőtt más betegeknél használnák azokat.
- Minden fertőzésre gyanús hulladékot a veszélyeshulladék-gyűjtőkbe kell dobni, és minden felületet azonnal meg kell tisztítani, fertőtleníteni és szárítani.
- A használt, nem eldobható öltözetet külön kell kezelni a többitől, a kórokozógyanúra figyelmeztető felirattal ellátott műanyag zacskóba kell helyezni, mielőtt tisztításra és sterilizálásra átadják.

5.8. AZ INTENZÍV ELLÁTÁS BIOLÓGIAI BIZTONSÁGA

5.8.1. ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

- Az intenzív osztályon nyújtott ellátás jellege miatt kritikus fontosságú az óvintézkedési és kézhigiénés protokollok szigorú betartása.
- A sztetoszkópokat és hőmérőket gyakran kell tisztítani és fertőtleníteni, hogy minimálisra csökkentsék a fertőző ágensek nozokomiális átvitelének kockázatát.
- Minimalizálni kell az esetekkel foglalkozó személyzet és hallgatók számát.
- Fertőző betegekhez rendelt személyzet ne érintkezzenek immunhiányos betegekkel. Ilyenek például a leukopéniás betegek, fiatal állatok, immunszuppresszív kezelés alatti

állatok és cukorbetegek. Ha az esetterhelés feltételezett/megerősített fertőző betegekkel való kontaktust kíván meg, azok ellátása előtt kezelje a nem fertőző betegeket.

5.8.2. FERTŐZŐ BETEGEK INTENZÍV ELLÁTÁSA

- A gyomor-bélrendszeri vagy légúti betegségben szenvedő betegeket a felvételkor azonosítani kell, és fel kell hívni az intenzív osztályon kezelő nővérek és klinikusok figyelmét a lehetséges fertőző eredetre.
- Azokat az állatbetegeket, akik fertőző betegségben szenvednek az elkülönítő létesítményben kell elhelyezni, ha állapotuk azt megengedi.
- Fertőző beteg intenzív kórházi elhelyezésről a vezető klinikusnak kell döntenie. AHG 4 vagy HHG 4. besorolású beteg csak a fertőző osztályon helyezhető el.
- Fertőző (gyanús), intenzív osztályon kórházi kezelést igénylő állatokat a többitől lehető legtávolabbi kennelekben kell elhelyezni, amennyire az esetterhelés lehetővé teszi.
- A kennel körüli „védőzónát" a padlóra ragasztott szalaggal azonosítják.
- AHG3 besorolású beteg esetén a „védőzónához" lábfürdőt/lábszőnyeget kell elhelyezni a szalaggal kijelölt zónán belül.
- Eldobható védőköpenyt, kesztyűt tartalmazó doboz, dedikált hőmérő és sztetoszkóp elérhetőségét kell biztosítani a kijelölt zónán belül.
- A megerősített vagy feltételezetten fertőző betegségben szenvedő kórházi betegeknek lehetőség szerint a ketrecükben kell hagyni vizelni és üríteni.
- A betegeket hordágyon vagy szállítóbokszban kell szállítani, hogy minimalizálják a közös közlekedési területek szennyeződését.

5.8.3. TISZTÍTÁS/FERTŐTLENÍTÉS ÉS HULLADÉK-KEZELÉS

- A tisztítást és fertőtlenítést a páciens kockázati besorolásának megfelelően kell végezni.
- Minden hulladékot megfelelően ártalmatlanítani kell, és a szennyezett felületeket a lehető leghamarabb meg kell tisztítani és fertőtleníteni.
- Azonnal tisztítsa meg és fertőtlenítse a kórházi felszereléseket, szállítókocsit és vizsgálóasztalt, miután érintkezett gyanús/igazoltan fertőző betegekkel, és kövesse a higiéniára/tisztaságra vonatkozó irányelveket.
- Az ilyen betegek ellátása során használt mérlegeket és vizsgálóasztalokat azonnal a beavatkozás után tisztítsa meg és fertőtlenítse. Minden erőfeszítést meg kell tenni a többi állat előzetesen történő lemérésére és kezelésére, mielőtt a potenciálisan fertőző betegek számára a közös felszerelést használnák.
- A fertőző betegek kezelése után le kell cserélni a kontaminálódott felsőruházatot.
- A fertőző betegek körüli munkához külön felmosót és felmosóvödröt biztosítsunk.
- A fertőző beteg kezelése után vegye le a köpenyt, és akassza fel a védőzónában (ha szennyezett, cserélje le). Vegye le és dobja ki a kesztyűt, használja a fertőtlenítő matracot, majd mossa meg és fertőtlenítse a kezét.
- A fertőző (gyanús) beteggel érintkezésbe kerülő eldobható tárgyak összegyűjtésére a veszélyeshulladék-gyűjtő edényeket kell használni.

5.9. ELHULLOTT ÁLLATOKRA VONATKOZÓ ELJÁRÁSREND

5.9.1. A BETEG KÖRNYEZETÉNEK KIÜRÍTÉSE

- A beteg elhullása / túlaltatása után a kennelt ki kell tisztítani, és minden feljegyzést össze kell gyűjteni.
- Az 1. és 2. szintbe sorolt állatbetegek elhelyezésére használt kenneleket meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, mielőtt új állatbeteg érkezik.
- A 3. és 4. szintbe sorolt állatbetegek ketreceit „fertőtlenítendő" jelzéssel kell ellátni. **Más állat nem tehető be ezekbe a kennelekbe a tisztítás és fertőtlenítés, valamint a felelős állatorvos által végzett ellenőrzés előtt.**
- A hallgatók, a technikusok és a klinikusok felelősek a ketrec és a kapcsolódó tárgyak megfelelő kezeléséért, és hogy a használt eszközöket eldobják, vagy csak tisztítás és fertőtlenítés után használják újra.

5.9.2. A TETEMEK KEZELÉSE

- Ha az állat elhullott vagy a kennelben elaltatják, a tetemét a lehető leghamarabb el kell távolítani onnan.
- A 3. vagy 4. besorolású elhullott állatokat lezárt és azonosított vízhatlan zsákban kell tárolni, amíg azokat boncolásra vagy ártalmatlanításra átadják.
- A tetemeknek végig azonosíthatónak, nyomon követhetőnek és a kísérő dokumentációval összekapcsolhatónak kell lenniük.
- Bejelentési kötelezettség alá vont betegség vagy annak gyanúja esetén a hatóság rendelkezése szerint kell eljárni.

5.9.3. A TETEMEK TÁROLÁSA ÉS ÁRTALMATLANÍTÁSRA TÖRTÉNŐ ÁTADÁSA

PATOLÓGIA

- A tetemet a lehető leghamarabb át kell szállítani a patológiára. A szállítást zárt, csepegésmentes edényben kell végrehajtani.
- Átadásig a Kisállatklinika állati melléktermék tároló helyiségében, a kijelölt tetemhűtőkben kell tárolni csepegésmentes csomagolásban, külön hűtőben a patológiára történő átadásra szánt, külön hűtőben az állattulajdonos kérésére hamvasztásra váró testeket.
- A HHG 3. – 4., és AHG 4. (kiemelt kockázati) besorolású tetemeket az elkülönítés helyéről közvetlenül a patológiára kell szállítani, a Kisállatklinika tetemhűtőiben ezek nem tárolhatók (és nem is adhatók ki hamvasztásra).
- A boncolási kérelmet fel kell tüntetni az átadási dokumentációra és azon egyértelműen fel kell tüntetni, hogy az állatot melyik kockázati szintbe sorolták.

- A tetem boncolás nélkül is megsemmisíthető, ha nincs jelezve a boncolási igény. Azt azonban ez esetben is egyértelműen fel kell tüntetni az átadási dokumentációban, hogy ha az eset 3. vagy 4. kockázati szintbe tartozik.
- A jelöletlen, vagy nem besorolt tetemeket 4. kockázati szintűnek kell tekinteni.

HAMVASZTÁS

- Az ügyfél kérhet hamvasztási szolgáltatást állatának.
- A test csak engedéllyel rendelkező vállalkozásnak adható ki (a kiemelt kockázati besorolású betegek kivételével) a tulajdonos rendelkezése szerint. Más szállítási mód nem fogadható el.
- Amíg a szállításra vár, a holttestet a Kisállatklinika erre a célra fenntartott hűtőszekrényében kell tárolni a tulajdonos költségére.

5.10. FERTŐZÉSI UTAK MEGSZAKÍTÁSA

5.10.1. LÁTOGATÓK

- A Kisállatklinikán meghirdetett látogatási idő van. Minden látogatónak be kell jelentkeznie a recepción, és meg kell várnia a váróteremben, hogy elkísérjék állatához.
- Minden látogatónak be kell tartania az állatbetegek kezelésére vonatkozó biológiai biztonsági óvintézkedéseket.
- Minden látogatót meg kell kérni, hogy alaposan mosson kezet, miután elhagyta az állatokat ellátó területet.
- A lakosság általában nem látogathatja a Kisállatklinika állatbeteg-ellátó területeit. Különleges megállapodások köthetők tanulmányi és oktatási célú túrák biztosítására a biológiai biztonsági személyzettel való konzultációt követően a Kisállatklinika vezetőjének engedélyével.

5.10.2. ÜGYFELEK

- Az ügyfeleknek be kell tartaniuk a megfelelő ruházatra vonatkozó követelményeket. Igény esetén egyszer használatos védőöltözet-szettet kell az ügyfelek rendelkezésére bocsátani az ügyfél költségére.
- A fogadó hallgatónak, klinikusnak vagy asszisztensnek az ügyfelet egy konzultációs helyiségbe, vagy kivételesen az ügyeletes állatorvos engedélye után az állat ketrecéhez kell kísérnie.
- Az ügyfeleknek be kell tartaniuk az összes óvintézkedési szabályt, amely az állatukkal való érintkezés esetén érvényes.
- Az ügyfelek meglátogathatják állataikat, de nem sétálgathatnak a létesítményben, és különösen nem érinthetnek más betegeket, illetve nem olvashatnak bele más állatok kezelési lapjába. A többi páciensre (és gazdáikra) vonatkozó információ bizalmas, beleértve a diagnózisokat is, és nem szabad nyilvánosságra hozni.

- A Kisállatklinika területén fényképezni, vagy videófelvételt készíteni tilos!
- A tulajdonosok meglátogathatják a kórházi betegeket, de más érdeklődők nem látogathatják azokat a tulajdonosok kifejezett engedélye nélkül.
- **Az ügyfelek nem látogathatják az elkülönítőben / Fertőző Osztályon elhelyezett állatokat.** Ez alól a szabály alól felmentés adható rendkívüli körülmények között, például amikor a betegeket el kell altatni.

5.10.3. GYERMEKEK

- Az állatok gyermekkorú gazdái csak felnőtt felügyelete mellett tartózkodhatnak állataik közelében, de fertőző betegség gyanúja esetén akkor sem.
- A balesetek elkerülése és a fertőzésveszély maximális elkerülése érdekében a Kisállatklinikán a gyermekeknek mindig felnőtt felügyelete alatt kell állniuk.

5.11.4. ÁLLATOK

- Egyéb háziállatok semmilyen körülmények között nem érintkezhetnek kórházi páciensekkel.
- A Kisállatklinika klinikai területén a dolgozók saját állatai - higiéniai és munkavédelmi okokból- nem tartózkodhatnak.

5.10.5. ÉTELEK ÉS ITALOK

- Élelmiszert és italt az épületen kívül vagy a konyhában, öltözőkben, a személyzeti irodákban, az éjszakai műszakban dolgozók helyiségében és a hallgatói helyiségben szabad tárolni és elfogyasztani.
- A Kisállatklinikán hűtőszekrény és mikrohullámú sütő található az emberi felhasználásra szánt élelmiszerek, italok tárolására, melegítésére. Ez a hűtőszekrény és mikrohullámú sütő ettől eltérő célra nem használható. A konyhában gyógyszer, minta vagy egyéb orvosi felszerelés egyéb tárolása nem megengedett.
- Élelmiszert és italt kifejezetten tilos az állatbeteg-ellátó területeken tárolni vagy elfogyasztani.
- Pácienst nem lehet bevinni olyan területre, ahol megengedett az élelmiszerek és italok tárolása vagy fogyasztása.
- Az állatbetegeknek szánt takarmány vagy gyógyszerek, valamint a minták tárolására használt hűtőszekrények nem használhatók emberi felhasználásra szánt élelmiszerek vagy italok tárolására.

6. FEJEZET KISÁLLATOK ÉS EGZOTIKUS ÁLLATOK ELLÁTÁSA

6.1. ÁLTALÁNOS TISZTASÁG ÉS HIGIÉNIA

- A tisztaság és a megfelelő személyi higiénia fenntartása az ÖSSZES dolgozó felelőssége.
- Minden egyes páciens vizsgálata előtt és után kezet kell mosni és kézfertőtlenítőt kell használni.
- Egyszerhasználatos vizsgálókesztyűt és laborköpenyt (vagy védőöltözetet, ha szükséges) kell viselni a magas kockázatú állatbetegek kezelésekor (fertőző betegség gyanúja esetén). Védőszemüveget és maszkot kell viselni zoonózis gyanúja esetén.
- Az ürülékkel, váladékkal vagy vérrel szennyezett felületeket vagy eszközöket a beteg kezeléséért felelős személyzetnek azonnal meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell. Ez különösen fontos olyan állat esetében, amelyről ismert vagy feltételezhető, hogy fertőző betegséget terjeszthet.
- Tisztítson meg és fertőtlenítsen minden eszközt használat után (két páciens között is). A megtisztított eszközöket minden nap fertőtleníteni szükséges. A hallgatók saját felszerelésére (pl. olló, hőmérő, sztetoszkóp, lámpa) ez ugyanúgy érvényes.
- Az ebben a fejezetben külön nem szabályozott eljárásokban az általános eljárásrendben (1. fejezet) leírtakat és Kisállatklinikára vonatkozó releváns előírásokat kell alkalmazni.

6.2. ÖLTÖZKÖDÉSI SZABÁLYOK

- Az EGYETEM a kórokozók terjedési kockázatának csökkentése érdekében megköveteli a belső használatú klinikai öltözék használatát.
- Az állatok ellátása alatt minden dolgozónak és hallgatónak tiszta öltözéket, védőfelsőruházatot és megfelelő lábbelit kell viselnie.
- Az öltözéknek meg kell felelnie az adott munkának. A ruhán szerepelnie kell névtáblának (kitűzőnek, címkének vagy feliratnak).
- Javasolt munka közben zárt, vízálló, kizárólag belső használatra szánt cipő viselése. Ez a fajta lábbeli könnyebben tisztítható és fertőtleníthető, mint a porózus anyagokból készült lábbelik (pl. futócipő).
- Az alkalmazottaknak és a hallgatóknak adott esetben a lábbelijüket fertőtleníteniük kellhet munka közben is. A vizet át nem eresztő lábbelik használata ajánlott, hogy csökkentse a lábbelik károsodását például a fertőtlenítő oldatok következtében.
- A kiszállásra induló hallgatóknak és alkalmazottaknak olyan ruhát kell viselniük, amely nem érintkezett a megelőző hat napon belül fogékony háziállatokkal vagy laboratóriumi állatokkal.

6.3. TISZTÍTÁS ÉS FERTŐTLENÍTÉS

6.3.1. ÁLTALÁNOS FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁS

- Fertőtlenítőszerek használatakor mindig viseljen kesztyűt és megfelelő öltözéket. Az állatbeteg vizsgálatához viselt vizsgáló kesztyű vagy a rutin takarítási műveletek során használt kesztyű (gumi tisztítókesztyű) megfelelő védelmet nyújt a fertőtlenítőszerek használatakor.

- Fertőtlenítés előtt távolítson el minden látható szennyeződést. Mossa le az anyagot mosószeres vagy szappanos vízzel. Súrolásra, mechanikai behatásra mindig szükség van a biofilmek és a szerves szennyeződés eltávolításához, melyek megakadályozzák vagy gátolják a fertőtlenítési folyamatot.

- Alaposan öblítse le a megtisztított területet, hogy eltávolítsa a tisztítószer-maradványokat. Hagyja a területet lecsepegni vagy megszáradni, amennyire csak lehetséges, hogy megakadályozza a fertőtlenítő oldatok felhígulását.

- Az alkalmazott fertőtlenítőszernek a használati utasításban előírt időtartamig (általában minimum 15 percig) érintkeznie kell a felületekkel, különösen, ha fertőző ágens jelenléte merül fel. A fertőtlenítőszert minden felületről le kell öblíteni, pihentetni kell, mielőtt az egy páciensszel érintkezne.

- A fertőtlenítés után vegye le a védőruházatot és mosson kezet. A nem rutinszerű fertőtlenítéshez (pl. fertőtlenítő permetezés), csak a szükséges egyéni védőfelszerelés viselésére és használatára kiképzett és jóváhagyott személyzet léphet be a fertőtlenítendő területekre.

- Minden olyan területet, ahol az állatokat megvizsgálják vagy kezelik (vizsgáló helyiségek stb.), a betegért felelős alkalmazottnak vagy hallgatónak használat után rendbe kell tennie, meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell, tekintet nélkül a páciens fertőzöttségi állapotára.

- Egyebekben kövesse az általános takarítási és fertőtlenítési előírásokat.

6.3.2.TAKARÍTÁSI ELJÁRÁSREND

- Naponta elvégzendő takarítási feladatok

<u>Klinikai munkaterület (egzotikus állatok betegvizsgálója, kezelője és műtője)</u>

- a padló fertőtlenítőszeres felmosása;
- a vizsgáló-, kezelő és műtő asztalok fertőtlenítőszeres lemosása
    - minden egyes beteg távozása után és
    - rendelés végén;
- a kézmosó rész – mosdó, csap, villanykapcsoló (érintésvédelmi szabályok megtartására figyelemmel!) tisztítása.

<u>Egzotikus állatok ideiglenes elhelyezésére szolgáló terület</u>

- a padló fertőtlenítőszeres felmosása;
- a ketrecek, terráriumok, tartódobozok takarítása, szükség esetén fertőtlenítése a páciensek napi ellátásához kötődően;
- a kézmosó rész – mosdó, csap, villanykapcsoló (érintésvédelmi szabályok megtartására figyelemmel) tisztítása.

Váró és szociális területek

- a padló fertőtlenítőszeres felmosása;
- a kézmosó rész – mosdó, csap, villanykapcsoló (érintésvédelmi szabályok megtartására figyelemmel) tisztítása.

Minden munkaterületen a hulladéktárolók tartalmának szelektív (fertőző- és nem fertőző, továbbá környezetre ártalmas, mérgező anyagok) ürítése és a hulladéknak az egyetemi hulladékgazdálkodási rend szerinti kezelése és ártalmatlanná tétele!

- Hetente és havonta elvégzendő takarítási feladatok

Klinikai munkaterület (egzotikus állatok betegvizsgálója, kezelője és műtője)

- a csempeburkolatú határoló falak, a padló fertőtlenítőszeres mosása;
- a vizsgáló-, kezelő és műtő asztalok fertőtlenítőszeres lemosása;

Egzotikus állatok ideiglenes elhelyezésére szolgáló terület

- a csempeburkolatú határoló falak, a padló fertőtlenítőszeres felmosása;
- a ketrecek, terráriumok, tartódobozok takarítása, szükség esetén fertőtlenítése a páciensek napi ellátásától függetlenül;

Váró és szociális területek

- a csempeburkolatú határoló falak, a padló fertőtlenítőszeres felmosása;

6.3.3. MŰSZEREK ÉS BERENDEZÉSEK FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁSA

- Minden műszert, berendezést vagy egyéb tárgyat meg kell tisztítani és fertőtleníteni vagy sterilizálni kell a különböző páciensek között.
- A boncoláshoz használt eszközöket minden nap végén tisztítani és fertőtleníteni kell a kezelendő anyagoknak megfelelően.
- Boncolást csak a patológián lehet végezni az ott érvényes eljárásrend szerint (lásd 3. fejezet). Az erre használt eszközöket más célra használni, vagy a patológia kockázati zónájából kivinni tilos.

6.4. ÚTMUTATÓ A PÁCIENSEK FOGADÁSÁHOZ ÉS KEZELÉSÉHEZ

6.4.1. JÁRÓBETEGEK ELLÁTÁSA

Konzultációk:

- A rendelőben tilos befogott vadon élő állatot fogadni és ellátni. Az ilyen bejelentkezéseket az ismert, erre a célra szakosodott mentőhelyekre kell irányítani az állat faja szerint.

- Az EGYETEM területére antidótum hozzáférési kötelezettségű, különösen- vagy közepesen veszélyes állat (5. és 6. melléklet a 85/2015. (XII. 17.) FM rendelethez) nem vihető be.

- Mivel a rendelőben kezelt házikedvencek kiemelt kockázatba sorolt (AHG és HHG 3. -4.) betegségek hordozói lehetnek, és a kórtörténetük általában hiányos, valamennyi pácienst különös gondossággal kell ellátni járvány, illetve zoonózis kialakulási kockázatának mérséklése érdekében.

- Kiemelten fontos, hogy az egyéni időpontfoglalás a lehető legnagyobb mértékben csökkentse bizonyos súlyos fertőző betegségekkel fertőzött állatok intézménybe kerülésének kockázatát. Ha ezt az eljárást nem tartották be, vagy ha az állat már a rendelőben van, a konzultáció az alábbi szabályok szerint történhet.

  - Szigorúan tilos olyan helyiségbe belépni, ahol már konzultáció folyik.
  - Szigorúan tilos újabb állatbeteget bevinni a helyiségbe, mielőtt az asztalok és felszerelések takarítását, fertőtlenítését elvégezték volna a vonatkozó eljárásrend szerint.

- Ügyfél és állatbeteg fogadása

  - Még az állat manipulálása előtt ki kell tölteni a kórlapot (beleértve a dátumot, a tulajdonos adatait és szükség esetén a beutaló állatorvos adatait). Az állat(ok) teljes fizikai és klinikai leírása elengedhetetlen. Egzotikus állatok esetében a lehető legpontosabban a fajt is fel kell jegyezni (amennyiben ismert, a tudományos név rögzítése ajánlott).

  - Fertőző betegség gyanúja esetén haladéktalanul értesíteni kell a kijelölt állatorvost, aki meghozza a szükséges döntéseket.

  - A madarakat semmilyen indokkal nem szabad kivenni a ketrecükből vagy szállító dobozukból, csak a kijelölt állatorvos jelenlétében.

  - Más állatok esetében, ha a fizikai állapota vagy stressz-, illetve a veszélyességi szintje ezt lehetővé teszi, teljes általános klinikai vizsgálatot kell végezni. Ha ez nem kivitelezhető, a manipulációhoz és a vizsgálatokhoz a kijelölt állatorvost kell hívni.

- Boncolás

  - A posztmortem vizsgálatra átvett állatok tetemeit fertőző betegség kockázatával rendelkezőnek kell tekinteni. A rendelőben nem vehetők ki a szállítási csomagolásukból. Amennyiben az eredeti csomagolás nem felel meg a zártságra és csepegésmentességre vonatkozó elvárásoknak, azokat újabb réteg fólia zsákba kell beletenni, és lezárni, az azonosító jelölést fel kell tüntetni a csomagoláson.

  - A boncolást a Patológiai Tanszéken (patológia) végzik, a boncolás biológiai biztonsági előírásait követve. A tulajdonos a boncoláson nem lehet jelen.

  - A tetemeket minden nap át kell szállítani a patológiára, megfelelő nyomon követési dokumentációval. Az átszállításukig a kizárólag erre a célra használt hűtőben kell tárolni (zárt csomagolásban).

  - A patológiáról a tulajdonosnak nem adható ki az állat teteme, vagy bármely anatómiai része.

6.4.2. BETEGEK ELHELYEZÉSE

6.4.2.1. KETRECEK KIJELÖLÉSE

- A betegek elhelyezésére szolgáló ketreceket a felelős állatorvos jelöli ki.
- A rendelő kórházi beteget nem vesz fel, csak a posztoperatív, vagy gyógyszer-applikációt követő megfigyelés időtartamára lehet állatot rövid időre, ideiglenesen elhelyezni.
- Törekedni kell a páciens minimarabbi hazaadására.

6.4.2.2. BETEGADATOK ÉS GYÓGYSZEREK

- Minden klinikai adatot és a kezelés során alkalmazott gyógyszert a szabványosított módon kell rögzíteni.
- Antimikrobiális terápia tervezésekor figyelembe kell venni a rezisztencia kialakulásának veszélyét (felelős antibiotikum használat). Javasoljuk az Európai Gyógyszerügynökség ajánlásának figyelembevételét, ha nem áll rendelkezésre mikrobiológiai vizsgálat eredménye. https://www.ema.europa.eu/en/documents/report/infographic-categorisation-antibiotics-use-animals-prudent-responsible-use_hu.pdf

6.4.2.3. TAKARMÁNY ÉS VÍZ

- Csak minimális mennyiségű almot, takarmányt és takarmánykoncentrátumot szabad tárolni a fertőzés lehetőségének csökkentése érdekében.
- A betegnek ivóvizet kell biztosítani, takarmányt csak akkor, ha az a vizsgálathoz elengedhetetlen, vagy a faj biológiája azt megköveteli.

6.4.2.4. BERENDEZÉS

- Az állatbetegekért felelős személyzettől elvárjuk, hogy a ketreceket napi szinten tökéletes tisztaságban tartsák. A ketreceket takarítani, mosni és fertőtleníteni kell használat után. A szennyezett anyagot, függetlenül attól, hogy igazoltan fertőző esetből származik, vagy sem, minden esetben a veszélyes hulladék gyűjtő edénybe kell helyezni.
- Kesztyűt kell cserélni és kezet kell mosni a különböző állatok gondozása között. Szigorúan tilos tárgyakat és felszereléseket ketrecek, tartó helyek között megosztani. A kezelés végén a ketreceket szokásos eljárások szerint mossák és fertőtlenítik, mielőtt új állatbetegeket helyeznek bele.

6.4.2.5. ELBOCSÁTÁS

- Az elbocsátás előtt a tulajdonost vagy megbízottját tájékoztatni kell az állatbetegekkel kapcsolatos fertőző betegségek veszélyeiről, és ajánlásokat kell adni ezeknek a veszélyeknek otthon történő kivédésére.

- Az ismerten vagy feltételezetten fertőző betegek elhelyezésére használt ketreceket kiürítéskor jelzéssel kell ellátni („Ne használja, különleges tisztítás szükséges").
- Az ismert vagy feltételezett fertőző kórokozót a teljes fertőtlenítésig az ajtóra helyezett táblán kell megjelölni.

6.5. ELJÁRÁS FERTŐZŐ BETEGSÉG GYANÚJA ESETÉN

- A beteg bejelentkezése során a tünetekről és a kórelőzményről informálódni kell. Ha a beteget előzetes bejelentkezés nélkül hozzák be, a kikérdezést lehetőleg még a rendelőbe történő bevitel előtt kell megtenni.
- Ha az előzetes adatok alapján fertőző betegség gyanúja merül fel, a pácienst lehetőség szerint a napi ellátási sor végére kell sorolni, ha az állapota lehetővé teszi.
- Az állat vizsgálatához nem szükséges személyes tárgyak (mobiltelefon stb.) nem vihetők be a vizsgálóba. Ha szükséges, ezeket a tárgyakat a diagnosztizált fertőzéstől függően vegyi vagy hőkezelésnek kell alávetni, annak ellenére, hogy ezekre a tárgyakra negatív következmények lehetnek. A bekövetkező károkért a kórház nem vállal felelősséget.
- A vizsgáló/kezelő helyiségből bármit kivinni tilos a kijelölt állatorvos jóváhagyása nélkül.
- A hulladékot az egyetem előírásai szerint kell ártalmatlanítani: minden szennyezett hulladékot az erre kijelölt edényekbe kell helyezni.
- Szigorúan tilos a konzultáción, boncoláson bemutatott állatok tollait, csőrét, koponyáját vagy bármely más részét elvinni. A jelölő lábgyűrű csak fertőtlenítést követően vihető ki abból a helyiségből, ahol az állatról eltávolították.
- Különös figyelemmel kell lenni az alábbi betegségekre:
  - madarak: madárinfluenza (LPAI és HPAI), Newcastle-betegség, psittacosis;
  - nyúlfélék: nyulak vérzéses betegsége, rühösség, myxomatosis, tularaemia;
  - rágcsálók: rühösség, veszettség, tularaemia;
  - húsevők (pl. vadászgörény): veszettség.
- Bizonyos betegségek esetén különleges óvintézkedéseket kell tenni:
  - Newcastle-betegség (NCD)/magas patogenitású madárinfluenza (HPAI) (magas halálozási arány és/vagy súlyos neurológiai rendellenességek és/vagy egyéb gyanút keltő klinikai tünetek) a személyzet beavatkozását igényli. Semmit nem szabad kivinni a helyiségből amíg nincs fertőtlenítve; fertőtleníteni kell a cipő talpát, ki kell mosni a ruhákat és 6 napos időszakban tilos más madarakkal érintkezni.
  - Nyúl vérzéses betegsége (RHD) és myxomatosis: Semmit nem szabad kivinni a helyiségből amíg nincs fertőtlenítve, fertőtleníteni kell a cipő talpát, ki kell mosni a ruhákat.
  - Papagájkór: a betegség gyakori a papagájfélékben. Az ilyen betegek konzultációját és vizsgálatát kesztyűben és védőszemüvegben kell végezni. A gyanús betegek kezelésekor maszkot kell viselni. Ha a madarak vizsgálata után 1-3 héttel influenzaszerű tünetegyüttes alakul ki a közreműködőkben, az érintetteknek konzultálniuk kell háziorvosukkal, és tájékoztatniuk kell a papagájkór lehetőségéről, valamint jelentsék a tanszékvezetőnek és a biobiztonsági személyzetnek.

- Bejelentési kötelezettség alá vont betegségek esetében értesíteni kell a tanszékvezetőt, a biobiztonsági személyzetet és az állategészségügyi hatóságot. (lásd 1.7 fejezet)
- A bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző állatbeteg gyanúja esetén a hatóság intézkedéséig az elkülönítésre (4. szint) érvényes protokollokat kell alkalmazni.

6.5.1. MAGAS KOCKÁZATÚ ÁLLATBETEGEK MOZGÁSA

- Szigorúan tilos Newcastle-betegségre, magas patogenitású madárinfluenzára vagy RHD-re gyanús állatok mozgatása. Azokat a helyiségeket, amelyekbe az ilyen állatbetegeket bevitték, a teljes tisztításig és fertőtlenítésig le kell zárni.

6.5.2. BEAVATKOZÁSOK

- Az állatbeteg életének megmentését célzó sürgősségi sebészeti beavatkozások kivételével a végleges diagnózis felállítása előtt nem végezhető sebészeti beavatkozás olyan állatbetegeken, amelyekről ismert, vagy feltételezhető, hogy fertőző betegségekben szenved.
- A diagnózis ismeretében a műtéti döntést a felelős állatorvos belátása szerint hozza meg. A műtét után a szigorított fertőtlenítési protokoll szerint kell eljárni.
- A fertőző betegségre gyanús állatokon végzett műszeres (radiológiai vagy endoszkópos) vizsgálatokat az azonnali életveszélyes állapotú betegekre kell korlátozni. A beavatkozás után a szigorított fertőtlenítési protokoll szerint kell eljárni.
- A jogszabályban előírt mintavétel és az eutanázia kivételével bejelentési kötelezettség alá vont betegséggel fertőzött (ideértve a gyanús eseteket is) állatokon bármilyen egyéb beavatkozás szigorúan tilos.

6.5.3. MINTAVÉTEL

- Fertőző betegség gyanúját jelezni kell a beutaló állatorvosnak vagy az állat tulajdonosának. Az állatorvost vagy a tulajdonost tájékoztatják, hogy a gyanú megerősítéséhez vagy elutasításához mintavétel szükséges.
- A magas kockázatú állatbetegektől vett mintákat fel kell címkézni megfelelő azonosítás mellett, majd egy teljes izolációt biztosító fólia tasakba kell helyezni.
- Óvatosan kell eljárni, amikor a mintákat a tasakba helyezi, hogy elkerülje a tasak külső felületének szennyeződését.
- A feltételezett betegséget egyértelműen fel kell tüntetni minden vizsgálatkérő űrlapon.
- A bejelentési kötelezettség alá vont betegségre gyanús állatokból származó mintákat a hatályos jogi előírások szerint kell kezelni.
- A fertőző betegségre gyanús állatokból származó mintákat úgy kell becsomagolni, hogy az elsődleges csomagolás (tárolóedény, fertőtlenített műanyag zacskók stb.) sérülése

esetén is elkerülhető legyen a kontaminálódás bármilyen formája. A kettős csomagolás kötelező!

6.5.4. KÖTELEZŐ DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK

- Bejelentési kötelezettség alá vont állatbetegség gyanúja esetén a kötelező minták vétele és a referencialaboratóriumba szállítása a hatályos jogszabályi előírások alapján történik.
- Az ilyen eseteket haladéktalanul jelenteni kell a Tanszékvezetőnek, a biobiztonsági személyzetnek és a hatósági állatorvosnak.
- A továbbiakban az állategészségügyi hatóság utasítása szerint kell eljárni.

6.5.5. (MULTI)REZISZTENS BAKTÉRIUMOKKAL FERTŐZÖTT BETEGEK KEZELÉSE

- A fontosabb antimikrobiális gyógyszerekkel vagy gyógyszercsoporttal szemben rezisztens baktériumokkal fertőzött betegek potenciális egészségügyi kockázatot jelentenek a személyzet, a hallgatók, az ügyfelek és a többi állat számára.
- Emiatt fokozott biológiai biztonsági óvintézkedésekkel kell kezelni és elhelyezni az ilyen beteget, hogy a kórokozók kolonizációját és/vagy terjedését vissza lehessen szorítani.
- Az ilyen eseteket haladéktalanul jelenteni kell a Tanszékvezetőnek és a biobiztonsági személyzetnek.
- Ezeknél az állatbetegeknél tilos antibiotikumos kezelést adni kontroll antibiogram hiányában. Ezeket az elemzéseket a tulajdonos költségére kell elvégezni.
- Kiemelkedő fontosságú hatóanyag-csoportok, melyek elleni rezisztencia esetén a fenti teendőket figyelembe kell venni:
  - AMEG 8AntiMicrobial Expert Group) A: vankomicin, teikoplanin, rifampicin, linezolid
  - AMEG B: 3-4. generációs cefalosporinok, fluorokinolonok, polimixinek
- A surveillance minták kiértékelésével és a tendenciák ismertetésével segíteni kell a klinikusok és fertőtlenítő személyzet munkáját.

6.7. MŰTÉT ÉS ANESZTÁZIA

6.7.1. RUHÁZAT A MŰTŐHELYISÉG „TISZTA" TERÜLETEIN

- Az előírt védőruházatot, vagy bizonyos esetekben eldobható védőöltözetet kell viselnie minden dolgozónak és hallgatónak.

6.7.2. HIGIÉNIA A BETEGEK MŰTÉTI ELŐKÉSZÍTÉSE SORÁN

- A sebészeti létesítményben magas szintű tisztasági és higiéniai előírásokat kell betartani.

- A sebészeti csoportot és a műtéti helyét aszeptikusan fel kell készíteni. A műtét során be kell tartani az aszeptikus technikákat.
- Műtét alatt csak a feltétlenül szükséges személyzet és legfeljebb 3 hallgató tartózkodhat egyszerre a műtőben.
- Az állattal való fizikai kontaktus után kezet kell mosni, hogy elkerüljék a kézzel érintkező felületek (pl. ajtók, munkalapok, berendezések stb.) szennyeződését. Alternatív megoldás a vizsgálókesztyű használata óvintézkedésként, és a kesztyű eldobása a beteggel való érintkezés után.
- Egyszerhasználatos vizsgálókesztyűt kell viselni katéterek vagy endotracheális csövek behelyezése során.
- A bélsarat és más testváladékot azonnal el kell távolítani az előkészítő és a műtő területeiről. Ha szükséges, az asztalokat, padlót, ketreceket beavatkozás közben is takarítani és fertőtleníteni kell.
- A nem egyszerhasználatos eszközöket az újabb használat előtt tisztítani és fertőtleníteni kell.
- A szokásos környezeti tisztítást és fertőtlenítést az előírt protokollok betartásával kell elvégezni.

6.7.3. ANESZTÉZIA

- Kizárólag az anesztéziát végző állatorvos engedélyével kezdhető meg a műtéti terület előkészítése. A műtéti területről eltávolított képleteket (szőr, toll stb.) közvetlenül a veszélyes-hulladékgyűjtő edényekbe kell helyezni.

6.7.4. POSZTOPERATÍV TEVÉKENYSÉGEK

- A betegeket azonnal vissza kell helyezni a ketrecükbe ébredésük után, amint állapotuk azt lehetővé teszi.
- Minden berendezést és altatógépet meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, amint a műtéti beavatkozások befejeződtek.

6.9. FERTŐZÉSI LÁNC MEGSZAKÍTÁSA

6.9.1. LÁTOGATÓK

- Szakmai látogató csak az illetékes állatorvos közvetlen felügyelete mellett engedhető be az állatok elhelyezésére szolgáló részbe. A létesítmény egyéb (laikus) látogatása nem megengedett.

6.9.2. GYERMEKEK

- A kezelésre hozott állatok gyermekkorú gazdái felnőtt felügyelete mellett tartózkodhatnak állataik közelében, de fertőző betegség gyanúja esetén akkor sem.

6.9.3. TÁRSÁLLATOK

- A nem vizsgálatra, kezelésre, műtétre vagy oktatási céllal behozott állatok kivételével a rendelő területére egyéb állatot tilos bevinni.

6.9.4. ÉTELEK ÉS ITALOK

- A rendelőn belül szigorúan tilos ételt és italt fogyasztani.
- A személyzet és a beosztott hallgatók számára az étkezés lehetősége a konyhában biztosított.

7. FEJEZET. NAGYÁLLATKLINIKA

- A Nagyállatklinika feladata elsősorban a hallgatók gyakorlati felkészítése.
- Erre a célra elsősorban kifejezetten oktatási céllal vásárolt, majd a beavatkozás után elaltatott, vagy vágásra elszállított, illetve saját állatállományból származó állatokat használnak.
- Szolgáltatásként főként szaporodásbiológiai beavatkozásokat végeznek (elsősorban az állat tartási helyén).
- A külső helyszínen végzett szolgáltatásokra (kiszállás) a 9.7 pontban leírtakat kell alkalmazni.
- Szolgáltatásként végzett kórházi (műtéti) betegellátásra a minimális gazdálkodói igény miatt évente néhány alkalommal kerül sor.

7.1. KLINIKAI TERÜLETEK ÉS ISTÁLLÓK

7.1.1. ÁLTALÁNOS ÖLTÖZET

7.1.1.1. LÁBBELI

- Mosható (gumi) csizmára van szükség minden alkalmazott és hallgató számára a betegellátási területen. Javasoljuk, hogy nehezek és masszívak legyenek a lábbelik, hogy megvédjék a lábakat a zúzódásoktól.
- A nem megfelelő lábbelit viselő személyzet vagy tanuló nem dolgozhat a Nagyállatklinika állat-ellátási területén.
- A gumicsizmát rendszeresen tisztítani és szükség szerint fertőtleníteni kell használat után, és minden alkalommal, amikor nyilvánvalóan elszennyeződik. Kézhasználat nélküli csizmamosó rendszer van felszerelve a csizmák tisztítására és fertőtlenítésére az épületben.
- A takarításért felelős személyzet speciális, erős, mosható munkacipőt viselhet, ha nem érintkezik az állatokkal vagy azok ürülékével.

7.1.1.2. FELSŐRUHÁZAT

- Tiszta kezeslábas vagy orvosi ruha viselése minden alkalmazottnak és hallgatónak kötelező, hogy minimálisra csökkentse a fertőző ágensek véletlenül más emberekre vagy állatokra való átterjedésének kockázatát. A hallgatók maguknak biztosítják a szükséges tiszta ruházatot.
- A védő felsőruházatot cserélni vagy tisztítani kell, ha észrevehetően elszennyeződik, vagy ha eldobható overall nélkül fertőző beteget kezeltek benne.

- A hallgatóknak felelősséggel kell mosniuk a felsőruházatukat. Minimum 60 C^0 -on történő mosás (javasolt a 90 C^0, ha a ruha anyaga azt lehetővé teszi) és vasalás használata javasolt.

7.1.2. ÁLTALÁNOS TISZTASÁG ÉS HIGIÉNIA

- A Nagyállatklinikára belépőknek a személyi bejáratot kell használniuk.
- Minden egyes állatbeteg vizsgálata előtt és után is kezet kell mosni vagy meg kell tisztítani alkohol alapú kézfertőtlenítővel (a kézmosási protokollt lásd az 1. fejezetben).
- Egyszerhasználatos vizsgálókesztyűt kell viselni a magas kockázatú állatbetegek (pl. fertőző betegségre gyanús) vagy újszülöttek kezelésekor, illetve a váladékokkal vagy sebekkel való kontaktusok alkalmával.
- Az ürülékkel, váladékkal vagy vérrel szennyezett felületeket vagy eszközöket az állatbeteget kezelő személyzetnek és hallgatóknak haladéktalanul meg kell tisztítaniuk és fertőtleníteniük kell. A tisztaságért MINDEN ember felelős, aki részt vesz a haszonállatok egészségügyi ellátásában.
- A személyzet és a hallgatók kötelesek a kihelyezett lábfertőtlenítő medencét és matracot rendeltetés-szerűen használni. A lábbelit előzőleg kefével kell tisztogatni a szerves szennyeződések eltávolítása érdekében.
- A lábbeli-fertőtlenítő oldatot minden reggel (de szükség szerint gyakrabban is) után kell tölteni, és cserélni kell, ha túlságosan szennyeződött. A lábbeli-fertőtlenítő berendezések hatékony működtetésének biztosításáért MINDEN ember felelős, aki részt vesz a haszonállatok egészségügyi ellátásában.
- Az orvosi ellátáshoz szükséges újra felhasználható felszerelést vagy tárgyat sterilizálni vagy 0,5%-os klórhexidinnel fertőtleníteni kell minden állatbetegnél, használat előtt és után.
- A földön guruló eszközök ürülékkel szennyezett kerekeit és oldalait meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell a létesítménybe való belépés, elhagyás, illetve a létesítmény magasabb higiéniai besorolású területére való mozgatása előtt.
- A helyiségeket tisztán kell tartani, beleértve az asztalt, a munkalapokat és a padlót is.
- A nem egyszer használatos eszközöket (rektális hőmérőt, sztetoszkópot, ollót) az állatbetegek között 70%-os izopropil-alkohollal vagy 0,5%-os klórhexidinnel kell tisztítani és fertőtleníteni.
- A hallgatói helyiségeket és szobákat mindig tisztán és rendezetten kell tartani, beleértve az asztallapokat, a munkalapokat és a padlót is. A személyes holmikat az erre kijelölt helyen kell tárolni.

7.1.2.1. ÉPÜLETEK TAKARÍTÁSA

- Az alapvető higiénia és a fertőzési nyomás csökkentése szempontjából kiemelten fontos, hogy az állatokat megfelelő istállókban helyezzék el.

- Mielőtt új állat kerülne oda, el kell távolítani az ürüléket vagy a piszkos almot, és -beteg állat után mindig- fertőtlenítőszerrel fertőtleníteni kell az állást.
- A takarításért felelős személyzet szükség szerint, de legalább naponta takarítja a bokszokat és a kezelőteret.
- Újszülöttek esetében a-higiénia rendkívül fontos, ezért amint ürülék keletkezik, vagy az alom nedves, azt a gondozóknak el kell távolítaniuk a bokszból.
- Az állattartó épületek és a takarmánytároló kártevő-kontrolljára kiemelt figyelmet kell fordítani.

7.1.2.1.1. TAKARÍTÁSI PROTOKOLL

- Amikor egy állat eltávozik, az állását a lehető leghamarabb ki kell takarítani.
  - Ha fertőző betegségben szenvedő állatról van szó, az istállót a klinikusnak meg kell jelölnie, hogy szigorított módon kell fertőtleníteni. Az istállót a lehető leghamarabb, a nem fertőzött istállók takarítása után ki kell üríteni, ki kell takarítani és fertőtleníteni (lásd a fertőtlenítési protokollt). Az istálló a fertőtlenítésig fertőzött területnek számít, ezért a tisztítás és fertőtlenítés előtt nem szabad új állatot oda bevinni.
  - A nem fertőző beteg által használt állásokat kiürítik, kitisztítják és szükség szerint fertőtlenítik a különböző állatok között. A fertőtlenítés szükségessége az állat egészségi státuszától függ: beteg állat esetén mindig, az egészséges, egy állományból származó állatok esetén nem minden állat után szükséges feltétlenül (a klinikus döntése alapján). Viszont, ahol újszülöttek vannak elhelyezve (ellető/fiaztató) vagy a tervezett hosszabb üresre állítást megelőzően is minden alkalommal fertőtleníteni kell.
- A vizesvödröket vagy az automata itatókat minden nap alaposan tisztítani, a különböző állatok általi használat között fertőtleníteni is kell. Amikor egy állat bekerül az istállóba, ellenőrizni kell, hogy az automata itató megfelelően működik-e, és hogy az állat tud-e inni az automatákból. Ha az állatot vödörből itatják, rendszeresen ellenőrizni kell a víz mennyiségét a vödörben, és fel kell tölteni friss vízzel -kivéve, ha a felelős állatorvos ellenkező utasítást ad.
- Az etetőket naponta alaposan tisztítani, valamint a különböző állatok általi használat között tisztítani és fertőtleníteni kell. Ha egy állat nem ette meg a takarmányát, ezt jelenteni kell a felelős állatorvosnak, a takarmányt el kell távolítani, és ártalmatlanítani kell.
- Az állatokat a lehető legtisztábban kell tartani: rendszeresen kefélni kell a szőrüket.
- A bokszok körüli környezet legyen tiszta, rendezett. Ez azt jelenti, hogy gyógyszer vagy a kezelésből visszamaradt más anyagok nem maradhatnak elszórva, és nincs alomanyag az álláson vagy a bokszon kívül. Minden alkalmazottól és hallgatótól elvárjuk, hogy rendet tartsanak, és a rendrakást ne hagyják másra.
- Ha az állatok az állásukon kívül ürítenek (akár épületen belül, akár azon kívül), ürüléküket azonnal el kell távolítani. Ha a beteg épületen belül vizel (de állásán kívül), a vizeletet el kell távolítani, a padlót meg kell tisztítani és szárítani.

- Az állatokat jártató emberek felelősek az ürülék eltávolításáért a földről. Lapátok és villák az istállókban megtalálhatóak.

7.1.2.2. ÁLTALÁNOS FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁSREND

- A fertőtlenítőszerek használatakor mindig viseljen kesztyűt (gumi tisztítókesztyű) és megfelelő öltözéket. Kiegészítő egyéni védőfelszerelést (maszk, arcvédő, védőszemüveg, vízhatlan ruházat, csizma) kell viselni, ha a fertőtlenítés során fennáll a fröccsenésveszély valószínűsége.
- Fertőtlenítés előtt távolítson el minden látható szerves szennyeződést. A durva szennyeződés jelenléte a legtöbb fertőtlenítőszer hatékonyságát csökkenti. Ha vízsugarat használnak a szennyeződés eltávolítására, gondoskodni kell az aeroszolképződés és a potenciálisan fertőző ágensek terjedésének minimalizálásáról.
- Mossa le az érintett állást, beleértve a falakat, az ajtókat, az itatót és az etetőt (ha nem távolítható el), tisztítószerrel vagy szappanos vízzel. Súrolásra vagy mechanikai tisztításra mindig szükség van a biofilmek és a maradék szennyeződés eltávolításához, amely megakadályozza vagy gátolja a fertőtlenítési folyamatot.
- Alaposan öblítse le a megtisztított területet, hogy eltávolítsa a tisztítószer-maradványokat. A fertőtlenítőszert egyes tisztítószerek vagy szappanok inaktiválhatják, ezért nagyon fontos, hogy a terület lemosása után alaposan öblítse is le.
- Hagyja a területet lecsepegni vagy megszáradni, amennyire csak lehetséges, hogy megakadályozza a fertőtlenítő oldatok felhígulását.
- Az érintett bokszot (beleértve a falakat, az ajtókat, a nem eltávolítható berendezést is) alaposan nedvesítse be megfelelően hígított fertőtlenítőszerrel. A fertőtlenítőszert hagyja a használati útmutatóban előírt ideig hatni (általában minimum 15 percig), érintkezni a felületekkel, különösen, ha fertőző betegség gyanúja merült fel.
- Távolítsa el a felesleges fertőtlenítőszert vízzel, ha azt az útmutató előírja.
- A fertőtlenítőszert minden felületről le kell öblíteni, és pihentetni kell, mielőtt egy állatot oda helyeznének el.
- Fertőtlenítés után vegye le a védőruházatot és mosson kezet.
- Minden rendszeres használatú területet (pl. kezelő és vizsgálóhelyiségek), ahol az állatokat megvizsgálják vagy kezelik, az állatbetegért felelős személyzetnek és hallgatónak a használat után rendbe kell tennie, tisztítania és fertőtlenítenie kell.

7.1.2.3. FERTŐTLENÍTŐ MEDENCÉK ÉS MATRACOK

- A lábfertőtlenítő medencét és matracot minden reggel (alacsony szint esetén gyakrabban) friss oldattal feltölti a felelős személyzet.
- A lábfertőtlenítő medencében levő oldatot és a matracot mindig le kell cserélni, vagy ki kell tisztítani, ha úgy ítélik meg, hogy túlzott mennyiségű almot, vagy más szennyeződést tartalmaznak.

- A lábfertőtlenítő medence és matrac hatékony működésének biztosítása MINDEN ezen a területen dolgozó ember felelőssége.

- Mindenki köteles megfelelően használni a lábfertőtlenítő medencét és matracot, ahol ezek el vannak helyezve. Medence estén a lábbeli bemerítése szükséges, a matracra mindkét láb teljes felületével és súlyával rá kell lépni.

7.1.2.4. ESZKÖZÖK ÉS BERENDEZÉSEK

- Minden műszert, berendezést vagy egyéb tárgyat (beleértve a gyomorszondákat, patakéseket, orrfogót, szájterpesztőt, endoszkópokat, az ápolóeszközöket, a nyírópengéket stb.) meg kell tisztítani és fertőtleníteni vagy sterilizálni kell a különböző betegek között.

- A használatok között sterilizálni szokott anyagokat (pl. sebészeti műszerek) szappanos vízzel meg kell tisztítani, majd használat után 0,5%-os klórhexidin oldattal fertőtleníteni kell. Ezután a berendezést el kell küldeni sterilizálásra.

  Sztetoszkópok:

  - Saját sztetoszkópok (személyzet és hallgatók) használhatók a nem fertőző területeken, de rendszeresen fertőtleníteni kell alkohollal vagy kézfertőtlenítő oldattal (a nap elején és végén mindenképp). Azonnali tisztításra és fertőtlenítésre van szükség, ha a sztetoszkópok láthatóan szennyezettek, vagy fertőző beteg vizsgálata után (fertőző betegség gyanúja esetén is).
  - Az EGYETEM tulajdonában lévő sztetoszkópokat, amik fertőző betegek kezelésére vannak kijelölve, az ellátás alatt a páciensek istállóiban tárolják, majd a hazabocsátás után megtisztítják és fertőtlenítik.
  - A klinikus belátása szerint speciális vizsgálatokhoz a személyzet sztetoszkópja is használható, de ez nem lehet rutin minden vizsgálatnál, és a sztetoszkópokat alaposan meg kell tisztítani, majd használat után haladéktalanul fertőtleníteni kell.

  Hőmérők:

  - Üveg hőmérők használata tilos, ehelyett elektronikus hőmérőket használnak.
  - Használat után alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni pl. alkoholos és/vagy klórhexidin törlőkendővel.
  - Az EGYETEM tulajdonában lévő hőmérőket, melyek fertőző betegek kezelésére vannak kijelölve, a kezelés ideje alatt végig a páciensek istállóiban tárolják, majd a hazabocsátás után megtisztítják és fertőtlenítik.

- A személyzet egyéb műszerei és felszerelései (pl. érszorító, olló stb.) több betegen is használható, de ezeket is a betegek között meg kell tisztítani, majd fertőtleníteni kell.

7.1.3 IRÁNYELVEK KÉRŐDZŐK KEZELÉSÉHEZ

- A Nagyállatklinikára kezelési vagy oktatási céllal beszállított állatok nem érintkezhetnek semmilyen formában az EGYETEM saját állatállományával.

- A saját, illetve a Nagyállatklinikán levő állatokat külön személyzetnek kell gondozni.

7.1.3.1. JÁRÓBETEG ELLÁTÁS

- Fertőző betegségre utaló tünetet nem mutató haszonállatokat a Nagyállatklinika fogadó területén kell lerakni.
- A szállítójárművek nem akadályozhatják a hozzáférést a kórház épületéhez (nem parkolhatók le a bejáratnál tartósan).
- A szállító járművek ideiglenesen a Nagyállatklinika melletti úton parkolhatnak.
- Az ambuláns betegeket soha nem szabad etetni, de itatni lehet. Ha az EGYETEM tulajdonában lévő vödröt használnak erre, az esetért felelős személyzetnek minden használat után meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell azt.

7.1.3.2. KÓRHÁZI BETEGELLÁTÁS:

- Ha a betegelőzmény alapján az orvos fertőző betegségre gyanakszik (AHG 3-4.), értesíti a beutaló állatorvost vagy az állattulajdonost, hogy az állat a Nagyállatklinikán nem fogadható. Ehelyett javasolt az EGYETEM munkatársainak a telep helyszíni meglátogatása betegvizsgálat céljából (kiszállás).
- A következő feltételek kizárják a betegek felvételét, és helyette a tartási helyen történő látogatást kell felajánlani:
  - jelöletlen állatok;
  - hasmenés, akut légzőszervi tünet vagy lázas kórelőzmény;
  - ismeretlen BVD/IBR/BLV/gümőkór státusz szarvasmarha;
  - ismeretlen Aujeszky/PRRS/brucellózis/leptospirózis státusz sertés esetén.
- Ha a kezelés során merül fel a fertőző betegség lehetősége, az állatot az elkülönítő istállóba kell elhelyezni a megfelelő védőintézkedések megtartásával.
- A klinikai személyzet jelöli ki a bokszokat az állatok számára.
- Az állattal érkezett kötőféket haza kell küldeni a tulajdonossal.
- Az érkeztetés után azonnal el kell készíteni az istállókártyát, amelyet az álláshoz kell helyezni. A kártyának tartalmaznia kell:
  - az ügyfél/ beteg adatait;
  - a felelős klinikus/hallgató nevét;
  - etetési utasításokat;
  - kezelési utasításokat;
  - az esetleges fertőző betegséget és annak kockázati szintjét.
- Az istállókártyán fel kell tüntetni az ismert panaszt vagy az előzetes diagnózist, különösen, ha azok a fertőző betegség állapotára vonatkoznak (ez lehetővé teszi a takarításért és gondozásért felelős személyzet számára, hogy jobban megértsék a fertőző betegségek veszélyeit és a kapcsolódó óvintézkedéseket, amelyeket a beteggel kapcsolatban alkalmazni kell).
- Az istállókártyán a betegség lefolyására vonatkozó diagnózisokat aktualizálni kell, amint az állatbeteg állapota a kórházi kezelés során megváltozik.

- Minden állatnak friss vizet kell biztosítani, kivéve, ha a klinikus korlátozást rendel el.
- Az etetési utasításokat meg kell beszélni a felelős klinikussal.
- A kórházi személyzet reggel kitakarítja a bokszot, és szükség szerint friss almot biztosít. Erre a feladatra hallgató is igénybe vehető.
- A betegfelvételkor felvett adatokat és a kezelést az elektronikus nyilvántartásban is dokumentálni kell.
- Az istállókártyák, a kezelési utasítások és az állatbeteg-összeíró tábla bizalmas információkat tartalmaznak. Ezért illetéktelleneknek soha nem szabad megengedni, hogy elolvassák ezeket olyan állatokról, amelyek nem a tulajdonukban vannak.

7.1.3.2.1. TAKARMÁNY ÉS VÍZ

- A szálas takarmány kivételével minden takarmányt szorosan záródó fedéllel ellátott műanyag edényekben kell tárolni.
- A Nagyállatklinikán csak minimális mennyiségű szálas takarmány és koncentrátum takarmány tárolható a szennyeződés valószínűségének csökkentése, valamint a kártevő és vadon élő állatok számára az élelem és búvóhelyek elérhetőségének csökkentése érdekében.
- A hallgatók, a gondozók és a klinikusok felelősek az állatbetegek számára itatóvíz biztosításáért, amint megérkeznek.

7.1.3.2.4. ALOM

- A foglalt almolt bokszokat/állásokat reggel a felelős személyzet kitakarítja és szükség szerint friss alommal látja el.
- Ha a férőhely túlzottan szennyezett vagy nedves, a hallgatók, a klinikusok és a gondozók egyaránt felelősek annak tisztításáért és újra almolásáért.
- A Nagyállatklinikán csak minimális mennyiségű alom tárolható a fertőzés valószínűségének csökkentése, valamint a rágcsálók és madarak számára megfelelő élőhely csökkentése érdekében.

7.1.4. TAKARÍTÁSI PROTOKOLL

- **Járművek és rakodóhely:**
  - Az EGYETEM szállítójárműveit használat után megtisztítják és fertőtlenítik.
  - A rakodási területet minden be-/kirakodás után megtisztítják, és minden alkalommal, amikor ürülék, vizelet vagy alom szennyezi.
  - A területet hetente takarítják és fertőtlenítik a takarításért felelős munkatársak.
- **Vizsgálók, kezelők:**
  - Az ürülékkel, váladékkal, vizelettel vagy vérrel szennyezett területeket azonnal meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell a kijelölt munkatársnak.

- A tisztaság végső soron a szolgáltatást végző orvosok felelőssége.

- **Állások és bokszok:**
  - Hétfőtől vasárnapig az ügyeletes személyzet reggel és este kitakarítja az istállókat, és szükség szerint friss almot ad.
  - A felelős munkatársak reggel és este etetnek, hacsak az istállókártyán másként nem szerepel, és a reggeli etetés után felseprik a belső utakat.
  - Minden gabonát/koncentrátumot fedeles műanyag edényekben kell tárolni.
  - A használt felszerelés ürülékkel szennyezett kerekeit vagy oldalait meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell a létesítménybe való belépés vagy kilépés során a létesítmény másik területére való átvitel előtt.
  - Az állatok szálláshelyén és a takarmány/ alom tárolóknál a kártevők elleni védekezésre különös figyelmet kell fordítani.

7.1.4.1. RUTIN TAKARÍTÁS

A tisztítás általános elvei:

- Istállók takarításának sorrendje:
  - AHG 1. besorolású borjak, malacok, bárányok, gidák
  - AHG 2. besorolású borjak, malacok, bárányok, gidák
  - AHG 1. besorolású idősebb egyed
  - AHG 2. besorolású idősebb egyed
- Az elkülönítő létesítmény állásait egy erre kijelölt külön személy takarítja. Ha ez nem lehetséges, mindenképpen az 1. és 2. besorolású egységek tisztítását követően kell sorra venni.
- A fel nem használt takarmányt friss takarmány adása előtt ki kell üríteni a jászolból, és tájékoztatni kell a kijelölt ellátó klinikust.
- Ne feledje, hogy a fertőtlenítőszereknél a több nem jelent jobbat! A gyártó által javasolt megfelelő hígítás használata optimális fertőtlenítő hatást biztosít.
- A fertőtlenítőszerek (különösen a hab) hatékonysága érdekében azokat TISZTA felületeken kell használni.
- A fertőtlenítőszerek túlzott használata elősegítheti a mikroorganizmusok rezisztenciáját, és hozzájárulhat a biofilmek kialakulásához. A biofilm képződése azokon a területeken megy végbe, ahol a víz pang, és ahol a fertőtlenítőszer szennyezett (nem elég alaposan tisztított) felületekre kerül.
- Legyen körültekintő, ha magas kockázatú területeken dolgozik – kerülje a berendezések vagy más területek szennyeződését (pl. amikor az istállókat hulladékgyűjtőbe takarítja, ügyeljen arra, hogy az ürülék ne kerüljön a gyűjtőedényen kívülre).

Általános takarítási eljárások kiürített állás esetén:

- Viseljen megfelelő ruházatot (ha szükséges, védőruházatot).

- Szedje össze a használt almot a gyűjtőedénybe vagy közvetlenül a szállító járműre.
- Söpörje fel a padlót a törmelék eltávolításához.
- Öblítse le a padlót és a falakat vízsugárral a makacs szennyezés eltávolításához, súrolja meg a szennyezett területeket tisztítószerrel és kefével.
- Tisztítsa meg vízzel az egész bokszot.
- Fertőtlenítse a férőhelyet a megfelelő fertőtlenítőszerrel.
- Hagyja megszáradni.
- Tisztítsa meg és fertőtlenítse a szomszédos folyosót a fentiek szerint.
- A tisztítóeszközöket naponta meg kell tisztítani és fertőtleníteni (beleértve a nyeleket is).
- Az elkülönítő létesítményhez külön, oda dedikált eszközöket kell használni.

Tisztítási eljárások foglalt bokszoknál:

- Viseljen megfelelő ruházatot (ha szükséges, védőruházatot).
- Használjon a területnek megfelelő hulladékgyűjtőt – ügyelni kell arra, hogy a trágya/szalma ne essen a tárolón kívülre.
- Az állatok soha nem érintkezhetnek a szeméttárolókkal.
- Szükség esetén tisztítsa meg és fertőtlenítse a tisztítóeszközöket a bokszok között.
- A Nagyállatklinikán használt hulladéktároló-edényeket nem szabad más létesítményekbe átvinni, és fordítva.

Heti rutinok:

- A takarmánytároló padlóját le kell tisztítani (pl. söpörni, öblíteni, mosószerrel dörzsölni/felmosni, majd újra öblíteni).
- A lefolyókat és a kezelő területet a technikusoknak vagy a személyzetnek meg kell tisztítania és híg fertőtlenítőszerrel fertőtlenítenie kell.

Havi rutinok:

- A napi rendszerességgel nem használt területeket (pl. egy hónapnál hosszabb ideig nem használt állások, falak teteje, nem gyakran használt területek) havonta le kell vízsugárral mosni, hogy megakadályozzuk a por felhalmozódását.
- A takarítóberendezést meg kell tisztítani és karbantartani vagy cserélni kell szükség szerint.

Féléves rutinok:

- Minden padlót meg kell tisztítani és fertőtlenítőszerrel fertőtleníteni kell.

Éves rutinok:

- Az egész létesítményt alaposan ki kell takarítani, súrolni és fertőtleníteni kell felülről lefelé, beleértve az összes berendezést (kiürítés után).

Egyéb takarítás:

- A Nagyállatklinika épületében megforduló minden traktor vagy targonca gumiabroncsát le kell tisztítani és fertőtlenítőszerrel fertőtleníteni kell a létesítménybe való belépés és onnan való távozás előtt.
- Amikor a targoncával állatokat boncolásra visznek, akkor azokat a patológián alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell egy professzionális nagynyomású géppel, vagy háti permetező segítségével.
- A takarmány (széna) és az alom tárolását minimálisra kell csökkenteni, és a takarmánytároló területet hetente meg kell tisztítani a rágcsálók megtelepedésének elkerülése érdekében.
- Ezeken a területeken és a takarmánytároló helyeken rágcsálócsapdákat kell kihelyezni.

7.1.4.2. HAZAADÁS

- Az elbocsátás előtt az ügyfelet vagy megbízottját tájékoztatni kell az állattal kapcsolatos fertőző betegségek veszélyeiről, és ajánlást kell adni ezeknek a veszélyeknek az otthoni telephelyen történő ellenőrzésre. Az elbocsátás várható időpontját és dátumát fel kell tüntetni a beteg-összeíró táblán.
- A takarításért felelős személyzetet a lehető leghamarabb értesíteni kell, ha az állatot rövid időn belül hazaengedik, hogy ne tegyenek felesleges erőfeszítéseket az álláshely időközi tisztítására.
- Az állat elbocsátásakor az istállókártyát el kell távolítani az istállóból, jelezve, hogy az állat már nincs kórházban.
- Az ismert vagy feltételezett zoonózis-kórokozókkal fertőzött állatbetegek elhelyezésére használt istállókat külön táblával kell megjelölni („Ne használja, szigorított tisztítás szükséges"). Az ismert vagy feltételezett kórokozót az istálló ajtaján elhelyezett táblán fel kell tüntetni. Ezen kívül értesíteni kell a biológiai biztonsági személyzetet és a takarításért és karbantartásért felelős személyzetet az istálló számáról és az állatbeteg azonosítójáról.
- A hallgatók, a technikusok és a klinikusok felelősek a boksz kiürítésével kapcsolatos feladatok ellátásáért és a szükséges dokumentáció elvégzéséért.
- A páciensnél használt összes eszközt (infúziós palackok, kötelek, vödrök, tömlők) összegyűjtik, majd megtisztítják és fertőtlenítik, ha közvetlenül érintkeztek a pácienssel.

7.1.4.3. ESZKÖZÖK

- Az ügyfél tulajdonában levő eszközöket (pl. kötőfék, vezetőszár, takaró stb.) nem szabad a betegnél hagyni, hanem haza kell küldeni az ügyféllel.

- Az EGYETEM kötőféket és vezetőszárat biztosít a betegek számára. Ezeket az eszközöket a beteg állásánál tárolják, amikor nem használják.
- Az EGYETEM által biztosított összes berendezést/anyagot szisztematikusan tisztítják és fertőtlenítik a betegek között.

7.1.4.4. SURVEILLANCE

- A sima padlókon és a kézzel érintkező felületeken az egész kórházban 6 havonta rutinszerűen környezeti mikrobiológiai vizsgálatot kell végezni.
- A sebészeti helyiségből rendszeresen vesznek környezeti mintákat, és monitorozzák a patogén baktériumok jelenlétét és végzik a baktériumok számának meghatározását.
- A minden pozitív tenyésztési eredményt meg kell küldeni a biológiai biztonsági személyzetnek, amint az eredmények elérhetővé válnak.
- Ezeket az adatokat a biológiai biztonsági személyzet rendszeresen összegzi és jelenti.

7.1.5. ELJÁRÁS FERTŐZŐ BETEG (GYANÚS) ÁLLATOK ESETÉN

7.1.5.1. ÓVINTÉZKEDÉSEK

- Különleges óvintézkedésekre van szükség, ha olyan állatokat kezelnek, amikről ismert vagy feltételezhető, hogy fertőző betegek. A kórházban szerzett fertőzés lehetősége miatt különleges aggodalomra adnak okot az akut gyomor-bélrendszeri betegségekben (pl. hasmenés), akut légúti fertőzésekben, BVD-ben vagy (multi)gyógyszerrezisztens baktériumok által okozott fertőzésekben szenvedő betegek.
- A fertőző betegség magas kockázatával rendelkező betegeket járóbetegként kell ellátni, vagy el kell különíteni az általános kórházi populációtól (a betegség függvényében), és a lehető leghamarabb el kell bocsátani.
- A biológiai biztonsági felelőst értesíteni kell telefonon vagy e-mailben, ha fertőző betegség magas kockázatával rendelkező beteg érkezik, vagy gyanút keltő klinikai tünetek jelentkeznek kórházban kezelt állaton, hogy segítse a kommunikációt, és értékelje, megtették-e a megfelelő óvintézkedéseket az állat elhelyezésére vonatkozóan.
- Mindig be kell tartani az előírt óvintézkedéseket.
- A területet, ahol ezek a betegek vannak, el kell zárni a többitől, a szomszédos bokszokat lehetőség szerint üresen kell tartani. Az elkülönítő istállót igénybe kell venni mihamarabb.
- Minden borjút és kiskérődzőt, aminek a kórtörténete vagy klinikai tünetei között fertőző eredetű bélrendszeri, légúti vagy nyálkahártyát érintő tünet van, megvizsgálnak és az elkülönítőbe helyezik át az ügyeletes állatorvos döntése szerint.
- Még a szállító járművön meg kell vizsgálni azokat a nagytestű kérődzőket, amiknek a kórtörténete vagy klinikai tünetei fertőző bélrendszeri állapotra, légúti betegségre, BVD-re, nyálkahártyák-megbetegedésére utalnak. A klinikus felelős a lehetséges diagnózis

felállításáért, és eldönti, hogy az állatot felveszi és az elkülönítőben helyezik el, vagy megtagadja a felvételt.

7.1.5.2. KIZÁRÁSI KRITÉRIUMOK

- Bejelentendő állatbetegségek.
- Az az állat, amelyikről gyanítható vagy ismert, hogy betegsége bejelentési kötelezettség alá tartozik nem rakodható le a szállító járműről.
- A bejelentési kötelezettség alá vont betegség, vagy annak gyanúja esetén haladéktalanul értesíteni kell a Nagyállatklinika vezetőjét, a biológiai biztonságért felelős személyt és a hatósági állatorvost.
- Ha a többi állat, az EGYETEM munkatársai vagy hallgatói számára a betegséggel való megfertőződésnek a kockázata magas lenne az állat kezelése vagy kórházi elhelyezése során.
- **Csak a klinikusok hozhatnak döntést az állat elutasításáról.**
- Az alábbi klinikai tünetek közül bármelyik három fertőző bélbetegségre utal:
  - hasmenés
  - szeptikus nyálkahártyák
  - láz
  - soványság
  - hipoproteinémia
- A következő klinikai tünetek közül bármelyik három fertőző légúti betegségre utal:
  - tachypnoe-dyspnoe
  - orrfolyás
  - láz
  - hörgés
  - köhögés
- Az elhelyezett betegek fertőző státuszát fel kell tüntetni az istállókártyán. A boksz/állás körül jelzőbójákat helyeznek el, hogy azonosítsák a fertőzésveszélyt és csökkentsék a környék forgalmát. A fertőző beteg mindkét oldalán lévő állásokat lehetőleg üresen kell hagyni.
- Amikor egy fertőző beteg (gyanús) állat elhagyja a férőhelyét, helyezze el a „NE HASZNÁLD, KÜLÖNLEGES TISZTÍTÁS SZÜKSÉGES" táblát az állásra.

7.1.5.3. MAGAS KOCKÁZATI BESOROLÁSÚ BETEGEK MOZGATÁSA

- A magas kockázati besorolású betegek mozgatását a lehető legnagyobb mértékben korlátozni kell.
- Ha bebizonyosodik, hogy egy állat fertőző beteg, az elkülönítő létesítménybe kell át szállítani.

- Minden szennyeződést haladéktalanul fel kell takarítani (alom, ürülék, vizelet stb.), ami szállítás közben keletkezik.
- Amikor csak lehetséges, ezeket az állatbetegeket a saját bokszukban kell vizsgálni és kezelni, ahelyett, hogy a közös használatú vizsgálóba és kezelőbe vinnék át.

7.1.5.4. DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK MAGAS KOCKÁZATI BESOROLÁSÚ BETEGEN

- A magas kockázatba sorolt betegektől vett mintákat fel kell címkézni az azonosíthatóság biztosítása érdekében, majd egy zacskóba kell helyezni.
- Óvatosan kell eljárni, amikor a mintákat zacskókba helyezik, hogy elkerüljék a csomagolás külső oldalának szennyeződését.
- A feltételezett betegséget vagy kórokozót egyértelműen fel kell tüntetni a vizsgálati megrendelő űrlapon.
- A megfelelő mintákat a lehető leghamarabb el kell küldeni a laboratóriumba.
- A diagnosztikai vagy egyéb eljárások során a személyzetnek és hallgatónak be kell tartania a megfelelő óvintézkedéseket.
- Ha a magas kockázatba sorolt betegnek olyan diagnosztikai vagy egyéb beavatkozásra (pl. radiológia, ultrahang, műtét) van szüksége, amelyet csak a központi létesítményben lehet elvégezni, ezeket az eljárásokat lehetőség szerint a nap végén kell elvégezni.
- A biológiai biztonsági személyzettel konzultálni kell a nagy kockázatú állatbetegek diagnosztikai vagy sebészeti beavatkozások céljából történő mozgatása előtt, kivéve, ha a klinikusok úgy ítélik meg, hogy ez a mozgás azonnal szükséges az állat kritikus egészségügyi állapota miatt.
- A kezelő állatorvos felelős azért, hogy informálja a személyzetet és a hallgatókat a feltételezett fertőző kórokozóról és az elkülönítési módszerekről (ideértve a beavatkozások utáni tisztítást és fertőtlenítést is).
- Általánosságban elmondható, hogy az állatbetegek elhelyezésére szolgáló területen minden óvintézkedést meg kell tenni a magas kockázatba sorolt állatbeteg kezelésekor.
- A műszereket, berendezéseket és a környezetet a beavatkozás után alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, függetlenül attól, hogy az eljárást hol végzik.
- A felelős klinikusnak gondoskodnia kell arról, hogy az eljárásokban közreműködőket tájékoztassák az ismert/gyanús kórokozóról és a megfelelő védőruházat szükségességéről.
- Amikor csak lehetséges, ezeken a betegeken a műtétet a nap végén hajtják végre, amikor az összes többi műtét befejeződött (a sürgősségi esetek kivételével).

7.1.5.5. IRÁNYELVEK ELKÜLÖNÍTETT ÁLLATOK ELLÁTÁSÁHOZ

- A higiéniára és óvintézkedések betartására való szigorú figyelem elengedhetetlen a fertőző betegségek kórokozóinak megfelelő elszigeteléséhez.

- Minden beteg vizsgálata előtt és után kezet kell mosni szappannal és vízzel, és alkohol alapú kézfertőtlenítővel le kell fertőtleníteni.
- Az ürülékkel, vérrel vagy egyéb váladékkal szennyezett felületeket, eszközöket az állat ellátásával megbízott személyzetnek és hallgatónak haladéktalanul meg kell tisztítani és azokat fertőtleníteni szükséges.
- Különös gondot kell fordítani a környezet piszkos kézzel, kesztyűvel vagy csizmával történő szennyezésének elkerülésére.
- A bejáratban levő fertőtlenítő medencét vagy szőnyeget ki- és belépéskor is használni kell.
- A környezet higiéniája minden munkatárs és hallgató felelőssége. Lehetőség szerint segítse az általános tisztítást és karbantartást.
- A fertőző állatbeteghez rendelt személyzet és hallgató felelős a takarításért. Ez magában foglalja a pultok, ajtókilincsek tisztítását és fertőtlenítését, a lábbeli fertőtlenítő oldatok cseréjét, utántöltését és ha szükséges, a hulladékok megfelelő gyűjtőedénybe ürítését is.

7.1.5.6. FERTŐZŐ BETEG (GYANÚS) ÁLLATOK KEZELÉSE

- Különleges óvintézkedésekre van szükség, ha olyan állatbetegeket kezelnek, amik ismerten vagy gyaníthatóan fertőző betegségben szenvednek. A kórházi terjedés lehetősége miatt különös aggodalomra ad okot az akut gasztrointesztinális betegségben (pl. hasmenés), akut légúti fertőzésekben, akut neurológiai betegségekben, abortuszban vagy több antimikrobiális gyógyszerrel szemben rezisztens baktériumok által okozott fertőzésben szenvedő állatbetegek.
- Azt a beteget, amelyiknél fertőző betegség megnövekedett kockázatát állapítják meg, az általános kórházi istállóktól elkülönítve kell kezelni, vagy a lehető leghamarabb haza kell adni.
- A klinikusokat, gyakornokokat vagy hallgatókat arra biztatjuk, hogy végezzenek előzetes fizikális vizsgálatot ezen állatbetegeken fogadáskor, még az épületen kívül az utánfutónál, hogy felmérjék a fertőző betegségek kockázatát.
- A személyzetnek fontolóra kell vennie óvintézkedések végrehajtását az ilyen állatbetegek kezelésekor, amíg a leletek azt nem mutatják, hogy a fertőző betegségek átvitelének kockázata elhanyagolható.
- A biológiai biztonsági személyzetet a lehető leghamarabb értesíteni kell, ha fertőző betegség magas kockázatával rendelkező állatbetegeket fogadnak be, vagy ha kórházi kezelés közben jelentkeznek ilyen problémák.

7.1.5.7. FERTŐZŐ BETEG (GYANÚS) ÁLLATOK SEBÉSZETI ELLÁTÁSA

- A sebészeti beavatkozásra kijelölt klinikusok és hallgatók felelősek a kockázat azonosításért és a kommunikációért, ha a betegekről ismert vagy gyanítható, hogy fertőző beteg.
- Az ilyen eseteknél a beavatkozásokat lehetőség szerint a nap végére kell ütemezni.
- Az ezekre az esetekre kijelölt klinikusok és hallgatók felelősek annak biztosításáért, hogy a sebészeti létesítményt fertőző kórokozókkal potenciálisan fertőzöttként azonosítsák, valamint gondoskodjanak arról, hogy megfelelően kifertőtlenítsék, mielőtt más állatbeteget látnak el ott.

7.1.5.8. MŰSZERES DIAGNOSZTIKA

- A közreműködőknek megfelelő védőruházatot és védőeszközöket kell viselnie a fertőző beteg, vagy arra gyanús páciens kezelésekor.
- EKG elvégzése után a személyzetnek a létesítmény elhagyása előtt meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell a vezetékeket fertőtlenítőszerrel átitatott géz szivaccsal, különös figyelmet fordítva a beteghez érintett érintkezők és vezetékek tisztítására és fertőtlenítésére.

- Endoszkópia elvégzése után a személyzet alkoholos törlőkendővel megtisztítja és fertőtleníti az endoszkópot, fényforrást stb., mielőtt elhagyná a létesítményt. Mielőtt visszaviszik az endoszkópos helyiségbe, a javasolt eljárás szerint újra alaposan megtisztítják és fertőtlenítik.

- Az ultrahangos vizsgálatokhoz hordozható készüléket kell használni. A szondát eldobható kesztyűbe kell burkolni, hogy megvédje. A szondát és a kábelt a vizsgálat után gondosan fertőtleníteni kell.

- Kerülni kell az olyan beavatkozásokat, amelyekhez az állatnak el kell hagynia az elkülönítőt.

7.2. DIAGNOSZTIKA, SEBÉSZET ÉS SZAPORODÁSBIOLÓGIAI BEAVATKOZÁSOK

7.2.1. NAGYÁLLAT SEBÉSZET ÉS ANESZTÉZIA

7.2.1.1. ÖLTÖZKÖDÉSI ELŐÍRÁSOK A SEBÉSZEI RÉSZLEG „TISZTA" ÖVEZETÉBEN

- A sebészeti részlegen „tiszta" övezetnek kell tekinteni:
  - az aszeptikus műtőt;
  - az aszeptikus műtőből nyíló helyiségeket (bemosakodó, műszeres, gyógyszeres szobák).
- Tiszta sebészeti öltözet szükséges a sebészeti létesítmény kijelölt „tiszta" területére való belépéshez.
- A kijelölt „tiszta" sebészeti területeken való használatra szánt cipővédő vagy lábbeli viselése szintén kötelező a személyzetnek és hallgatóknak.
- A belső sebészeti öltözetet csak a Nagyállatklinikán szabad viselni.
- A sebészeti létesítmény kijelölt „tiszta" területein kívül a személyzetnek és hallgatóknak a kórházi létesítmények professzionális öltözékét vagy védőköpenyt kell viselnie. A „tiszta" műtéti területekről való kilépéskor a cipővédőt le kell venni.
- Mindenkinek, beleértve a takarító- és karbantartó személyzetet is, be kell tartania a sebészeti létesítményben az öltözködésre vonatkozó összes vonatkozó szabályzatot.

7.2.1.2. HIGIÉNIAI ELŐÍRÁSOK

- Az egész sebészeti létesítményben magas szintű tisztasági és higiéniai előírásokat kell betartani.
- A sebészeti csoportot és a műtéti helyet aszeptikusan fel kell készíteni. A műtét során be kell tartani az aszeptikus technikát.
- Nem aszeptikus beavatkozást az aszeptikus műtőben végezni tilos!

- A műtétek során csak a beavatkozáshoz feltétlenül szükséges alkalmazottak vagy hallgatók tartózkodhatnak a műtőhelyiségben.
- A hallgatók és a személyzet mozgását az előkészítő terület és a műtéti területek között minimálisra kell csökkenteni.
- A személyzetnek egyszerhasználatos vizsgálókesztyűt kell viselnie az IV katéterek elhelyezése során.

7.2.1.3. IRÁNYMUTATÁS A NAGYÁLLATOK PERIOPERATÍV ELLÁTÁSÁHOZ

- A sebészeti területen és a perioperatív területeken (bokszokban) a személyi, beteg és környezeti higiéniára vonatkozó előírásoknak a legmagasabbak közé kell tartozniuk.
- A betegek között kezet kell mosni és kézfertőtlenítőt kell használni. Az állatbetegekkel való érintkezés után is kezet kell mosni, hogy elkerüljük a kézzel érintkező felületek (pl. ajtók, munkalapok, berendezések stb.) szennyeződését.
- Alternatív megoldás a vizsgálókesztyű használata óvintézkedésként, és a kesztyű eldobása az állatbeteggel való érintkezés után. Ez azonban nem mentesít a kézmosási és fertőtlenítési kötelezettség alól.
- Az ürüléket azonnal el kell távolítani a sebészeti létesítményből. Szükség esetén a padlót a betegek ellátás közben is fel kell mosni és megfelelően hígított fertőtlenítőszerrel fertőtleníteni kell.
- A többször használatos berendezéseket, például az endotracheális csöveket tisztítani és fertőtleníteni vagy sterilizálni kell a használatok között.
- A szokásos környezeti tisztítást és fertőtlenítést az előírt protokollok betartásával kell elvégezni.

7.2.1.4. MŰTÉTI ELŐKÉSZÍTÉS

- **Az előkészítő területre való belépés előtt végzett tevékenységek:**
  - Ne nyírja le a beteg műtéti helyét az eljárás tervezett napja előtt. Ez hajlamosít arra, hogy a bemetszési helyeket potenciálisan patogén baktériumok kolonizálják.
  - Az állatokat alaposan le kell keféln vagy meg kell mosni, mielőtt a műtéti előkészítő területére lépnek. Az esetre kijelölt személyzetnek és hallgatóknak kell elsődleges felelősséget vállalniuk ennek biztosításáért.
- **Az előkészítő területen végzett tevékenységek:**
  - Az állatokat a tervezett műtét előtt fél órával az előkészítő területre szállítják, és a műtét megkezdéséig ott helyezik el.
  - Helyezze be az IV. katétert aszeptikus technikával, és tartsa fenn az infúziós utat.

7.2.1.5. POSZTOPERATÍV ELLÁTÁS

- Ébredés után az állatot a lehető leghamarabb vissza kell vinni ugyanabba a bokszba, amelyet a műtét előtt használtak. A visszaérkezés előtt az állását alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.
- Az állatot lehetőség szerint lábon kell visszavezetni a helyére.
- Ha az állatbeteg nem tud egyedül járni, szállítóasztal segítségével szállítsa az állatbeteget. Az asztalt a páciensek között meg kell tisztítani és fertőtleníteni (min. 15 perces érintkezési időt hagyva) kell, majd alaposan le kell öblíteni vízzel.
- Az altatógépeket az esetek között tisztítani és fertőtleníteni kell az ott előírtak szerint.

7.2.1.6. RUTIN TAKARÍTÁSI ÉS FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁSOK

- A takarításért felelős személyzet minden előkészítő, műtéti és gyógyulási területet alaposan megtisztít és fertőtlenít.
- Endotracheális (ET) csövek:
  - Tisztítsa meg az ET csöveket belül és kívül tisztítószerrel és vízzel, kefével.
  - Áztassa az ET csöveket klórhexidin oldatban legalább 15 percig.
  - Alaposan öblítse le az ET csöveket meleg vízzel, ügyelve arra, hogy ne kerüljön a mosogatóba.
  - Akassza fel az ET csöveket megszáradni a kijelölt szekrénybe az előkészítőben.
  - Szárítás után gázsterilizálást kell végezni.
- A szájterpesztőt minden használat után 15 percig klórhexidin oldatba kell áztatni, ki kell öblíteni, majd az állványra kell helyezni, hogy megszáradjon és ne korrodálódjon.
- A beavatkozáshoz használt hevedereket és kötőfékeket használatok között leöblítjük tiszta vízzel, majd mosószerrel és vízzel le kell dörzsölni, és szükség szerint klórhexidin oldatba kell áztatni.
- Minden altatógépet és lélegeztetőgépet az előírtaknak megfelelően rendszeresen alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni szükséges.

7.2.2. SZAPORODÁSBIOLÓGIAI BEAVATKOZÁSOK

- Az asszisztált reprodukciós területen és a laboratóriumokban a személyi, beteg- és környezeti higiéniára vonatkozó előírásoknak a legmagasabbak közé kell tartozniuk.
- Minden állattal való érintkezés között kezet kell mosni vagy kézfertőtlenítőt kell használni. Az állatokkal való érintkezés után is kezet kell mosni, hogy elkerüljük a kézzel érintkező felületek (pl. ajtók, munkalapok, berendezések stb.) szennyeződését.
- Alternatív megoldás a vizsgálókesztyű használata óvintézkedésként, és a kesztyű eldobása az állattal való érintkezés után. Ez azonban nem mentesít a kézmosási és fertőtlenítési kötelezettség alól.
- A rektális vizsgálatokhoz a vizsgálókesztyű használata kötelező (javasolt a dupla kesztyű).

- Az ürüléket azonnal el kell távolítani a padlóról. Szükség esetén a padlót a beavatkozás közben is fel kell mosni és megfelelően hígított fertőtlenítőszerrel fertőtleníteni kell.
- A többször használatos berendezéseket tisztítani és fertőtleníteni vagy sterilizálni kell a használatok között.
- Az egyszer használatos eszközöket veszélyes hulladékgyűjtőben kell elhelyezni használat után.
- A szokásos környezeti tisztítást és fertőtlenítést az előírt protokollok betartásával kell elvégezni.
- A mesterséges termékenyítéshez kapcsolódó eljárások során fokozottan figyelni kell a fertőzések lehetőségének kizárására mind a higiéniai előírások betartásával, mind az erre a célra használt állatok ellenőrzött állategészségügyi státuszát illetően.

7.3. TETEMEK KEZELÉSE

- Az elhullott állat tetemét a lehető legrövidebb időn belül targoncával a patológiára kell szállítani. A testet lehetőség szerint csorgásmentes tartályban kell szállítani.
- A szállítás közben szennyeződött felületeket fertőtleníteni szükséges.
- Amíg nem áll rendelkezésre szállítóeszköz, a szállításig a tetem a bokszban marad.
- A tetem a kórbonctan hűtött helyiségében kerül tárolásra vizsgálatig.
- Eltérő rendelkezés hiányában minden elhullott állatot a lehető legrövidebb időn belül fel kell boncolni.

7.4. FERTŐZÉSI LÁNC MEGSZAKÍTÁSA

7.4.1. LÁTOGATÓK ÉS ÜGYFELEK

- Minden látogatónak előzetesen be kell jelentkeznie a recepción, mielőtt belépne a Nagyállatklinika épületébe. Meg kell várnia a kísérő jelentkezését.
- Az ügyfelek meglátogathatják állataikat, de nem sétálgathatnak a létesítményben, és nem érinthetnek más betegeket, illetve nem olvashatnak más istállókártyákat vagy kezelési utasításokat. A többi állatbetegről szóló információ bizalmas, beleértve a diagnózisokat is, és nem szabad nyilvánosságra hozni.
- Szakmai látogató csak az illetékes állatorvos közvetlen felügyelete mellett engedhető be. A létesítmény egyéb (laikus) látogatása nem megengedett.
- A tulajdonosok vagy megbízottjaik felkereshetik a kórházban elhelyezett állataikat, de más érdeklődők nem látogathatnak állatbetegeket a tulajdonosok kifejezett engedélye nélkül.
- Az ügyfeleknek be kell tartaniuk a megfelelő ruházatra vonatkozó követelményeket. A biztonság kedvéért rövidnadrágot és nyitott cipőt tilos viselni a létesítményben. Igény esetén kezeslábast is felvehetnek az ügyfelek.

- A kijelölt hallgatónak, a klinikusnak vagy a technikusnak el kell kísérnie az ügyfelet az állathoz.
- Az ügyfeleknek be kell tartaniuk az állataikra vonatkozó összes óvintézkedési előírást.
- Minden látogatót meg kell kérni, hogy alaposan mosson kezet, miután elhagyta az istállót.
- Az elkülönítőben elhelyezett állat nem látogatható!

7.4.2. GYERMEKEK

- A kezelésre hozott állatok gyermekkorú gazdái felnőtt felügyelete mellett tartózkodhatnak állataik közelében, de fertőző betegség gyanúja esetén akkor sem. Az intézmény területén más gyermek tartózkodása nem megengedett.

7.4.3. TÁRSÁLLATOK

- A nem vizsgálatra, kezelésre, műtétre vagy oktatási céllal behozott állatok kivételével az intézmény területére egyéb állatot kivétel nélkül tilos bevinni.

7.4.4. ÉTELEK ÉS ITALOK

- Az állatok elhelyezésére vagy ellátására szolgáló helyiségekbe, valamint a laboratóriumokba ételt vagy italt bevinni nem szabad.
- Az étkezőn kívül inni és enni tilos.
- Az ételeket és italokat kiömlésmentes tartályokba kell zárni, és az élelmiszer tárolására kijelölt hűtőben/szekrényben kell tárolni.
- Soha ne hagyjon elő ételt.

7.4.5. KÜLSŐ LÉTESÍTMÉNYEK ÉS GÉPJÁRMŰ

- A külső gyakorlaton tartsa be az egyes létesítmények által meghatározott biológiai biztonsági előírásokat.
- A gyakorlaton részt vevő személyzet és hallgató felelős a külső gyakorlatra szállító jármű tisztán tartásáért.
- Szükség esetén a járművet fertőtleníteni kell ózongázt előállító berendezéssel.

8. FEJEZET. NAGYÁLLATOK ELKÜLÖNÍTÉSE

- Az elkülönítő létesítményt kell használni, ha a kórházi kezelés során fertőző betegség gyanúja merül fel (**elkülönítés**)- különösen, ha a betegség nem csak közvetlen kontaktussal terjed- mindaddig, amíg a diagnosztikai vizsgálatok a gyanút ki nem zárják.

- Minden olyan állatot, amelyiket a Tangazdaság saját állományába kívánnak tovább tartás céljából bevinni, a jogszabályban előírt ideig el kell különíteni (**karantén**), amíg a szükséges vizsgálatok negatív eredménnyel nem záródnak.

- Ugyanarra a betegségre fogékony állatok esetében ez a két funkció egyszerre nem működhet.

- Karantén esetén a Tangazdaság látja el az elkülönítő felügyeletét, fertőzésgyanú esetén a Nagyállatklinika a felelős a létesítmény felügyeletéért.

- Karanténozás ideje alatt az állatokról a Tangazdaság nyilvántartást, a karantént felügyelő hatósági állatorvos a járási hivatal által hitelesített karantén naplót köteles vezetni.

8.1 ÖLTÖZKÖDÉSI SZABÁLYOK

Az elkülönítő létesítményhez rendelt öltözéket kell használni annak érdekében, hogy csökkentsék a kórokozók ki- vagy bejutásának kockázatát, olyan helyre, ahol a fertőződésnek emberek vagy állatok lehetnek kitéve.

- Lábbeli: a nagyállat-elkülönítő létesítményben végzett munka során minden alkalmazottnak és hallgatónak erre a célra szolgáló csizmát kell viselnie, és a lábbelit rendszeresen fertőtleníteni kell.

- Ruházat: minden alkalmazottnak és hallgatónak külön eldobható kezeslábast vagy speciális, csak az elkülönítőben használt klinikai ruhát kell viselnie.
- Az elkülönítőben (az előkészítő helyiségben és a bokszokban is) végzett munka során mindig egyszerhasználatos vizsgálókesztyűt kell viselni, ha magas kockázati besorolású állat van ott elhelyezve. A különböző helyiségekben vagy bokszokban végzett munka során kesztyűt kell cserélni.

8.2. AZ ELKÜLÖNÍTÉS KOMMUNIKÁCIÓS KÖVETELMÉNYEI

- A biológiai biztonsági személyzetet mihamarabb értesíteni kell, amikor a fertőzésgyanús állatbetegeket felveszik az elkülönítő létesítménybe, és amikor elbocsátják őket. Ez az értesítés történhet személyesen vagy e-mailben, és annak az állatorvosnak kell megtennie, aki elsődlegesen felelős a betegért.

- A fertőző (gyanús) betegnek az elkülönítő létesítményben történő elhelyezéséről, illetve elbocsátásukról vagy mozgatásukról értesíteni kell az érintett személyzetet, hallgatókat, valamint az állat gazdáját.

- A kockázati besorolás a tulajdonos látogatási lehetőségeivel kapcsolatos eltéréseket tartalmaz, amelyről tájékoztatni kell a lehető leghamarabb.
- Az elkülönítő helyiségen jól láthatóan fel kell tüntetni a kockázati besorolást és az érintett fertőző ágenseket, valamint a szükséges biológiai biztonsági protokollt, hogy a személyzet és a hallgatók megfelelő óvintézkedéseket tegyenek az emberi expozíció csökkentése érdekében, és biztosítsák a megfelelő takarítási és fertőtlenítési eljárásokat.

8.3. A SZEMÉLYFORGALOM MINIMALIZÁLÁSA

Általában:

- Az elkülönítő létesítménybe csak akkor szabad belépni, ha feltétlenül szükséges.
- Az ügyfelek nem látogathatják az elkülönítő létesítményben elhelyezett állatokat. A vezető klinikus kifejezett engedélyével a látogatási szabály alól kivételek engedélyezhetők rendkívüli körülmények között, például amikor a beteget el kell altatni. Ebben az esetben ugyanolyan szintű biológiai biztonságot kell alkalmazni, mint a személyzet esetében.
- A személyzet nem léphet be az elkülönített bokszokba, kivéve, ha az állatokkal való érintkezés feltétlenül szükséges. A klinikusok saját belátásuk szerint bevihetik a hallgatókat az elkülönített állatokhoz oktatási célból, de ezt a lehető legkevesebbre kell csökkenteni, és az elkülönítő helyiségbe belépő minden személyzetnek és hallgatónak az előírt óvintézkedéseket meg kell tennie.
- Lehetőség szerint külön személyzet látja el az elkülönített állatokat. Ha ez nem lehetséges, az alkalmazottaknak vagy a hallgatónak óvintézkedéseket kell tennie a területek közötti mozgás és a fertőző betegségek különböző szintű kockázatával rendelkező állatok ellátása során. Az elkülönített állatokhoz kijelölt hallgatók lehetőség szerint ne érintkezzenek máshol csökkent ellenállóképességű állatbetegekkel (leukopéniás állatbetegek, fiatal vagy nagyon idős állatok, immunszuppresszív kezelést kapó állatok stb.). Ha az esetszám fertőző betegség gyanús állatokkal való érintkezést igényel, lássa el a többi állatot, mielőtt az elkülönített eseteket kezelné.
- Az ajtókilincseket és a kézzel kapcsolatba kerülő felületeket rendszeresen meg kell tisztítani fertőtlenítőszerrel, ha a létesítmény használatban van.
- Az elkülönítőbe belépő személyeknek megfelelő védőöltözetet kell viselniük. A szükséges óvintézkedéseket a külső táblán kifüggesztésre kerül.
- A kijelölt klinikus mindenkor felelős azért, hogy az elkülönített állatbetegek megfelelő ellátásban részesüljenek.

Karantén:

- Korlátozó óvintézkedések:
  - lábbeli fertőtlenítés (medence vagy szőnyeg);
  - fertőtlenítő hatású kézmosás;
  - csak itt használatos kezeslábas vagy orvosi ruházat;
  - csak itt használatos csizma.

Fertőző (gyanús) elkülönítés:

- Korlátozó óvintézkedések:
  - lábbeli fertőtlenítés (medence vagy szőnyeg);
  - kézmosás / fertőtlenítés;
  - csak itt használatos kezeslábas vagy orvosi ruházat (szükség esetén eldobható);
  - kesztyű;
  - csak itt használatos csizma, (szükség esetén fólia lábbeli védő);
  - szükség szerint védőszemüveg, maszk.

Zsilipelés szabályai:

- Az elkülönítő helyiségbe való belépéskor
  - A belépéskor minden szükséges felszerelést vigyen magával, hogy minimalizálja a helyiség be- és kimenő forgalmát.
  - Az erősen szennyezett területen végzett eljárásokat utoljára kell hagyni (pl. nyálkahártya manipulálása, MRSA-fertőzött sebek manipulálása, végbél hőmérséklete, rektális tapintás, tályogok manipulálása stb.).
- Az elkülönítő bokszokból való kilépés közben
  - Kerülje az alomanyag vagy ürülék behurcolását a folyosóra (a takarításért felelős személyzet számára kiemelten fontos).
  - Az éles tárgyakat vagy hulladékot megfelelő módon elkülönítve dobja a kijelölt gyűjtőkbe.
  - Tisztítsa meg és fertőtlenítse a hőmérőt, a sztetoszkópot és az egyéb használt anyagokat/berendezéseket alkohollal, vagy egyéb alkalmas fertőtlenítőszerrel.
  - Vegye le az egyedi eldobható overallt, kesztyűt és tegye be az ajtó mellé elhelyezett sárga (veszélyes hulladékos) szemetes-zsákba.
  - A helyiségből való kilépéskor a lábbeli-fertőtlenítőt használni kell.

8.4. BERENDEZÉS ÉS ANYAG

- Ha lehetséges, az elkülönítő létesítménybe bevitt anyagokat nem szabad visszavinni a főkórházba.
- Ha olyan felszerelés vagy anyag került az elkülönítő létesítménybe, amelyet nem eldobható vagy elengedhetetlen, hogy máshol is használják, alaposan fertőtleníteni kell, mielőtt visszaviszik a Nagyállatklinikára.
- Az elkülönítő létesítménybe bevitt készleteket az adott állat számára kell felhasználni, vagy ártalmatlanítani kell.
- Semmilyen felszerelést (kötszer, fecskendő, fertőtlenítőszer stb.) nem szabad az elkülönítőbe bevinni anélkül, hogy a felelős klinikus ellenőrizné annak szükségességét.

- A fertőző állatbetegeknél alkalmazott gyógyszereket ki kell számlázni az ügyfélnek, és haza kell küldeni az elbocsátáskor, vagy ártalmatlanítani kell. Ezek a készítmények nem kerülhetnek vissza a gyógyszeres helyiségbe. Az ügyfelekkel együtt hazaküldött összes gyógyszert megfelelő tárolóedényben kell kiadni a használati előírást mellékelve.
- A létesítményben csak minimális, a bent álló állatok ellátásához szükséges takarmány tárolható. A fel nem használt takarmányt az elkülönítő kiürítésekor ki kell dobni.
- A takarítóeszközöket, tisztítószereket és fertőtlenítőszereket az elkülönítő épületében kell tárolni. Ezek az eszközök máshol nem használhatók.
- A szükséges védőeszközök az előkészítő helyiségben megtalálhatók.
- Egyedi sztetoszkóp, hőmérő és eldobható overall van hozzárendelve minden nagy kockázatú fertőző állatbeteghez. Az EGYETEM tulajdonában lévő műszereket tartalmazó dobozt a kórházi kezelés alatt a boksz előtt tárolják, majd a hazabocsátás után tisztítják és fertőtlenítik.
- Az állat, takarmány, trágya, tetem stb. szállításához használt eszközöket, járműveket az elkülönítőben történt használat után haladéktalanul meg kell tisztítani, és fertőtleníteni kell. A kerekeket közvetlenül a terület elhagyásakor.
- Az elkülönített állatok gondozására, etetésére, itatására külön eszközöket kell használni. Az elkülönített állatokat külön kell etetni és itatni úgy, hogy azok más állatokkal sem közvetlenül, sem közvetve ne érintkezzenek.

8.5. ÁLLATOK MOZGATÁSA

- A kiosztott férőhelyeket fel kell készíteni az állatok fogadására, mielőtt áthelyeznék őket az elkülönítő létesítménybe.
- A lábbeli fertőtlenítésére szolgáló berendezéseket kell beüzemelni a bejáratnál.
- A kockázati besorolásától függően a szükséges védőeszközöket elő kell készíteni, és a táblára ki kell függeszteni az alkalmazandó protokollt.
- A jelölőbójákat helyezze ki, hogy az elkülönítő használatba vétele kívülről is egyértelműen látható legyen.
- Az elkülönítőben elhelyezendő állatokat lehetőség szerint közvetlenül a létesítménybe kell szállítani átrakás nélkül és az elkülönítő terület felhajtóján kell kirakni.
- Rendkívül fontos a felületek tisztítása és fertőtlenítése az állatok mozgatása során rákerült ürülék, vizelet, alom szennyezés miatt.
- Az elkülönített állatok kihajtása, sétáltatása tilos!

8.6. RUTIN TISZTÍTÁS ÉS FERTŐTLENÍTÉS

- Az ott dolgozó összes alkalmazott és hallgató felelős az elkülönítő létesítmény takarításáért és a karbantartásban való segítségnyújtásért. Mindenki segítsen takarítani, ha észreveszi, hogy valamit tenni kell.

- A takarításért felelős munkatársak naponta egyszer, reggel kitakarítják és almozzák az elkülönítő helyiségeket, illetve megtisztítják a falakat, ha bélsárral, vérrel vagy egyéb váladékkal/váladékkal szennyeződik.
- A lábbeli fertőtlenítő folyadékot minden reggel vagy szennyeződés esetén azonnal cserélik. Kiszáradás esetén használat előtt újra fel kell tölteni.
- A további takarítást a nap folyamán a személyzetnek és a hallgatónak kell végeznie, amikor szükséges.
- A technikusok és a klinikusok felelősek a takarítás és fertőtlenítés felügyeletéért, valamint az előkészítő helyiség készletezéséért.
- Az elkülönítőben és környékén a rágcsálók és rovarok elleni védekezésre különös figyelmet kell fordítani.

8.7. KIÜRÍTÉS

- Vegye fel a kapcsolatot a takarításért felelős személyzettel, ha az állat kikerül a létesítményből, hogy ki tudják takarítani és fertőtleníteni a helyiséget vagy létesítményt, mielőtt másik állat oda bekerülne.
- Az esettel foglalkozó klinikus, gyakornok és hallgató felelős az elkülönítés bontási eljárásaiért, hogy a helyiséget teljesen ki lehessen tisztítani és fertőtleníteni. A helyiséget nem fertőtlenítik addig, amíg a takarításért felelős személyzetet nem értesítik arról, hogy milyen eljárást kell alkalmazni (hatóanyag, koncentráció, módszer).
- Gyűjtsön össze minden eldobható maradék anyagot a kijelölt veszélyeshulladék-gyűjtőbe.
- Zárja le az összes gyűjtőt, és hagyja az elkülönítő helyiségben, hogy a felelős személyzet eltávolíthassa.
- Fertőtlenítsen minden orvosi felszerelést, és helyezze őket egy kocsira az egység bejáratánál. Ezt követően a technikus átveheti a kocsit a felszereléssel az alapos tisztításhoz és fertőtlenítéshez, végül a készletezéshez.
- Ha egy másik állatbeteget fogadnak be, mielőtt a takarításért felelős személyzet fertőtleníteni tudná az elkülönítő létesítményt, azt hallgatónak, gyakornoknak, klinikusnak vagy technikusnak kell fertőtlenítenie az állat beszállítása előtt.
- A beteg vagy elkülönített állatok trágyáját (almot) zárt járművön (csorgásmentesen) szállítják a trágyatároló területére. A trágyát 3 hónapig az ideiglenes tároló területen kell füllesztení, mielőtt kihelyeznék termőföldre. A tárolás során a hőmérséklet-emelkedés segít a legtöbb kórokozó elpusztításában.
- Trágyát szállítani csak zártan, csepegés és csorgásmentesen lehet. Termőföldre történő kihelyezés előtt három hónapig füllesztení szükséges.
- Bejelentendő állatbetegség esetén alkalmazandó fertőtlenítési eljárásokat az Állategészségügyi Szabályzat (41/1997. (V. 28.) FM rendelet 18. sz. függeléke) tartalmazza https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700041.fm.

8.8. REZISZTENS BAKTÉRIUMOKKAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK

- A fontos antimikrobiális gyógyszerekkel vagy több gyógyszercsoporttal szemben rezisztens baktériumokkal fertőzött állatbetegek potenciális egészségügyi kockázatot jelentenek a személyzet, a hallgatók, az ügyfelek és más állatbetegek számára. Mint ilyeneket, emelt szintű kockázati besorolású fertőző betegségekként kezelik, fokozott biológiai biztonsági óvintézkedésekkel, amelyek célja a létesítményben való terjedés visszaszorítása.
- Az aggodalomra okot adó fertőző ágensekkel (pl. MRSA vagy más nagyon rezisztens baktériumokkal) fertőzött sebek kötözését alacsony forgalmú, könnyen tisztítható és fertőtleníthető helyeken kell végezni, védőkesztyűben.

8.9. TETEMEK KEZELÉSE

- Az állat tetemét a lehető legrövidebb időn belül targoncával a patológiára kell szállítani. A testet szükség szerint csorgásmentes tartályban kell szállítani.
- Ha nem áll rendelkezésre szállítóeszköz, a szállításig a tetem a bokszban marad.
- A tetem a kórbonctan hűtött helyiségében kerül tárolásra boncolásig, illetve ártalmatlanításáig.
- Eltérő rendelkezés hiányában minden elhullott állatot a lehető legrövidebb időn belül fel kell boncolni.

9. FEJEZET. LÓGYÓGYÁSZATI TANSZÉK ÉS KLINIKA

9.1 ÖLTÖZKÖDÉSI ELŐÍRÁSOK

Az EGYETEM elvárja a kórházi öltözék használatát, hogy csökkentse a kórokozók kijutásának kockázatát olyan területre, ahol emberek vagy állatok lehetnek fertőzésveszélynek kitéve.

- A megfelelő öltözék használata az első védelmi vonal a kórokozók kórházon kívülre hurcolása ellen.
- Minden alkalmazottnak és hallgatónak tiszta professzionális öltözéket, tiszta védőfelszerelést és tiszta, zárt lábbelit kell viselnie mindenkor, amikor a Lógyógyászati Tanszék és Klinika (a továbbiakban: Klinika) klinikai területén dolgozik.
- Ennek az öltözéknek meg kell felelnie az adott munkának; pl. kezeslábas vagy munkaruha és gumicsizma vagy cipő a legmegfelelőbb lábbeli és védőfelsőruházat, ha olyan feladatokat végeznek, amelyeknél nagy a szennyeződés kockázata.
- Lábbeli: javasoljuk, hogy minden alkalmazott és hallgató viseljen erős csizmát vagy cipőt, amikor a Klinikán dolgozik. Ez a fajta lábbeli könnyebben tisztítható és fertőtleníthető, mint a porózus anyagokból készült lábbelik (pl. futócipő), és segíthet megóvni a lábat a sérülésektől a lovak közelében végzett munka során.
- A személyzetnek és a hallgatóknak munka közben fertőtleníteniük kellhet a lábbelijüket, ezért a zárt, erős anyagból készült lábbelik használata erősen ajánlott, hogy csökkentsék a lábbeliknek a fertőtlenítés során bekövetkező esetleges károsodásának lehetőségét.
- A belgyógyászati diagnosztikai, a belgyógyászati és sebészeti gyakorlatokon, valamint az ügyeleteken részt vevő hallgatók a Klinikát az épület főbejáratán keresztül közelíthetik meg. A hallgatók kötelesek zárt lábbeliben és az utcai ruházatukat fedő, saját tulajdonú fehér köpenyben megjelenni, melyek tisztításáról maguk gondoskodnak. A gyakorlatokhoz nem szükséges személyi tárgyaikat és esetleges váltóruhájukat a részükre fenntartott öltözőkben helyezik el. Egyszer használatos kesztyű viselése kötelező minden esetben, ha a hallgatók a Klinikán kezelt állatokhoz nyúlnak (a kesztyűt a Klinika biztosítja).
- A klinikai betegellátási gyakorlat során a hallgatók számára a belső használatú munkaruha viselése kötelező, melynek tisztításáról, szükség esetén fertőtlenítéséről a gyakorlat időtartama alatt a Klinika gondoskodik.
- A műtőben tartózkodás kötelező alapfeltétele a sebészi sapka és maszk, műtős köpeny (amit a műtő előtti fogasról tudnak elvenni), valamint egyszer használatos lábzsák használata, amiket szintén a Klinika biztosít. A gyakorlat végén a hallgatók a kézmosás és kézfertőtlenítés előtt a használt kesztyűket, sapkákat, maszkokat és lábzsákokat a Klinika több pontján elhelyezett sárga színű „Fertőzésveszély" feliratú hulladékgyűjtő zsákokba helyezik.
- A Klinika állatorvosai a főbejáraton léphetnek be az épületbe, majd a részükre fenntartott irodákban vagy pihenőszobákban kötelesek munkaruhába átöltözni. A fentiekben részletezett, hallgatókra vonatkozó követelmények a gumikesztyű, a maszk, a sapka és a

lábzsák tekintetében rájuk nézve is kötelezők. Fehér köpenyt nem kell viselniük, mivel kötelező munkaruhában dolgozniuk. Munkaruhájuk mosásáról a klinika gondoskodik.

- A Klinika szaksegéd dolgozói az épületbe szintén csak a főbejáraton keresztül léphetnek be. A részükre kialakított öltözőben utcai ruhájukat munkaruhára cserélik. A fentiekben részletezett, hallgatókra vonatkozó követelmények a gumikesztyű, a maszk, a sapka és a lábzsák tekintetében rájuk nézve is kötelezők. Fehér köpenyt nem kell viselniük, mivel kötelező munkaruhában dolgozniuk. Munkaruhájuk mosásáról a klinika gondoskodik.
- A hosszú hajat hátra kell kötni.
- Legalább egy rend extra tiszta védőruhának mindig rendelkezésre kell állnia.
- Minden egyes használat előtt az újra felhasználható öltözetnek mindig tisztának és frissen mosottnak kell lennie.
- Egyes kórházi területeken speciális öltözködési követelmények vannak érvényben, melyek a megfelelő szakaszban vannak felsorolva.

9.2. ÁLTALÁNOS TISZTASÁG ÉS HIGIÉNIA

- A kórházi tisztaság és a megfelelő személyes higiénia fenntartása a Klinikán dolgozó ÖSSZES alkalmazott és hallgató felelőssége.
- A fentieknek megfelelően azokban a helyiségekben, ahol klinikai munka zajlik, kizárólag az itt használatos munkaruhában lehet tartózkodni. Az egyes beteg állatok vizsgálata és kezelése közben szükség szerint többször kezet kell mosni és kesztyűt kell cserélni. Ugyancsak kötelező a kézmosás, a kézfertőtlenítés és a kesztyűcsere két beteg állat vizsgálata között.
- A kézmosáshoz szükséges vízcsapok, folyékony antiszeptikus szappan és sebészi kézfertőtlenítő szer rendelkezésre állnak a kezelőkben, a műtőkben és a műtéti előkészítő helyiségekben.
- A kézmosó helyeken a helyes kézmosás lépéseit bemutató ábrák vannak elhelyezve.
- Kötelező a kézmosás a következő tevékenységek előtt és után: sebkezelés és kötéscsere, szemészeti ellátás, katéter felhelyezés, endoszkópia, AHG és HHG 3. és 4. kockázati besorolású kontaktus. Akkor is kötelező, ha a kezek láthatóan szennyezettek.
- Egyszerhasználatos vizsgálókesztyűt kell viselni a magas kockázatú állatbetegek (pl. fertőző betegség gyanúja, MRSA hordozók), vagy újszülött csikók kezelésekor, illetve ürülék, váladék vagy sebek érintésekor.
- Az ürülékkel, váladékkal vagy vérrel szennyezett felületeket vagy eszközöket a betegért felelős személyzetnek és ha erre felkérést kap, a hallgatónak meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell. Ez különösen fontos az olyan állatbetegek esetében, akikről ismert vagy feltételezhető, hogy fertőző betegségeket terjeszthetnek.

- Minden, az állat ellátásában részt vevő alkalmazott és a hallgató köteles gondoskodni a felhasznált anyagok után maradó hulladékokról, és a helyszínt az eredeti állapotában hagyni.
- Az épület elhagyása kézmosás, kézfertőtlenítés és átöltözés után a főbejáraton át történik.

9.2.1. BETEGELLÁTÁS HIGIÉNIÁJA

- Az alapvető higiénia és a fertőzési nyomás csökkentése szempontjából kiemelten fontos, hogy a beteget megfelelően előkészített istállóban helyezzék el. Mielőtt egy új ló bekerülne az istállóba, onnan el kell távolítani az ürüléket és a piszkos almot, a bokszok alját, ajtaját és (ahol van) a hozzá kapcsolódó műanyag betétekkel ellátott front részt fertőtleníteni, valamint a vakolt falakat ki kell meszelni.
- A Klinika alkalmazottainak, a hallgatóknak, a gyakornoknak minden nap beosztásuk szerint takarítaniuk kell az istállókat és a folyosókat.
- Az itatóvödröket vagy az automata itatókat rendszeresen tisztítani és fertőtleníteni kell, ez minden esetben kötelező, mielőtt másik ló használná azokat. Amikor egy új lovat helyeznek el a bokszban, ellenőrizni kell, hogy az automata itató megfelelően működik-e, és meg kell kérdezni a tulajdonost, hogy a ló tud-e inni az automatából. Ha a ló vödörből iszik, rendszeresen ellenőrizni kell a víz mennyiségét a vödörben, és friss vízzel kell ellátni.
- Az etető edényeket alaposan és rendszeresen tisztítani és fertőtleníteni kell, továbbá minden esetben, mielőtt másik ló használná azokat. Ha egy ló nem ette a takarmányát, ezt jelenteni kell a klinikusnak, és ki kell venni a takarmányt az etetőtálból.
- A lovakat a lehető legtisztábban kell tartani, rendszeresen le kell kefélni a szőrüket és ki kell tisztítani a patákat, valamint el kell távolítani a lovon lévő izzadságot vagy váladékot.
- A boksz körüli környezetnek rendezettnek és tisztának kell lennie. Ez azt jelenti, hogy a gyógyszereket vagy anyagokat el kell tenni, és nem lehet alom sem a bokszon kívül. Az alkalmazottak és a hallgatók kötelesek gondoskodni az elhasznált anyagokról, és hogy a helyszínt az eredeti, rendezett állapotában hagyják.
- Ha a lovak a bokszukon kívül ürítenek (akár épületen belül, akár azon kívül), a trágyát azonnal el kell távolítani. A villák és lapátok az istállókban megtalálhatók. Ha az állaga nem szilárd (hasmenés), a bélsarat el kell távolítani, a padlót meg kell tisztítani, fertőtleníteni és szárítani. Ha az állatbeteg bent vizel (de nem épületen kívül), a vizeletet el kell távolítani, a padlót meg kell tisztítani és a folyadékot lehúzó eszközzel (víztoló) el kell távolítani.

9.2.2. ÁLTALÁNOS TISZTÍTÁSI ÉS FERTŐTLENÍTÉSI PROTOKOLL

- Fertőtlenítőszerek használatakor mindig viseljen kesztyűt és megfelelő védőöltözéket. Kiegészítő egyéni védőfelszerelést (maszk, arcvédő, védőszemüveg, vízhatlan ruházat, csizma) kell viselni, ha a fertőtlenítés során nagy a fröccsenés, vagy aeroszol-képződés veszélye.

- Fertőtlenítés előtt távolítson el minden látható szerves szennyeződést. A durva szennyeződés jelenléte a legtöbb fertőtlenítőszer hatékonyságát csökkenti. Ha vízsugarat használnak a szennyeződés eltávolítására, gondoskodni kell az aeroszolképződés és a potenciálisan fertőző ágensek terjedésének minimalizálásáról.
- Az érintett istálló felületeit alaposan mossa le, beleértve a falakat, az ajtókat, az automata itatót és az etetőedényt tisztítószeres vízzel. Súrolásra vagy egyéb mechanikai behatásra mindig szükség van a biofilmek és a maradék törmelék eltávolításához, amelyek gátolhatnák a fertőtlenítési folyamatot, vagy csökkentik annak hatékonyságát.
- Alaposan öblítse le a megtisztított területet, hogy eltávolítsa a tisztítószer-maradványokat. A fertőtlenítőszerek egy részét a detergensek vagy szappanok inaktiválhatják, ezért nagyon fontos, hogy a terület vegyszeres tisztítása után alaposan öblítse is le azt.
- Hagyja a területet lecsepegni vagy megszáradni, amennyire csak lehetséges, hogy megakadályozza a fertőtlenítő oldatok felhígulását.
- Az érintett bokszot, beleértve a falakat, az ajtókat, az automata vízitatót és az etetőedényt, alaposan nedvesítse be fertőtlenítőszerrel. A legtöbb fertőtlenítőnek minumum15 percig (lásd a címkén) érintkeznie kell a felületekkel, különösen, ha fertőző ágens gyanúja merül fel.
- Távolítsa el a felesleges fertőtlenítőszert vízzel.
- A klóros fertőtlenítőszert minden felületről le kell öblíteni, és pihentetni kell, mielőtt egy az istállóban állatot helyeznének el.
- A fertőtlenítés után vegye le a védőruházatot és mosson kezet.
- A nem rutinszerű fertőtlenítési intézkedésekhez (pl. fertőtlenítő permetezés, ködképzés) csak a szükséges egyéni védőfelszerelés viselésére és használatára kiképzett és engedéllyel rendelkező személyzet léphet be a fertőtlenítendő területekre.
- Minden többszörös felhasználású területet (kezelő-, vizsgálóhelyiség stb.), ahol az állatokat megvizsgálják vagy kezelik, az állatért felelős személyzetnek és kérésre a hallgatónak használat után ki kell takarítani és fertőtleníteni kell, függetlenül az adott állat fertőző státuszától. A tisztítóeszközöket használat után meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell (beleértve a nyelőket is).

9.2.3. LÁBBELI FERTŐTLENÍTŐ BERENDEZÉSEK

- A lábbeli fertőtlenítő berendezésekben a fertőtlenítő oldatot minden reggel cseréli a felelős személyzet.
- Az oldatot mindig ki kell cserélni, vagy ki kell tisztítani, ha úgy ítélik meg, hogy túl sok almot vagy szennyeződést tartalmaznak, és újra kell tölteni, ha száraz vagy kevés az oldat mennyisége; ez MINDEN ezen a területen dolgozó személy felelőssége (hallgatók, technikusok, gyakornokok és klinikusok).
- Mindenki köteles a lábbeli fertőtlenítő berendezéseket megfelelően használni (mindkét lábbal), amikor áthalad rajta.

9.2.4. ESZKÖZ FERTŐTLENÍTÉSI PROTOKOLL

- Minden orvosi ellátásra használt műszert, berendezést vagy egyéb tárgyat meg kell tisztítani és sterilizálni vagy fertőtleníteni kell az állatok között.

- A használatok között sterilizálásra kerülő anyagokat (műszereket és felszereléseket, például sebészeti műszereket) tisztítószerrel és vízzel meg kell tisztítani, és állatbetegeken történő használat után fertőtleníteni kell. Ezután az eszközt el kell vinni a sterilizáló helyiségbe.

Sztetoszkópok:

- Tisztítás: nedves papírral törölje át.
- Fertőtlenítés: fertőtlenítő törlőkendő vagy kézfertőtlenítő oldat a kórház egész területén elérhető.

Mikor?

- Saját sztetoszkóp használható a nem fertőzött területeken, de rendszeresen tisztítani és fertőtleníteni kell (minimum a nap elején és végén). Azonnali tisztítás és fertőtlenítés szükséges, ha a sztetoszkópok láthatóan szennyezettek.
- Egyedi, a Klinika tulajdonában lévő sztetoszkópokat rendelnek hozzá minden fertőző beteghez. Ezeket a kórházi kezelés alatt a páciensek istállóiban tárolják, majd a hazabocsátás után megtisztítják és fertőtlenítik.
- A klinikusok belátása szerint a fertőző állatbetegek speciális vizsgálataihoz a személyzet tulajdonában lévő sztetoszkópok is használhatók, de ez nem lehet rutin minden vizsgálatnál, és a sztetoszkópokat minden használat után alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.

Hőmérők:

- Tisztítás: letörlés vagy mosás szappanos vízzel a bélsár eltávolítása érdekében.
- Fertőtlenítés: alkoholos, klórhexidines törlőkendő vagy kézfertőtlenítő oldat a kórház egész területén elérhető, esetleg alkoholba történő áztatással.

Mikor?

- Az üveghőmérők használata tilos az üvegtöréssel és a higanynak való kitettséggel kapcsolatos lehetséges kockázatok csökkentése érdekében. Ehelyett elektronikus hőmérőket kell használni.
- Saját elektronikus hőmérők használhatók a nem fertőző területeken, de minden beteg után meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell azokat.
- A folyamatos hőmérséklet-monitorozáshoz (pl. érzéstelenítés vagy intenzív terápia) használt hőmérők szondáit a betegek között alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.
- Azonnali tisztítás és fertőtlenítés szükséges, ha a hőmérők láthatóan szennyezettek.
- A fertőző betegekhez egyedi hőmérőket kell hozzá rendelni. Ezeket a kórházi kezelés alatt a páciensek istállóiban tárolják, majd a hazabocsátás után megtisztítják, és fertőtlenítik.

Patakaparó:

- Tisztítás: mosás szappannal a durva anyag eltávolítása érdekében.
- Fertőtlenítés: áztatás fertőtlenítőszerben.

Mikor?

- A személyzetnek és ha erre felkérést kap, a hallgatóknak patakaparót kell használniuk a paták tisztításához, mielőtt a ló elhagyná az istállót.
- Az eszközöket hetente egyszer meg kell tisztítani és fertőtleníteni.
- Bakteriális vagy gombás pataproblémákkal küzdő lovon történő használat után a patakaparót azonnal meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.
- Minden páciens számára egyedi patakaparó van kijelölve. Ezeket a kórházi kezelés alatt a betegek istállóiban tárolják, majd a hazabocsátás után megtisztítják és fertőtlenítik.

Szőrzet ápoló eszközök (kefe, fésű, vakaró stb.):

- Tisztítás: mosás szappannal a durva anyag eltávolítása érdekében.
- Parazitás bőrbetegségben (rüh, tetű stb.) szenvedő ló keféit parazitaellenes szerrel kell kezelni a fertőtlenítés előtt; gombás fertőzésben szenvedő beteg esetén a fertőtlenítés előtt gombaellenes szert kell alkalmazni, vagy a gombák ellen is hatékony fertőtlenítőszert.
- Fertőtlenítés: fertőtlenítő-oldatban való áztatás,

Mikor?

- A lovakat a személyzetnek és kérésre a hallgatóknak rendszeresen ápolnia kell.
- A keféket használat után meg kell tisztítani és ha kontaminálódott, fertőtleníteni szükséges.
- Egyedi kefék vannak hozzárendelve minden fertőző beteghez. Ezeket a kórházi kezelés alatt a páciensek istállóiban tárolják, a beteg elbocsátása után megtisztítják, majd fertőtlenítik.
- Bőrgyógyászati problémával (akár fertőző, akár potenciálisan fertőző) lovakon való használat után a keféket azonnal meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.

Ajakszorító (pipa):

- Tisztítás: mosás szappannal a durva anyag eltávolítása érdekében
- Fertőtlenítés: áztatás fertőtlenítő-oldatban

Mikor?

- A pipákat a személyzetnek minden használat után meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell.
- 3. vagy 4. szintbe sorolt betegen történő használat után a pipát azonnal meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.

Orr- nyelőcső szonda:

- Tisztítás: mosás szappanos vízzel a durva anyagok eltávolítása érdekében
- Fertőtlenítés: áztatás fertőtlenítő-oldatban

Mikor?

- A szondákat a személyzetnek minden használat után meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell.

A személyzet tulajdonában lévő egyéb műszerek és felszerelések (pl. érfogó, olló stb.) több állatnál is használhatók, de ezeket rendszeresen tisztítani és fertőtleníteni kell. Fertőző betegségben szenvedő lovon (a vezető klinikus engedélyével) történő használat után a műszereket vagy felszereléseket azonnal meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.

9.2.5. LÉTESÍTMÉNY TAKARÍTÁSI ÉS FERTŐTLENÍTÉSI ELŐÍRÁSOK

9.2.5.1. ÉPÜLETEN KÍVÜLI TERÜLETEK (PARKOLÓ, RAKODÓ, JÁRTATÓ)

- A technikus vagy a takarításért felelős személyzet munkanapokon naponta takarítja a területet.
- Soron kívül haladéktalanul meg kell tisztítani az érintett területet, ha ürülékkel, alommal, vagy váladékokkal szennyeződik.

9.2.5.2. A KLINIKAI MUNKÁRA HASZNÁLT HELYISÉGEK TAKARÍTÁSA ÉS FERTŐTLENÍTÉSE

- A vizsgáló helyiségeket használat után a technikus alaposan kitisztítja és fertőtleníti.
- A kezelők, a műtők és az istállók takarítását és fertőtlenítését az adott helyiségbe beosztott szaksegédek végzik napi rendszerességgel a Takarítási rendben és a munkaköri leírásokban foglaltak szerint.
- A Takarítási rend megtalálható kifüggesztve több helyen a klinika épületében.
- A fenti helyiségek mindegyike külön takarítóeszközökkel rendelkezik, amelyek ennek megfelelően jelölve vannak, és az adott helyiségből nem vihetők ki.
- A klinikai munka során a fertőzésveszély mértékét a jelenlévő állatorvos méri fel, és ennek alapján dönthet gyakoribb vagy szigorúbb fertőtlenítés mellett az adott helyiségre vonatkozólag.

9.2.5.3. AZ EGYÉB HELYISÉGEK TAKARÍTÁSA ÉS FERTŐTLENÍTÉSE

- Az egyéb helyiségek (folyosók, irodák, szociális helyiségek stb.) takarítását és fertőtlenítését a takarítószemélyzet végzi.
- Az általuk használt eszközök kizárólag ezen helyiségek takarítására használhatók, tárolásuk az erre a célra kijelölt helyiségben történik.
- A takarítás és fertőtlenítés menetének ellenőrzését a tanszéki titkárság vezetője, illetve távollétében annak megbízott helyettese végzi.

9.2.5.4. A TAKARÍTÁSHOZ, FERTŐTLENÍTÉSHEZ HASZNÁLT ESZKÖZÖK ÉS VEGYSZEREK

- A helyiségek egyszeri, szigorított fertőtlenítéséhez szükséges mennyiségű fertőtlenítőszernek folyamatosan rendelkezésre kell állniuk.

- A fertőtlenítőszerekről kötelező nyilvántartást vezetni.
- A géppel tisztítható helyiségekben (kezelők, műtők, folyosók) padlótisztítógép használatos, tisztító-fertőtlenítő hatású oldattal feltöltve.
- A géppel nem takarítható helyiségek felmosása a fenti szerrel kézi felmosó szettel történik.
- Az istállók padozatának fertőtlenítése Virocid fertőtlenítőszerrel történik. Évente legalább kétszer, illetve szükség esetén gyakrabban az istállók nagynyomású tisztítóberendezéssel is tisztításra és fertőtlenítésre kerülnek.
- A takarításhoz használt eszközök, fertőtlenítő- és tisztítószerek tárolására külön, zárt raktárhelyiség van az épületben.

9.2.5.5. RUTIN TAKARÍTÁSI ÉS FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁSOK

- Ne feledje, hogy fertőtlenítőszerek használatakor a több nem jelent jobbat! A gyártó által javasolt hígítású fertőtlenítőszerek használata optimális fertőtlenítő hatást biztosít. A fertőtlenítőszerek túlzott használata elősegítheti a mikroorganizmusok rezisztenciájának kialakulását, és hozzájárulhat a biofilmek kialakulásához.
- A hatásosság érdekében TISZTA felületeken kell használni a fertőtlenítőszert. Biofilm képződése azokon a területeken megy végbe, ahol a víz pang, és ahol a fertőtlenítőszer szennyezett felületekre kerül (nem fej ki kellő fertőtlenítő hatást).
- Legyen óvatos, ha magas kockázatú területeken dolgozik - kerülje a berendezések vagy más területek keresztszennyezését (pl. kerülje a trágya elszórását az istállók takarításakor).

Tisztítási eljárások a Klinika használatban levő bokszainál

- A használatban levő bokszokat naponta ki-, és újra kell almozni.
- Használjon a munkához megfelelő ruházatot (munkaruha; szükség esetén védőruházat).
- Használja az erre a célra kialakított gyűjtőedényzetet (a 3. és 4. szintre sorolt betegek számára külön edényzet és tisztítószerek állnak rendelkezésre) ügyelni kell arra, hogy a trágya/szalma a trágya szállító kocsin kívülre ne kerüljön.
- Kerülje el a betegek érintkezését a gyűjtőedényekkel.
- Az 1-2 besorolású istállókhoz használt tisztítóeszközöket hetente egyszer meg kell tisztítani és fertőtleníteni. A 3. és 4. besorolású istállókhoz használt tisztítóeszközöket minden használat után meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.
- A máshol használt eszközöket nem szabad a Klinikára hozni, és vice versa.
- A folyosót naponta vízsugárral tisztítani és hetente egyszer fertőtleníteni kell.

Általános eljárásrend kiürült boksz tisztítására

- Amikor egy lovat elbocsátanak, azt az ajtón jelezni kell piros táblával, és az állását a lehető leghamarabb meg kell tisztítani. Ha ez megtörtént, a jelzést zöldre kell cserélni.
- A fertőző betegségben nem szenvedő állatok távozását követően a bokszok takarításra és tisztításra kerülnek, amely magában foglalja a falak meszelését is.
- Az elkülönített állatok bokszait a fentieken túl kötelező fertőtleníteni is.

- Ha a ló fertőző beteg volt, a piros jelzést az ajtóra helyezik, és azt csak az illetékes klinikus cserélheti zöldre. Ha a kórokozó ismert vagy gyanúja felmerül, fel kell mérni a használatos fertőtlenítési protokoll hatékonyságát, és szükség esetén módosítani kell a kórokozónak megfelelően.
- A kérdéses bokszot (általában az izolációs boksz) a lehető leghamarabb, de mindenképpen a nem fertőző boxok tisztításának befejezése után kell kiüríteni, megtisztítani és fertőtleníteni. A boksz a végfertőtlenítésig fertőzött területnek minősül, így oda a teljes tisztítás és végfertőtlenítés előtt újabb ló nem helyezhető be.
- Bejelentési kötelezettség alá tartozó betegség esetén a takarítás és fertőtlenítés menetét a hatósági állatorvos határozza meg.
- A szaksegédek munkáját, a takarítás és a fertőtlenítés menetének ellenőrzését a szaksegédek vezetője, illetve a klinikavezető-helyettes végzi.

Hetente

- A csomagolt takarmány tárolójának padlóját hetente egyszer meg kell tisztítani és minden beszállítás előtt fertőtleníteni kell (lásd az általános takarítási és fertőtlenítési protokollt). Kiemelt figyelmet kell fordítani a kártevőirtásra.
- A vizsgálóhelyiségekben található lefolyókat ki kell tisztítani és fertőtleníteni kell híg fehérítő-oldattal.

Havonta

- A nem minden nap használt területeket (pl. falak tetejét, ritkán használt területeket stb.) havonta le kell törölni és mosni a por felhalmozódásának megelőzése érdekében.

Fél évente

- Az elkülönítő bokszok szellőzőrendszerének szűrőit 6 havonta szét kell szerelnie és ki kell tisztítani a karbantartásért felelős személyzetnek.
- A klinikai munkára használt helyiségeket tetőtől talpig alaposan megtisztítják, súrolják és fertőtlenítik, beleértve az összes berendezést is. Ehhez a falakat és a padlót le kell csupaszítani.

Éves rutin

- Az egész Klinikát tetőtől talpig alaposan megtisztítják, súrolják és fertőtlenítik, beleértve az összes berendezést is. Ehhez a falakat és a padlót le kell csupaszítani.
- A levegő / klíma szűrőket a műszaki személyzetnek kell szétszerelnie és kitisztítania.

9.3. ÚTMUTATÓ BETEGEK FOGADÁSÁHOZ ÉS KEZELÉSÉHEZ

9.3.1. AMBULÁNS BETEGELLÁTÁS

- A Klinikán az ambuláns betegellátás nem jellemző. A legtöbb páciens rövidebb-hosszabb időre az istállókban elhelyezésre kerül – még ha egy két napra is. Ezeket az állatokat a kórházi betegellátás szabályai szerint kell ellátni.
- Az ügyfelet mindig felkérik, hogy jelentkezzen be a ló kirakodása előtt. A bejelentkezést követően egy klinikus gyors klinikai állapotfelmérést készít, hogy az állatot valamelyik kockázati kategóriába sorolhassa.
- A kockázati kategóriától és a körülményektől függően az állat kirakható, és valamelyik vizsgálóhelyiségbe irányítható, vagy elutasítható.
- A bejelentkezéskor az ügyféltől elkérik a ló papírjait (lóútlevél).
- A klinikára érkező állatokat az útlevelükben rögzített adatok alapján azonosítani kell. Az állat mikrochipszáma/útlevélszáma beírásra kerül az elektronikus kórlapba. Ezt követően, szintén az útlevél alapján, ellenőrizni kell, hogy az állat átesett-e a kötelező vérvizsgálatokon, és azok eredményei érvényesek-e.
- Ha vizsgálatra olyan ló érkezik, amelyik nem rendelkezik lóútlevéllel és/vagy érvényes lovak fertőző kevésvérűség (FKV) vérvizsgálati eredménnyel, az állat a Klinikára nem engedhető be.

9.3.2. KÓRHÁZI BETEGEK

- Az ügyfelet mindig felkérik, hogy jelentkezzen be a ló kirakodása előtt. A bejelentkezést követően egy klinikus gyors klinikai állapotfelmérést készít, hogy az állatot valamelyik kockázati kategóriába sorolhassa.
- A kockázati kategóriától és a körülményektől függően az állat a ló kirakható, és valamelyik vizsgálóhelyiségbe irányítható, vagy elutasítható.
- A bejelentkezéskor az ügyféltől elkérik a ló papírjait (lóútlevél).
- A klinikára érkező állatokat az útlevelükben rögzített adatok alapján azonosítani kell. Az állat mikrochipszáma/útlevélszáma beírásra kerül az elektronikus kórlapba. Ezt követően, szintén az útlevél alapján, ellenőrizni kell, hogy az állat átesett-e a kötelező vérvizsgálatokon, és azok eredményei érvényesek-e.
- Az útlevél a klinikai tartózkodás ideje alatt a klinikán marad biztonságosan elzárva.
- Amennyiben az állat – a tulajdonos elmondása szerint – rendelkezik útlevéllel és egy éven belüli negatív FKV-ra irányuló vérvizsgálati eredménnyel, de az a beérkezéskor nem áll rendelkezésre, a tulajdonos azt 24 órán belül köteles bemutatni. Az útlevél ellenőrzéséig a lovat az izolációs bokszban helyezik el, ha van üres boksz. Ellenkező esetben az állat elhelyezését meg kell tagadni.
- Azon állatok kezelését és elhelyezését, melyek nem rendelkeznek megfelelő okmányokkal (útlevél, benne egy éven belüli FKV negativitást igazoló dokumentummal), meg kell tagadni
- Romániából csak 30 napon belüli negatív FKV-ra irányuló vérvizsgálati eredménnyel rendelkező lovat szabad a Klinika területére beengedni. A beérkezést követően ezen lovak

izolációs bokszban kerülnek elhelyezésre, és a klinika 24 órán belül vérmintát küld a NÉBIH Állat-egészségügyi Diagnosztikai Igazgatóságába FKV-ra történő vérvizsgálat céljából. A negatív eredmény közlésekor a lovak átkerülhetnek a Klinika egyéb istállóiba.

9.3.2.1. ELHELYEZÉS

- A ló számára a bokszot a klinikusok jelölik ki. A személyzetnek mindig egyeztetni kell a klinikussal, hogy hol helyezzék el az újonnan felvett betegeket.
- Fertőző beteget első sorban az izolációs bokszokban kell elhelyezni.

Az 1. és 2. besorolású (nem fertőző) istállókba kerülnek:

- kólikás vagy posztkólikás megbetegedés;
- belgyógyászati ok;
- szülészeti (szaporodásbiológiai) beavatkozás;
- sebészeti ellátás (műtét);
- ortopédiai ok miatt kórházba került lovak.

A 3. besorolású (fertőző) istálló:

- olyan lovak számára van fenntartva, amelyik fertőző beteg vagy gyanítható, hogy fertőző (pl. zoonózisos) betegségben szenved, de az nem kiemelt kockázatú, arra az esetre, ha nincs szabad izolációs boksz.

Izolációs bokszok:

- elsősorban ismert vagy feltételezett AHG, vagy HHG 4 szintbe sorolt (pl. zoonózisos) fertőzések (illetve ezek gyanúja) esetén, valamint egyéb fertőző betegségben szenvedő lovak elhelyezésére.

9.3.2.2. DOKUMENTÁCIÓ ÉS GYÓGYSZEREK

- A beteg-dokumentációt a bokszok előtt és az irodában (kiegészítő vizsgálatok jegyzőkönyvei, régi klinikai vizsgálatok) kell tárolni. Ezeket a feljegyzéseket hallgatók, gyakornokok és klinikusok megtekinthetik, de nem vihetők ki a boksz elől vagy az irodából.
- A betegek ellátásához használt gyógyszereket és egyéb anyagokat a gyógyszeres szobában, vagy a mobil tárolóban kell tartani.

9.3.2.3. INTENZÍV TÁBLÁK, KÓRLAPOK, KEZELÉSI RENDELKEZÉSEK

- Az intenzív táblát a beteg elhelyezéséig, de a lehető leghamarabb ki kell tölteni, és el kell helyezni a bokszon.
- A táblán fel kell tüntetni a beteg azonosítását szolgáló adatokat, a takarmány típusát és etetésének gyakoriságát, valamint az itatóvödör szükségességét, ha a ló nem ismeri az automata itatót.
- A ló fertőzöttségi státuszáról tartalmazó táblát kell elhelyezni az egység ajtaján. Ez lehetővé teszi, hogy minden alkalmazott és hallgató tudatában legyen a fertőzésveszélynek és a kapcsolódó óvintézkedéseknek, amelyeket ezekkel a betegekkel kapcsolatban végre kell hajtani.

- A fertőzöttségi állapotot frissíteni kell, mivel a kórházi kezelés során az megváltozhat.
- Az összeíró táblán is rögzíteni kell a beteg diagnózisát és fertőzöttségi állapotát.
- A kezelési rendelkezéseket a központi kezelőben található kezelési (kór)lapra viszik fel, amit folyamatosan frissítenek.
- A beteg (és az ügyfél) azonosító adatait és a teljes kezelési dokumentációt naprakészen vezetni kell.
- Valamennyi beteggel kapcsolatos dokumentáció bizalmas adatokat tartalmaz. Ezért a látogatóknak soha nem szabad megengedni, hogy elolvassák ezeket az információkat olyan állatokról, amelyek nincsenek a tulajdonukban.

9.3.2.4. TAKARMÁNY ÉS VÍZ

- A nem tömeg (szálas) takarmányokat vagy kiegészítő takarmányt (beleértve az ügyfelek által biztosítottat is) szorosan záródó fedeles tartályokban kell tárolni.
- A Klinikán csak minimális mennyiségű almot, takarmányt és takarmánykoncentrátumot szabad tárolni a szennyeződés valószínűségének csökkentése, valamint a kártevők és vadon élő állatok számára elérhető élelem és búvóhely forrás csökkentése érdekében.
- A takarmánytároló padlóját rendszeresen fel kell söpörni. Kiemelt figyelmet kell fordítani a kártevőirtásra.
- Az intenzív táblán egyértelműen fel kell tüntetni az etetni kívánt takarmányt és/vagy koncentrátumot, valamint a takarmányozás gyakoriságát.
- Az automata itatók, vödrök és etető berendezések tisztításával kapcsolatban lásd a 9.2.1. fejezetet.

9.3.2.5. ALOM

- Az alkalmazottak és kérésre a hallgatók felelősek az alomért és a páciensek etetéséért, ha azok munkaidőn túl érkeznek. A gondozók felelőssége munkaidőben gondoskodni ezekről.
- Az elfoglalt bokszokat (beleértve a 3. és 4. szintbe sorolt bokszokat is) a felelősök minden reggel megtisztítják és tiszta szalmával újra almozzák. Ha a boksz a nap folyamán túlságosan beszennyeződik vagy az alom nedves lesz, a klinikusok, a gondozó személyzet és felkérésre a hallgató, feladata az istállók tisztítása és újra almozása.

9.3.2.6. ELBOCSÁTÁS

- Az elbocsátás előtt az ügyfeleket tájékoztatni kell a beteggel kapcsolatos fertőző betegségek veszélyeiről, és ajánlást kell adni ezeknek a veszélyeknek az otthoni telephelyén történő ellenőrzésére.
- A takarításért felelős személyzetet értesíteni kell, ha az állatbetegeket elbocsátják, hogy ne tegyenek felesleges erőfeszítéseket a kiürülő bokszok tisztítására.
- Az állatbeteg elbocsátásakor az intenzív táblát le kell venni, jelezve, hogy az állat már nincs kórházban, és minden feljegyzést archiválni kell.

- Az 1. és 2. szintbe sorolt állatbetegek elhelyezésére használt istállókat meg kell tisztítani (el kell távolítani a trágyát és a nedves almot), ki kell meszelni, mielőtt új lovat helyeznek el az istállóba.
- A 3. és 4. szintbe sorolt (fertőző/gyanús) betegek elhelyezésére használt bokszokon fel kell tüntetni a „fertőtlenítendő" táblát, és a piros jelzéssel kell ellátni. Más ló nem léphet be ezekbe az istállókba tisztítás és fertőtlenítés előtt. A személyzetnek ellenőrizniük kell a betegért felelős klinikussal vagy a biológiai biztonságért felelős klinikussal, hogy a jelzés visszaállítható-e zöldre.
- Az ápolószemélyzet, a klinikusok és felkérésre a hallgatók felelősek az istálló körüli összes tárgy letakarításáért, valamint annak biztosításáért, hogy eldobják, vagy megfelelően tisztítsák és fertőtlenítsék.

9.3.2.7. LOVAS FELSZERELÉSEK (PL. VEZETŐSZÁR, KÖTŐFÉK, TAKARÓ, LÁBVÉDŐ STB.)

- Tilos a betegeknél az ügyfelek tulajdonában lévő felszerelést hagyni, kivéve a kötőféket és takarókat. Elkülönített állatok esetében a tulajdonosnak írásban nyilatkoznia kell, hogy tudomásul veszi, ha ezeket a felszereléseket adott esetben nem kaphatja vissza.
- Az EGYETEM igény szerint biztosítja a szükséges felszerelést, amit használaton kívül az istállóban kell tárolni.
- Az elkülönített állatok ellátásához szükséges felszerelést (vezetőszár, lótakaró) a klinika biztosítja. Ha elkerülhetetlen az ügyfél felszerelésének használata, akkor ezek csak fertőtlenítést követően vihetők ki az adott helyiségből. A hatékony fertőtlenítésből eredő esetleges károkért a Klinika nem vállal felelősséget.
- Az EGYETEM által biztosított összes felszerelést fertőtlenítő oldatba áztatva kell tisztítani és fertőtleníteni az állatbetegek között.

9.3.2.8. JÁRTATÓ TERÜLET

- A lovakat akkor lehet jártatni, ha betegségük vagy problémájuk lehetővé teszi azt, és a klinikus engedélyt, vagy utasítást (sántaság vizsgálat) adott arra.
- A lovat olyan személynek kell kísérnie, aki jártas a lovak kezelésében.
- A jártató terület a Klinika körüli utakra és a lovarda helyszínére korlátozódik. Ezeken a területeken ürítés után a trágyát a lehető leghamarabb el kell távolítani.

9.3.3. KÖRNYEZETFELÜGYELETI RENDSZER

- A rutinszerű környezeti mikrobiológiai felügyeletet a sima padlókon és a kézzel érintkező felületeken az egész létesítményben 6 havonta végzik el a legtöbb területen, ettől sűrűbben ott, amelyek gyakrabban szennyeződhetnek.
- Minden pozitív tenyésztési eredményt megküldenek a biológiai biztonsági személyzetnek, amint az eredmények rendelkezésre állnak.
- Ezeket az adatokat a biológiai biztonsági személyzet rutinszerűen összegzi és jelenti.

9.4. FERTŐZŐ BETEG ELLÁTÁSA

- Különleges óvintézkedésekre van szükség, ha olyan beteget kezelnek, amelyik ismerten vagy gyaníthatóan fertőző betegségben szenved. A nozokomiális terjedés lehetősége miatt különös aggodalomra ad okot az akut gasztrointesztinális betegségben (pl. hasmenés), akut légúti fertőzésekben, akut neurológiai betegségekben, abortuszban vagy több antimikrobiális gyógyszerrel szemben rezisztens baktériumok által okozott fertőzésben szenvedő páciens.
- A fertőző betegség jelentős kockázatával rendelkező betegeket az általános kórházi istállóktól elkülönítve kell kezelni, és a lehető leghamarabb haza kell bocsátani, amikor azt az állapota lehetővé teszi.
- A klinikusoktól, gyakornokoktól és a hallgatóktól elvárjuk, hogy a fertőző betegség kockázatának felmérése érdekében végezzenek fizikális vizsgálatot ezen állatbetegeken még az épületen kívül, amennyiben ezt a körülmények nem zárják ki.
- A személyzetnek fontolóra kell vennie óvintézkedések végrehajtását az ilyen állatbetegek kezelésekor, amíg az értékelések azt nem mutatják, hogy a fertőző betegségek átvitelének kockázata elhanyagolható.
- A feltételezett fertőző betegeket lehetőleg közvetlenül kell a kijelölt istállóhoz szállítani. Ha ez nem lehetséges, akkor el kell kerülni a nem fertőzött beteg elhelyezésére szolgáló istállókat.
- Az izolálásra kerülő beteg állatokat szállító járműveket a biztonsági őrök a parkoló felől be-, illetve kiengedik a belső kapukon keresztül. Ezen állatszállító járművek rendszáma feljegyzésre kerül a látogatói naplóba.
- A biológiai biztonsági személyzetet a lehető leghamarabb értesíteni kell, ha kiemelt fertőző betegség kockázatával rendelkező (AHG 4 és HHG 3-4) állatbetegeket fogadnak be, vagy ha kórházi kezelés közben jelentkeznek ilyen problémák. Ennek érdekében az izolációs bokszok rendelkezésre állása a beteg felvételért felelős állatorvos számára naprakészen követhető kell legyen.
- Csak a Klinika vezetője engedélyezheti fertőző betegek elhelyezését az izolációs bokszon kívül (kivételes körülmények).

- Ha az AHG 3 szintű besorolású betegeket a klinika vezetőjének engedélyével nem a fertőző betegeknek fenntartott istállóban helyezik el (kivételes eset), törekedni kell a megfelelő óvintézkedési és biocontainment gyakorlatok alkalmazására (folyosó legvégén, szomszédos állásokat üresen hagyva, kijelölve a zónahatárt stb.).

  - Mindig ki kell függeszteni és be kell tartani a szükséges óvintézkedéseket. Jól láthatóan ki kell jelölni (kordon, tábla) a zóna határát.
  - Lábbeli fertőtlenítő berendezés üzemeltetése szükséges.
  - Az érintett istállóegységeket le kell zárni. Az ajtónak mindig zárva kell maradnia.
  - A szomszédos és a szemben levő állásokat üresen kell tartani, vagy hasonlóan fertőző betegeknek kell elfoglalniuk.
  - A folyosók végén elhelyezett bokszok használata előnyösebb, mint a fő közlekedési folyosók közelében történő elhelyezés.
  - A betegeknél azonosított bármilyen szokatlan (többszörös) gyógyszerrezisztencia mintázatot mielőbb jelenteni kell a biológiai biztonsági személyzetnek, hogy segítsenek a kommunikációban és értékelni tudják, hogy megteszik-e a megfelelő óvintézkedéseket az állat elhelyezésére vonatkozóan.

- Ha a kórelőzményi adatok vagy a beérkezéskor elvégzett vizsgálatok eredményei alapján felmerül kiemelt fertőző betegség gyanúja, akkor az állatot haladéktalanul izolációs bokszba kell helyezni. Ezen állatok további vizsgálatai és gyógykezelése is ezekben a bokszokban történik, onnan csak akkor hozhatók ki, ha a betegség gyanúja minden kétséget kizáróan megalapozatlannak bizonyult, vagy a megállapított fertőző betegség nem sorolható kiemelt kockázati szintbe (HHG 3-4 és AHG 4), illetve az állat gyógykezelése sikeres volt, és így az már nem jelent potenciális fertőzési veszélyt a klinikán tartott többi állatra nézve, továbbá, ha az állat elhullott. Utóbbi esetben az állathullát át kell vinni a kórbonctan hűtőkamrájába a legrövidebb időn belül.

- Bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző betegség gyanúja esetén haladéktalanul értesíteni kell a Tanszékvezetőt, a biológiai biztonsági személyzetet és a területileg illetékes járási főállatorvost.

- Az izolációs bokszok az elkülönítésről tájékoztató magyar és angol nyelvű felirattal vannak ellátva.

- Az elkülönítés alapjául szolgáló klinikai tünetek a következők:

  - idegrendszeri tünetek;

  - vetélés;

  - váladékozó sebek

  - <u>legalább két tünet egyidejű jelentkezése</u> a következők közül:

    - láz,

    - leukopenia,

    - hasmenés,

    - a szokásos okokkal (pl. trauma, mérgezés) nem magyarázható vérzések (orrvérzés, testüregi vérzések).

9.4.1. BETEGSÉGEK BESOROLÁSA

- A betegekben előforduló (vagy gyanúra okot adó) betegségeket a klinikus a következő kockázati szintekbe sorolja be a kórokozó más állatokra való átvihetősége és/vagy zoonotikus potenciálja alapján, a szükséges elhelyezési és kezelési kritériumok érvényesítése érdekében.

1. **elhanyagolható kockázat** (standard elhelyezés)
   Nem fertőző betegségek vagy olyan kórokozók által okozott fertőző betegségek, amelyeknek nincs esélye más állatokra való átterjedésére és emberi fertőzésre.
   - Láz- és légzőszervi tünetektől mentes, és nem volt láza vagy légzőszervi problémája az elmúlt 2 hétben.
   - Trauma, sebek.
   - Pre- és posztoperatív státusz, kólikás állat (fertőző szövődmények nélkül).
   - Szemészeti esetek.
   - Nem fertőző újszülöttek.
   - Más hasonló állapotok.
2. **alacsony kockázat** (standard elhelyezés)
   Olyan fertőző betegségek, amelyeket alacsony átviteli kockázattal rendelkező kórokozók okoznak, ideértve a nem rezisztens baktériumok által okozott fertőzéseket is.
   - Nem rezisztens baktériummal fertőzött sebek.
   - Bakteriális tüdőgyulladás, pleuropneumonia.
   - Bakteriális szaruhártyafekélyek nem rezisztens bakteriális fertőzésekkel.
   - Más hasonló állapotok.
3. **emelt kockázat** (óvintézkedések melletti elhelyezés, izolációs boksz, vagy elkülönítő istálló)
   „A" alosztály: rezisztens baktériumok. A külső bakteriológiai laboratórium által meghatározott, rendkívül rezisztens antimikrobiális érzékenységű baktériumok által okozott fertőzések.
   „B" alosztály: mérsékelten terjedő és/vagy potenciális humán kórokozók által okozott fertőző betegségek.
   - Ismeretlen eredetű láz és/vagy leukopenia.
   - Vírusos légúti betegségek: köhögés, orrfolyás (<2 hét), esetleg lázzal kísérve.
   - *Rhodococcus equi*:10 hónaposnál fiatalabb csikók légúti problémákkal és lázzal.
   - Hasmenés láz és/vagy leukopenia nélkül.
   - Nem műtéti indikációjú emésztési probléma hemorrhagiás refluxszal VAGY nem vérzéses reflux lázzal és/vagy leukopeniával.
   - MRSA vagy más multirezisztens bakteriális fertőzések.
   - Fertőző bőrgyógyászati fertőzések: dermatophytosis, *Dermatophilus congolensis*, chorioptes, tetvek és egyéb paraziták
4. **kiemelt kockázat** (izolációs boksz, elkülönítési eljárásrend)
   Olyan fertőző betegségek, amelyeket olyan kórokozók okoznak, amelyek nagymértékben terjednek és/vagy rendkívül súlyos emberi betegséget okozhatnak. **Ide tartoznak a bejelentendő állatbetegségek is.**
   - Duzzadt submandibularis nyirokcsomók, orrfolyás, köhögés, láz
   - Akut hasmenés leukopéniával és/vagy lázzal
   - Akut, gyorsan romló neurológiai betegség vagy lázzal járó akut neurológiai betegség (pl. az EHV1 neurológiai formájának gyanúja)
   - Abortusz (150-300 napos vemhesség)

- Perinatális halál (>300 vemhességi nap) dystocia, korai méhlepény-leválás, veleszületett rendellenesség vagy ikrek hiányában, amelyek megmagyaráznák a perinatális halált.
- Veszélyes zoonózist okozó betegségek (például): veszettség, malleus (*Burkholderia mallei*), brucellózis, lépfene, gümőkór stb.

- Azok a lovak, amelyek kapcsolatba kerültek gyanús vagy megerősített fertőző betegségben szenvedő lóval, fertőzőnek minősülnek mindaddig, amíg ennek ellenkezője be nem bizonyosodik, vagy amíg a lappangási idő el nem telik anélkül, hogy a lónál klinikai tünetek jelentkeznének (szubklinikai, de fertőzőképes eset).

- A lappangási időkkel, a lehetséges átviteli módokkal, a klinikai tünetekkel, a diagnosztikai eljárásokkal kapcsolatos információk az OIE honlapján (https://www.oie.int/en/what-we-do/animal-health-and-welfare/animal-diseases/) elérhetőek.

9.4.2. KIZÁRÁSI (VISSZAUTASÍTÁSI) KRITÉRIUMOK

- Bejelentendő állatbetegség vagy annak megalapozott gyanúja esetén meg kell tagadni a Klinikára a belépést.
- Ha a többi páciens, az EGYETEM munkatársai vagy hallgatói számára fennálló fertőződési kockázatok túlságosan magasak az állat egészségi kockázatához képest, megtagadhatják az állat kezelésre való beszállítását vagy a kórházi felvételét.
- Ha nincs szabad izolációs boksz vagy fertőző férőhely az állat biztonságos elkülönítésére, a kórházi felvételt meg kell tagadni, de ambulánsan ellátható az állat a szükséges óvintézkedések mellett.
- **Csak a klinikusok hozhatnak döntést az állat elutasításáról.**
- A lovakra vonatkozó kötelező elutasítási kritériumok a következők:
  - Vírusos légúti megbetegedések gyanúja (köhögés, orrfolyás, láz <2 hétig) anélkül, hogy a ló élete veszélybe kerülne.
  - Duzzadt submandibularis nyirokcsomók, orrfolyás, köhögés, láz
  - EHV1 neurológiai formájának gyanúja (akut ataxia lázzal, esetleg más esetekkel), anélkül, hogy a ló élete veszélyben lenne.
  - Abortusz anélkül, hogy a ló élete veszélybe kerülne.
- Minden olyan esetben elutasítható a kórházi felvétel, amikor az állat biztonságos elhelyezése vagy kezelése nem biztosítható (viselkedési ok, járványhelyzet, jogszabályban előírt dokumentáció hiánya stb.).

9.4.3. AZ ELKÜLÖNÍTÉS KOMMUNIKÁCIÓS KÖVETELMÉNYEI

- A biológiai biztonsági személyzetet értesíteni kell, ha a 4. szintre sorolt állatbetegséget (gyanúját) megerősítik, és amikor elbocsátják az érintett állatot. Ez történhet személyesen, telefonon vagy e-mailben, és azt annak az állatorvosnak kell meg tennie, aki elsődlegesen az állatbetegért felelős.

- Az illetékes személyzetet és hallgatókat értesíteni kell, ha fertőző betegségben szenvedő állatbetegeket helyeznek el az elkülönítő istállóban, valamint amikor elbocsátják vagy áthelyezik őket.
- A bokszokon (illetve az elkülönítő istálló bejáratánál) jól láthatóan fel kell tüntetni a kockázati besorolást és a fertőző ágenseket, valamint a szükséges biológiai biztonsági óvintézkedéseket. Nagyon fontos az érintett kórokozókkal kapcsolatos kockázat kommunikálása, hogy a személyzet és a hallgatók megfelelő óvintézkedéseket tegyenek az emberi expozíció védelme érdekében, és biztosítsák a szükséges tisztítási és fertőtlenítési eljárásokat.
- A kockázati besorolás a tulajdonos látogatási lehetőségeivel kapcsolatos korlátozásokat eredményezhet, amelyről őt tájékoztatni kell az első konzultáció során, illetve a 3. vagy 4. szintbe sorolás után a lehető leghamarabb.
- Az elbocsátáskor az állatorvosoknak és a hallgatóknak az ügyfelek részére adott utasításaiban fel kell hívni a figyelmet a más állatokkal és emberekkel szembeni fertőzés veszélyére, és ajánlásokat kell megfogalmazni ezen kockázat csökkentésére.

9.4.4. IRÁNYMUTATÁSOK FERTŐZŐ BETEGSÉG (GYANÚJA) ESETÉRE

Általában

- A higiéniára és az óvintézkedések használatára való szigorú figyelem elengedhetetlen a fertőző betegségek kórokozóinak megfelelő elszigeteléséhez.
- Minden beteg vizsgálata előtt és után kezet kell mosni szappannal és vízzel, és alkohol alapú kézfertőtlenítővel kell lefertőtleníteni.
- Az ürülékkel, váladékkal vagy vérrel szennyezett felületeket, eszközöket a beteg ellátásával megbízott személyzetnek vagy felkérésre a hallgatónak haladéktalanul meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.
- Különös gondot kell fordítani a környezet piszkos kézzel, kesztyűvel vagy csizmával történő szennyezésének elkerülésére.
- Használjon minden kihelyezett lábbeli fertőtlenítő berendezést.
- A környezeti higiénia az elkülönítő istállóban dolgozó összes alkalmazott és hallgató felelőssége. Ne várja meg, amíg egy technikus vagy más személy kitakarít. Kerülje az előterek alommal vagy trágyával való szennyezését, és lehetőség szerint segítse az általános tisztítást és karbantartást.
- A klinikai tevékenységre használt, és az állatok elhelyezésére szolgáló helyiségekbe tilos élelmiszert bevinni a zoonózis-kórokozóknak való kitettség kockázata miatt.
- Egyszerhasználatos vizsgálókesztyűt kell viselni mindenkor, amikor az elkülönítő istállóban dolgozik. A páciensek között mindig kesztyűt kell cserélni.

A klinikai munka során betartandó járványvédelmi intézkedések

- Az elkülönített állatok gondozása, vizsgálata és gyógykezelése az általánoshoz képest szigorított körülmények között zajlik. Ezekben az esetekben a szokásos védőfelszereléseken (kesztyű, sapka, maszk, lábzsák) túlmenően minden alkalommal kötelező a munkaruhát a bokától a nyakig elfedő, egyszer használatos kezeslábas viselése. Az elkülönítő istállóból való távozáskor kötelező a kézmosás és kézfertőtlenítés, valamint a lábbeli fertőtlenítése.

- Az elkülönített állatok ellátásához (etetés, itatás, ápolás, trágyázás), minden izolációs boksznál külön eszközök és szerszámok állnak rendelkezésre, melyek az adott bokszok mellett, kívül vagy a belső helyiségben vannak elhelyezve és innen nem vihetők el. Ezek az adott boksznak megfelelően számmal, illetve színkód szerint, le nem mosható jelöléssel vannak ellátva. Az elkülönített állatok elbocsátását követően a bokszok fertőtlenítésével egyidejűleg ezen eszközöket is fertőtleníteni kell.

- Az elkülönített állatok ellátásához szükséges felszerelést (vezetőszár, lótakaró) a klinika biztosítja. Ha elkerülhetetlen az állat saját felszerelésének használata, akkor ezek csak fertőtlenítést követően vihetők ki az adott helyiségből.

9.4.5. A SZEMÉLYFORGALOM KORLÁTOZÁSA

- Az elkülönítő istállóba csak akkor szabad belépni, ha feltétlenül szükséges.

- Senki nem léphet be a bokszokba, hacsak nem elengedhetetlen a betegekkel való érintkezés. A felelős klinikusok saját belátásuk szerint bevihetik a hallgatókat egy istállóba oktatási célból, de ezt minimálisra kell csökkenteni, és az istállóba belépő személyeknek megfelelő óvintézkedéseket kell tenniük.

- Az elkülönített állatok csoportos gyakorlatok keretében oktatásra nem használhatók, de a szükséges intenzív terápia biztosításában az ügyeletre beosztott hallgatók is részt vesznek.

- Az izolációs bokszokban elhelyezett állatok kezelését munkaidőben egy-egy kijelölt állatorvos, szaksegéd és hallgató, ügyeleti időben pedig az ügyeletes állatorvos, szaksegéd és egy hallgató végzi a bokszok személyi forgalmának minimalizálása érdekében.

- Csak az adott beteg ellátásáért felelős klinikusok, hallgatók, gondozók és szakszemélyzet léphet be az izolációs bokszba, amíg az nincs kifertőtlenítve.

- Ha lehetséges, az elkülönítő istállóban (az izolációs bokszban mindig) a csak erre kijelölt személyek látják el a betegeket. Ha munkaszervezési okból másik beteget is el kell látniuk, a személyzetnek óvintézkedéseket kell tennie a területek közötti mozgás és a különböző fertőző státuszú betegek kezelése során. Az ide beosztott hallgatók NE érintkezzenek máshol immunhiányos betegekkel (leukopéniás betegek, fiatal vagy nagyon idős állatok, immunszuppresszív kezelés alatt álló állatok stb.). Ha a magas esetterhelés miatt a klinikusnak fertőző betegségre gyanús állatokkal kell érintkeznie, a fertőző esetek ellátása előtt kezelje a nem fertőző betegeket.

- Az elkülönítő istállóba belépő személyeknek a megfelelő óvintézkedéseket kell alkalmazniuk. A szükséges óvintézkedéseket a külső táblán fel kell tüntetni.

- Ezek az óvintézkedések az egész egységre vonatkoznak, nem csak a bokszra!

Emelt kockázati besorolás: óvintézkedés melletti elhelyezés:

- lábbeli fertőtlenítés az istállóba való belépés előtt és után (és istállón belül is, ha több ló van az egységben), vagy nylon lázsák használata;
- kézmosás és fertőtlenítés az egységbe való belépés előtt és után (és az istállón belül is, ha több ló van az egységben);
- eldobható kötény, sapka;
- egyszerhasználatos vizsgáló kesztyű.

A tulajdonosok csak meghatározott körülmények között és az illetékes állatorvos felügyelete mellett látogathatják meg lovaikat, de a bokszba nem léphetnek be. Kizárólag a saját állatuk látogatása engedélyezhető.

Kiemelt kockázati besorolás: izolációs bokszok:

- zsilipelés a fertőző istálló felől;
- lábbeli fertőtlenítés;
- kézmosás és fertőtlenítés;
- eldobható overall;
- egyszerhasználatos vizsgáló kesztyű (két réteg)
- eldobható lábbelivédő fóliacsizma
- az előszobában szükség esetén légzésvédő maszkot és szemvédőt (védőszemüveget) kell biztosítani.

Az ügyfelek nem léphetnek be a bokszba, kivéve kivételes körülmények miatt (eutanázia), a klinika vezetőjének engedélyével, az előírt óvintézkedések megtartásával a személyzet kíséretében.

9.4.6. ESZKÖZÖK ÉS ANYAGOK

- Általában az elkülönítő istállóba (vagy az izolációs bokszba) bevitt anyagokat nem szabad visszavinni a Klinikára.
- Az olyan felszerelést vagy anyagot, amelyet nem lehetett felhasználni vagy eldobni, alaposan fertőtleníteni kell, mielőtt kivinnék az elkülönítő istállóból. Ennek megfelelő elvégzéséért a klinikus a felelős.
- Az elkülönítő istállóban (vagy az izolációs bokszban) egyedi készletek állnak rendelkezésre (állatonként egy készlet) hőmérővel, sztetoszkóppal, ollóval stb., amiket egyértelműen fel kell címkézni.
- Minden elkülönítettbeteghez egyéni hőmérő, kefe és patakaparó van hozzárendelve a Klinika készletéből. Az EGYETEM tulajdonában lévő műszereket tartalmazó dobozt a kórházi kezelés alatt a betegek boksza előtt tárolják, majd a hazabocsátás után tisztítják és fertőtlenítik a tartalmukat. A klinikusok vagy a hallgatók tulajdonában lévő sztetoszkópokat használat után mindig fertőtleníteni kell, mielőtt elhagyják az elkülönítő istállót.
- Az izolációs bokszokban elhelyezett pácienshez a fentieken túl külön sztetoszkóp, pipa biztosított. Az eszközöket tartalmazó dobozt a kórházi kezelés alatt a páciensek fülkéi előtt tárolják, majd a hazabocsátás után kitisztítják és fertőtlenítik. Saját eszköz használata nem megengedett.

- Az elkülönítő létesítménybe (vagy az izolációs bokszba) bevitt minden gyógyszert, segédanyagot csak ott szabad felhasználni, vagy a létesítményben lévő egészségügyi hulladékgyűjtőkbe kell dobni.

- Minden eszköz és anyag, amelyet egy betegnél már használtak, csak az adott állatnál használható. (Ne használja több állaton, és ne tegye vissza őket a raktárba).

- A beteg kezeléséhez szükséges gyógyszereket a központi gyógyszerkészletből az épületben kell összekészíteni, majd az elkülönítő istállóba (vagy az izolációs bokszba) vinni. Ott a sürgősségi esetben alkalmazandó gyógyszereken (infúzió, glükóz, adrenalin) és gyógyászati segédeszközön kívül más gyógyszert nem tárolunk.

- Az elkülönítő istállóban (vagy az izolációs bokszban) elhelyezett betegeknél alkalmazott gyógyszereket a tulajdonosnak kell kiszámlázni. Ezeket a gyógyszereket nem szabad visszavinni a Klinika alacsonyabb kockázatba sorolt részeibe. Az ügyfelekkel együtt hazaküldött gyógyszert zárt tárolóedényben kell kiadni, amelyhez a felhasználási előírás mellékelve van.

- A védőruházat (köpeny, kalucsni, gumikesztyű), fertőtlenítőszer és a gyógyászati segédeszköz készlet (kötszerek, tű, fecskendő, infúziós szerelék stb.) feltöltéséért és pótlásáért a részlegért felelős szaksegéd a felelős. Csökkenő készlet/elfogyás esetén kérjük ezt időben jelezni! Semmilyen felszerelést vagy eszközt nem szabad az elkülönítő istállóba bevinni anélkül, hogy annak szükségességét előzetesen ellenőriztetné a felelős klinikussal.

- A fertőző beteg ellátása során keletkezett hulladékot kizárólag az erre a célra szolgáló zsákba, illetve az éles hulladékot erre a célra rendszeresített és jelölt dobozba kell gyűjteni. A hulladék tárolására szolgáló zsákok, dobozok csak lezárva, és fertőtlenítés után vihetők át a Klinika veszélyes hulladék tárolójába.

9.4.7. A BE- ÉS KILÉPÉS SZABÁLYAI

- A következő szabályok minden, az elkülönítő istállóban tartózkodó személyre vonatkoznak (beleértve a takarítást, karbantartást és az állatok gondozását végző segédszemélyzetet is).

- Az elkülönítő istálló – és azon belül az izolációs bokszok – ajtaját zárva kell tartani. A felelős klinikusnak minden eseteben jóvá kell hagynia az ajtók kinyitását, ha a létesítmény fertőzött területnek minősül (fertőző vagy arra gyanús állatot tartanak benne, vagy tartottak, és nem történt még meg a végfertőtlenítés).

- A területre való belépéskor hozza magával az összes szükséges kelléket, hogy minimalizálja a be- és kimenő forgalmat.

- Az állatbetegért felelős klinikus értesítse a technikusokat a belépés tervezett idejéről, hogy segítséget tudjanak nyújtani, ha szükséges.

- A helyiségbe való belépés előtt vegye fel a szükséges védőruházatot (csak az adott területre használt védőöltözet, védőköpeny, kesztyű, cipővédő/megjelölt csizma, védősapka, maszk stb.).

- A védőöltözet betegspecifikus. Minden állathoz új védőköpenyt, maszkot, sapkát és új pár kesztyűt kell használni.

- Belépés az elkülönített istállóba:

  - Az elkülönítő területre való belépéskor mindenkinek a fertőtlenítő szőnyeget kell használnia.
  - Mosson kezet legalább 30 másodpercig, majd használjon kézfertőtlenítőt, mielőtt bármilyen más felülethez vagy tárgyhoz hozzáér.
  - Vegyen fel tiszta eldobható köpenyt, sapkát, cipővédőt és vizsgálókesztyűt. Védőszemüveget, maszkot akkor kell felvenni, ha szükséges (zoonotikus betegség esetén javasolt).
  - Az erősen szennyezett területeket érintő eljárásokat utoljára kell elvégezni (pl. végbélhőmérséklet mérés, rektális vizsgálat, fertőzött sebek, tályogok manipulálása stb.)

- A betegellátás befejezése és kilépés:

  - Kerülje a szerves szennyező anyagok (pl. bélsár, alom) széthordását az istállóban (a takarítást végzők esetében ez kiemelten fontos!).
  - Az éles tárgyakat dobja a megfelelő tartályba.
  - Tisztítsa meg és fertőtlenítse a hőmérőt, a sztetoszkópot és más eszközöket 70%-os izopropil -alkohollal, majd helyezze a páciensnek rendelt dobozba.
  - Tisztítsa meg a szennyeződött felületeket, majd fertőtlenítse le.
  - Hagyjon rendet maga után, a kezelés során keletkezett hulladékot tegye a sárga veszélyeshulladék-gyűjtő zsákba.
  - Ha használatban van a létesítmény, naponta egyszer tisztítsa meg az ajtókilincseket is fertőtlenítőszerrel.
  - Vegye le a kesztyűt, fertőtlenítse a kezét alkohol-bázisú kézfertőtlenítő oldattal, és vegyen új kesztyűt a kórlapok kitöltéséhez és a minták feldolgozásához.
  - Vegye le a részlegspecifikus védő ruhát, és tegye vissza a fogasra, vagy dobja a sárga hulladékgyűjtőbe, ha láthatóan piszkos vagy szakadt.
  - A sapkát, a kesztyűt és a cipővédőt a kijárati sárga hulladékgyűjtőbe kell eldobni.
  - Mindkét lábbal lépjen rá a fertőtlenítő lábszőnyegre távozáskor.
  - Alaposan mosson kezet szappannal és vízzel, és a kézszárításhoz használt papírtörlővel zárja el a vízcsapokat.
  - Használjon alkohol alapú fertőtlenítőszert a kézfertőtlenítéshez, és lépjen ki a létesítményből.

- A takarításért felelős személyzetnek is be kell tartania az elkülönítő létesítményben a be- és kilépésre vonatkozó összes biológiai biztonsági előírást.

- Izolációs bokszra vonatkozó speciális szabályok

  <u>Belépéskor:</u>

  - Használja a fertőtlenítő szőnyeget az előszoba ajtaja előtt.
  - Nyissa ki az előszoba zárt ajtaját, majd mindig csukja be maga mögött az ajtót.
  - Soha ne vigyen be a bokszba személyes felszerelést.
  - Mossa meg, majd fertőtlenítse a kezét.
  - Vegyen fel egy pár eldobható vizsgálókesztyűt.
  - Vegyen fel eldobható maszkot, védősapkát, fólia lábbelivédő csizmát.
  - Vegyen fel új egyszerhasználatos védőoverallt.

- Vegyen fel egy második pár eldobható vizsgálókesztyűt.
- Lépjen ki az előszobából, és csukja be az ajtót (az ajtóknak mindig zárva kell maradniuk).
- Használja a fertőtlenítő szőnyeget az előszoba és az elkülönítő bokszok között.

Kilépéskor:

- Használja a fertőtlenítő szőnyeget az előszoba és az elkülönítő bokszok között.
- Tisztítsa meg és fertőtlenítse a hőmérőt, a sztetoszkópot és az összes többi használt anyagot/berendezést.
- Tegye a hőmérőt, a sztetoszkópot és az összes újra felhasználható berendezést a dobozába a boksz ajtaja előtt. Semmit sem szabad közvetlenül a padlón hagyni (vödör, takarmány stb.).
- Vegye le az egyszer használatos védőfelszerelést (overall, sapka, maszk, fólia csizma) és a felső réteg kesztyűvel együtt dobja a sárga hulladékgyűjtőbe.
- Győződjön meg arról, hogy minden rendezett és tiszta, mielőtt kilép az előszobából. A mosogatóban nem lehet semmilyen anyag és/vagy gyógyszer. A páciensihez rendelt minden tárgyat a boksz előtti dobozban kell megtisztítva hagyni.
- Mosson kezet a mosogatónál, majd fertőtlenítse.
- Ha hiányzik valamilyen anyag az egységből, írja fel a fehér táblára (a személyzet feltölthesse a készletet)
- Lépjen ki az előszobából, és zárja be az ajtót a kulccsal.
- Használja a fertőtlenítő szőnyeget az előszoba ajtaja előtt.

9.4.8. A BETEGEK ELHELYEZÉSE

- Az istállót és a bokszot fel kell készíteni az állatok számára, mielőtt az elkülönítő létesítménybe szállítják őket.
- Állítson fel fertőtlenítőszőnyegeket friss fertőtlenítőszerrel (Virocid).
- A besorolásától függően készítse be a szükséges védőfelszereléseket, és ellenőrizze az állathoz rendelt eszközök rendelkezésre állását, valamit a bekészített készleteket.
- Az általános betegistállóból az elkülönítő istállóba áthelyezendő lovat olyan útvonalon kell vezetni, amelyen a legkisebb annak a kockázata, hogy más lóval találkozhat.
- A beteg fogadásához két emberre van szükség:
  - Egyik az elkülönítőnek megfelelő öltözékbe öltözik, előkészíti az állat számára kijelölt bokszot, és az ajtóban fogadja a beteget.
  - A másik személy átvezeti az állatot az elkülönítő kerületre.
- Rendkívül fontos a felületek haladéktalan megtisztítása és fertőtlenítése a trágyától vagy a testnedvektől, amelyek az állatok mozgatása során szennyezik a felületeket.
- A személyzet „NE HASZNÁLD, fertőtlenítés szükséges" táblát helyez el a kiürült bokszra.
- Az esetért felelős személyzet és hallgatók gondoskodnak arról, hogy az istállót fertőtlenítésre előkészítsék (kiürítés, takarítás stb.).
- A már a befogadáskor elkülönítetten kezelendő állatbetegeket lehetőség szerint közvetlenül az elkülönítő istállóba kell szállítani a tulajdonos szállító járművében, és annak a bejárata előtt kell kirakni.

9.4.9 DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK ÉS MŰTÉTEK

- Az egyes fertőző és/vagy zoonotikus kórokozók kimutatására irányuló diagnosztikai vizsgálatok alapvető információkat szolgáltatnak a fertőzött állatbetegek megfelelő klinikai kezeléséhez. Ez a tesztelés közvetlen előnyökkel jár az állatbeteg számára, azon túlmenően, hogy a kliensek számára is előnyös, mivel lehetővé teszi számukra, hogy megfelelően kezeljék a többi állatukat és megvédjék családjukat. Ez az EGYETEM számára is előnnyel jár, mivel ez az információ elengedhetetlen a betegség kockázatának megfelelő kezeléséhez az összes beteg, alkalmazott és hallgató esetében.

- Ezért erősen javasolt a kórházi állatbetegek számára diagnosztikai vizsgálat elvégzése, ha megalapozott a gyanúja specifikus kórokozókkal való fertőzésnek. Ha a diagnosztikai tesztelést az EGYETEM az esetkezeléshez elengedhetetlennek tekinti, elvégzik és az ügyfélnek kiszámlázzák.

- A beteg ellátására kijelölt klinikus felelős azért, hogy mintákat küldjenek be ezekhez a vizsgálathoz, és hogy a megfelelőbiológiai biztonsági óvintézkedéseket alkalmazzanak ezeknél az állatoknál.

- A biológiai biztonsági személyzetet a lehető leghamarabb értesíteni kell arról, hogy megalapozott gyanú merül fel arra vonatkozóan, hogy a kórházban lévő állatbeteg AHG vagy HHG 3-4 csoportba tartozó betegséggel fertőzött lehet.

- A magas kockázati besorolású betegek mozgását a lehető legnagyobb mértékben korlátozni kell. Izolációs bokszból az állat nem vihető ki, csak gyógyultan (ha már biztosan nem fertőzhet), elbocsátás, vagy elhullás esetén.

- Amikor csak lehetséges, diagnosztikai, sebészeti vagy egyéb eljárásokat ott kell végrehajtani, ahol a magas kockázatú állatokat elhelyezték, ahelyett, hogy az állatbeteget közös vizsgálati és kezelési területekre vinnék.

- A diagnosztikai vagy egyéb tevékenység során minden alkalmazottnak és hallgatónak be kell tartania a megfelelő óvintézkedéseket.

- Ha a páciens kezeléséhez feltétlenül olyan diagnosztikai eljárásra vagy egyéb ellátásra (pl. radiológia, műtét) van szükség, amelyet csak a közös használatú létesítményekben van lehetőség, ezeket az eljárásokat a nap végén kell elvégezni, azonban az ilyen beavatkozást lehetőség szerint kerülni kell. Az izolációs bokszban tartott AHG vagy HHG 4. csoportba sorolt kórokozóval fertőzött (vagy arra gyanús) páciensen olyan beavatkozás nem végezhető, amihez el kellene hagynia a tartási helyét.

- Elkülönített állatbeteg diagnosztikai vagy sebészeti beavatkozás céljából történő mozgatása előtt (ha életveszély-elhárítása érdekébe haladéktalanul szükség van a beavatkozásra, akkor utána) javasolt konzultálni a biológiai biztonsági személyzettel.

- A kezelő állatorvos felelős azért, hogy értesítse a közreműködő személyzetet a feltételezett fertőző kórokozóról és a szükséges óvintézkedésekről (ideértve a beavatkozás utáni tisztítási és fertőtlenítési eljárásokat is).

- Ezt az információt a kísérőlapon is fel kell tüntetni.

- Általánosságban elmondható, hogy a beteg ellátáshoz használt területen minden szükséges óvintézkedést meg kell tenni az állat kezelésekor.

- A műszereket, berendezéseket és a környezetet (minden olyan területet, amelyik közvetve vagy közvetlenül szennyeződhetett) a beavatkozás után alaposan meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell, függetlenül attól, hogy azt hol végezték. Ennek felügyeletét a klinikusnak kell ellátnia, egyben biztosítania kell, hogy a fertőtlenítésig ezeket a területeket ne használhassák.

Sebészeti ellátás

- A sebészeti beavatkozásra kijelölt klinikusok és hallgatók felelősek a kockázat azonosításért és a kommunikációért, ha a betegekről ismert vagy gyanítható, hogy fertőző beteg.

- Az ilyen eseteknél a beavatkozásokat lehetőség szerint a nap végére kell ütemezni.
- Az ezekre az esetekre kijelölt klinikusok és hallgatók felelősek annak biztosításáért, hogy a sebészeti létesítményt fertőző kórokozókkal potenciálisan fertőzöttként azonosítsák, valamint gondoskodjanak arról, hogy megfelelően kifertőtlenítsék, mielőtt más állatbeteget látnak el ott.

Műszeres diagnosztika

- A közreműködőknek megfelelő védőruházatot és védőeszközöket kell viselnie a fertőző beteg, vagy arra gyanús páciens kezelésekor.

- EKG elvégzése után a személyzetnek a létesítmény elhagyása előtt meg kell tisztítania és fertőtlenítenie kell a vezetékeket fertőtlenítőszerrel átitatott papírvattával vagy mull lappal, különös figyelmet fordítva a beteghez érintett érintkezők és vezetékek tisztítására és fertőtlenítésére.

- Endoszkópia elvégzése után a személyzet alkoholos törlőkendővel megtisztítja és fertőtleníti az endoszkópot, fényforrást stb., mielőtt az elhagyná a létesítményt. Mielőtt visszaviszik az endoszkópos helyiségbe, a javasolt eljárás szerint újra alaposan megtisztítják és fertőtlenítik.

- Az ultrahangos vizsgálatokhoz hordozható készüléket kell használni. A szondát eldobható kesztyűbe kell burkolni, hogy megvédje. A szondát és a kábelt a vizsgálat után gondosan fertőtleníteni kell.

- Általában kerülni kell az olyan beavatkozásokat, amelyekhez az állatnak el kell hagynia az elkülönítőt.

9.4.10. MINTAVÉTEL

- A biológiai mintákat ugyanolyan óvintézkedések mellett kell kezelni, mint magát az állatbeteget (köpeny, kesztyű, maszk stb.).

- A magas kockázati szintbe sorolt állatokból származó biológiai mintát csepegésmentesen, a Klinikán kívülre lezárt műanyag zacskóban kell szállítani, és a fertőző betegség gyanúját fel kell tüntetni a műanyag zacskó külső oldalán.

- A mintákat úgy kell a mintavételi edénybe helyezni, hogy azok külső oldala ne szennyeződhessen. A mintavételi edényt zárt védőtasakba kell csomagolni, aminek a külső felületét fertőtleníteni kell.
- A mintákat közvetlenül a vizsgáló laboratóriumba kell szállítani. A feltételezett betegséget egyértelműen fel kell tüntetni a vizsgálatot megrendelő űrlapon.
- A folyamat során végig biztosítani kell a minta azonosíthatóságát és nyomon követhetőségét.

9.4.11. A KIÜRÍTÉS SZABÁLYAI

- Haladéktalanul vegye fel a kapcsolatot a takarító személyzettel a beteg elbocsátása után, hogy egy másik beteg felvétele előtt meg tudják tisztítani és fertőtleníthessék az istállót és/vagy a bokszot.
- A helyiség fertőtlenítése előtt a takarító személyzetet tájékoztatni kell az adott kórokozóról és a kapcsolódó védőintézkedésekről.
- Az állatért felelős klinikus, gyakornok és hallgató felelős a következő feladatok végrehajtásáért, hogy a helyiséget teljesen ki lehessen tisztítani és fertőtleníteni.
    - MINDEN eldobható tárgyat dobjon ki a sárga hulladékgyűjtő edényekbe.
    - Zárja le az összes sárga hulladéktartályt, és hagyja őket a helyükön, amíg a személyzet el nem távolítja.
    - Minden orvosi eszközt tisztítani és fertőtleníteni kell, mielőtt elhagyják az egységet. A műszaki személyzet ezt követően összegyűjtheti az alapos tisztítás és fertőtlenítés, szükség esetén sterilizálás, valamint újra készletezés céljából.
- Ha egy másik beteget fogadnak be, mielőtt a szakszemélyzet fertőtleníthetné az istállót vagy bokszot, azt a pácienst felvevőnek kell fertőtlenítenie.
- Újabb beteg nem helyezhető el az istállóba annak előzetes fertőtlenítése nélkül.

9.4.12. ÓVINTÉZKEDÉSEKTŐL VALÓ ELTÉRÉS

- Alapszabály, hogy a biológiai biztonsági óvintézkedések szintje nem csökkenthetők a 4. kockázati szintbe sorolt betegségben szenvedő lovak esetében (izolációs bokszban kell maradniuk). A 3. szinthez tartozó betegek esetében a biológiai biztonsági óvintézkedések a betegségtől függően csökkenthetők a betegért felelős klinikus utasítására.
- A vezető klinikus engedélyezheti a biológiai biztonsági óvintézkedés szigorúságának csökkentését az adott esetben.

9.4.13. (MULTI)REZISZTENS BAKTÉRIUMOKKAL FERTŐZÖTT BETEGEK KEZELÉSE

- A fontosabb antimikrobiális gyógyszerekkel vagy gyógyszercsoporttal szemben rezisztens baktériumokkal fertőzött betegek potenciális egészségügyi kockázatot jelentenek a

személyzet, a hallgatók, az ügyfelek és a többi állat számára. Emiatt fokozott biológiai biztonsági óvintézkedésekkel kell kezelni és elhelyezni az ilyen beteget, hogy a kórokozók kolonizációját és/vagy terjedését vissza lehessen szorítani. Az ilyen kórokozókkal (pl. MRSA vagy más nagyon ellenálló baktériumokkal) fertőzött sebek kötözését alacsony forgalmú, könnyen tisztítható és fertőtleníthető helyeken kell végezni.

- Az ilyen esetekről tájékoztatni kell a Tanszékvezetőt és a biobiztonsági személyzetet.
- Ezeknél az állatbetegeknél tilos antibiotikumos kezelést adni kontroll antibiogram hiányában. Ezeket az elemzéseket a tulajdonos költségére kell elvégezni.
- Kiemelkedő fontosságú hatóanyag-csoportok, melyek elleni rezisztencia esetén a fenti teendőket figyelembe kell venni:

  - (Antimicrobial Advice Ad Hoc Expert Group) AMEG A: pl. vankomicin, teikoplanin, rifampicin, linezolid

  - AMEG B: 3-4. generációs cefalosporinok, fluorokinolonok, polimixinek
- A Klinikáról származó surveillance minták kiértékelésével és a tendenciák ismertetésével segíteni kell a klinikusok és fertőtlenítő személyzet munkáját.
- Antimikrobiális terápia tervezésekor figyelembe kell venni a rezisztencia kialakulásának veszélyét (felelős antibiotikum használat). Javasoljuk az Európai Gyógyszerügynökség ajánlásának figyelembevételét, ha nem áll rendelkezésre mikrobiológiai vizsgálat eredménye. https://www.ema.europa.eu/en/documents/report/infographic-categorisation-antibiotics-use-animals-prudent-responsible-use_hu.pdf

9.5. SEBÉSZET

9.5.1. ÖLTÖZKÖDÉSI ELŐÍRÁSOK A SEBÉSZET „TISZTA" TERÜLETEIN

(Lásd az EGYETEM öltözködési előírásait és a 9.1 fejezetet)

- Tiszta sebészeti öltözék viselése kötelező (beleértve a sebészeti maszkot és sapkát is) mindenkinek ahhoz, hogy beléphessen a sebészeti létesítmény kijelölt „tiszta" területére, beleértve a bemosakodó- és műtő helyiségeket. Ezek a területek a létesítmény padlójára festett piros vonal mögött helyezkednek el.
- A kizárólag a „tiszta" sebészeti területeken való használatra szánt felsőcipő vagy lábbeli viselése szükséges a sebészeti létesítménybe belépő minden személynek. Ennek hiányában a fólia lábbelivédő használata kötelező.
- A klinikai sebészeti öltözéket / lábbelit csak a Klinikán belül szabad hordani.
- A kijelölt „tiszta" területeken kívül minden személynek tiszta védőruházatot kell viselnie a munkaruhája felett (pl. fehér laborköpeny). A felsőcipőt/fólia lábzsákot le kell venni a „tiszta" sebészeti területekről kilépéskor (a speciális sebészeti lábbelit viselőknek fel kell venniük egy felső cipőt, mielőtt elhagynák a kijelölt „tiszta" területet, ha nem veszik le a cipőjüket).

- Minden személynek, beleértve a takarító- és karbantartó személyzetet is, be kell tartania a sebészeti létesítményekben viselt öltözékre vonatkozó összes vonatkozó szabályzatot.

9.5.2. HIGIÉNIAI ELŐÍRÁSOK

- Az egész sebészeti létesítményben magas szintű tisztasági és higiéniai előírásokat kell betartani.
- A sebészeti csoportot és a műtéti helyet aszeptikusan fel kell készíteni. A műtét során be kell tartani az aszeptikus technikát.
- A műtétek során csak a beavatkozáshoz feltétlenül szükséges alkalmazottak vagy hallgatók tartózkodhatnak a műtőhelyiségben.
- A hallgatók és a személyzet mozgását az előkészítő terület és a műtéti területek között minimálisra kell csökkenteni.

9.5.3. IRÁNYMUTATÁS LOVAK PERIOPERATÍV ELLÁTÁSÁHOZ

- A betegek perioperatív kezelése nagymértékben befolyásolhatja a műtéti vagy más nozokomiális fertőzések valószínűségét. Ezért az alapvető eljárásrendeknek mindig hangsúlyozniuk kell az óvintézkedések alkalmazását, és betegek közötti elkülönítést. A sebészeti és perioperatív területek személyi, beteg- és környezeti higiéniájára vonatkozó protokolloknak a legmagasabbak között kell lenniük az EGYETEMEN.
- A betegek között a kezeket meg kell mosni és fertőtleníteni szükséges. A pácienssel való érintkezés után is kezet kell mosni, hogy elkerüljék a kézzel érintkező felületek (pl. ajtók, munkalapok, berendezések stb.) szennyeződését. Egyszerhasználatos kesztyű viselhető óvintézkedésként, de minden beteg után el kell dobni. A kesztyű viselése nem mentesít a kézmosási és fertőtlenítési kötelezettség alól.
- Steril vizsgálókesztyűt kell viselni IV katéter vagy az endotracheális tubusok behelyezésekor.
- Az ürüléket azonnal el kell távolítani a sebészeti intézmény bármely területéről.
- Ha szükséges, a padlót tisztítani kell a betegek között, és megfelelően hígított fertőtlenítő oldattal fertőtleníteni kell.
- A többször használható eszközöket a használatok között tisztítják és fertőtlenítik, vagy sterilizálják.
- A rutin (pl. napi) környezeti tisztítást és fertőtlenítést az előírt protokollok betartásával kell elvégezni.

9.5.3.1. MŰTÉTI ELŐKÉSZÍTÉS

<u>Az előkészítő területére való belépés előtt végzett tevékenységek:</u>

- A műtéti helyet csak a műtét napján kell szőrteleníteni, hogy elkerülhető legyen a bemetszés helyén a potenciálisan patogén baktériumok megtelepedése.
- A betegeket alaposan le kell tisztítani (kefélni vagy le kell mosni), mielőtt beviszik az előkészítő területére. Sürgősségi műtétek esetén a beteget meg kell tisztítani, amennyire csak lehetséges.

- A beteg száját a helyiségen kívül ki kell öblíteni.
- Amikor csak lehetséges, a patkót le kell venni az előkészítő vagy a műtéti területre való belépés előtt.
- A patákra fólia védőburkolatot (cipővédő), mielőtt az állat a műtéti előkészítő vagy műtő területére lép.
- Egyszerhasználatos kesztyűt kell viselni a beteg lábán végzett tevékenység során, majd annak befejezésekor alaposan mossák meg és fertőtlenítsék a kezüket.
- Az esetre kijelölt asszisztensek felelősek ezen lépések betartásáért.

Az előkészítő területén végzett tevékenységek:

- A betegeket fél órával a műtét előtt (azaz a tervezett beavatkozás időpontja előtt) az altatás bevezetéséig az előkészítő területére kell vezetni.
- Aszeptikusan készítse elő az IV katéter helyét, és helyezze be a katétert aszeptikus technikával. Ehhez az eljáráshoz steril műtőskesztyűt kell viselni.

9.5.3.2. POSZTOPERATÍV FELADATOK

- A betegeket ébredést követően azonnal vissza kell vinni az istállóba (amint az biztonságosan kivitelezhető), hogy az ébresztéshez használt helyiség bélsár szennyeződése minimális legyen, és elegendő idő álljon rendelkezésre a tisztításra.
- A betegek között a helyiséget ki kell söpörni és fel kell mosni fertőtlenítő oldattal.
- Az oxigén befúvó tömlőt meg kell tisztítani, és fertőtleníteni szükséges. A cső páciens felőli végét vízzel és szappannal meg kell tisztítani a szennyeződésektől.
    - Az altatógépeket az esetek között szét kell szedni:
    - A szennyezett részeket meg kell tisztítani, a kontaminálódott részeket fertőtleníteni szükséges.

9.5.3.3. EGYÉB RUTIN TISZTÍTÁSI ÉS FERTŐTLENÍTÉSI ELJÁRÁSOK

- A személyzet a műtéteket követően az előkészítő, műtéti és ébresztő helyiséget alaposan megtisztítja.
- Endotracheális csövek (ET):
    - Tisztítsa meg az ET csövek belsejét és külsejét enyhe szappanos vízzel, kefével.
    - Minden használat után az ET csöveket sterilizálni kell (autokláv, szilikon program).
- A szájterpesztőt használat után 15 percig fertőtlenítő oldatba kell áztatni, majd ki kell öblíteni, és az állványra kell helyezni, hogy megszáradjon és ne korrodálódjon.
- A kontaminálódott csüdszíjakat és gurtnikat szappanos vízzel kell áttörölni, és szükség szerint fertőtlenítő oldatba áztatni.
- Az altatócsapat által használt köteleket és kötőfékeket tiszta vízzel alaposan leöblítik, szappanos vízzel lemossák, majd szükség szerint fertőtlenítő oldatba áztatják.
- Minden altatógépet és lélegeztetőgépet rendszeresen szét kell szedni és alaposan tisztítani (szükség szerint fertőtleníteni).

- A klinikai és a sebészeti helyiségekből rendszeresen környezeti mintákat kell venni, és tenyészteni kell a patogén baktériumok jelenlétének, és a szennyezettség felderítésére.

9.5.3.4. A SEBÉSZETI BLOKK ÉS A MŰTŐ TISZTÍTÁSA

- Minden beavatkozás után:
  - Minden sebészeti felszerelést, kocsit és állványt félre kell tenni és megfelelően megtisztítani.
  - A vért és az egyéb szennyeződéseket el kell távolítani, és sárga hulladéktartályokba dobni.
  - A műtő padlóját enyhe vízsugárral le kell öblíteni, hogy eltávolítsák a szerves anyagokat.
  - A padlót fertőtlenítő oldattal megtisztítják/felmossák.
- A nap végén vagy egy invazív szennyező műtét után
  - A sebészeti helyiséget tisztítás előtt ki kell üríteni (el kell távolítani a kocsikat, állványokat és egyéb anyagokat).
  - A padlón lévő összes vért vagy szennyeződést el kell távolítani, és sárga hulladéktárolókba kell dobni.
  - Öblítse le a padlót és a falakat tömlővel.
  - Súrolja át a padlót fertőtlenítő oldattal.
  - Öblítse le az oldatot és hagyja megszáradni.
  - Tisztítsa meg a kocsik kerekeit és az állványokat, mielőtt visszavinné a műtő helyiségbe.
  - Minden használt hulladékgyűjtő zsákot el kell vinni a műtőből.
- Hetente egyszer
  - Teljesen ürítse ki a szobát.
  - Súrolja le a falakat fejmagasságban.
  - Tisztítsa meg és fertőtlenítse a helyiségek lefolyóit.
  - Tisztítsa meg az asztali lift dugattyúját.
  - Távolítsa el a port a monitorokról és lámpákról.

9.6. SPECIÁLIS ESETEK ELLÁTÁSA

9.6.1 ÚJSZÜLÖTT CSIKÓK ELLÁTÁSA

- Csikókkal 21 napos életkoruk előtt közvetlen érintkezésbe kerülő vagy az istállóba belépő személyek esetében az alábbi óvintézkedések alkalmazás kötelező:
  - egyszerhasználatos kesztyű használata;
  - kézmosás / fertőtlenítés.
- A vizsgálókesztyűt az istálló elhagyásakor el kell dobni, hogy elkerüljük a többi terület szennyeződését.
- Csak abban az esetben lehet belépni a bokszba, ha feltétlenül szükséges a betegekkel való érintkezés. A felelős klinikusok saját belátásuk szerint bevihetik a hallgatókat egy istállóba oktatási céllal, de az ilyen kezdeményezést a lehető legkisebb létszámúra kell

csökkenteni, és minden olyan személynek, aki belép az istállóba, az előírt óvintézkedéseket alkalmaznia kell.

9.7. KONZULTÁCIÓ KÜLSŐ LÉTESÍTMÉNYBEN

- A Klinika munkatársai rendszeres jelleggel látnak el szolgáltatást külső intézményben.
- A biológiai biztonság szempontjából kiemelten fontos, hogy a külső létesítményekben végzett tevékenységeket elkülönítsék a Klinikán végzett tevékenységeitől, megakadályozva keresztszennyeződést a két telephely lovai között, illetve a külső létesítményben lévő egyes lovak között.
- A következő biológiai biztonsági óvintézkedéseket kell alkalmazni a konzultációk előtt és után.

Konzultációra való felkészülés külső létesítményekben:

- A klinikusok, technikusok és hallgatók tiszta klinikai öltözéket viselnek, ami semmiképpen nem lehet azonos a belső klinikai ruházatukkal. Tiszta zárt lábbelit kell felvenni, amelyet fertőtleníteni kell indulás előtt.
- A lótartó létesítményekbe csak a konzultációhoz szükséges eszközöket és anyagokat vihetik magukkal. A külső konzultációkhoz használt és a Klinikán használt anyagokat és felszereléseket teljesen el kell különíteni. A közös felhasználású felszerelést (pl. hordozható műszeres diagnosztikai eszközöket) meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell indulás és visszatérés előtt is.

A konzultáció során:

- Minden olyan lovat, amelyről feltételezhető, hogy fertőző betegségben szenved, haladéktalanul el kell különíteni a más lovakkal való érintkezés elkerülése érdekében.
- Az állatbetegek között kezet kell mosni (vízzel és szappannal vagy a helyszínen elérhető kézfertőtlenítővel).
- Az állatbetegek között az endoszkópot, szondákat, pulzusmérőket tisztítani és fertőtleníteni kell.

Konzultáció után:

- A külső létesítményekben való használatra kijelölt berendezéseket és anyagokat elkülönítve kell tárolni és egyértelmű jelöléssel kell ellátni a keveredés elkerülése érdekében.
- Minden többször használható eszközt és anyagot meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell használat után, mielőtt visszavinnék a Klinikára.
- A használt ruházatot el kell dobni, vagy meg kell tisztítani, és nem szabad a Klinikán viselni. A lábbelit a Klinikára történő belépéskor fertőtleníteni kell.

9.8. HULLADÉKKEZELÉS

9.8.1. BOKSZ KIÜRÍTÉSE

- A takarításért felelős személyzetet értesíteni kell, ha egy állat elhullott, vagy elbocsájtották.
- Az állatbeteg elhullása (elaltatása) vagy elbocsájtása után az intenzív táblát meg kell tisztítani, és minden feljegyzést össze kell gyűjteni, és archiválni.
- Az 1. és 2. szintre sorolt állatbetegek elhelyezésére használt istállókat meg kell tisztítani (el kell távolítani a trágyát és a nedves almot), és ki kell meszelni mielőtt új ló kerülne az istállóba.
- A fertőző (gyanús) betegek elhelyezésére használt bokszokat a „fertőtleníteni kell" jelzéssel kell ellátni. Tisztítás és fertőtlenítés előtt más ló nem helyezhető el ezekbe az bokszokba.
- A hallgatók, a szaksegédek és a klinikusok felelősek a boksz megfelelő kiürítéséért, valamint annak biztosításáért, hogy a már nem használható tárgyakat eldobják, vagy újra felhasználás esetén megfelelően tisztítsák és fertőtlenítsék.
- Bejelentési kötelezettség alá vont betegség vagy annak gyanúja esetén a hatóság rendelkezése szerint kell eljárni.

9.8.2. A TETEMEK TÁROLÁSA

- Az állat tetemét a lehető legrövidebb időn belül targoncával a patológiára kell szállítani. Bár a tetemek mérete a zárt edényzetben történő szállítást nem teszi lehetővé, a szállítás során lehetőség szerint biztosítani kell a csorgásmentességet. H ez a kritérium sérül, a szennyeződött területet fertőtleníteni kell.
- Az elkülönítő istállóból (ideértve az izolációs bokszokat is) történő szállítást követően a szállítóeszközt és a szállítási útvonalat haladéktalanul le kell fertőtleníteni. Az útvonalat a fertőtlenítésig le kell zárni.
- Ha nem áll rendelkezésre azonnal szállítóeszköz, vagy hatósági utasításra elszállításig a tetem a bokszban marad.
- Az tetem a kórbonctan hűtött helyiségében kerül tárolásra vizsgálatig.
- Az oktatáshoz használt testrészeket a Klinika hűtőtermében kell tárolni felhasználásig, majd vissza kell vinni a patológiára. Az állati eredetű melléktermék létesítmények közötti mozgatását dokumentálni szükséges.
- A testrészekkel végzett oktatási tevékenységre a 2. fejezet (anatómiai gyakorlatok) releváns biológiai biztonsági előírásait kell alkalmazni.

9.8.3. TETEMEK ÁRTALMATLANÍTÁSA

PATOLÓGIA

- Eltérő rendelkezés hiányában minden elhullott állatot a lehető legrövidebb időn belül fel kell boncolni.
- Ha a boncolásra nincs szükség, vagy lehetőség, azt a kísérő lapon mindenképpen jelezni kell.
- A kísérőlapon minden esetben fel kell tüntetni a feltételezett kórokozót. A jelöletlen, vagy nem besorolt tetemeket 4. kockázati szintűnek kell tekinteni.
- Fertőző beteg (gyanús) állatból származó, nem ártalmatlanított (preparátum) testrész, szerv, szövet nem vihető ki a patológiáról (csak megsemmisítés céljából) még oktatási célból sem. 1. és 2. kockázati szintbe sorolt állatból származó fej és láb demonstrációs célra a patológia ártalmatlansági igazolásával ideiglenesen visszavihető a Klinikára, ezeket a Klinika erre a célra kijelölt állati melléktermék hűtőjében kell tárolni, majd felhasználás után ártalmatlanításra vissza kell adni a patológiára. Minden ilyen mozgatást dokumentálni kell.
- Bejelentési kötelezettség alá tartozó betegség esetén a hatóság rendelkezése szerint kell eljárni, egyéb esetben boncolás után ártalmatlanításra kell átadni a tetemet a kockázati besorolásnak megfelelően.
- A patológia a tetemeket arra engedéllyel rendelkező vállalkozásnak adja át ártalmatlanításra.

HAMVASZTÁS

- Az ügyfél kérhet hamvasztási szolgáltatást állatának.
- A test csak engedéllyel rendelkező vállalkozásnak adható ki (fertőző betegek kivételével) a tulajdonos rendelkezése szerint. Más szállítási mód nem fogadható el.
- Amíg a szállításra vár, a testet az erre a célra fenntartott hűtőkamrában kell tárolni (elkülönítve a boncolásra váró tetemektől) a tulajdonos költségére. Ha az elkülönítés nem lehetséges, a tetemek keveredése miatti szennyeződés lehetősége kizárja a test állattartónak történő kiadását.
- Az ügyfél felelőssége, hogy minden szükséges intézkedést megtegyen annak érdekében, hogy a lovat a lehető leghamarabb elszállítsák.
- Fertőző beteg teteme nem adható ki a tulajdonos kérésére sem.

9.8.4. TRÁGYAKEZELÉS

- A nem elkülönített állatoktól származó trágyát a bokszokból naponta háromszor el kell távolítani, és azt az erre a célra szolgáló pótkocsikon kell elhelyezni, melyeket naponta egyszer üríteni kell a Tangazdaság trágyatárolójába.
- Az elkülönített állatokból származó trágyát a fentiek szerint kell eltávolítani a bokszokból, de azt az erre a célra kijelölt pótkocsin fertőtleníteni kell a Tangazdaságba történő szállítása előtt. Az itt használt szerszámok nem vihetők el alacsonyabb kockázati besorolású helyre.
- Az elkülönített állatok trágyáját közvetlenül kell a szállító járműre rakodni, nem tárolható a földön. Ha ilyen trágyával (alommal) szennyeződik a rakodóterület vagy a szállítási útvonal, azt haladéktalanul meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell. A területet a fertőtlenítésig le kell zárni.

9.8.5. A VESZÉLYES HULLADÉK KEZELÉSE

- A Klinikán a diagnosztikai és gyógyító munka során keletkezett mindenféle állati eredetű hulladék fertőzési veszélyt jelentő állati melléktermékeknek minősül.
- Ezen állati melléktermékeket emberi fogyasztásra vagy állatok takarmányozására felhasználni szigorúan tilos.
- Az állati melléktermékeket, illetve a munka során keletkező nem állati eredetű fertőzésveszélyes hulladékot (tű, fecskendő, gyógyszeres üveg, vércsövek, kötszer, kesztyű stb.) az erre a célra rendszeresített veszélyes hulladék tárolására alkalmas gyűjtőedényekben (zsákok, dobozok) kell elhelyezni, elkülönítve az éles és az egyéb hulladékot a nekik megfelelő tárolókban. A megtelt gyűjtőedényeket az erre a célra fenntartott tároló helyiségben kell tárolni a következő szállításig.
- Az állatok által meghagyott maradék takarmányt meg kell semmisíteni, az más állatnak nem adható.

9.9. A FERTŐZÉSI LÁNC MEGSZAKÍTÁSA

9.9.1. LÁTOGATÓK ÉS ÜGYFELEK

- Korlátozni kell a betegenkénti látogatók számát: kérje meg ügyfeleit a diszkrécióra. A tulajdonosok meglátogathatják állatukat, más érdeklődők azonban nem látogathatják azokat a tulajdonosok kifejezett engedélye nélkül.
- Szakmai látogató csak az illetékes állatorvos közvetlen felügyelete mellett engedhető be. A létesítmény egyéb (laikus) látogatása nem megengedett.
- A lakosság általában nem látogathatja a Klinika betegistállóit. Különleges megállapodások köthetők vezetett túrák szervezésére.
- A Klinikán elhelyezett páciensek csak látogatási időben kereshetők fel. A tulajdonosok semmilyen körülmények között sem maradhatnak éjszakára lovukkal a Klinikán.
- Minden látogatónak be kell jelentkeznie a recepción, mielőtt belépne a Klinikára. Ezt követően egy hallgatónak, klinikusnak vagy lóápolónak kell kísérnie az ügyfeleket az állat bokszához.
- Az ügyfeleknek be kell tartaniuk az állataikra vonatkozó összes óvintézkedési előírást.
- Az ügyfeleknek be kell tartaniuk a megfelelő ruházatra vonatkozó követelményeket. A biztonság kedvéért rövidnadrágot és nyitott cipőt tilos viselni a létesítményben. Igény esetén kezeslábast is felvehetnek az ügyfelek.
- Az ügyfelek meglátogathatják állataikat, de nem sétálgathatnak a létesítményben, és nem érinthetnek más betegeket, illetve nem olvashatnak más intenzív táblákat vagy kezelési utasításokat. A többi állatbetegről szóló információ bizalmas, beleértve a diagnózisokat is, és nem szabad nyilvánosságra hozni.
- Minden látogatót meg kell kérni, hogy alaposan mosson kezet, miután elhagyta az istállót.

- A tulajdonosok (és kizárólag ők) az elkülönítő istálló külső kerületéről -a szükséges óvintézkedések betartása mellett- látogathatják lovaikat; a bokszba nem léphetnek be. Tájékoztatni kell őket a lovak fertőző kockázatáról. A többi tulajdonoshoz hasonlóan ők sem látogathatják a Klinika más részeit.
- Az ügyfelek csak kivételesen látogathatják meg az izolációs bokszban levő állatokat. Kivételek adhatók rendkívüli körülmények között: ha a betegek kritikus állapotban vannak vagy el kell altatni. Ilyen esetekben az előírt biológiai biztonsági protokollt kell alkalmazni a tulajdonosokra, és az esetért felelős állatorvosnak kell kísérnie őket.
- Kutyák vagy egyéb kísérő állatok nem vihetők be a Klinika betegek ellátására és elhelyezésére szolgáló helyiségeibe.

9.9.2 SZEMÉLYFORGALOM ELLENŐRZÉSE

- A Klinika területére az ott dolgozókon kívül, csak az EGYETEM- egyéb dolgozói (ügyintézés céljából), a klinika felügyeletét ellátó hatóságok képviselői, a klinikán kezelt állatokat látogató tulajdonosok, beteg állatokat hozó személyek, előre bejelentett vendégek, karbantartók, valamint a kötelező vagy önkéntes gyakorlatukat teljesítő hallgatók – a megelőző járványvédelmi előírások betartása mellett – léphetnek be.
- A Klinika portaszolgálata nyilvántartást (látogatói napló) vezet a klinikára belépő személyekről, a dolgozók és a hallgatók kivételével. A naplóba feljegyzésre kerül a látogató neve, lakcíme, a látogatás célja, valamint a be- és kilépés dátuma és időpontja.

9.9.3 JÁRMŰFORGALOM ELLENŐRZÉSE

- A Klinikát a járművek a Dóra majori első leágazótól közelíthetik meg. A Klinikán 24 órás portaszolgálat működik, a parkolóba vezető úton távirányítású kapu van, amelyet a biztonsági őrök zárva tartanak.
- A kapu előtt kerékfertőtlenítő található, mely járványveszély esetén fertőtlenítő szerrel van feltöltve. A Klinika egész területe be van kerítve, ezen felül a parkoló külön kerítéssel és kapukkal van elzárva a Klinika épületétől.
- A dolgozók, a hallgatók, a látogatók és az elkülönítésre nem kerülő beteg állatokat szállítók az épület előtti parkolóban kötelesek járműveiket hagyni.
- Az izolálásra kerülő beteg állatokat szállító járműveket a biztonsági őrök a parkoló felől be-, illetve kiengedik a belső kapukon keresztül. Ezen állatszállító járművek rendszáma feljegyzésre kerül a látogatói naplóba.

9.9.4. GYERMEKEK

- A kezelésre hozott állatok gyermekkorú gazdái felnőtt felügyelete mellett tartózkodhatnak állataik közelében, de fertőző betegség gyanúja esetén akkor sem. A Klinika betegek ellátására és elhelyezésére szolgáló helyiségeiben más gyermek tartózkodása nem megengedett.

9.9.5. ÉTELEK ÉS ITALOK

- Az állatok elhelyezésére vagy ellátására szolgáló helyiségekbe, valamint a laboratóriumokba ételt vagy italt bevinni nem szabad.
- Az étkezőn kívül inni és enni tilos.
- Az ételeket és italokat kiömlésmentes tartályokba kell zárni, és az élelmiszer tárolására kijelölt hűtőben/szekrényben kell tárolni.
- Soha ne hagyjon elő ételt.
- Az Klinika étkezőjében hűtőszekrény és mikrohullámú sütő található az emberi felhasználásra szánt élelmiszerek, italok tárolására, melegítésére. Ez a hűtőszekrény és mikrohullámú sütő nem használható gyógyszerek, minták vagy egyéb orvosi berendezések tárolására, illetve gyógyászati használatra. A konyhában gyógyszer, minta vagy egyéb orvosi felszerelés egyéb tárolása nem megengedett.

9.9.6. KÜLSŐ LÉTESÍTMÉNYEK ÉS GÉPJÁRMŰ

- A külső gyakorlaton / kiszálláson tartsa be az egyes létesítmények által meghatározott biológiai biztonsági előírásokat.
- A gyakorlaton részt vevő személyzet és hallgató felelős a külső gyakorlatra szállító jármű tisztán tartásáért.
- Szükség esetén a jármű belterét ózongázt előállító berendezéssel fertőtleníteni kell.

10. FEJEZET. ÜLLŐI TANGAZDASÁG

10.1. BEVEZETÉS

- Üllőn (2225 Üllő Dóra major) található az EGYETEM tangazdasága. Oktatási céllal tart gazdasági haszonállatokat, amelyek kutatásra is használhatók. Az állatok száma általában stabil, kivéve az évszaktól, oktatási igénytől vagy a folyamatban lévő kutatásokból adódó eltéréseket.
- Állatállományok: szarvasmarha, juh, baromfi, sertés, ló.
- Az egészséges állatokat az árutermelő gazdaságokra vonatkozó szabályok szerint (mint egy árutermelő gazdaságban, ahol értékesítésig, a levágásig vagy a selejtezésig) tartják.
- A kutatásba bevont állatokat ezektől elkülönítve (térben/időben) kell elhelyezni további speciális biológiai biztonsági eljárások megtartásával (a kutatást végzők felelőssége mellett).

10.2. AZONOSÍTÁS, REGISZTRÁCIÓ ÉS AZ ÁLLATOK MOZGATÁSA

- Alapvetően az árutermelő gazdaságokra vonatkozó általános szabályok az irányadók.
- Tenyészetkódok:

Tenyészet kód	**339580**	**6890241**	**4398134**
Tartó neve	Állatorvostudományi Egyetem		
Adószám	19253268-2- 42		
Székhely	1078 Budapest István u. 2		
Körzet	21081		55859
Telephely	2225 Üllő Dóra Major	2225 Üllő Dóra Major	2225 Üllő Dóra Major hrsz. 300.
Típus	állattartó (árutermelő/ kereskedő/karantén)		
Faj	szarvasmarha	házityúk, pulyka, kacsa, házi lúd	sertés, juh

- TIR/ENAR feladatok
  - A Tangazdaságban az előírt állomány-nyilvántartási és TIR/ENAR adminisztrációs feladatok elvégzésére ki kell jelölni egy ENAR-felelőst (kapcsolattartót).

- Minden újszülött borjút két füljelzővel kell azonosítani, legkésőbb a születése után 7 nappal. Minden állatnak két füljelzője kell legyen. Egy füljelző elvesztése esetén azt haladéktalanul pótolni kell.

- A juh- és kecskefélék egyedeit, mielőtt elhagyják a tenyészetet, de legkésőbb 6 hónapos korukig a jogszabályban meghatározott módon ENAR-számmal kell megjelölni.

- A sertéseket

  a) legkésőbb a születési tenyészet elhagyásakor,

  b) importált állat esetében a karanténból történő kiszállítást megelőzően,

  c) amennyiben állategészségügyi okból ez szükséges,

  d) tenyészállat esetében az első vemhesítést, illetve az első fedeztetést vagy mesterséges termékenyítést követő hét napon belül,

  füljelzővel meg kell jelölni.

- A nem törzskönyvezett és nyilvántartásba vett lóféléket transzponderrel kell megjelölni. A törzskönyvezett lófélék esetében az alternatív jelölés egyedüli jelölési módszerként alkalmazható.

- Minden megjelölt egyedet nyilván kell tartani. Minden szarvasmarhához marhalevelet, minden lóhoz lóútlevelet kell kiváltani a jogszabályoknak megfelelően.

- Minden állat-mozgatást (beszállítás az állományba, távozás, vágóhídra szállítás vagy elhullás) nyilván kell tartani és ha jogszabály előírja, egy külön dokumentumon keresztül jelenteni kell az ENAR Központ felé.

- Állatállományok védelme

  - Az állomány-nyilvántartásnak mindig naprakésznek kell lennie.

  - Az állatok vásárlását a legszükségesebbre kell korlátozni.

  - Új állatot az állományba csak elkülönítés és a jogszabályokban előírt, kedvező eredményű diagnosztikai vizsgálatok elvégzése után lehet beszállítani az országos mentesítési körbe tartozó állatbetegségektől igazoltan mentes állományból.

  - Az állomány hivatalos mentességi státusza:

    a) szarvasmarha: brucellózistól, tuberkulózistól és szarvasmarhák enzootikus leukózisától mentes, a tenyésztésre szánt állatokat IBR-re, BVD-re is vizsgálják;

    b) sertés: PRRS, brucellózis, leptospirózis, Aujeszky-féle betegségtől mentes;

    c) juh: *Brucella ovis*tól és Brucella melitensistől mentes;

    d) baromfi: Salmonella mentes;

    e) ló: egyedi mentesség takonykór, fertőző kevésvérűség és tenyészbénaság tenyésztésre szánt egyedeknél.

- A mentesség fenntartása érdekében ezen betegségek felderítésére a jogszabályokban előírt rendszerességgel vizsgálatokat kell végezni.
- Az állategészségügyi hatóság egyéb vizsgálatok elvégzését is előírhatja.
- Az állattartó épületek személyi bejáratánál kézfertőtlenítőt és a lábbeli fertőtlenítésére alkalmas fertőtlenítő medencét, vagy matracot kell tartani, és azokat be- és kilépéskor kötelező használni. Ügyelni kell arra, hogy a hatékony működéshez szükséges fertőtlenítő anyag kellő mennyiségben és koncentrációban biztosítva legyen.
- A Tangazdaságban egy állattartó épület teljes kifertőtlenítéséhez elegendő fertőtlenítőszernek és eszközöknek folyamatosan rendelkezésre kell állnia.
- A rutinszerű takarítás és fertőtlenítés vonatkozásában az általános részben leírtakat kell figyelembe venni.
- A kártevők elleni védekezést -különösen az állattartó épületek és takarmánytárolók kötelében- fokozott figyelemmel és jól dokumentálva, folyamatosan kell végezni.

10.3. ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI FELÜGYELET

- Az állatállományok felügyeletéért a Tangazdaság vezető állatorvosa a felelős.
- A felelős állatorvos kötelessége a járványügyi felügyeletre vonatkozó előírások betartatása, beleértve a szállítások, kezelések, diagnosztikai vizsgálatok elvégzését és a fertőző betegség gyanúja esetén előírt intézkedéseket egyaránt.
- Ha új állatot vásárolnak, azokat el kell különíteni, és a beszerzést követő legkésőbb 48 órán belül állatorvosnak kell megvizsgálnia az állatot és mintát kell vennie az előírt betegségek kizárása érdekében.
- Az elkülönített állatok ellátását csak az oda rendszeresített védőöltözetben, és lehetőleg külön személyzet végezze. Ha külön gondozó erre a célra nem áll rendelkezésre, az elkülönített/karanténozott állatokat kell később ellátni, de akkor is külön öltözetben, a védőintézkedések megtartásával.
- Ha a gondozók vagy a gyakorlaton levő hallgatók betegség tünetét észlelik, azonnal értesítik a felelős állatorvost, aki megvizsgálja ezeket az állatokat.
- Ha a klinikai vizsgálat nem teszi lehetővé a fertőző betegség gyanújának elvetését, értesíteni kell a Tangazdaság vezetőjét és az EGYETEM biológiai biztonságért felelős munkatársát. Az állat(ok) elkülönítése mellett korlátozni kell ilyenkor az állatok, emberek és eszközök mozgását.
- Ha a klinikai vizsgálat nem teszi lehetővé a bejelentendő betegség gyanújának elvetését, haladéktalanul értesíteni kell a hatósági állatorvost is.
- Fertőző betegség gyanúja esetén alapos takarítást és szigorított fertőtlenítést kell végezni.
- A gazdaság állatainak kezeléséhez szükséges gyógyszerek tárolása a Tangazdaság meghatározott helyiségében történik. A veszélyes, illetve altató/kábító hatású

készítményeket elzárva kell tárolni a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően. Ezekhez a készítményekhez csak az engedéllyel rendelkező kezelő állatorvos férhet hozzá.

- Antimikrobiális szerek használatakor a felelős antibiotikumhasználat elvei szerint kell eljárni. Élelmiszer-termelő állatok révén, a kezelési naplót fokozott figyelemmel kell vezetni (egészségügyi várakozási idő).

10.4. SZEMÉLYZET

- A gondozóknak olyan öltözéket és csizmát kell viselniük, amely a munkájukhoz igazodik. Ezt öltözéket csak a gazdaságban hordhatják és rendszeresen ki kell tisztítani, szükség esetén fertőtleníteni is.
- A személyzet tagjainak rendszeresen kezet kell mosniuk az 1. fejezetben leírt protokoll szerint.
- Ha a gondozóknak elkülönített állatokat kell ellátniuk, ott más ruhakészletet kell viselniük (kezeslábas, felsőruházat és csizma).
- A Tangazdaság adminisztratív épületében találhatók a zuhanyzók, öltöző és az étkező.

10.5. HALLGATÓK

- A hallgatók különféle foglalkozásokon (pl. hetesi gyakorlat) vesznek részt a Tangazdaságban, melyek során gyakorlati munkákat kell elvégezniük, valamint részt vesznek az ellés felügyeletében és az egyes állatok kezelésében is.
- Az ilyen tevékenységek tartalma jól megtervezett és előre meghatározott. Főleg profilaxisból (vakcinázás, vérvétel), lábápolásból (beleértve a körmölést, pataszabályozást is), fejésből, rektális vizsgálatból, bolus alkalmazásból, ivartalanításból és újszülött állatok alapellátásából állnak.
- A hallgatók részt vesznek a beteg állatok gondozásában is, azonban a beteg állatok gondozásához használt ruházatuk nem lehet azonos a Tangazdaság állatállományának ellátása során használt öltözettel.
- A hallgatóknak olyan öltözéket és csizmát kell viselniük, amely a munkájukhoz igazodik. Ezt öltözéket csak a gazdaságban hordhatják és rendszeresen ki kell tisztítani. A hallgatóknak át kell öltözniük, mielőtt az istállóba belépnek.
- A hallgatók saját hőmérőjüket és sztetoszkópjukat használják a klinikai tevékenységekhez. Ezeket az eszközöket rendszeresen meg kell tisztítani szappanos vízzel, és fertőtleníteni kell.
- Egy kezeslábas többször is használható. Ha láthatóan szennyezett, akkor ki kell mosni.
- Az istállóból visszatérve a csizmát a csizmamosó állomáson le kell mosni.
- Munka után az öltözőben szappannal meg kell mosni és kézfertőtlenítővel fertőtleníteni kell a kezüket az általános részben leírtak szerint.

10.6. TRÁGYAKEZELÉS

- A szilárd trágyát ideiglenesen egy erre kijelölt területen tárolják. A hígtrágya tárolása a hígtrágyatartályban történik.
- A beteg vagy elkülönített állatoktól származó trágyát külön kell kezelni.

10.7. KÜLÖNLEGES INTÉZKEDÉSEK

- Az étkezőn kívül inni és enni tilos. Az állattartó épületekbe élelmiszert bevinni nem szabad.
- A Tangazdaság területén csak a gazdasághoz tartozó állatok tartózkodhatnak.
- Bértartásra ló csak akkor fogadható, ha a jogszabályokban előírt betegségektől igazoltan mentes, és minimum a már bent álló állomány állategészségügyi státuszával megegyező állományból származik (és egyedi mentessége is igazolt). A Tangazdaság vezetője járvány-megelőzési okból a jogszabályban előírtak mellett egyéb diagnosztikai vizsgálatot, vagy parazita-ellenes kezelést is előírhat.
- A húsevő állatok veszettség elleni védőoltása és rendszeres féregtelenítése kötelező.
- Látogató csak szervezett körülmények között, a megfelelő védőintézkedések megtartásával, kísérettel tartózkodhat a gazdaságban, azonban az elkülönítőben még ilyen módon sem.
- A látogatók részére az állatokkal való fizikai érintkezést korlátozni kell.
- A csizmát a csizmamosó állomáson le kell mosni. Ez az eljárás kötelező az állattartó létesítményekbe való belépés előtt és a tevékenységek végén, amennyiben nem egyszer használatos cipővédőt használnak a létesítményekben.
- Mossanak kezet, különösen a tevékenységek végén.
- A gazdaság területén gyerekek csak felnőtt kíséretében tartózkodhatnak.
- A lovas szolgáltatások ügyfelei ugyan nem minősülnek látogatónak, de az alap biológiai védelmi intézkedések rájuk is érvényesek. A tevékenységhez igénybe vett lovak istállóin kívül más állattartó létesítménybe nem mehetnek be, csak a látogatókra vonatkozó szabályozásnak megfelelően.
- A Tangazdaságban történő alaptermék-előállítás (tej, tojás) higiéniai feltételeire a vonatkozó jogszabályi előírásokat kell alkalmazni. Nyers tejet csak hőkezelés után szabad fogyasztani.

11. FEJEZET. MŰSZERES DIAGNOSZTIKA

11.1. ÁLTALÁNOS IRÁNYELVEK

- A páciensek között kezet kell mosni és fertőtleníteni, függetlenül azok fertőző státuszától.
- Tisztítsa meg és fertőtlenítse az összes berendezést naponta, az állattal érintkező eszközöket minden páciens között (és után).
- A helyiséget és a diagnosztikai berendezést közvetlenül a vizsgálat után meg kell tisztítani és fertőtleníteni kell.
- Ha csak lehetséges, fertőző beteg esetén a vizsgálatot inkább a beteg elhelyezésére szolgáló területen kell elvégezni; a műszer fertőtlenítése ez esetben elengedhetetlen, mielőtt visszaviszik a helyére.
- A vizsgálóhelyiségbe és az orvostechnikai eszközök tároló helyiségébe ételt és italt bevinni tilos.
- Az általános előírások tekintetében a vizsgáló- és kezelőhelyiségekre vonatkozó protokollok az irányadók.

11.2. FERTŐZŐ BETEGEK ELLÁTÁSA

- **AHG 4 és HHG 4. csoportba sorolt kórokozó miatt kiemelt kockázatú páciensen műszeres diagnosztikai vizsgálat nem végezhető.**
- Diagnosztikai képalkotó eljárásokat vagy vizsgálatokat általában nem szabad fertőző betegségre gyanús állatokon elvégezni, kivéve, ha életveszély elhárítása érdekében az elengedhetetlen. Ez esetben a vizsgálatot a nap végére kell ütemezni, ha a beteg állapota ezt lehetővé teszi.
- A fertőző gyanús eseteket mindaddig fertőzőként kell kezelni, amíg annak a lehetőségét ki nem zárták.
- A vezető klinikus felelőssége, hogy értesítse a műszeres diagnosztikai egység személyzetét, és meghatározza azokat az eljárásokat, amelyekkel megakadályozható a fertőző betegségek terjedése olyan állatok esetében, amelyek potenciálisan fertőzésveszélyesek (különösen légúti, gyomor-bélrendszeri és multirezisztens baktériumok által okozott fertőzések).
- A műszeres vizsgálatban részt vevő személyzet és hallgatók tájékoztatása a megnövekedett fertőzésveszély kockázatával kapcsolatban végső soron a betegellátásért felelős klinikusok felelőssége. A kockázat mibenlétét egyértelműen fel kell tüntetni a vizsgálatot igénylő dokumentációban.
- A beteghez kijelölt klinikus feladata a szállítás koordinálása (szállító ketrec, vagy kocsi használata, ha lehetséges – a környezet szennyeződésének minimalizálása érdekében) a műszeres diagnosztikai részlegre, vagy a radiológus látogatásának megszervezése az

elkülönített részben, ha a beteget nem lehet vagy nem szabad elmozdítani. Ilyenkor legalább egy, a betegért felelős hallgatónak végig követnie kell a pácienst a műszeres diagnosztikai részlegre. Fertőző betegség gyanúja/megerősítése esetén a betegnek a tartási helyén kell maradnia mindaddig, amíg elő nem készítik a diagnosztikai vizsgálatra, és amíg a műszeres egység készen nem áll a fogadására. **Az állat nem várakozhat sem a váróban, sem a folyosón!**

- A vezető klinikus feladata a szükséges védőruházat (köpeny, kesztyű) és a követendő eljárások (ideértve a használandó fertőtlenítőszert is) előírása. A személyzetnek és a hallgatóknak eldobható felső védőruházatot és kesztyűt kell viselniük a beteg kezeléséhez.
- A vizsgálatokon közreműködők számát a szükséges minimumra kell korlátozni.
- A gyanús/megerősített fertőző betegen végzett eljárást követően a vizsgálótermet le kell zárni. A létesítményt és a berendezéseket a lehető legrövidebb időn belül a technikusoknak meg kell tisztítaniuk, és fertőtleníteniük, akár a hallgatók bevonásával. Az állatok bőrének felszárítására és a felszerelések tisztítására használt papírtörlőket, a használt kesztyűket, az eldobható felsőruházatot, a vizeletet és ürüléket a veszélyeshulladék-gyűjtő edénybe kell dobni. Ezt a tartályt közvetlenül a tisztítás és fertőtlenítés után zárják le.
- Minden, a pácienssel érintkező és a takarításban résztvevő személynek a kezeit gondosan meg kell mosnia és fertőtlenítenie kell a tevékenység befejeztével.

11.3. RÖNTGEN VIZSGÁLATOK

- A kazettát/detektort műanyag zacskóba kell helyezni, ha érintkezik a pácienssel és tiszta kézzel kell kivenni onnan feldolgozás előtt.
- Minden, a részlegen dolgozó alkalmazottnak dozimétert (a radioaktivitás mértékének mérésére), a röntgennel dolgozó alkalmazottnak és hallgatónak pedig sugárvédő ruházatot is kell viselnie. Az ismert vagy feltételezett fertőző betegségben szenvedő állatok vizsgálatakor az ólom védőruházat felett eldobható védőruházatot kell viselni.
- Fertőző betegségben szenvedő (gyanús/igazolt) kisállat vizsgálata során a röntgenasztalt műanyag fóliának és vizsgálómatracnak kell takarnia.
- A fertőző betegségben szenvedő (gyanús/igazolt) nagytestű állatokat lehetőség szerint az istállóban kell vizsgálni a hordozható röntgenkészülékkel. Ha ez technikailag nem megoldható, a műszeres diagnosztikai részlegen is lehet felvételt készíteni, de a nap végére kell a vizsgálatokat ütemezni. Ez esetben alapos tisztításra és (szigorított) fertőtlenítésre van szükség az ilyen betegek után.
- A kiskérődzőket/borjakat zárt kocsikon kell a képalkotó egységbe átszállítani.
- A személyzetnek és hallgatóknak a terület kockázati besorolásának megfelelő öltözködési protokollt kell követniük.

11.4. ULTRAHANG VIZSGÁLATOK

- Kistestű állatok vizsgálatához használt támasztó párnát fólia huzatba kell helyezni, és minden használat után fertőtleníteni kell.
- A transzducert a képalkotó klinikus döntése szerint eldobható védőkesztyűbe érdemes helyezni (pl. multirezisztens baktériumok). A transzducert és a kábelt a vizsgálat után gondosan fertőtleníteni kell az erre a célra biztosított fertőtlenítő törlőkendővel.
- Az ultrahang-gépet a vizsgálatot végző kezelje a tiszta kezével, vagy egy másik személy, aki nem érintkezik az állattal.
- A fertőző beteg (gyanús) nagytestű állatokon az elhelyezés helyén végzett ultrahangvizsgálatok esetén kerülni kell a készüléknek a bokszba történő bevitelét; a műszert és az állvány kerekeit a vizsgálat után gondosan fertőtleníteni kell a létesítmény elhagyásakor. Csak a szükséges anyagokat vigye be az állathoz. Az ultrahangos vizsgálatokhoz szükséges alkoholnak és gélnek a helyszínen rendelkezésre kell állnia (nem vihető vissza a műszeres egységbe)!

11.5. BERENDEZÉSEK, NAGYMŰSZERES VIZSGÁLATOK (CT, MRI)

- A fertőző /gyanús beteg vizsgálatát követő tisztítás után nem korrozív fertőtlenítőszerrel le kell permetezni az állattal érintkezésbe került felületeket és fel kell mosni a padlót. Javasolt a germicidlámpa használata ilyen esetben.
- Az ólomkötényeket/kesztyűket fertőtlenítőszerrel kell lefújni, miután fertőző betegségre gyanús betegnél használták.
- A vizsgálatok során mindent el kell követni, hogy a környezeti szennyezés a lehető legkisebb legyen.

Budapest, 2022. november 23.

Dr. Sótonyi Péter
rektor

ÁLLATORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM
Rektor
1.
BUDAPEST

MELLÉKLETEK